

Навчально-дослідна програма
«КИЇВСЬКЕ ХРИСТІАНСТВО ТА УНІЙНА ТРАДИЦІЯ»

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ: ДЖЕРЕЛА
Випуск 26

Український Католицький Університет
Гуманітарний факультет
Філософсько-богословський факультет
Інститут церковної музики

З благословення

*Глави Української Греко-Католицької Церкви
Блаженнішого Святослава Шевчука*

Publication of this volume was made possible through
the generous support of the “Kirche in Not”

Видання здійснюється у рамках публічного проекту
«Соборна Україна та Київська традиція»
за жертовної підтримки українських меценатів

ЛАВРІВСЬКИЙ
НЕВМЕННИЙ ІРМОЛОГІОН
КІНЦЯ ХVІ СТОЛІТТЯ
ФАКСИМІЛЬНА ПУБЛІКАЦІЯ,
КОМЕНТАР, ДОСЛІДЖЕННЯ

Підготував
Юрій Ясіновський

за участі
Марії Качмар

Редактор
Крістіан Ганнік

Львів 2019

УДК 78.9
Я 81

Рецензенти:

Александр Наумов (Університет Ca'Foscari, Венеція)
о. Василь Рудейко (Український католицький університет, Львів)

*Лаврівський невменний Ірмологіон кінця XVI століття: Факсимільна публікація, коментар, дослідження / підготував Юрій Ясіновський, за участі Марії Качмар; редактор Крістіан Ганнік [=Київське християнство, т. 18; Історія української музики: Джерела, вип. 26]. Львів: УКУ 2019. xxxii+604 с.
ISBN 978-617-7637-15-7*

Пропоноване факсимільне видання Лаврівського невменного Ірмологіона кінця XVI ст., яке супроводжується науково-критичним апаратом, репрезентує заключний етап розвитку безлінійного нотопису в Київській митрополії. Фактично це був час паралельного співіснування двох різних нотацій – давньої невменної та новітньої лінійно-мензуральної. Збірник поєднує в собі дидактичні принципи з богослужбовими, що в пізніших нотолінійних ірмологіонах стало всезагальною нормою. У півчому репертуарі Ірмологіона поряд з традиційними багатоголосими надбаннями виразно проявляються елементи нового – віртуозний каліфонічний стиль окремих піснеспівів, що поширювався з Балкан, та перші спроби запису піснеспівів у багатоголосому викладі.

Рукопис тривалий час знаходився у Лаврівському Свято-Онуфріївському монастирі в Галичині, можливо, й там був створений, а згодом опинився в бібліотеці Перемиської греко-католицької капітули. Сьогодні зберігається у Бібліотеці Народовій у Варшаві.

*The Late 16th Century Neumatic Heirmologion of Lavriv: Facsimile Edition, Commentary, and Analysis / prepared by Yurii Yasinovskyi in cooperation with Maria Kachmar; edited by Christian Hannick [=Kyivan Christianity vol. 18; History of Ukrainian Music: Sources, 26]. Lviv: UCU 2019. xxxii+604 p.
ISBN 978-617-7637-15-7*

This facsimile edition of the neumatic handwritten Heirmologion of Lavriv from the late sixteenth century with a scholarly critical apparatus represents the final stage in the development of a non-linear musical notation in the Metropolitanate of Kyiv. Actually, it was the time of the synchronous coexistence of two different musical notation systems – the old one, neumatic, and the new one, linear mensural. This manuscript combines the didactic and liturgical principles which in the later linear-notated heirmologia developed to an overall standard. In the singing repertoire of the Heirmologion, alongside with the traditional centuries-old legacy, the new elements become evident, namely virtuoso kalophonic style of individual chants adopted from the Balkans and first attempts to record the chants in the polyphonic scores.

This manuscript for a long time was kept in the Monastery of St. Onuphrios in Lavriv (Galicia), presumably was created there, later moved to the library of the Greek-Catholic Archdiocese of Przemyśl. Today it belongs to the National Library in Warsaw.

Усі права застережено. Жодна частина цієї книжки не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власників авторських прав.

ISBN 978-617-7637-15-7

© Юрій Ясіновський, автор, тексти, 2019
© Марія Качмар, автор, тексти, 2019
© Видавництво УКУ, макет, 2019

Лаврівський невменний ірмологіон, початкова сторінка 5 гласу, 59r

Зміст

<i>Christian Hannick. Vorwort</i>	ix
<i>Крістіан Ганнік. Від редактора</i>	xi
Переднє слово	xiii
Рукописні джерела	xix
Бібліографія	xxi
Список скорочень	xxix
Факсимільна публікація Лаврівського невменного ірмологіона кінця XVI століття	1–507
Критичний апарат і дослідження	
Структура і півчий репертуар Лаврівського ірмоля	509
Коментар	533
Репертуар невм: таблиці і коментар (<i>Марія Качмар</i>)	540
Особливості невменної нотації Лаврівського ірмологіона (<i>Марія Качмар</i>)	548
Опис невменного ірмологіона з Лаврівського монастиря	555
Свято-Онуфріївський монастир у Лаврові	573
Ранньомодерна доба в розвитку церковного співу Київської митрополії	582
Ілюстрації	592

Vorwort

Nach dem Katalog der ukrainischen und weißrussischen Hirmologia vom 16.–18. Jahrhundert (1996) sowie mehreren Editionen von Hirmologia in der sog. Kyiver Quadrat-Notation aus der ältesten Epoche der Anwendung dieses Notationssystems, also aus der Wende des 16. zum 17. Jahrhundert, legt Jurij Jasinovs'kyj eine Edition eines Denkmals dieser Gesangssammlung in der Neumenschrift vor. Es handelt sich um einen Vertreter der liturgischen Praxis in der Kyiver Metropole aus dem Ende des 16. Jahrhunderts, also aus der Epoche des Übergangs zur Quadrat-Notation, die aus den engen Kontakten zur polnischen Kultur entwickelt wurde. Die adiastematische Neumenschrift hingegen stellt die alte Tradition der Kyiver Metropole dar, die sich auch ohne Bruch in die nördlichen Eparchien bis Novgorod und Moskau sehr bald ausgebreitet hat und länger im Gebrauch geblieben ist, bis sie dann durch die aus der Kyiver Tradition übernommene Quadrat-Notation im 18. Jahrhundert teilweise verdrängt und ersetzt wurde. Das gesamte liturgische Repertoire der russischen Kirche, also auch im Gebrauch in der Kyiver Metropole jener Zeit, wurde dann in der Quadrat-Notation im Jahr 1772 in der Synodal-Druckerei in Moskau in vier Bänden herausgegeben. Die Gestalt der Notenschrift entsprach der Ausformung in der ersten Ausgabe des Hirmologion von Lemberg/Lviv aus dem Jahr 1700.

Wir sind also hier mit dem in der vorliegenden Publikation edierten Denkmal des Grundbuches der liturgischen Gesangspraxis an einer Wende in der Notationsgeschichte in der Kyiver Metropole, in der Epoche von großen Gestalten auf dem Metropolitanthron von Kyiv wie Onisifor Dëvočka, Michail Ragosa, Ipatij Potij, Iov Boreckij, d.h. aber auch in der Epoche der Spannungen, die zur Union von Brest im Jahre 1596 geführt haben. Das hier edierte und untersuchte Denkmal entstand im Kloster des hl. Onufrij

in Galizien, einem um 1270, vielleicht sogar früher im Jahr 1255 durch einen Fürsten aus dem Geschlecht des Königs von Halyč, Danylo, gegründeten monastischen Niederlassung in Lavriv, westlich von Drohobyč, südwestlich von Lviv. Daher die Bezeichnung Lavrivs'kyj Irmologion. Die Handschrift befand sich später in Przemyśl, an der heutigen Grenze zwischen Polen und der Ukraine, im Archiv des Metropolitankapitels, von wo sie dann im Jahr 1947 nach Warschau an die Nationalbibliothek übergeben wurde, wo sie bis heute aufbewahrt wird.

Inhalt und Anordnung des Irmologion von Lavriv entsprechen den älteren Handschriften ab dem 12. Jahrhundert bis zum 17. Jahrhundert, also der klassischen Anordnung des Textes sowohl in der Kyiver Metropole als auch in der russischen Tradition. Wir haben hier entsprechend der Entstehungszeit einen vorzüglichen Vertreter des chomonischen Gesangsstils, eines sprachlichen Merkmals, das die Gestalt des Kirchenslavischen umformt, jedoch die Silbenstruktur und somit die Angleichung zwischen Text und Neumenschrift bewahrt. In der Analyse des Inhalts des Lavrivskyj Irmologion wurde, entsprechend der Faksimile-Ausgabe, die Chomonie beibehalten.

Einen besonderen Platz im Kommentar zur Faksimile-Ausgabe nimmt die Darstellung des Neumensystems ein; hier könnte Jurij Jasinovskyj die Forschungsergebnisse einer seiner Schülerinnen, Marija Kačmar, verwenden. Wir haben also hier eine umfassende und viel-schichtige Untersuchung eines wichtigen Denkmals der liturgischen Musikkultur in der Kyiver Metropole an der Wende des 16. Jahrhundert zum 17. Jahrhundert, eine Untersuchung, die sowohl liturgiegeschichtliche als auch historische und neumenkundliche Aspekte berücksichtigt und somit als mustergültig gelten kann.

Trier, April 2019

Christian Hannick

Від редактора

Після Каталогу українських і білоруських ірмолоїв XVI–XVIII ст. (1996) та кількох видань ірмолоїв т. зв. «київської квадратної ноти» з найдавнішої доби вживання цієї системи нотації, тобто з межі XVI–XVII ст., Юрій Ясіновський презентує увазі читачів видання пам'ятки церковного співу – збірки ірмолойних співів у невменному нотописі. Йдеться про взірць літургійної практики у Київській митрополії кінця XVI ст., себто доби переходу до квадратної нотації, що розвинулася з тісних контактів із польською культурою. Натомість адіастематичний невменний нотопис представляє давню традицію Київської митрополії, що незабаром без змін поширилася в північних єпархіях до Новгороду і Москви, надовго залишившись у вжитку, допоки у XVIII ст. її почасти не витіснила та не змінила перейнята з київської традиції квадратна нотація. Відтак увесь літургійний репертуар Руської Церкви, тобто й із тогочасного вжитку в Київській митрополії, в 1772 році у квадратній нотації було видано чотирма томами в московській синодальній друкарні. Форма нотопису відповідала напрацюванням із першого видання львівського Ірмологіона 1700 року.

Отож, видана тут пам'ятка була головною в Київській митрополії книгою літургійних піснеспівів на межі двох епох історії розвитку нотопису – в добу таких великих постатей на київському митрополичому престолі, як Онисифор Дівочка, Михаїл Рагоза, Іпатій Потій, Йов Борецький; а це означає – і в добу напруженості, усунути яку була покликана Берестейська унія 1596 року. Видана й досліджена тут пам'ятка постала в монастирі св. Онуфрія на Галичині – монашій обителі, заснованій бл. 1270 року, а ймовірно, й раніше, 1255 року, князем із роду галицького короля Данила у Лаврові, на захід від Дрогобича і південний захід

від Львова. Звідси – й назва «Лаврівський ірмологіон». Згодом рукопис потрапив до Перемишля, на теперішньому кордоні між Польщею і Україною, в архів митрополичої капітули, звідки його відтак у 1947 році передали до Варшави в Національну бібліотеку, де він зберігається й донині.

Зміст і компонування Лаврівського ірмологіона відповідають давнішим рукописам XII–XVII ст., тобто класичному впорядкуванню тексту як у Київській митрополії, так і в російській традиції. Згідно з часом постання, маємо тут чудовий взірець хомонічного стилю співу – мовної риси, що змінює форму церковнослов'янської мови, але зберігає складову структуру й тим самим синхронізацію тексту і невменного письма. Судячи зі змісту факсимільного видання, у Лаврівському ірмологіоні хомонію збережено.

Особливе місце в коментарі до факсимільного видання займає опис невменної системи; тут Юрій Ясіновський використав результати дослідження однієї зі своїх учениць, Марії Качмар. Тож маємо перед собою розлоге і різнопланове дослідження важливої пам'ятки літургійної музичної культури Київської митрополії на зламі XVI–XVII ст. – дослідження, що враховує аспекти як історії літургії, так й історії та дослідження невменного письма; тож це видання можна вважати взірцевим.

Переднє слово

Лаврівський невменний, чи кулизмянний¹, Ірмологіон кінця XVI ст., критичне видання якого пропонуємо сьогодні, репрезентує заключний етап багатовікового розвитку безлінійного нотопису в Київській митрополії. Фактично, це був час, коли співіснували дві принципово різні нотації – давня невменна та новітня лінійно-мензуральна. Все ж нове досить виразно проявляється і в самому невменному кодексі – утвердження його як літургійно-навчального збірника й орієнтація на ірмоси як провідний жанр, що й зумовило загальну самоназву – Ірмологіон. Себто дидактичні принципи поєднувалися з богослужбовими, що невдовзі у лінійних ірмологіонах стало всезагальною нормою. Нове помітне і в репертуарі, де з'являються елементи віртуозного каліфонічного співу, що інтенсивно поширювався з Балкан на порозі Нового часу і міцно утвердився в лінійно-мензуральних ірмолоях. З'являються тут і перші спроби писемної фіксації багатоголосого співу.

Водночас це був початковий етап утвердження нового, раціональнішого способу запису музичних текстів, який чітко визначав висоту і тривалість звуків. А найдавніші збережені й опубліковані нами

---

¹ Кулизмянний (від часто вживаної невми *кулизма*) – так у Київській митрополії Ранньомодерної доби називали літургійні невменні рукописи (гр. *νεῦμα* – знак). Така назва трапляється в давніх бібліотечних інвентарях; див., наприклад, опис бібліотеки Луцького братства бл. 1627 року: *Ирмологевъ двѣ, кѣлиймянны ѿ нотованы* (Реестр списаня прав привилеев и справ Брацких Луцких розных... около року 1627: Книги церкви... // *Памятники, изданные Временною Комиссией для разбора древних актов* 1. Киев 1848, с. 265). В Росії цю нотацію називають *знаменна*, або *крюкова*.

нотолінійні ірмологіони кінця XVI – початку XVII ст. – Львівський² і Супрасльський³ – створюють важливі передумови для порівняльних студій музичних текстів у невменному і лінійному записі. Паралельне співіснування цих двох нотацій в одному культурному просторі на землях Київської митрополії дає підстави для глибшого розуміння власне музичної сутності візантійської сакральної монодії та її слов'яно-руської репліки. Якщо невменний запис зорієнтував співаків на цілісне сприйняття мелодичних моделей і їхню конструктивну роль у музичній формі, то лінійний поглиблював знання ладо-інтонаційної і ритмічної організацій як самих моделей, так і мелодій в цілому.

Нова лінійно-мензуральна нотація стала важливою передумовою пришвидшеного засвоєння музичних новацій – як з пізньо- і поствізантійської спадщини в руслі калофонічного співу, так і з Заходу – нового багатоголосого концертного стилю, що увійшов в історію музики під назвою партесного співу. І, що дуже цікаво, невменно-кулізмський Ірмолой і лінійно-мензуральний є фактично однаковими щодо змісту і його структурної організації. Тож перехід з давнішої системи запису музичних текстів до новітньої відбувся в одній площині, в одному руслі і, що прикметне для Київської митрополії, без помітних потрясінь, антагоністичних суперечок чи контроверсій. Перехід відбувся дискретно і непомітно, так що сьогодні ми, властиво, не знаємо, де, коли і за яких обставин відбулася ця зміна нотацій. Зате точно знаємо, що невменний Ірмолой з Лаврівського монастиря і група найдавніших лінійно-мензуральних є продуктами одного часу й однієї території.

* * *

Мабуть, уперше в поле зору науковців кулізмський Ірмолой з Лаврівського Свято-Онуфріївського монастиря потрапив у середині XIX ст. Відомий галицький історик, археограф і бібліофіл Антон Петрушевич (1821–1913), переглядаючи й описуючи 1858 року рукописні книги Перемиської капітули, звернув увагу і на наш Ірмолой: «Ирмологъ, подъ крюковыми нотами, безъ заглавнаго листа; при концѣ книги помещены названія крюковыхъ нотъ; съ конца XV или начала XVI вѣка, 4 д. л.,

² J. Jasinovs'kyj, C. Lutzka. *Das Lemberger Irmologion. Die älteste liturgische Musikhandschrift mit Fünfliniennotation aus dem Ende des 16. Jahrhunderts.* Köln – Weimar – Wien: Böhlau 2008.

³ Ю. Ясіновський. *Ірмоси Київської Церкви: Критичне видання за Супрасльським нотолінійним ірмологіоном 1598–1601 років: у двох книгах / редактор Крістіан Ганнік.* Львів: В-во УКУ 2018.

259 folia, positio in scrinio LII. E. 29 [далі перекреслено: XLIX C – ii]; писано мѣлкимъ полууставомъ переходящимъ въ скоропись – великорусского разряда»⁴.

Згодом історик і філолог, проф. Чернівецького університету Омелян Калужняцький (1845–1914) згадав про цей рукопис у доповіді на Третньому Археологічному з'їзді в Києві у серпні 1874 року⁵. 1886 року рукопис експонувався на виставці з нагоди 300-ліття Успенського братства й пам'ятка згадана в каталозі виставки⁶.

Коли при Науковому товаристві ім. Шевченка була створена Археографічна комісія, то на її завдання 1900 року Лаврівський монастир відвідав Михайло Павлик (1853–1915) і виявив 14 рукописів (один XVI ст., інші XVIII), які описав і зробив з них виписки⁷. 1902 року Олександр Колесса (1867–1945) віднайшов у Лаврові три пергаментні уривки XI–XIII ст., докладно їх вивчив та опублікував⁸. 1910 р. галицький маляр-монументаліст, реставратор і дослідник Модест Сосенко (1875–1920) відкрив тут фрески XV ст., і згодом монастирем і його Свято-Онуфріївською

⁴ Manuscripta et Documenta Bibliothecae et Archivi Rev[erendissimi]mi Capituli Cathedralis Ecclesiae Premisliensis r. g. c. Ad S. Ioannem Baptistom in ordinem redegit et conscripsit Antonius Pietruszewicz Parochus Nowicensis mense Junio Julioque commorans Premisliae 1858 Anno / Archiwum Państwowe w Przemyślu, Kapituła Greckokatolicka w Przemyślu, 431, f. 8v, № 45. У своєму описі Петрушевич допустив декілька помилок – неточно визначив дату створення пам'ятки, письмо вважав велокоруським. У нотатці на форзацному аркуші Лаврівського ірмоля помилково подав кількість арк. – 159 і письмо визначив як білоруське: «Ирмолог под крюковыми нотами, с XVI века, в 4 долю листа, 159 л., белорусский список. А. Петрушевич».

⁵ Е. И. Калужняцкий. Обзор славяно-русских памятников языка и письма, находящихся в библиотеках и архивах Львовских // *Труды III Археологического съезда, бывшего в Киеве в августе 1874 г.* II. Киев 1878; у примітці 8-й на с. 281 зазначив: «На крюковых знаках мне известен между ирмологиями галицкими всего лишь один экземпляр конца XV–XVI века, находящийся в библиотеке собора русских крилошан в Перемышле под цифрою XLIX. G. II»; тут у сигнатурі неточність – насправді С. II, а не G. II.

⁶ А. Петрушевич. *Каталог церковно-славянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся на археологическо-библиографической выставке в Ставропигиальном заведении.* Львів 1888, с. 10; И. Шараневич. *Каталог археологическо-артистических предметов, церковно-славянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся в Музее Ставропигийского Института на дни 1/13 Марта 1890.* Львів 1890, с. 24.

⁷ *Хроніка НТШ* (1902/4), с. 22.

⁸ О. Колесса. Лаврівські пергаментні листки з XII–XIII в. // *Записки НТШ*, т. LIII. Львів 1903, с. 1–29.

церквою зацікавилися Іларіон Свенціцький (1876–1956), Микола Голубець (1891–1942), Володимир Січинський (1894–1962). У 20–30 роках з'явилося кілька нових цінних досліджень про монастир і його релігійно-мистецьку та культурну спадщину, а певний підсумок цих студій був опублікований на сторінках п'ятого тому *Записок ЧСВВ*⁹.

У повоєнний час, коли потроху поживляються зацікавлення рукописною спадщиною Перемиської капітульної бібліотеки, яка 1947 року була передана до Бібліотеки Народової у Варшаві, то в поле зору дослідників потрапляє і наш кулізм'яний Ірмолой. Отець Іван Борис Балик (1913–1989) в 1973–1974 роках опублікував інвентарний каталог рукописних книг бібліотеки, згадавши і Лаврівський ірмолой¹⁰. Тоді ж відомий польський музиколог Єжи Голос (1931–2019) у короткому огляді нотних ірмолойів з бібліотек Польщі згадав і наш лаврівський рукопис¹¹. Цікаво, що Балик і Голос допустили одну й ту ж саму помилку, сприйнявши запис в археографічній нотатці Петрушевича «159 л.» (тобто листів=аркушів) за дату – 1591 рік. Цю помилку пізніше повторив і Мирослав Антонович (1917–2006), який на основі мікрофільму вперше подав короткий опис змісту цього Ірмологіона й опублікував репродукції п'ятьох сторінок¹². Про цей рукопис знав також відомий російський літургіст й історик церковного співу Ніколай Успенський (1900–1988); у листі до Івана Гарднера (1898–1984) від 10 грудня 1973 року він згадує цей Ірмологіон як цікаву пам'ятку XVI ст., зауваживши, що рукопис має місцеві форми написання імен святих¹³. Пізніше російський дослідник

⁹ *Записки ЧСВВ V* (1932/1–4).

¹⁰ [І. Б. Балик]. Рукописи Перемиської греко-католицької капітули в Народовій бібліотеці у Варшаві // *Богословія* 38 (1974), с. 241, № 642.

¹¹ J. Gołos. Manuscript Sources of Chant before 1700 in Polish Libraries // *Studies in Eastern Chant* 3 (1973), с. 79. Зауважимо, що проф. Єжи Голос дещо раніше віднайшов в оправі рукописного Службника київського митрополита Кипріяна Жоховського ноти інструментальної музики з виразними рисами побутування в середовищі східного обряду й опублікував реконструкцію цієї музики (див.: *Muzyczne silva rerum XVII wieku: Rękopis 127/56 Biblioteki Jagiellońskiej* / підг. Jerzy Gołos, Jan Stęszewski. Kraków: PWM 1970).

¹² M. Antonowycz. *Ukrainische geistliche Musik: Ein Beitrag zur Kirchenmusik Osteuropas* / Wissenschaftlicher Kongress zum Millenium des Christentums in der Ukraine, Ukrainische Freie Universität. München 1990, с. 339; фото на с. 34–35, 340–342.

¹³ Б. Даниленко. *Материалы к творческой биографии Ивана Гарднера (1898–1984)*. Москва – München: Синодальная библиотека Московской патриархии, Otto Sagner 2008, с. 257. Успенський пише, що цю інформацію йому подав знайомий московський

Дмитрій Шабалін за поданою нами копією опублікував азбуку невм з цієї пам'ятки¹⁴.

У 80-х роках минулого віку, під час роботи над нотолінійними ірмологіонами Бібліотеки Народової, нами був опрацьований і цей кулізмянний, докладний опис якого пізніше був опублікований¹⁵.

В останнє десятиліття Лаврівський ірмолой досліджує Данієль Савицький з Польщі, зокрема догматики і демественний спів¹⁶.

* * *

Задум видати Лаврівський невменний Ірмолой виник досить спонтанно. Декілька років тому його висловив Володимир Пилипович з Перемишля, добрий знавець, дослідник і видавець пам'яток української культури Надсяння, серед яких і нотний Ірмолой Михайла Левицького та Перемиські партесні уривки¹⁷. Невдовзі зацікавлення цим кодексом зросло, особливо ж під час праці над виданням ірмосів із Супрасльського ірмологіона Богдана Онисимовича¹⁸, зокрема, при створенні порівняльної

філолог, ймовірно, Борис Успенський. У публікації прізвище Петрушевича надруковано неточно – Петрусевич.

¹⁴ *Певческие азбуки Древней Руси* / публикация, перевод, предисловие и комментарии Димитрий Шабалин. Кемерово 1991, с. 27, № 13 (публікація азбуки і коментар), передрук: Д. С. Шабалин. *Певческие азбуки Древней Руси: Тексты* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 1]. Краснодар: Сов. Кубань 2003, с. 20, № 14; див. також: Д. С. Шабалин. *Певческие азбуки Древней Руси: Переводы, исследования, комментарии* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 2]. Краснодар: Сов. Кубань 2004, с. 452 (коментар).

¹⁵ Ю. Ясіновський. Українські та білоруські кулізмянні пам'ятки XVI століття // *Καλοφωνία* 5 (2010) 341–342.

¹⁶ D. Sawicki. Staroruski neumatyczny Irmologion Ławrowski z XVI wieku – niezbadany zabytek wschodniosłowiańskiego piśmiennictwa muzycznego na południowo-zachodniej Rusi // *Wschodni Rocznik Humanistyczny* XIII (Lublin – Radzyń Podlaski 2016) 19–52; його ж. System formuł melodycznych staroruskiego śpiewu cerkiewnego na przykładzie dogmatyka tonu pierwszego z XVI-wiecznego Irmologionu Ławrowskiego // *Wschodni Rocznik Humanistyczny* XIV/1 (Lublin – Radzyń Podlaski 2017) 7–29; його ж. *Demestwo* i jego funkcjonowanie w śpiewie liturgicznym na Białorusi i Ukrainie w XVI w. (na przykładzie irmologionów Ławrowskiego i Supraskiego) // *Καλοφωνία* 9 (2018) 228–244.

¹⁷ *Ірмолой Михайла Левицького (Перемишль 1838)* / зібрав і підготував Володимир Пилипович, передм. Наталя Сиротинська [=Пам'ятки сакральної музики Перемиської єпархії, т. 1. Реґентський Інститут Перемисько-Варшавської архієпархії у Перемишлі]. Перемишль 2012.

¹⁸ Ю. Ясіновський. *Ірмоси Київської Церкви*.

таблиці репертуару нотованих ірмосів, в тому й з нашого невменного рукопису¹⁹. Зацікавився цим рукописом і проф. Крістіан Ганнік, який 2006 року опублікував критичне видання Слов'янського ірмологіона XVI ст.²⁰ і погодився бути науковим редактором нашої публікації.

Основний блок нашої книги складає повне факсимільне відтворення Лаврівського невменного ірмологіона. Початкові форзацні сторінки з різними покрайніми записами розміщені в самому кінці факсиміле, а чисті сторінки (форзацні та із середини кодексу) опускаємо.

У підготовці до друку Лаврівського ірмологіона цінні поради й допомогу надали відомі науковці – палеографи Іван Сварник і Марія Кольбух зі Львова, Анатолій Турілов з Москви, Оксана Шкурган з Варшави, яка сумлінно і зі знанням справи визначила водяні знаки паперу; Світлана Зінченко зі Львова уточнила час створення оправи. Наталія Серьогіна з Петербурга, протоієрей Борис Даниленко з Москви та проф. Крістіан Ганнік з Вюрцбурга допомагали в уточненні складних питань репертуару пам'ятки. Юрій Осінчук зі Львова звернув увагу на особливості мови та орфографії, з літургійних питань консультував отець Василь Рудейко зі Львова. Директор Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського Любов Дубровіна та Людмила Гнатенко з Інституту рукопису допомогли виготовити якісні копії декількох сторінок з київського невменного кодексу, відсутні в нашому ірмолої. Мирослава Дядюк і Ольга Ткачук, керівники відділів рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка та Національного музею ім. Митр. Андрея Шептицького, сприяли у пошуках та опрацюванні рукописних джерел, пов'язаних з Лаврівським монастирем. Станіслав Стемпень, директор Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі, надіслав копію рукописного опису Петрушевича з Перемиського архіву. А від Анни Романюк, завідувачки відділом спеціальних зібрань Бібліотеки Народової у Варшаві, отримали згоду на публікацію Лаврівського ірмологіона.

Усім їм складаємо велику подяку.

¹⁹ Ю. Ясіновський. *Ірмоси Київської Церкви*, т. 2, с. 369–394.

²⁰ Ch. Hannick. *Das altslavische Hirmologion: Edition und Kommentar* [=Monumenta Linguae Slavicae dialecti veteris: Fontes et dissertationes, 50]. Freiburg i. Br. Weiher 2006.

Рукописні джерела

- Волинський невменний ірмолой, сер. XVI ст. (НБУВ, зб. КДА, пізніші надх. (ф. 160), № 614).
- Євангеліє-тетр, перша чверть XVI ст., з б-ки Лаврівського монастиря (BN, 11805 IV).
- Збірка протоколів суду Лаврівського монастиря за 1782–1793 рр. (ЛННБ, МВ 117).
- Історія монастиря в Лаврові, 1771 – сер. XIX ст. (ЛННБ, БА 306).
- Каноник, переписав ієром. Серафiон Левковський, 1770 р., Лаврівський монастир (НБУВ, зб. КДА (ф. 301), 163 л.).
- Львівський нотолiнійний ірмолой, кін. XVI ст., **Льв нотол** (ЛННБ, МВ 50).
- Матеріали Лаврівського монастиря в справі привілеїв, фундацій, поземельних суперечок та ін., зібрані й упорядковані в 1785–1787 роках (ЛННБ, МВ 118).
- Невменний збірник кін. XVI ст. (НБУВ, I, 11962).
- Невменний ірмолой з б-ки Львівського Свято-Успенського братства, остання чверть XVI ст. (ЛІМ, Рук. 79).
- Невменний ірмолой, 20–50 рр. XVII ст. (НБУВ, ф. КДА (ф. 301), 115 л.).
- Невменний ірмолой, XVI ст. (ÖNB, Vind. slav. 123).
- Невменний ірмолой, кінець XVI ст., з б-ки Лаврівського монастиря (BN, 12050 I).
- Невменний слов'яно-руський Ірмологіон Григоровича, поч. XIII ст. (РГБ, Григ. 37, 100 арк.; РНБ, Q.п. I.75 (зб. Бичкова), 8 арк.); уривки Хiландарського та Григоровича є частинами одного слов'яно-руського невменного ірмологіона.
- Невменний слов'яно-руський Ірмологіон Хiландарського м-ря, поч. XIII ст. (Афон, Хiландарський м-р, 308).
- Нотолiнійний ірмолой з Києво-Межигiрського м-ря, середина XVII ст. (НБУВ, Соф. (ф. 312), 112/645).

- Нотолінійний ірмолой з Загорівського м-ря, друга чверть XVII ст. (ИРЛИ, Петец 185).
- Нотолінійний ірмолой, 1657 р., переписав Кирило Петрович Канчуцький, Спасівський монастир (BN 12693 III).
- Нотолінійний ірмолой, 1673 р., переписав ієром. Йосиф Крейницький, Лаврівський монастир (НМЛ, Q 361).
- Нотолінійний ірмолой, 1677 р., переписав ієром. Йосиф Крейницький, Лаврівський монастир (РНБ, Тит. 1902).
- Нотолінійний ірмолой, бл. 1629 р., переписаний, ймовірно, у Києво-Печерській лаврі, **КПл 1629** (НБУВ, зб. КДА (ф. 306), П. 350).
- Нотолінійний ірмолой, друга чверть XVII ст., Замойщина (ЛННБ, НД 161).
- Нотолінійний ірмолой, остання чверть XVII ст., з б-ки Лаврівського монастиря (НМЛ, F 604).
- Нотолінійний ірмолой, остання чверть XVII ст., належав до бібліотеки Лаврівського монастиря (ЛННБ, НД 157).
- Нотолінійний ірмолой, третя чверть XVII ст., переписаний, ймовірно, при кафедральному соборі св. Івана Хрестителя в Перемишлі (Унівська лавра, Рук. 1).
- Нотолінійний ірмолой, переписав Кирило-Климентій Канчуцький, Спасівський монастир (ЛННБ, НТШ 164; 1 арк. з цього рукопису зберігається в архіві Франка в ІЛ, № 4823, арк. 47).
- Поученія Феодора Студита, переписав ієром. Йосиф Крейницький, 1678 р., Лаврівський монастир (ЛННБ, МВ 1260).
- Службник, переписав ієром. Паїсій Лозінський, 1747 р., Лаврівський монастир (НБУВ, зб. КДА (ф. 301), 72 л.).
- Супрасльський нотолінійний ірмолой, переписав Богдан Онисимович, 1598–1601 рр., **Супр** (НБУВ, I, 5391).
- Pietruszewicz Antonius. Manuscripta et Documenta Bibliothecae et Archivi Rev[erendissimi]mi Capituli Cathedralis Ecclesiae Premisliensis r. g. c. Ad S. Ioannem Baptistom in ordinem redegit et conscripsit Antonius Pietruszewicz Parochus Nowicensis mense Junio Julioque commorans Premisliae 1858 Anno // Archiwum Państwowe w Przemyślu, Kapituła Greckokatolicka w Przemyślu, 431.

Бібліографія

- Абрамович Д. *Києво-Печерський патерик* / вступ, текст, примітки Дмитро Абрамович. Київ 1931.
- Александрю М. Каллофоническое пение // *Православная энциклопедия* XXIX (2011) 578–582.
- Антонович М. Питоменності українського церковного співу // *Науковий Конгрес у 1000-ліття хрещення Руси-України. Збірник праць Ювілейного Конгресу*. Мюнхен 1988–1989, 458–474; передрук: М. Антонович. *Musica sacra*. Львів 1997, с. 1–13; *Українська музика* (2013/3) 6–16.
- Археографический сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси*, т. 9. Вильно 1870.
- [Балик І. Б.]. Рукописи Перемиської греко-католицької капітули в Народовій бібліотеці у Варшаві // *Богословія* 37 (1973) 193–213; 38 (1974) 237–243.
- Барвинок В. *Время происхождения праздничных величаний и избранных псалмов в чине Всенощного бдения*. Киев 1910 (окрема відбитка з ТКДА).
- Бражников М. В. *Русская певческая палеография* / ред. Н. С. Серегина / Российский институт истории искусств. Санкт-Петербург 2002.
- Бражников М. В. *Теория древнерусской музыки: По рукописным материалам XV–XVIII веков*. Ленинград: Музыка 1972.
- Владышевская Т. Ф. *Музыкальная культура Древней Руси*. Москва: Знак 2006.
- Гальченко М. Г. О времени появления и характере распространения ряда графико-орфографических признаков второго южнославянского влияния в древнерусских рукописях конца XIV – первой половины XV вв. // *Лингвистическое источниковедение и история русского языка: <2000>*. Москва: Древлехранилище 2000, с. 123–152.

- Герасимова-Персидська Н. Роль України у становленні музичної культури Еуропае Магнае // *Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського*, вип. 17: *Українська тема у світовій культурі*. Київ 2001, с. 49–52.
- Голубев С. *Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники*, т. 1. Киев 1883.
- Голубець М. Лаврів: історично-археологічна студія // *Записки ЧСВВ II* (1926/1–2) 19–69; (1927/3–4) 317–335.
- Голубець М. Лаврівська поліхромія // *Стара Україна* (Львів 1925/11–12) 188–189.
- Гординський Я. Слідами старої української культури // *Стара Україна* (1924/1) 104–108.
- Грушевський М. Чи маємо автентичні грамоти кн. Льва? // *Записки НТШ*, т. XLV. Львів 1902, с. 1–22.
- Гусейнова З. М. «Извещение» Александра Мезенца и теория музыки XVII века / Кафедра музыкальной этнографии и древнерусского певческого искусства СПбГК. Санкт-Петербург 1995.
- Гусейнова З. М. *Русские музыкальные азбуки XV–XVI вв.* Санкт-Петербург: Гос. консерватория им. Н. А. Римского-Корсакова 2003.
- Даниленко Б., протоиер. *Материалы к творческой биографии Ивана Гарднера (1898–1984)*. Москва – München: Синодальная библиотека Московской патриархии, Otto Sagner 2008.
- Ефимова И. В. *Многоголосие в русском профессиональном певческом искусстве XVII – начала XVIII века* / Диссерт. канд. искусств. Ленинград 1984.
- Ірмолой Михайла Левицького (*Перемишль 1838*) / зібрав і підготував Володимир Пилипович, передм. Наталя Сиротинська [=Пам'ятки сакральної музики Перемиської єпархії, 1 / Регентський Інститут Перемисько-Варшавської архієпархії у Перемишлі]. Перемишль 2012.
- Ісаєвич Я. Д. *Джерела до історії української культури доби феодалізму XVI–XVIII ст.* Київ: Наукова думка 1974.
- Ісаєвич Я. Д. *Літературна спадщина Івана Федорова*. Львів 1989.
- Історія українського мистецтва: в шести томах*, т. 2. Київ: УРЕ 1967.
- Історія української культури: в п'яти томах*, т. 2: *XIII – перша половина XVII століть*. Київ: Наукова думка 2001.
- Калашников Л. Ф. *Азбука церковного знаменного пения*. Киев 1908.
- Калужняцкий Е. И. Обзор славяно-русских памятников языка и письма, находящихся в библиотеках и архивах Львовских // *Труды III Археологического съезда, бывшего в Киеве в августе 1874 г.*, ч. II. Киев 1878, с. 213–321; окрема відбитка: Киев 1878.
- Качмар М. Азбука кулізьяного Ірмологіону XVI ст. // *Українська музика* (2018/1) 115–119.

- Качмар М. Кулизманий Ірмологіон: Азбука півчих знаків // *Перемиські Архiepархіальні Відомості* 24 (Перемишль 2017) 368–381.
- Клименко Е. С., Гальченко О. М. *Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII–XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: Історико-кодикологічне дослідження. Каталог. Палеографічний альбом* / Інститут рукопису НБУВ НАН України. Київ 2011.
- Козак Н. Цикл Вселенських соборів у стінописі церкви св. Онуфрія в Лаврові: реконструкція та ідентифікація композицій // *Вісник Львівського університету*, серія: *Образотворче та ужиткове мистецтво* 7 (2007) 87–113.
- Козицький П. *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування*. Київ: Музична Україна 1971.
- Колесса О. Лаврівські пергаментові листки з XII–XIII в. // *Записки НТШ*, т. LIII. Львів 1903, с. 1–29.
- Конотоп А. *Русское строчное многоголосие XVI–XVII веков: Текстология. Стилль. Культурный контекст*. Москва: Композитор 2005.
- Корній Л. Проблеми джерелознавства української музичної культури: безлінійні нотовані рукописи сакральної монодії XI–XVI ст. // *Студії мистецтвознавчі* (Київ 2005/2) 7–14.
- Кудрик Б. *Огляд історії української церковної музики* [=Праці Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, 19]. Львів 1937, ²Львів 1995.
- Купчинський О. *Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть: Дослідження. Тексти* / Наукове Товариство імені Шевченка. Львів 2004.
- Лебедев А. *Рукописи церковно-археологического музея импер. Киевской Духовной Академии* 1. Саратов 1916.
- Луб І. Лаврівський помяник XVII–XIX ст. // *Записки ЧСВВ* VI (1935/1–2) 313–317.
- Малинина Г. М. *Древнерусские церковные рукописи в Национальной библиотеке Варшавы*: Каталог. Москва: МГК 2004.
- Маценко П. Листування з О. Кошицем в справі обробки догматів знаменного розспіву // *Ювілейний збірник УВАН в Канаді*. Вінніпег 1976, с. 325–357.
- Металлов В. *Русская симеография: Из области церковно-певческой археологии и палеографии*. Москва: Изд. Имп. Московского Археологического Ин-та 1912.
- Мицько І. Єлисей Ільковський // *Лавра* (Львів 1999/4) 53–54.
- Мицько І. Про початки Святоонуфріївського монастиря у Лаврові // Ігор Мицько. *Статті*. Львів 2000, с. 25–31.
- Мищенко І. Великі групи знаків та їх місце в каллофонічній стихирі Преображення Протуплѡν τῆν Ἀνάστασιν // *Студії мистецтвознавчі* (2014/1) 14–28.

- Осмогласник Каллістрата з молдовського монастиря в Драгомирні, 1769 рік* / відп. ред. О. Цалай-Якименко / НСКУ; НБУ; ЛДМА. Полтава – Київ – Львів 2005.
- Памятники, издаваемые временною комиссиею для разбора древних актов* I, изд. 2-е. Киев 1848.
- Партесна музика Перемишської єпархії: Рукописні уривки середини XVII – початку XVIII століття* / упоряд., вступне слово Вол. Пилипович, Ю. Ясіновський; ідентифікація уривків, реконструкція партитури, передмова Ольга Шуміліна [=Пам'ятки сакральної музики Перемишської єпархії, 3 / Регентський Інститут Перемишсько-Варшавської архієпархії у Перемишлі]. Перемишль 2015.
- Певческие азбуки Древней Руси* / публикация, перевод, предисловие и комментарии Димитрий Шабалин. Кемерово 1991.
- Петров Н. Церковно-археологические известия // *Труды КДА* 21 (1880/6/июнь) 320.
- Петрова А. Л. Рукописные материалы о. А. Петрушевича // *Известия импер. Академии Наук* VI / 7 (1910) 493–510.
- Петрунь Ф. Рукописна збірка В. І. Григоровича // *Праці Одеської центральної наукової бібліотеки*, т. I. Одеса 1927, с. 137–163.
- Петрушевич А. *Каталог церковно-славянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся на археологическо-библиографической выставке в Ставропигиальном заведении*. Львів 1888.
- Площанский В. Лавров, село и монастырь в Самборском округе // *Научный сборник, издаваемый Литературным обществом Галицко-русской материцы*. Львів 1866, с. 327–339.
- Пожидаева Г. *Певческие традиции Древней Руси: Очерки теории и стиля*. Москва: Знак 2007.
- Реестр списания прав привилеев и справ Брацких Луцких розных... около року 1627: Книги церкви... // *Памятники, изданные Временною Комиссией для разбора древних актов*, т. 1. Киев 1848, с. 263–266.
- Рогов А. И. Фрески Лаврова // *Византия. Южные славяне и Древняя Русь. Западная Европа: Сборник статей в честь В. Н. Лазарева*. Москва: Наука 1973, с. 339–351.
- Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в СССР: XI–XIII вв.* / Археологическая комиссия СССР. Москва: Наука 1984.
- Смоленский С. *О древнерусских певческих нотациях* [=Памятники древнерусской письменности и искусства, 145 / Общество Любителей Древней Письменности]. Санкт-Петербург 1901.

- Тончева Е. *Манастирът Голям Скит – школа на «болгарский роспев». Скитски «болгарски» ирмолози от XVII–XVIII в.* / ред. Красимир Станчев, Стефан Кожухаров, т. 1, 2. София: Музика 1981.
- Турилов А. Восточнославянская культура конца XIV–XV вв. и «второе южнославянское влияние» // *Древнерусское искусство: Сергей Радонежский и художественная культура*. Санкт-Петербург: Наука 1998, с. 321–337.
- Филипчак І., Лукань Р. *Окружна головна школа в Лаврові (1778/9–1910/11)*. Львів 1936.
- Франко І. Лист Модеста Гриневецького до гр. М. Осолінського з р. 1813 // *Житє і Слово* 3 (1895/2) 175–176.
- Хроніка НТШ* (1902/4).
- Цалай-Якименко О., Михайлюк Я. Нотолінійний Осмогласник з молдавського монастиря Драгомирна – пам'ятка українсько-молдавських музичних зв'язків // *Musica humana: Збірник статей кафедри музичної україністики ЛДМА*, вип. 1. Львів 2003, с. 213–234.
- Шабалин Д. С. *Певческие азбуки Древней Руси: Тексты* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 1]. Краснодар: Сов. Кубань 2003.
- Шабалин Д. С. *Певческие азбуки Древней Руси: Переводы, исследования, комментарии* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 2]. Краснодар: Сов. Кубань 2004.
- Шараневич И. *Каталог археологическо-артистических предметов, церковнославянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся в Музее Ставропольского Института на дни 1/13 Марта 1890*. Львів 1890.
- Швед М. *Спаський та Лаврівський монастирі – осередок духовності й культури в Галичині*. Львів: Місіонер 2000.
- Шек А. В. Знаки «чашка полная» и «крюкъ с облачком» в певческих рукописях и теоретических руководствах по знаменной нотации XV–XVI вв. // *Богословский вестник* (2008–2009/8–9) 356–392.
- Шуміліна О. Іринея Фальковський (до 250-ліття від дня народження) // *Καλοφωνία* 6 (2012) 203–214.
- Ясіновський Ю. Величання як жанр української гимнографії // *Історія релігій в Україні*, т. 5. Київ – Львів 1995, с. 530–532.
- Ясіновський Ю. *Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу* / ред. Крістіян Ганнік, Ярослав Ісаевич [=Історія української музики: Дослідження, вип. 18 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України]. Львів 2011.
- Ясіновський Ю. З історії музики західноукраїнських земель XVI–XVII ст. // *Українське музикознавство*, вип. 21. Київ 1986, с. 107–116.

- Ясіновський Ю. *Ірмоси Київської Церкви: Критичне видання за Супрасльським нотолінійним ірмологіоном 1598–1601 років: у двох книгах* / редактор Крістіан Ганнік [=Київське християнство, XI; Історія української музики: Джерела, вип. 25]. Львів: В-во УКУ, 2018.
- Ясіновський Ю. Манявський скит як найбільший центр болгарського напіву в Україні // *Καλοφωνία* 7 (2014) 250–270.
- Ясіновський Ю. Нотний Ірмологіон як тип рукописного кодексу: питання структурної організації тексту // *До джерел / Ad fontes*: Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя, т. 1. Київ – Львів 2004, с. 394–406.
- Ясіновський Ю. Питання становлення музичного професіоналізму на Україні // *Українське музикознавство*, вип. 10. Київ: Музична Україна 1975, с. 128–137.
- Ясіновський Ю. Содержание и структура украинских певческих сборников Ирмологиев // *Musica Antiqua Europae Orientalis: Acta musicologica* IX/1. Bydgoszcz 1991, с. 159–170.
- Ясіновський Ю. Супрасльський ірмолой Богдана Онисимовича як пам'ятка Київської митрополії // *Καλοφωνία* 8 (2016) 46–88.
- Ясіновський Ю. Український нотолінійний Ірмолой як тип гімнографічного збірника: зміст, структура // *Записки НТШ*, т. 226: *Праці Музикознавчої комісії*. Львів 1993, с. 41–55.
- Ясіновський Ю. *Українська церковна монодія в музично-аналітичному дискурсі* [=Історія української музики: Дослідження, вип. 22]. Львів: В-во Львівської політехніки 2014.
- Ясіновський Ю. Українські нотні видання XVIII ст. // *Бібліографія українознавства*: вип. 2: *Бібліографія та джерела музикознавства*. Львів 1994, с. 23–29.
- Ясіновський Ю. Українські монастирі у розвитку музичного мистецтва // *Rola monasterów w kształtowaniu kultury ukraińskiej w wiekach XI–XX* / ред. Agnieszka Groniek, Alicja Nowak [=Biblioteka Fundacji św. Włodzimierza, XX]. Kraków 2014, с. 241–253.
- Ясіновський Ю. Українські та білоруські кулізмяні пам'ятки XVI століття // *Καλοφωνία* 5 (2010) 341–342.
- Ясіновський Ю. *Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої 16–18 століть: Каталог і кодикологічно-палеографічне дослідження* / ред. Ярослав Ісаєвич, Олександра Цалай-Якименко [=Історія української музики: Джерела, вип. 2 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України]. Львів: Місіонер 1996; 2-ге інтернетове видання 2017 р. – ism.uscu.edu.ua
- Ясіновський Ю. Церковна музика за часів літописця Нестора // *Преподобний Нестор Печерський в історії української культури: Збірник статей* / ред. архієп. Ігор Ісіченко. Харків: Акта 2014, с. 65–75.

- Ясиновский Ю. Церковное пение и нотноточнейные ирмологионы Великого Княжества Литовского // *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir raštijos tradicijis* / Lietuvių kalbos institutas. Vilnius 2009, c. 391–400.
- Acta grodskie i ziemskie*, т. VII. Lwów 1878.
- Alexandru M., Troelsgård Ch. The development of a didactic tradition – the elements of the Papadike // *Tradition and Innovation in Late- and Postbyzantine Liturgical Chant*. Proceedings of the Congress held at Hernen Castle, the Netherlands, 30 October – 3 November 2008 / ред. Gerda Wolfram, Christian Troelsgård [= *Eastern Christian Studies*, 17]. Leuven – Paris – Walpole MA: A. A. Bredius Foundation, Peeters 2013, c. 1–57.
- Antonowycz M. *Oekraïne en de Byzantijnse ritus*. Hoenbroek: Uitgeverij KoNeZa 2000.
- Antonowycz M. *Ukrainische geistliche Musik: Ein Beitrag zur Kirchenmusik Osteuropas* / Wissenschaftlicher Kongress zum Millenium des Christentums in der Ukraine, Ukrainische Freie Universität. München 1990.
- Birkfellner G. *Glagolitische und kyrillische Handschriften in Österreich* [=Österreichische Akademie der Wissenschaften: Philosophisch-historische Klasse: Schriften der Balkankommission Linguistische Abteilung, 23]. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 1975.
- Floros C. *Universale Neumenkunde: Entzifferung der ältesten byzantinischen Neumenschriften und der altslavischen sematischen Notation* 1–3. Kassel 1970.
- Fragmenta Chiliandarica palaeoslavica*, B.: *Hirmologium. Codex monasterii Chilandarici* 308. *Phototypice depictus. Praefatus Roman Jakobson* [=MMB V]. Copenhagen 1957.
- Gardner J., Koschmieder E. *Ein handschriftliches Lehrbuch der altrussischen Neumenschrift* [=Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Neue Folge II]. München: Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften in Kommission beim Verlag 1966.
- Gólos J. Manuscript Sources of Chant before 1700 in Polish Libraries // *Studies in Eastern Chant* 3 (1973) 74–80.
- Hannick Ch. Aux origines de la version slave de l'Hirmologion // *Fundamental Problems of Early Slavic Music and Poetry* / вид. Christian Hannick [=MMB: Subsidia 6]. Copenhagen 1978, c. 5–120.
- Hannick Ch. *Das altslavische Hirmologion: Edition und Kommentar* [=Monumenta Linguae Slavicae dialecti veteris: Fontes et dissertationes, 50]. Freiburg i. Br. Weiher 2006.
- Inwentarz rękopisów Biblioteki Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu* / опрац. Andrzej Kaszlej [=Inwentarze rękopisów Biblioteki Narodowej, 2]. Warszawa: Biblioteka Narodowa 2011.

- Jasinov'skyj J., Lutzka C. *Das Lemberger Irmologion. Die älteste liturgische Musikhandschrift mit Fünfliniennotation aus dem Ende des 16. Jahrhunderts* / вид. і вступ Jurij Jasinov'skyj, перекл. і коментарі Carolina Lutzka [=Bausteine zur Slavischen Philologie und Kulturgeschichte. Reihe B: Editionen, 24]. Köln – Weimar – Wien: Böhlau 2008.
- Kachmar M. Selected Features of Music Notation in Neumatic Manuscripts of Kyivan Metropolis from the XVIth century // *Roczniki Teologiczne LXV* (Lublin 2018) 57–68.
- Katalog druków Cyrylickich XV–XVIII wieku w zbiorach Biblioteki Narodowej* / ред. Z. Żurawińska. Warszawa 2004.
- Koschmieder E. *Die ältesten Novgoroder Hirmologien-Fragmente*: Erste Lieferung, Zweite, Dritte [=Abhandlungen der Bayrischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse, Neue Folge, 35, 37, 45]. München 1952, 1955, 1958.
- Muzyczne silva rerum XVII wieku: Rękopis 127/56 Biblioteki Jagiellońskiej* / підг. Jerzy Gołos, Jan Stęszewski. Kraków: PWM 1970.
- Rękopisy cerkiewnosłowiańskie w Polsce: Katalog* / опрац. Aleksandr Naumow i Andrzej Kaszlej при співпр. Ewy Naumow i Jana Stradomskiego, вид. 2-е переробл. Kraków: Scriptum 2004.
- Sawicki D. «Demestwo» i jego funkcjonowanie w śpiewie liturgicznym na Białorusi i Ukrainie w XVI w. (na przykładzie irmologionów Ławrowskiego i Supraskiego) // *Καλοφωνία* 9 (2018) 228–244.
- Sawicki D. Staroruski neumatyczny Irmologion Ławrowski z XVI wieku – niezbadany zabytek wschodniosłowiańskiego piśmiennictwa muzycznego na południowo-zachodniej Rusi // *Wschodni Rocznik Humanistyczny XIII* (Lublin – Radzyń Podlaski 2016) 19–52.
- Sawicki D. System formuł melodycznych staroruskiego śpiewu cerkiewnego na przykładzie dogmatyka tonu pierwszego z XVI-wiecznego Irmologionu Ławrowskiego // *Wschodni Rocznik Humanistyczny XIV/1* (Lublin – Radzyń Podlaski 2017) 7–29.
- Școala muzicală de la Putna*: Ms. Nr. 56/544 576 I P/II. Stihirar: Transcripta / вид. G. Ciobanu, M. Ionescu, T. Moisescu [=Izvoare ale muzicii Românești, III B.]. București 1984.
- Velimirovich M. Russian Musical Azbuki: A Turning Point in the History of Slavonic Chant // *The Study of Medieval Chant: Paths and Bridges, East and West*: In Honor of Kenneth Levy / вид. Peter Gefferi. Oxford: The Boydell Press 2001, с. 257–268.
- Wolf J. *Handbuch der Notationskunde*, т. 1. Leipzig: Breitkopf & Härtel 1913.

Список сокращений

БРАН	Библиотека Российской академии наук, Санкт-Петербург
ИРЛИ	Институт русской литературы (Пушкинский Дом), Санкт-Петербург
КДА	Київська духовна академія
ЛІМ	Львівський історичний музей
ЛННБ	Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника
ЛНМА	Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка
МГК	Московская государственная консерватория им. П. И. Чайковского
НБУВ	Національна бібліотека України ім. В. Вернадського
НМЛ	Національний музей у Львові ім. митрополита Андрея Шептицького
НСКУ	Національна спілка композиторів України
СПБГК	Санкт-Петербургская государственная консерватория
ТКДА	Труды Киевской духовной академии
BN	Biblioteka Narodowa, Варшава
ÖNB	Österreichischen Nationalbibliothek, Відень
PWM	Państwowe Wydawnictwo Muzyczne
б/н	без номера
б/нот	без нот
м-р	монастир

**ФАКСИМІЛЬНА ПУБЛІКАЦІЯ
ЛАВРІВСЬКОГО
НЕВМЕННОГО ІРМОЛОГІОНА**

39. 2

Иже победил еси на деснице
 бо велико во крикъ всен просла

внса . плаббесомеритенна всемо
 свцни и грошвенныи и согре . и зран
 лысломомо партегладивныи обпавь
 леше . **Д**агы рлво сы избыво изра

Библотека Императорского Московскаго университета
 Императорской Академии Наук
 Императорской Библиотеки

Митрофа Анносин

созывающн на вселеннѣ вѣренныа. мати
 плоти мариаме. великии и сплнмплныи тво
 емоу зовоуще. Единороденноу славею твое
 прославнеа : **П**исне побѣденноу во
 спомоу бжеи богу сотворешесмоу дивнл
 а что деса. мы цето выгоудго исплосово
 иурила тако прославнеа : **С** воскрес
 ни а днѣ просвети мого людие. пасха го
 споденна пасха. спасо мери твоего жизнь
 ни. и спсво земля на нбсво христового богу пл
 сь превелосете. побѣденноу спсвоще :
Понмо величю дие спсво спсво ты рабвты. фла
 рл спсво плоти измепеншесмоу. и во глаг
 би спсво море спсво по гла ми немо крами плсво
 олесшесмоу. писне побѣденноу твое
 прославнеа : **С** пволь по мсво гнемни

20

20

20

20

ГЛА

иже не заблагоме израиля прещавле тако бо бо.

море ризберго. шроужне фарасне гловен

попокриво. понмо пибне побгднпго.

тисо единого глависа : ∞ Помога шемог

богов боенпге монсеви. итсме фара

сма совон потопльшов. побгднпго пибс

не. бог понма тисо трог глависа : ∞ Бог пон

мо пибне новог богов. шкблоти работи

фара снлизбавльшов сыны израиля. и

вопогсгыннпрепитавшов. тако главенотро

глависа : ∞ **пѣ в ірліа**

ропели небо и возглаголю и вепогсгиса

спала мирови. единого челоука лобсца : ∞

Видите видите тако азъ есмь бо бо. иже

порабощенныа люди израилявы. монсеа

правоу деннса. вопогсгыннповелъвыи

ГЛА

III

Христового возопиемо. воздвиги гонимы
 и рога наше свдго еси господи: **П**рни
 дикопь и не ме работи блгвдкелю. вра
 гасо мира. вознесе и похвосты рдыню. же
 рпаже все видете. грехи же выше непоко
 леблема. оупверже ны блаже пьввца.

IV

степе не ме вьры: **С**одьт елелан
 содвержащи всеа. божиа сила и мов
 аросе. не треключи и недвижимовце
 риковей оупверди христе. единь бо еси
 свдго и на свдго и хопотивлан: **А**

V

оупверди теса сердце мое во боли твоеи
 христе боже. иже назовоудамине бо
 оупвержен втвое. несповлави наво

КА

дахо земли всемогли: **П**рни
 ие пивопиемо ново неспвкамени не

А

плати до двема. но шпъ не плащилна

потенна и зрела шбождемпа хреста.

шпемеже оутверди те са: **У**тверже

~
КВ

и не мнбоудибоже. шпобавыи земли на

ворахъ. мко нбсеесе влца паче себе го

сподн: **У**тверди мене хресте папе

~
КВ

двнжнмо мекамени. запобеди шннго

свешнма шбо мвнца твоего. нбсеесе

влца паче себе теловико лобете: **У**

~
КВ

швердн мон оу мово шрлхотвои. но шкре

пнма сплесе шлово швоего. и павучнма шво

рншн во лютшвого: **У**тверди го сподн

~
КВ

церкшво швоего нже со шжашн лотшкреста

швоего. и меже врага шблншлесеи. н шво

свешн лесеи шесе лешн шво: **Н**е мовдро

~
КВ

сешн шншн лотшн шбо шлесе шво ме. дхшвали

7

Я

тага божє приидеши . не в аты не с а горы
 те е в п е п ы а г а с т и е п л е с т и с в о а п о м о з а н е
 п ы а . с л а в л е н л е т в о е н с о с п о д и :

П р о с в е щ е н е н а п и е м ѣ п р и ш е с т в н а п в о
 е с о х р и с т е . н е с о б е щ е н и к р е с т о м ѣ н н и
 р е с к л а м ѣ п е ч а . с е р д ц а г о с в е т н о в ѣ т в о
 м ѣ т в о е с о б о г а р а з о м н ѣ . г л о в о в ѣ р е н о

х в а л а щ и м о т а : **Т** б о н м и р о д а н ж е
 п а м о с ы н е б о ж н и . н п о с о б о р а з в ѣ т и т е б е
 б о г а н е з н а е м о . н и м а т в о е н м е н о е м о .
 т а к о в о с о ж и в о м о и м е р т в о м о е с и :

Б о г с ы н м и р а с ѣ щ а щ е д р о т а м н . в е
 л и к а г о с о в ѣ щ а щ и а с с е л а . м и р а п о д а
 в л о щ а . п о с л а л о с е н к а м о т ѣ м ѣ б о г а
 р а з о м н ѣ . к о с е в ѣ щ о в н а с т а в л а е м н .

с ѣ щ о щ и о в г р е с н о т о щ е . с л а в о с л о в н о м о

ан

и

и

ГЛА

МА

ПА ЧЕЛОВѢКЪ КОЛѢВѢЧЕ :~ ИЗНОЩАЮ
 ЛО СМРАЧЕННЫМЪ ЛЕГКН СЦЫЩЕННЕМЪ
 МОХРИТЕ БОДРЕНО. НЫНѢ БО ДЕВАЮЩЕ
 ИМО ПЪЕНЕ ТАКО БЛАДА ПСЕЛО. ПРИДЕ
 ШИ ВЛАД. ОУДОБЕЗАЕМОЖЕ ПОВЪПЕ
 НЕМОУЖЕ ХОВАЩЕ СЪВРАЩЕМО СЛАВОН :~

МЕ

БОЖИЮ НЕ ЗРЕЧЕ ПЕМОУ ДОБРО ПОВ. ДЪ
 ЛА ПВОИХО ХРИТЕ ИСПОВѢДА. НЕ ГИ
 СНОГОУЩНЫМЪ БО ГЛАВЫ ПИЕМО СОВЩЕНО
 СОЛИТЕМО ПОВЕЩЕНЕ НАНН. ДЪВИЧЕ
 СИСНИ ИЗО ППРОБЫ ПЕМЕМО ИМО БЪ
 ГЪНИ. ВОПЛОЩЕНЕ ДЪ ВО СНА СОЛНЕЦЕ :~

МС

БЪ ПЛЫН ПЛМО ВДЕНА СВѢТЪ БО ВЪЧЕ
 МЫН. ОУПРЕНОЮЩЕ ИМО СЪ ОУДѢБЛ
 ХЪ ЗАПОВЕДЕН ПВОИХО. ВЛАДЫШЕ ЧЕЛО
 ВЪ КОЛѢВѢЧЕ ХРИТЕ ВОЖЕ МАШЕ :~

А

Вспремоемъ въспремоемъ слово твоё. и въ
 мѣсто мира пишемъ грѣхъ нашея влады
 це. и христе! возри мѣ правде по се
 лаце. всѣмъ живимъ въ семъ вѣкѣ. **мѣ**

Вспомощи въспремоемъ. хвалимъ
 тѣ христе! въ живи. тѣмъ тебѣ мѣ со безъ
 на члена испаса доушамъ нашимъ.
 миро миро! подалъ же тебѣ въ славу твою. **мѣ**

Зари нашею мовою. свѣтъ мѣ за по
 ведей твоихъ. и множество мѣ благо
 да ти твоихъ. дарована мѣ блаже тво
 ю милости. за тебѣ твои миро повелѣни
 и твоихъ. **В**спомощи въспремоемъ **мѣ**
 хвалимъ тѣ христе! въ живи. въ нищаво
 шаго на соради. распати не со мѣрте
 плоти твои постравоша.

ГЛА

ни

Свѣтъ твой не захватили въ снахъ твоихъ
 спящихъ. въ сердце беремъ по воцѣхъ твоихъ.
 миръ твой дарованъ намъ иже платимъ.
 такъ да и знощи невизенна. и вѣдѣно
 заповѣдей твоихъ и гитѣ кающе. сла
 во слово мотъ теловъ твоихъ

пѣ с ъ рмо с ъ

ни

Въи дѣла съ послѣдѣннѣмъ бездѣла.
 нѣ стѣи збавляй. во мѣнѣхъ твоихъ
 такъ свѣта на злѣбленіе спаси насъ
 свѣа божѣ наше. ты бо и крѣпость
 не мѣщепомъ и не ставленіе

ни

Пророкъ и шпѣкъ по добвѣмъ вопиѣю.
 животъ мой блаже свободни стѣла
 испаси мѣ сплѣе мира. зовѣще сла

ни

ватовѣ: ѿтроба испны младе

меца невреди. морескыи зовре едина
 со гна то. в д е в и ц о в о н б о в о с е л н е с л о
 в о н л о т е т р и н л о т о в ц е . с о х р а н и л е н
 с т л а в н о в . Е ж е б о с о н е п о с т р а д л и
 с т л а в н а . р о ж д е н ш о в т о с о х р а н и л е в р е
 ж д е н о в . **П** л о в ы н и с о л а в о м д ш е х о
 м о р е с к о в и х о г р и т и м о л а ш е с а н б а в р е
 в и т о л и т и . о н о ж е н о а з о ж е м о в т а
 ц а с о с т р е в л о в . х р и с т о в в о с п е в л а
 з о л о н х о с о в и т е л е в и . с и с о р о г р и т и т и
 м о с л а в н о с т и . **М** о р е с к и и п о в ч и н о
 р о д е н ы н и к и т о в о в ь а д т р е к о ж н и с л е .
 п р и д н е в е а л а с т и п о с р е б е н и а п о с о в р а
 ж е н и а . Е м о ж е н е с л а г а р д и с о в н
 е а . в о л е с а н о б о т а к о ж е т е ж е п о в ш е н о
 в ы е т е н е в р е д н о в о п н а ш е . п о ж е р о в т и

~
нв

~
нр

ГЛА

ND

согласоме хвалениа свеподан :
Пророка со слово еси отки тачело
 вѣколюбче . и мене из словныи три
 ровенныа возведи милоутиа :

NE

Сниде в о те не поденатя страны зе
 мля . не обрвоши вера вѣчныа три
 споденнаа свезанныа христе . и три
 днѣ вено . тако отки тачело воекре

NS

се отбсрва : **В**ко не повторо
 коа возведи христе боже жизни моего
 не тла . вопниати милоуде . тако жи
 вото оупе е есте . и плаени не тла :

NZ

Сто верже ма во словни поу сердца
 морее каго . не па слово еси е плае .
 раб ты любви . и расрешило еси
 бузы бизаконии мойх :

6.

Я

Все это страсти в сурми в рыхе в аде
 ржи мое еме. и на лажу золо пи заложу.
 по во зва дин з в и с т л и в н и а м а б о ж е м а к о
 же дре в л е н с н о в . и т в о е и в е т р а с т н о
 б е т р а с т н е м и д а р о в и . т а к о д а в о г л а
 с е х в а л е н и а . и с т и н н ы и м е д о у х о м е
 п о ж е р о в т и : *мъ. 3. 1 рмо*

Те б е м ы с л е н н о в т о в о с г о р о д и ц а г п е щ е .
 р а г м о т р а е м о в т р е н и и . т а к о ж е б о
 с т р о и к и г л а с т р и т р е в о з п о ш л е м и н .
 м и р а с в п о в н о е с и в о т р е в т и н с о б е р ь
 ш е м п o . в о с х в а л а ж е м ы и с т ц е м е в o g a
 б л а г о с л о в е н о е с и : *Н* ж е в о п е щ и
 с т р о и к и с в о а с о л а с e . н е т р и ц е в е н о в
 с а н и в р е д н и х о с г н e . т о г д а п р и е
 т а к о е д и н к ы м и б у т ы п о а х у . н б л a

нн

нн

нн

Я

снго гредобеннаго. привещанено
 го цевонце го готивав бещла. мови
 існго чы мипишлани по греди пламе
 не. гредославеныи сщце нашнго
 боже благословенно еси. **Ще** пла
 ссоршлшеа. сщроцы же мовже
 снни воспъваху глаголюще. благо
 словенно бо бо сщце нашнго.
Сщроцыи сщроцыи и гвбиво. быво
 он бо челоуіко. сщра жет е дко мерь
 тва сщра стнго в мерь шленноу. до
 не тлѣнне сщла хнпе благоуіне.
 Едннъ благословено. сщце мнго бо гон
 гредославено. **А**врам естїи дѣ
 ти во пещи проицво гредоура жаша.
 и сщснныи пламень жароу гредо

Ще

Сщроцы

Аврам

ГЛА

жеше. и поюще вопи ахонъ благовѣ
 ственно о святецѣхъ апостолѣхъ: **Т**ѣло
 служити мовени сеи слави въ слави
 и въ чести и въ добродѣтели. сътопкъ еси еси
 съ несеи поюще. сътече стии съпро
 цы длабидови. мовителево разори
 ша злостивое белеице. и пламене
 боросовъ гредожеше. пѣне во гредѣ
 гаще гредвозносимыи сътеце мевбо
 благо слово еси: **В**ленсавоис
 пинѣ законъ рабцовъ съгнемѣ ирже
 ство дѣвиче гредображево мѣн. благо
 слово еси гогорри божѣ сътеце и а
 шихо: **В**исово востомѣни пѣщисѣ
 ни де аггелово сподене. азарьинь
 чадниоради и не стисъ споса ихъ съти

31

32

33

А н о г д е ѿ г н е . т а с д а т р и е п а р х и г л а г л о
 ц е . б л а г о с л о в е н н о е н с о с п о д и б о ж е с т р о
 ц е п л а ш н о : **П** р о и д о ш а т а к о в о ч е р т о
 з в ѣ п е щ и н ѣ п л а м е н ѣ . н е с а б и м ѣ н ж е з а
 б л а г о ч е с т и е н н о с д а . ѿ т р о ц ы с в е т н и
 п о к а з о в а ш е с т а в е в о с о в . н е б л а с н о
 п о г о щ е п ѣ к е н ѣ . ѿ т е щ е м ѣ в о с а б л а г о с л о
 в е н н о е с и : **и ѿ . и ѿ р а н о**
В о п е щ и д ѣ т и н и з р а н л а т а к о ж е в о с о
 р с и л е . д о в б р а т ѣ б л а г о в ѣ р н а ч н е
 т и з л а т а б а н щ а к о н ѣ г л а г о л о щ е
 б л а г о с л о в и т ѣ в с е д ѣ б л а г о с п о р д ѣ п о
 н т е . и п р е в о з н о ш е т е с о в о в ѣ с и :
Г о ж е б и ж а с л о т ѣ с а с с е л и н в е с а
 в о н е с т в а т а к о т в о р е ц а н о с о п о д а .
 п а н т е с в е т и т е л и г р о с л а в и т е ѿ т р о

6

6A

6B

ГЛА

87

цы и превознеси тѣхъ во вѣки: ✠
 благоговителю днѣ. Чюдотрѣве
 лиеросодавцов. вособрази пеще
 събрашомъ. ни дже бо гниаго. не съ
 палииныхъ тлѣхъ жемъ глѣво жемъ
 твемъ ни дѣво гниаго проидѣ чистовъ.
 тѣмъ погоще возопиѣмо. да блга
 словитъ пварѣ вѣрѣ кагаго елѣра.
 и превознеси тѣхъ во вѣки: ✠

88

О прѣбви не съ палииныхъ тлѣхъ
 занѣте дѣвнѣ. и же во вѣтѣхъ
 е не палииныхъ тлѣхъ. прѣвыше ра
 ждѣтѣхъ запечатлѣннѣхъ
 може гадѣла чѣдо е днѣ глѣво днѣ
 и сѣннѣхъ вѣстѣхъ е тѣхъ блга днѣ.

89

II о гтѣтѣхъ блга глѣво тнѣ. гла

ВИПЕТА РАДО ЧЕЛОВѢТСКЫИ. СВЕЩЕ
 НИИ РАБИ. И ДОУСИ ПРАВЕДЕЛЬНОУ. ТАКЪ
 ТВОРЕЦА И СЕ ПОВА ВЪ ВСЕ А ЧЕРКН А ВЪ
 ИСЫ: **П**ЛАМЕНЬ ТРОУЛАЖА А ГРЕ ПОВА 65
 БЕНЪИТА. НЕЧЕСТИВЫ А ЖЕ СПЛАМА А
 С ГЕЛОВЪЖИИ. ВЕГЕ МЫЩЕННЫИ ПОКАРА
 С ПРЪСКОМО. ЖИВО ПАУАЛЕ ПНЫИ ЖЕ
 СПОУЕНИКОУ ОДЕЛАЖ ТА А С МЕРТЕННЫ: ЕБЪСО РЪДИЦУ
 А. И ЖИВО ПТОУ ОУАЩЕ ПЪОУЩЕ ИМО. СО
 АРЪТМЕЛА ЕДИ ПАГО ПОВИМО. ИЗБАВЛЕ
 НИИ. И РЕВОЗ ПОВЪТТЕ Е СОВОВЪТЪСЫ: ∞
ПЪС ПОВ ГЛОВЕСЕННИЧИ. ВО ПЕЩИ ПЕ СПА 63
 СЪШАГО ДЪТИ. И ГРОМО ПЛАМЕНОВА
 ПЕЩЬ ГРЕЛОВЪЖЕШЕ ПАХЛАДО. ХРИСТА
 БОГА ПОВИТЕ И РЕВОЗ ПОВЕИТЕ Е СОВОВЪТЪСЫ: ∞
СЕН ОУКО ПАРЕТЕННЫИ ГВА ПЫИ ДЕНА 64

ГѢА

Єдинъ ѿвоетъ лѣто црѣвиго сподѣа.
 ПРАЗДНЕТВО ПРАЗДНИКОМО АПОРЬ
 ЖЕСТВО ЄСТЕТАРЖЕСТВОМЕ. БОА
 ЖЕ БЛАГОСЛОВИМО ХРИСТА БО ВЪ ІСЫ:

ѿ

ЧРЕВО БЕЗПАЛА ПАЛИНИИ СТРОЦЫ
 СБРАЗОВИТЕ ПЕРВНИИ СТРОКОВИЦОВ
 ПРЕВЫШЕ РАЖАЮЩОВ. ЗАПЕЧАТАТЬ
 НЕПОН ДВѢ ДѢТОВИЦОВ ТОВА ТВОРЕНИИ
 ТОВА. НА ЧТО ДО ЛЮДИ БЛАГОДА ТЕ БО

п

ЗДВИЖЕ: ПѢКНИТИ ГИНОСИМО
 АГГЕЛЕСКОЮ. ТАКОВО СТРОЦЫ ИЖЕ БО
 ПЕШИ ПОЮЩЕ СЛАГОДЕМО. БЛАГОСЛО
 ВИТЕ ВСЕ ДѢЛА СЕ ПО ДЕНАГО СПОДА:

па

НЕБЕСА НЕБЕСА И ВОДА ПРЕВЫШЕНАГА
 НЕБЕСЬ. БЛАГОСЛОВИТЕ СЕ ПОВИТЕ СПОДА:

пѣ

ПАНИ АНИСОВ ПИНОВ ПАЛИ МОИ ИЖЕ

А

со мнѣ предъзерцаше. и сътвори нере.
 ангорща пламени. избавишаго
 бо гл҃авитѣ благословителю дн҃е нре
 возносите его во вѣки: **В** пла
 мени сг҃неи горащи и лице сохр
 нешаго дѣти. и во образе аггелюше
 боше и со нимъ поите гора и греб
 зносите его во вѣки: **Ц**аря славы
 и побѣдителя смерти. и соудна за
 реннаго гора предъ возносите во вѣки:
Что до паче сестеръ твоихъ заобра
 зо. и гора расплаище древле. и во с
 г҃неи спалии оша дѣти христа
 во еказова кезеи менно ешпота
 вы баже ственное рождество. тѣ
 мже воспѣвающе поимъ. да благо

пс

пс

пс

ГЛА

словѣхъ твоихъ въ всѣхъ твоихъ заповѣдяхъ
и въ заповѣдяхъ твоихъ: **ГЛА**

II S

Образочнаго рождества твоего
расплае мовисовъ пиповъ вене

палнмю. и нынѣ на нѣко наплете
и гвирѣ пипоце. оути си пимомъ

III S

гдѣ пещь. да тѣа богъ рорнѣ не грета
немо велнчѣмо: **В**сѣтѣмъ все

нныи ѿблако. бо нже вевѣхъ влады
иса тако дождь небесна роу по сомн

нѣе. но оплотнѣна сордан. быво
буво челоуѣко безначаленно. велн

чѣмо вевн тако матерь бога наше
го чнстѣмъ: **Г**аннество странно

III S

внжов и гресла венно. нековцов
пещероу трество херонъ нмгисо.

Я

Девуцѣи тѣли во мѣстѣхъ свѣдѣнїхъ же
 возлежѣ. нево мѣстимыи хрїстѣ бо
 богаго же хрѣлаще велнчае мѣ:

Подобаше мнѣ тако безъбдыстра
 хоме. оудобе мвчати. мвбвннѣ же
 дево. пѣнесла жнпн силво свѣспре
 на. дѣло естѣраго носматн слву
 елико же вьстѣ нуволннѣ данже:

Побе жалостеса естѣтѣ оуставы
 стѣбѣ дѣво мѣта. дѣвѣтѣ оуе
 пѣврѣжестѣ. нжнѣтѣ оуе
 чантѣ оу мѣртѣ. порѣжестѣ дѣва
 нпѣ мѣртн жнва. спасаешн три
 снѣво гѣрѣцѣнѣ тѣ величнющн:

Сотворн державн мѣтѣтѣ оуе
 ннзложнѣ снѣннѣ гѣтрѣстѣ.

П

Ч

Я

ГЛА

и вознеси миренныя бога Израйле
 во. во ихже по се стипа се во епоиса
 совыше. и на грабидомы есте папор
 те мирено. **Н**еизглатолапа
 дь вы т аипа. нево онбосна третя
 лохеронви меев. не вьтбонасе
 нть чертгопоиса за са. христ а бо
 га се держитела. е а же благуе
 спепно аиса бо горади цон велита емь.
Вепни а светни а новыи ервугали
 ме. слава бога по де на папбее во
 ена. ли се вины и в ерели а ено
 не. ты же чиста а раговне а бога
 рванце. о бо епанир а же ства тбо
 его. **Ж**ивоносенныи источе
 ни се в рне но теисовце. се вьтбонасе

76

77

78

ГЛА

Г

ПѢСНИ ВЕЛИЧАСМО: **Н**ЕЗБОГА
 ГОЛАНЕНА ДѢВЫА ТАЙНА. ЕСТЬ ЖЕ БО
 НЕВЪМЕСТНИША ВЪЛИА БО МѢШАЕ ПЕ
 ВО ВЪ ТРАВОУ. ПѢ МѢЖЕ ГОШЕ ДОШЕ
 ГА. ОУБЛАЖАЕМО ЕСТЬ НЕОУКРОГО И
 БЕГЕЛНЕМЕ СЕЛНТАСМО: . . .

ПѢСНЬ ЗАКОНОВА И ДУХА
 СВАТАГО

13

Р

РАДОУ И СЛАВѢ БЕСѢСВЕННАГО ПОХВАЛО. РАДОУ И
 СЛАВѢ ПРЕЧИСТАГО. ЮСТЬ ВСА ТВАРЬ
 БОЖЕСТВЕННЫМЪ ПѢСНЬМЪ ВЕЛИЧАСМО:

В ПѢСНИ

ГРАДИТЕЛЮ ДИВНОМУ
 СЕ ХРИСТУ БОГУ РАЗДЕ
 ЛЕШЕШЬ МОУ МОРЕ И ПРОВЕДО
 ШОУ ПОД ИСАИИ И ПОУСТАИИ
 ЗРАБОТЪ ЕГИПЕТСКИИ
 САСО ПРОСЛАВИСА **П**ОИ

МОГО СПОДЪ И ПѢСНЕ. НОВАГО
 СТРАШЕНОГО ЧЮДО. САСО ДѢ
 ВА ПОРОДИ БОГА ПО ЧЕЛОВѢЧЕ
 ШАСА. И ПО РОЖЕСТВѢ ПАССИ
 ДѢВОЮ ПРЕБЫТЕ. **В** А ГЛОУ
 БИ И ПѢ ПОТОПИ ДРЕВО ФАРА
 СНИТЕ СЕА ДЕСА ВО ИДЕСТ
 ВА ПРЕШЕРОУ ШЕ. НОВАГО СЛОУ
 ВО ПЛОЩЕ А СЛОВО ОЖЕ ПРЕСПѢ
 ЮЩЕ И ТРЕХИ ПО ТРЕ ГИЛОЕС
 ТЕ ПРЕСЛАДНЫИ ГОСПОДЬ
 САСО ПРОСЛАВИСА. **Н** Е ТРЕ
 НОВАГО СЛОУ БЫЧЕНОУ НЕЛОУ СРОУ
 МОРЕ ССГОУ ЮШЕ С ПѢ ВО ВА ВО

Тексти з втраченого
 аркуша 17-го
 подаемо
 за кулизмяним
 Ирмолом 20-50 пр.
 XVII ст.
 (НБУВ, КДА, 115 Л.,
 31v-33r)

стезю избраныи попиаше
 израиле. господи поимомо
 славу твою прославимъ.

209 оисеиссоу и пѣсню поспри
 и мощи возопиаше. по
 мощи оисеиссоу и покровителе
 бытии нѣхъ спасение се
 мие твое боги прославлюи.

Поимомъ господи поимомъ
 древо людина ста плеше
 шавъ. и во немъ фараона
 совои поплешовъ пѣсню
 погуби оисеиссоу просла
 вимъ.

Ѡ

Гловъ и пѣсѣмъ въскрило естъ дено,
 и пасоху конь свои и вожити е. да не по
 грѣхъ же грѣхъ и не по вѣдѣнью и крѣпости
 во бранехъ господь такъ же славиша: x

3

Повише морские волны и дѣла пѣсѣ
 ми. такъ же ависа израиля ты три
 ма. и на же повинна. три тати
 египетскыи по тописавъ. вода сла
 немограва. сила въ крѣпости и до десяти
 цетъ владычесто: x

н

Помощени
 ю и покровителю быте мене воста
 тенне. се ми естество и поглавлен: x

н

Пониже господь вѣдѣнъ и не нова такъ

н

ГЛА

AI

ГЛА
 ГЛАВЕНА. ИЗРАИЛА СОПАСЕ СТО
 РАБОТЫ ИУБАВИВО. И МОУТАЩА
 ВРАСИ ПОКРАСА ЕСТЬ МОДЕ. **НЕ**
 ПРОВОДИМО ВОЛНАЩЕ ЕСА МОРЕ. БО
 ЖИИ МЕ ВЕЛЕННЕ МЕ. НЕВУШЕШЕ СМОУ
 ИХ ОДИТИ СЕВОУЕ МЕ ИЗРАИЛЕВО МО
 ЛОДЕ МО ГО ПОДОБЛЕШЮ. ГОСПОДЕВИ
 ПОИМО СЛАВЕНЕ БО ГО СЛАВЕНЕ.

ПѢ ВЪ ПРМѢ

BI

ВИДИТЕ ВИДИТЕ КАКО АЗЪ СЕМЪ. И
 ЖЕ ВО МОРИ ПАЛЫИ. И ВО ПУСТЫИ И
 ПИТЬ ВЪИИ. ИЗРАИЛЕТЕ СКАЖА ДИ.
 И ВОДОУ И СЛАМЪИ И СТОЧИЛО ДЪМО.
 А ДЪРЪВЕ ЛЕВЪ ПЛАЮ ПАДШЕГО ПОМЕ
 ГОУ. ТИ БОЛЪ СЪВЪ СЪВЪ И НЕЗРЕЧЕ
 НОГО МОУ ДРОСТИГО. **П**А СЪНЪ СЪВЪ

CI

6

пакитанна. небеса всели твоя.
 дара доуе твоя ремаа. ходо твоя
 се вышнее твое тлостни: **К**огда и ди
 стинно надъла ево. и вѣи површи
 е ево суда: **В**спомните лодне fi
 мои закон мой. три словни твоя
 баше во славы оусто моихъ. во
 зглагола во миро вимъ теловъ тво
 мь: **В**спомните лодне si
 знамени
 е делго во жественныя мислы.
 и оуемъ разбумиете. тако едино
 азъ бо есмь воемов: **иже еи раи**
Втверженне твоя. и не движн 3i
 моречение твое христе. ду повла
 гаши мо на та невоисловенно. бу
 твора и славо. и звети иже на твора

ГЛА

метидержавы оупованиѣ вѣры :
метидержавы оупованиѣ вѣры :
метидержавы оупованиѣ вѣры :
метидержавы оупованиѣ вѣры :

III

Накаменима вѣры оупованиѣ. разь
шири оупованиѣ на вѣрнѣма. возве
селнбога доухомн воепѣвапннн.

нѣте свѣта гакѣже бога наше. и
нѣте глѣбеде на пагеттѣ вѣрнѣма.

II

Процвиллѣте повѣстнн гакѣвѣри
пѣтѣ глѣбеде. гакѣвѣри пѣтѣ глѣбеде.
церквн тришестнѣметн. оукеже

II

оупованиѣ мое сердце :
гте даа кнѣземнашнмогѣпѣди.

15A

нрѣго хрнста своего вознеса. оупѣт
выражае тѣма нѣтѣже оуверженнѣ.
тѣма вѣрннн оупованиѣма. нѣте

свѣта гакѣже бога наше :
цы древеннѣх нрѣшихома оупованиѣ.

ГЛА

В

браше павва сопре на зовьхъ. развучи
 мостъ и разшири мостъ оуста слово плетву
 шество слово соплъниѣ. еже о нагови
 вѣстѣ дробаннѣ: **Н**е плодъ нагови
 була плодъ о се навоже твое сповни.
 а ели телъ дубиша мѡ. и пасадитъ ели
 бластимъ милосерднѣ меси: **Т**ы
 слово ели меси рагпвди. не беса оу твое
 ранило си. ты же не сердце мѡе до вѣ
 ре битверди: **В**итверди наго со
 собого рагпвди. древо мѣ оумерщови
 шегрѣ щениѡ. не трахотъ вни вѡе
 днѡ сердце наша. тако телъ вѣкѡ
 лобече: **А**оу вѣкѡ рагпвди шне сн
 лѣнно ихѡ. державѡ гѡти христѣ.
 не илѡво не мѡщении шепѡ шлѡ:

158

159

160

161

ГЛА

155

Глашири виста мѡа наврати мѡа.
 христе сплесе мѡи. иоакиме ииоѡри
 вѡтверди мене. патебѡ ииѡстесе ѡа
 та глѡсѡ жетѡи : *mk. ѡ. 1. 1. 1. 1. 1.*

156

Пѡстѡта слѡвѡхѡ мѡе ѡбѡспѡде. ѡв
 слышахѡ нѡвѡ ѡхѡсѡ. дѡ мене ѡѡ
 гринде мене ииѡа заблѡужешасѡ.
 тѡмѡ многа еѡ твоѡ еѡ шестѡвиѡе.
 еже памѡнкѡ тѡ славлѡа тѡ ѡбѡленне :

157

Пришеѡтѡ ѡвѡасѡ тѡ рѡдѡви ни хѡдѡ
 та и ни аргѡдѡ. нѡ ты самѡ ѡсѡ
 дѡ ѡ плѡщѡе ѡ не плѡсе ѡсѡго мѡ те
 ловѡка. тѡмѡ ѡпѡнѡ ти слаѡа си
 ле тѡ ѡеи : **Г**ла слышахѡ гѡспѡди
 гла гѡ пѡди неже рѡче гла гѡ ѡпѡнѡ
 ца гѡ ѡпѡнѡ ты ни. глѡсѡ ѡѡхри мѡ

158

Ѡ

на до вь дла ми мо вь сга ми . ть во е ма гь сь би
 дити е ле ть во вь дь сы но вь . вь сь сь гь вь сь о вь шь е сь
 мь о вь . дь о вь хь а ме жь е во зь о пи . ть вь е и хь рь сь
 пь о вь а вь о жь и а мь о вь а рь о сь ть е и нь и ль :

Ѡ вь сь ть о мь е вь ль и шь а е ть а и нь а зь е рь е нь и а .
 пь о вь а пь о рь о сь о зь е мь е пь о вь хь о вь нь о вь ль е нь и е .

вь о зь гь ль а шь а е ть е ть а зь вь и сь о мь о . дь о вь хь о мь е
 дь вь нь и мь о мь е вь о пь ль о вь шь е нь и е о вь ль а мь а .
 и нь и зь рь e нь e пь а гь ль о вь а . и мь e жь e сь и ль e пь o
 и хь o дь e рь жь а вь и сь o ть e рь o вь шь а ль a :

Ѡ гь дь а ть вь бь ль и жь а ть e сь а ль i tь a рь a зь o вь a мь e
 e шь и сь a . e сь dь a ть вь и нь dь e ть o рь e мь a i a вь и
 шь и сь a . пь o ль o жь и ль o бь o вь e пь o вь e рь a вь i cь e pь i e

пь o вь e ть и ть вь o e a cь вь e пь o вь a нь : **И** жь e сь
 ть a гь вь вь и ть o вь e рь o жь e нь i o вь o . пь o рь o i cь o
 пь e дь o зь e pь a . ть o пь o вь e дь a шь e вь o пь и a .

л

ла

ла

В

бо тебе и паго воеа незнаемо: ~

Хадотань бо горице любви кьому быти

13

христе боже. твоя твоя владыко. ко
вѣтъ твои на чаломову сътецюти. съ

тпощи невиденна привиденна събрътъ

поухомо: ~ **Н**еогрѣя животвор

11

на чалернико разрешити съгору же
ныа тринаде. а дама перво зедла

наго. същещина же ѿкобого не пре

банѣ. па дошаго същещаше вонѣ

рдани. бнем же враждову виво.

гний мовца съ мов бесѣко вумо. ни
ръ пѣда влеще: ~ **В**расптемена

11

никоверне паго, па а същещение ме.

авухоме измовена. напово асста
хо мѣ неблазненно повите. вова да

ГЛА:

це въсприетъ и новѣ радости .
 ЕДИНЪ МЕРИТВОУ ПЕНО . ИЛИ ЖЕ БО
 ГО ПРИ МИРНОСА : **У** ИГЛА И ГЛА ГРА
 АВЛЕСА СОЛНЦЕ . ДЕВУЧЕ И СНИ ИЗБОУ
 ПРАСЫ ВОСНА . ВОТМЪ ЗАБЛУЖЕШЕ
 ИМО . БОГА РАЗВУМИА ПРАВЕЩЕНА ПО
 ВЛАДА : **У** И ГЛА ДОНША МОРАТО
 ПАСЕМОИ СТОГО НАВО . СВѢТЛОМЪ ЗАП
 ВЕДЕНТО ДИХО . СЪЗАРИМА ЕДИНЕ
 ЦАРЮ МИРНЫИ : **П** РАВЕЩЕНЕ
 ВОТМЪ ЛОЖАЩИМО СОПАСЕНЕ . ПЕНА
 ЧАЕМЪ МО ХРИСТЕ ПАСЕМОИ . КТОБѢ
 ОУПРЕНТО ЦАРЮ МИРНЫИ . ПРАВЕЩЕ
 МА ГЛА ПНЕ МЕРИ . И ПРАВЕЩЕ РАЗВЕНТЕ
 БѢ БО ГАНЕЗ ПАСЕМО : **Н** ОЩИ МИМО
 ШЕДОШИ . ПРИБЛИЖИ ГА ДЕНЕ . НЕВѢТВО

УТ

М

МА

МБ

В

весемира сина . сего рады твоя хвала
 те аггелы и ангелы . и слава слова
 шестидесяти . **И**свѣтъ пи
 глаголющихъ . и да не разоритъ . и не
 реноухоу быти . не тиненоу мо
 боу сѣтраквница ради . и сѣри во сѣрдѣ
 ца . и не сътъ томъ . твоя не хрнети
 сѣри . **и**тѣ **с** **и**тѣ

и

Всѣхъ греховъ сѣржнѣ . не
 глѣднѣ . и милосерднѣ твое глѣ
 зы блаженъ . сѣтла божѣ
 ма возвѣди . **В**здѣна греховъ
 сѣбнѣ . и послѣдѣнѣ . но сѣ
 жеторѣка и сѣнѣ . глѣднѣ глѣ
 ни возвѣди сѣтла животоу моу .

и

и

Гласъ славы и свѣтъ . и не сътъ тла .

и

ГЛА

денница солнечуи гредомтея. болон
 стыни покантеса верьмо гласоме
 те людемв. ищцытнтеса. сево
 тведостонтехристово оупо пла ми
 ра избавлягаъ **И**стине поавсеъ
 швава. сопре славыме гласоме. оупоце
 ераже изтребв оупо ринковв. еи рече
 те. совозрлетел оубо добыи. соупо за
 раа. изгорыта теловьтарова. слово
 же мое живо. ителовьтисомо промышле
 ниeme. **Г**лаго гласоме левоу.
 изблезнены владыка даша послон
 шаво. оупо лавома избави. еднъ
 нь во еси наше мов е плесни повниг
 ниов. **К**огосе пояду оупо кнта
 исопавлиаше. тыма воувади изъ

из

ли

из

Ѡ

ГЛЮБИНЫ АДА ВЛАДЫКО. ДАЖЕ ИЗЪ
 БЛВНТЕЛЮ. ВОТЛАГЕ ХВАЛЕННА. ИСТИ
 НЕНЫ МЕЖЕ ДУХОМ ПОЖЕРОВТИ:

ВО ГЛЮБИНЕ ГРЕХОВЕ НЕИ СДЕРЖИМО
 Е СМЕСО ПЛЕС. И ВО ПОВУЧИНЕ ЖИТИИ
 СТЕ И ВАЛАЕМО. ПО ДАКОЖЕ ПОВІСАИ
 СНОУ. ИЗ ГЛЮБИНЫМА СТОБІТРАСЕ

И ВОЗВЕДИ НЕ ПЛЕННА. **И**З ГЛЮБИ
 НЫ ВОЗВЕДИМА. И СПЛАСОТВОТЬ ВО ПИ
 АШЕ. СБРАЗО ПО СРЕБЕННА. И ВО КРЕ
 ГЕНИ АСЫН. ЕЖЕ НАМ ОДРОВА ГАСО

МИЛО СЕРДО: **Ѡ** **Ѡ** **Ѡ**

Ѡ ПІВЛЕ ЗАЛТЕНА ПОЛИ ДЕНЕ СЛОВУЖИ
 МОИТЬ. ТРИЕ СТОБЦЫ ПЕРЛАДША С
 БЕЗБОЖНІАМ ВЕЛЕНІИ. И ВО СЕРЕДИ ПЛА
 МЕНИ ВО ВЕРЖЕНИ ПОКЛАЖАЕМИ ПОВ

н

нх

Ѡ

ГЛА

хви. благословено во сѣмъ оцѣ нашіи

хо: **Б**оготворити во реленіи беза

иснепача. мовити ела вы роко

пламене во неслобесте. христо со

же посперъ во сѣмъ чтивымъ дѣтѣмъ

хладомъ бурвеныи. сынъ благословено

и тресбелавено: **Т**ѣлоу злато

мовити мовити дѣти не по глави

ша. и во пламени сани поидѣша.

и бо сынъ сѣбѣ рѣвѣ гаше средѣ пламе

ни возопиша. не забогни а гге ло.

вселиши а бѣже бже бже бже бже

молитва: **К**оща вѣрныа

во пеще сѣмъ нѣмъ во лѣзѣша. шѣма

щѣ доу хладеныи. не вредны со

хранни. и бо жи а мѣгела сѣржениа

В

~~те межѣ во пламени грѣхъ лажаѣ ми бла~~
~~годарствено пѣху. пречестный сѣтъ~~
~~че ме господень са благолюбенъ еси.~~
Спали вѣдѣхъ з мнѣ вѣа главы. пе
~~щнаго въ вѣсѣхъ пламени. гонѣша~~
~~и мѣщи благоче стеноу те шивыи~~
~~завѣзновѣхъ мѣхъ сѣтъ грѣхъ. вѣсѣ~~
~~же не шипѣхъ вѣсѣхъ вѣсѣхъ.~~
Агронъ и мѣхъ вѣсѣхъ вѣсѣхъ сѣтъ
~~во пещи. лико вѣхъ вѣсѣхъ. бла~~
~~голюбенъ еси боже. тако и шипѣхъ~~
~~и гонѣхъ на вѣсѣхъ. гонѣхъ грѣхъ~~
~~ради нашнхъ. пречестный и шипѣхъ~~
~~вѣсѣхъ вѣсѣхъ вѣсѣхъ.~~ **В**ѣсѣхъ
~~та шипѣхъ сѣтъ грѣхъ вѣсѣхъ~~
~~вѣсѣхъ вѣсѣхъ вѣсѣхъ. бога~~

н5

н5

н5

Ѫ

Корпина в борѣ снѣмь палашнѣ
 бросила. пеще хладѣ некла гавесѣ
 тобѣ тропилша бо гонѣ вѣстена
 боже твѣныи бо вѣ плоти ныи бо пл
 шдѣ древе снѣмь неспаленнѣ три ш
 те мнѣ тебе роженша гавесѣ поимѣ.
 благовѣннѣ бога сѣтеце нашихѣ : ѿ

Ѫ

Ѫ

Пеще снѣмнѣмь крѣтѣмь еоре
 не самѣ сошедшаго. и на ламень
 на хладѣ стеложешаго. вѣса поитѣ
 вѣсѣ дѣла гавесѣ. и гребознѣ стѣ
 ере бо вѣтѣи : ѿ

Ѫ

Ѫ

Пещѣ снѣмнѣ
 иносѣла бо вавилонѣ. дѣтели разѣ
 дѣлаше бо жинѣ веленнѣмѣ. хл
 адѣ снѣмнѣмѣ. вѣреннѣмѣ гавесѣ

Ѫ

ГІІІ

хлажающа и поюще: благослови
 те все оублагоденство свое: ѿ
Боглагоденствующихъ на небесехъ
 и оублагоденствующихъ на земли: похвалимъ и возведемъ
 те рождени: ѿ **У**тробы девы
 вавилонскыя показаша: не по
 тешиа хладъ: аже стрѣла хощаше
 негрити повенныи сънегрити: ти.
 и ерванестен сътерпѣти павти
 го крестимази жипела: есже
 владоблагоденствующе: и возво
 стѣте гого вѣкы: ѿ **В**аворена
 бовбо тваре позпа вѣтеса: сыно
 ве же свѣта иже древо смрадени.
 Еднѣ бо стонете тмихъ вѣдѣтати
 ле: нынѣ длаблагослови те все оубла

233

234

235

В

виненика. преже трастено е изъ
 ко вое на слъне. **И** изрече слово
 мждростно. съставлешаго вое
 терикаа. богословоме и изпещши
 и хопавитие трибедшаго. благо
 гавити е дла гоподен гопода.
А ре вие проулажешаго евренскиа
 троки. бо пламени испалеша гопо
 да клада грегавено вонеме вохва
 лима глаглающе. благословите и гре
 во гудеите есо вобъисы. **В** по
 бни улаши некрегоше. грегавени и
 апроци. нечужбены и живобожи
 и сбраго видъвоше. сръди пламе
 ни похву. себущество елаа пои
 гопода вое атворе. и грегавно сръте

Handwritten flourish

Handwritten flourish

В

гѣа

2

ѿсво вобѣи : ∞ **С**вѣтлоносци
 доу шенъ. свѣтлоносци свѣтлоносци
 тоще свѣтлоносци. доу шенъ
 гна не спалишася. доу шенъ
 пѣлиса подотваритю. набожнѣ
 пѣлиса себе соубагоше. радонгоще
 га подухов. дѣла гдѣ поденна гдѣ
 да : ∞ **С**вѣтлоносци

3

вѣе красна доша. нескверненъ
 тѣло. и гдѣ доу шенъ
 лице и вѣщи не дѣла не вогне. три
 гдѣ живонце и мѣже доу шенъ
 пламени гдѣ вѣдоу шенъ
 вылаше гдѣ гдѣ вѣдоу шенъ
 и гдѣ возносѣте ѿсво вобѣи : ∞

4

Селениа мѣти тѣ лева свѣтлоносци

В

ѿпроцы не погловша боше . въ печь
 въ верженни . бо гни по вѣдахъ по
 ще . благословите дѣла . господена
 господи . **Г**лагло мовителъ по
 неже гдѣ . возмже . сердмъ сердце по
 щеражжена быт предъ ревае . во неже
 дѣтнне спаша . царедо по пера
 боше велеице . по вопи ахъ вездѣ .
 лагосподена гдѣ по дѣла по вите . и гдѣ
 возносите гдѣ во вѣки . **В**о гдѣ
 пинтъ . но не гдѣ дѣвнче гдѣ гдѣ . на сн
 на ите и гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ
 влѣ . по вите вездѣ лагосподи гдѣ
 знаете гдѣ гдѣ во вѣки . **В**опещи
 ѿ прочестен . гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ
 гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ
 гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ гдѣ

64
65
65
65

В

изъискохвалити тѣ достоинно. низо
 бумъ же те же бумъ ремиренъи аѣтнѣ
 басородице. всемо блаславуещи. въ ро
 щини. ты блаславоде въ ей бо живи на
 шов. ты бо хрестнаго мѣстнаго
 цюа тѣ блаславиши. **У**быше бумъ
 роже тѣмъ ти чюдеси не въ тѣмъ гредисѣ
 шла. мати блаславодема. ево же
 полочише ево верше не спарение. да
 тѣмъ за тѣмъ емъ. тѣмъ бласлави тѣ
 мѣ дары не тѣмъ пѣнеи хваление. **У**
 тѣмъ тѣмъ блаславиши слава тѣмъ
 на. да мѣмъ ба пѣ доши и вышениаго
 мати. Едино блаславоде не тѣмъ ема
 шѣ тѣмъ пѣнише. тѣмъ не мѣмъ тѣмъ
 пѣ тѣмъ. въ рѣни да блаславиши ема тѣмъ.

~ П

~ ПА

Гл҃а

пѣ

Нже ѿ тѣбѣ бо слово неизреченно
 мову рече твое. пришедьшаго сънови
 ти а дама. гадно спаша плаш
 го злѣ. ѿ тѣ бо ты же девица. не
 изречено во плоти емонасоради

пѣ

вѣрнии едино мову рече пѣснми
 величаемо: **В**се еси желанне все
 гласе слово божие. девиче сине.
 боже же боже. гое прадѣ со твоихо
 пресвѣтѣи. тѣ мѣта всеи ервжшею

пѣ

величаемо: **З**емно исто слыша
 таково а. ликто видѣ колиже.
 тако а въ вретета бо чреви и моу
 ши. безволѣзни младе неца породи.
 тако во вретнестъ твою. и па тнепа
 а бо боронице марие величаемо: ~

Ѡ

Возвеличилъ еси христе . рождешоу твою
 въ городицѣхъ . изъ неомжежи зипелена
 ше такоже и традлено събложиситѣ
 ло еже наши мене ондѣние мѣ разреши
 тпелено . гнѣвоу блажающе в сироди
 белитаемо : **Н**же нево мести маго
 бога во трево во местиши . и радосте
 мироу рождешиа . тебе багороднице
 личае мовеси : **Д**овша мичи ста
 ми . и не кверна ми аветенами . три
 ндѣте возвеличилъ не кверненъ
 и не чистову ма тере емид новиле
 вон . емаже соуцовъ сопо не а роже
 нов . три носаше молитовн . по
 циди доуше нашихъ христе боже
 ирписипагъ : **Н**же пате ете стѣла

пѣ

пѣ

пѣ

пѣ

Г

восхвалении. чюднмь бгсгь наше
 мь тко гвславиет : **Н** же до бы
 арелле мли еме бжественнме. во
 единствннщесобквнпн. и раздели
 же море израильскымо людемь.
 се бгсгь наше гв гвславленъ есте.
 тко едингьсгь во поимь тко гвсла
 вием : **Г** оушн глн бн рднте
 ленн землю. глн еце наше створд
 нн гдл. тко стелл шрвн те шбл
 полы водл. людемь пшннмо глн
 бн бн гохвдщннмо. н бсгь дсгь
 ренн потщннмо. поимь гсгь под гвн
 славно бг гвславиет : **Ф** арац
 н шрвн жнм глн бннотн покрьво гсгь
 сподн. мбре разбер глн еи нво плст

В

Г

С

Г

33

ты . и фароса пограв жешла в море .
 Σ вепомогла ехриста . како бо главога
 вь вѣсы : Π

ограв жешеслов в мо
 ристинѣ мь мысленнаго фарионаго бои .
 и в озвед шов ны на не в ея . како в сора
 и зрала . вепомогла е не новаго како го
 главога :

Вспомни се **ѡ** ирмо
 и з е м л е . и бо нов ш а и глаголы моа . и
 в о з глагола бо з е м н о и м о б о ж и т о д е м :

Вспомни се и в о з глаголю и в о с х о л о ц е с я
 р а х р и с т а б о г а :

Видите видите
 како изво с е м е с о п а с е м и р о в . ко п т о и с х
 п и н е н с я и н . и с т о б е н и с х ж и з н с ы н о
 б о ж и а :

Како поучана просисо
 по . и н а к о ж е и с п е н п а с т ь н о д л е о н д о в
 и т е н а з е м л ю глаголи м о н :

Г

Г

Δ

Гла

пѣтъ ѿ ірміѣ

ѿ

Нже стѣхъ не видѣхъ оубо свѣдѣнъ слово
месо зидана . соверша же доухомъ
всѣхъ держителю вышнему . волю бо веи

ѿ

Неплоды доуше въ
зидана соупожи плодъ совозъ . и весе
лаши са возопи . оупверди хваго твоего
боже . и вѣте сѣмъ тѣмъ и вѣте праведна

ѿ

Оутвержеши
наша на рѣшѣи мого . оупвержи
господи церкве твое . то же со те же

ѿ

Оутверди
господи сердца наша . и на соушнѣ
твоѣмъ оупѣни . слава ти псе во вѣ

ѿ

Снова быи земаго на
тверди оубеи . и не сла оупвержеши

ѿ

Г

господню . оуптверди все аны . хвалаща
 апта вѣрныо : **А**ны въскрѣши в ра
 жини . и си твое терло еси крѣпостно .
 владыко христе . оуптверже и не плаше
 еса твоего господи : **О**уптверди ме
 не господи . единомного милостиве .
 и похити ми рабѣи како не прови испла
 шима : **О**уптверди еса сердце мое еса
 сподѣ . вознеси еса раго мнѣ бо зѣ мое
 ме . нѣ тебе еса тла пахѣт еса господи :
Оуптверди еса раго ше еса сподѣ бо зѣ .
 и возопи хвала щеню . нѣ тебе еса тла
 пахѣт еса господи : **Н**е плоды родисе
 а нице не есвершены а бога дѣха . грѣши
 вны а церкви твоа христе . гож елика
 мени вѣры оуптверди а еси :

31

32

33

34

ГЛА

пѣ. ѿ ірмо.

іса

Квѣжиксамотвердывтолговобесиго
 спадн. Едино чардгобописинапнать
 радилемертевдалбеси. шѣмжети
 вопиемо воехваллюще. слаблелетвожені.

ісг

Пресѣченнѣвогаровловаксвмогрѣдзѣ
 ра. претипагопн чрѣва. чиста. ісѣ
 меновпидше. отпостатриидѣтсѣбого.
 иговасиизгары пресѣченныа чаетни.

ісд

Покрѣлаесте небесадокрадѣтелен
 ти христе. неживотовотвешѣа. ева
 гпына твоеа не тлѣпеныа матери.
 боцеркви славы тн габнѣа. іако мал
 аенеце паровквнвенма. испалиша

ісе

га вѣрѣа твоеа хвалениа. **Т**аннов
 тна вваквнмогрѣдзѣра. страшенѣа

Говмопренна гвспвдрете. енаанкрѣпо
 стпейнвслышахонднвхвем. размопре
 чвдеглатвоам ипвтрвслвнхв : ~ **С**тра
 невннннзреченевнрвжествлпншан
 нвн. ослышахонднвхвем. нвсслвем
 ввпнвпн. еналтввевнелавмлвсерае : ~

175

Гдлворѣкхвгвогнѣвлешнвгвспвди.
 лнворѣкхвгвогнѣвлешнвгвспвди.
 стремленнествое : ~ **С**слышахвслухв
 пвоннвнввхвгв. развнмѣхвдѣлпвоам
 ипвтрвслвнхв : ~ **С**слышахвгвспв
 днслвхвпвоннвнввхвгв. развнмѣхв
 дѣлпвоам. нгвслвнхвтагеловѣквлго
 вете : ~ **П**рнствнпвнвгвгвнвбвквн
 мѣдвнцовнлрвкѣ. невудвбѣнзреченнн
 нсбразѣтввевгвблвшепрншестпвнн.

173

171

171

ГЛА

С ПНЕМЪ КЕМЪ ЗРЕНО ВО ПЛОЩЕА С ПАСЕ
Е С П О М А З А Н Н Ы Я Т В О Я И С О У С Е Б О Ж Е П А Ш Ъ :

ПѢСНЬ ІЕРМІА

А

НА ЗЕМЛИ НЕ ОУДИМЫА ОУДИА. НЕ ОУЗЕМЕ
ПЫИМИ БОЛЕГО ПОЖИОЕ НЕ ПЕРСПИЖИМИ

М

И. НИ С П О ВѢ С Т В У Т Р Е Н Н О Г О Ц Е В О С ПѢ В А Е

М Ы Т Ъ К Е Л О В Ѣ К С О Л О В Ѣ Т Е : К П О ВѢ
О У Т Р Е Н Н О Г О Б Е С Т Р Ѣ Т О В Р Е Ц О В . П Р И М О В У Ц Е
С М О В В Е С А К С О У М О М И Р О В И . З А П Е С ВѢ Т Ъ
П О В Е Л Е Н И Я Т В О Я Х ѡ . В О П И Х ѡ Ж Е П А С Т Ъ В И

ЛВ

М А : К Т О ВѢ С Т В О У Т Р Е Н Н О Г О М О Х Р И С Т Е
Б О Ж Е . О У Т Р Е Н Н О Г О Н Е С Т И Н Е Н О В О Е И А Б О

ЛГ

Ш О Н А М ѡ С П Ѣ В Ъ В Ы А . И Б О Т О Р А З О У М И А
С О З А Р И В О Ш О . С О У Ц Е И М ѡ В О М Р А Ц Ѣ Н Е
В И ДѢ Н И А : З А Ч А Л ѡ В Ы П Т Е Н О У Г О П И О У
С ѡ Б Ѣ Т ѡ М Е Р А З Р О У Ш И ѡ М Р Д І С ѡ С Е Р Д Е Ц А М ѡ

Е҃го. За҃рето побеле ни и҃мъ во҃нхо. ѿ҃то же ни
 хри҃сте. да доу҃тре ни ѿ҃тнѣ ѿ҃тъ҃тѣло. не҃ири
 и҃ко не повенно мѡу҃ ѿ҃тъ҃тѣлоу҃ : **И**же ѿ҃идѣ
 и҃га и҃а ѿ҃бразенѡ па҃рестѡленѣе ѿ҃бои҃щѣсѡ
 га. ѿ҃то бл҃г҃ое славы дары҃ири ем҃люще.
 ѿ҃калпный ѡ҃пиашѣ азѡ трѡи҃цѣхѡ ѡ҃пло
 ца ем҃а бо҃га. ѿ҃тъ҃та не ве҃че ре҃ца. или
 ро҃ме ѡ҃бладоу҃ща : **Б**о҃тъ҃тѡ мѣ҃тѡи мѣ
 не ве҃че ре҃и мѣ хри҃сте. ѡ҃зари҃ бо҃же ѡ҃ ми҃ре
 по҃гѡ мо҃го доу҃шо. и҃ па҃рѣ҃тѡви па҃рѣ҃тѡ хри҃сто
 и҃. За҃не ѿ҃тъ҃тѡ побеле ни и҃а тѡво е҃го :
Вопи҃ е҃тѣ ти хри҃сте пѣ҃не не мо҃ле по҃гѡ.
 ѿ҃то по҃ци ѡ҃тре ни ѡ҃ доу҃хо мѡи. ты҃ бо
 ѿ҃тъ҃тѡ не стѣпены и҃ не за҃хѡди. по҃е ѿ҃тъ҃
 ца ли бе҃и мѡко со҃телѡ въ҃тѣса. во҃ ве҃е ми҃ро
 градоу҃ща : **О**тре҃ни҃го же ѡ҃ не пѣ҃ бл҃е

14

14

15

13

ГЛА

мощаго слово . ты не божи и единого дна .

твои мироданже намо и по мнлоуны .

павоцеи хоста . и сть релю и славо шен хо

ли

та : **Т**вои мироданже намогы не бо

жин . и по бо разоу тебе бога не знае

мо . бо выше пехо со штеце мн доухо

ме славимъ : **nik s ipno** :

ли

Везде на послѣ дена гл сръхо бо со бындема

ни стезаете доухомои . по гветтєро вла

дыго бы со коу го си мы соу . так спєтра

ли

ма бо правитєлєтє пла си : **В**озвєди

и гтла маго реводнє бо же мви нє на во пиа

ше . на зє во пиа ти из глєвни ны из бави

ма . сплє мнє гы хоми зєло . ни кє вѣтѣ

твои твои хє заповєдєн на глєвни ма гтла

ли

вни ма : **В**озопи со штець вчидѣ во ели

ма : **В**озопи со штець вчидѣ во ели

ꙗкоже ѿи мѡспасеніе. еже людемъ прииди
 ѿ тѡбога христе ты со гомои: **С**ление
 нсѡна трѣ исподѣла. даде стѣства ѡбразѡ
 быво. вопиаше възведи нѣтла жице
 мѡво ꙗко мѡлсерде: **Н**же пакѡде
 ти се въ ꙗкомѡ дошедши мѡлсерде. нѡ
 рѣными лѡплетѣми по сразнѡути ꙗко
 тѡща. вопиѡща не ꙗзри сплен сплсе.
 ꙗкоже ердѣ сѡтѡ зѡри пророка: **В**
 агловнѡи ѡсерде ꙗморе ꙗко сѡтѡ. безлѡ
 ни ѡтѡвержено быхо. ꙗко нѡнѡ вопиѡ
 ти възведи нѣтла. да въздѡлмоги мѡ
 ли тѡво мѡгоспѡди: **Г**ловнѡи лѣтри
 спенѡлѡ вѡспѡна мѡ. нѡ вѡрѡтѡтѡ вѡ
 нѡмѡ вѡтѡро. нѡтѡдѡвлѡрѡ мѡ ты спл
 сплсе иземнѡ нѣтла. сплсе нѣтѡ

ме

ме

ме

ме

Гл҃а

м҃с

Заври горады: ~ **В**озыбаховозыра
 ни немолтеныйи. кощедромовбогов.
 ивслышаместогорыевалпыфсго.
 ивозвезднистажизнемого: ~

м҃т **Г**л҃а **И**раіо

м҃с

Гл҃а **И**раіо
 ебевоспецишошеншаагадѣти
 благословнша. иводѣбовнетлѣне
 новвоселешага. бгслсловапимобла
 гоеетпенохладце. благословенъесн

мн

госпадибожесѣтцепашихо: ~ **Ю**ко
 жедревлеблагоеетпивокатриштроки
 гворлди. бопламенихладѣнеттемиѣ.
 свѣтпопоеетпивобожестваагеме.
 инагозариблагословенъеснвозыва

м҃т

гощевбожесѣтцепашихо: ~ **Г**ордыи
 мочитпеле. подѣтпемо быеттегра

лице. яко въперстепепоперидоше. гедь
личеныи пламене поахон. благословень

Еиго споднвоже стеценашнхъ : ∞

Прохлажен пламене пещеныи. и дѣвоу ро

хрпирожешсвоуптавогордицон. бла
гословень Еиго споднвоже стеценашн

хъ : ∞ **П**ростѣспѣвонъ златомовпе

рерисовочестно дѣтине пѣскавишлѣ.

спирне постоуе по средн пещи сѣма. стѣ

че мевото благословень Еи : ∞ **П**ла

мень прохлажен пещеныи. и створѣны

песъ палендсопато. благословень Еи

въ стѣкы. споднвоже стеценашнхъ : ∞

Урне створѣны въ пещи тронцонъ про свѣ

жешѣ. трещени сѣсноуе поперлаша. и

хъ ллаще поахон. благословень Еиго

н

на

нв

нг

Гл҃а

нѢ

ѿ споднѣ божіе ѿтце нашнхъ : ~ **Ж**езло
 и ѿгнѣ патрѣ ѿмрѣожетъ вѣтнѣ гвѣзбра
 жаста . и гвѣ ѿхла вѣ жезла плодѣ . и не
 цнѣ жерла рѣнѣ жашѣ . бо пнѣ цѣ нма
 вѣ рѣнѣ . благословѣ нѣ е н гвѣ споднѣ божіе
 ѿтце нашнхъ : ~ **пѣ . ѿ . ірнѣ .**

нѢ

Непостѣ а мнѣ ннѣ гнѣ сѣ вѣ ѿ сѣ вѣ пѣ шѣ
 сѣ . и жѣ блгѣ стѣ ннѣ гнѣ рѣ дѣ стѣ а цѣ гнѣ
 ша . пла мнѣ не мѣ жѣ не вѣ рѣ жѣ ннѣ . божѣ стѣ
 нѣ гнѣ гнѣ сѣ пѣ вѣ рѣ нѣ . благословѣ нѣ е сѣ
 кѣ а рѣ блгѣ спѣ вѣ а . и гвѣ вѣ зпѣ стѣ пѣ рѣ
 вѣ вѣ кѣ сѣ : ~ **С**ловѣ жнѣ тнѣ жнѣ вѣ бѣ гѣ .

нѢ

и жѣ вѣ вѣ блнѣ ннѣ гнѣ дѣ тнѣ гнѣ тѣ рпѣ шѣ .
 ѿ мѣ ннѣ кѣ шнѣ ѿ рѣ гнѣ нѣ рѣ рѣ ннѣ . и вѣ
 пла мнѣ ннѣ вѣ рѣ днѣ стѣ жѣ бѣ гѣ вѣ гѣ вѣ сѣ
 гѣ пѣ сѣ не пѣ вѣ рѣ ннѣ . благословѣ нѣ е сѣ жѣ а

Ѳ

70

дѣла въ рещи . бѣжиса въ спрочало же сна
 разверзла свѣта бѣгови . тѣмъ же перво роже
 н слово . штеца бѣзна тѣла на сына
 перво роже на матери . не нисчюныи
 браковъ бѣлѣмо : **Н**овъ вѣтв до ико
 голѣпеню . днвчереисавго ба дѣверъ затвори
 стовѣви . то хрди тебсеподенатого во вхв
 де . и платъ носецъ тѣвнса вонсходѣсого .
 и трѣбъ бѣлетѣ дѣверъ затворена . тѣне
 грепанно аиса матери бѣгвѣ бѣлѣ
 мо : **К**овпиного не гнѣме твотписѣ
 на вбсннѣи заисповѣцѣмъ мѣсего .
 и бо жни во чрѣвѣ не спалена за чѣнши
 шгневере свѣтѣлыи . не глѣи мѣгтѣ свѣ
 цѣ . свѣцѣтѣ бѣгвѣ рѣднцѣн . хвалѣми
 и по вѣтѣ бѣлѣмо :

35

35

#

Г

— — — — —
 ШИ ПРИСНО. ВЕЛИЧАЕМО ТЯ СЪВЪПАДЕ
 ШИ ДУША НАША: —

• Конецъ. Г. мов. • СЛАСОН.

Гла

моу блага божественый мипъ еми :
 + рон же фараон и в египтосе его воверже
 в море. и сръпикын во срлнхс. во поимоемъ
 пкъ е новов. тисо слабен бо слави т :
Н а г т а в л е ш а л г о д р е в л е . и з р а и л а с ѣ ж а
 ш а ш т о р л е т ѣ ф а р а о н а . н е о п л а с ш а в о
 м о р и . н о с п о в е т ы н и п и т ѣ в о ш а . в о с п о и
 м о и з б а в и т е л а б о д н а ш е г о т а с о с л а в и
 т а : + в о с п о т и г о с п о д и б о ж е м о и .
 т а с о и з в е д е л о д и и з р а в о т ы е г и п е т с к ы .
 п о с р ы ж е ш р о н ж и е ф а р а о н е н е и л о н :
П р е д ѣ л а н о ѣ п о ч т и н о м о р е е к о н ѣ т а с о
 б о г о . и ф а р а о н а п о г р о з и в о н е н т о ш е д о ш а
 м о и с т ѣ а . н е м о и с р е н о р о п о в е т ы н и . н е с
 р о ж д и в ы н м а н о н н а п и щ о в л о д е м о и
 з р а и л е в ы м о . т а с о г и л е н о :

~
~
~

~
~

~
~
~

~
~
~

А

44

Понимай снє по вѣдѣнїю твоему. Единомъ твоимъ
 творешє еземон предъ иже нєла. Арє блє оубо
 фараонъ вєса вѣдѣ вѣ мори патопи:

П

Нѣтъ тѣмъ до вѣдѣнїя. Прєдъ вѣдѣнїемъ твоимъ
 ни. рѣчи твоѣ вѣдѣнїю твоимъ. Избавило єси
 люди. иже рѣчи твоѣ чєловѣчєскѣ вѣдѣ:

Н

пѣснь ѡ іраїю.

Видите видите гора азоемь божїю
 ршваа и живото творїи. дарова быи
 вѣдѣнїю и камени и сѣтїю сѣма. и сѣдѣнїю
 выи мана на пищахъ. лѣдє мѣн зрїи
 выи мѣ. гора гилєнѣ:

В

Видите видите гора азоемь божїю. рѣчи твоѣ
 вы. иже рѣчи твоѣ чєловѣчєскѣ вѣдѣ:

В

Видите видите гора азоемь божїю. рѣчи твоѣ
 вы. иже рѣчи твоѣ чєловѣчєскѣ вѣдѣ:

В

Гл҃а

III

паспаєніе всемоу миру: **А**лади

мѣ величїе богоу избавителю нашему.

тѣмъ вознесетъ насъ до неба. паспаєніе ро

II

довъ земли нашей: **А**лади мѣ вели

чїе богоу избавителю нашему. тѣмъ

родитъ насъ до неба. паспаєніе ро

IX

довъ земли нашей: **В**о не мнѣ бо и возглаго

лю. и во хвалю христею во вѣки вѣ

ки: **и**же. **и**же. **и**же.

IXA

Всели тысяча въ церковь твою хри

сте зовуще. ты мнѣ иже постои

споди. ты мнѣ иже и оутверже

IXB

ни: **Т**во иже вѣща бо горадице жи

вы и неплѣни и не стѣны. лице твоѣ

тво бо иже плеще. доуховенно оутверди

и въбоже ственно и тиславе. бѣнцемъ

А

25

славы сподоби: **В**свысогы гониде
 болго на земли. тръгыше вь гакы а вл
 сти и гомирены а вознес. изрва гени по
 а гнаго рорачел вь гуд, нбгтеко перва тл

157

паче тебе чловько а гбете: **А** гоня плав
 а вь ронь а зыко церкы. и много гас
 чадъ хб изнеможе гоме мйце. чго дномов
 бь соунаше мов во зопиемо гва твое си го

153

сподоби: **Н**е мов а рогитио ни силоти ни
 бо са твее твое ме хвали мбга. по твоею ст
 твою е стабнотю мов а рогитио бо жиего. гакъ
 нбгтеко перва тл. паче тебе чловько а гбете:

152

Довисо ена гноихъ изнеможе. а немо щени
 и не по а е а ш а е а гн а вю. е горади возбее ли
 га шго по а е серв а е чмо е: **С** гора по
 а гь возе мое не. гераде че мов гн тв а р а не а.

151

150

ГЛА

и неже немощнии не поагаша а еилого :
Втверднса сердце мое съсвое поагъ. а даше
 съмоу молитвою молаше съмоу съа. таисъ
 лависъ силно ихъ и знеможе. а немощнии
 не поагаша а еилого :
А нехвали
 ты а хвалана. но все семь еже разови бл
 ги. таисъ не стива та таисъ же бо снаше.
 възависноу вынрога наше. и да таисъ по
 стисъ испав знонаше мев :
Точаше не съ
 исъмыи веле не мети. твердый не славоше
 исаме не. израна стисъ тии люде. исаме не
 же ты еси христеи жизне. на не ме еже оу
 твержена бы стисъ черкы зовоуше. ѿана
 благъсловеное еси радый :
Разверзе оу
 тръвои. не та да шовъ гадъ ти. ховавъ
 же зло прие мевъ. благъсладъши а еди

ла

100

151

ла

А

46

на мѡлитвѡ. порочныи дѣлаи и нѣно
 ещѣ доухѡ свѣтѡго шѣно. и силен ѡмѡи бо
 соудити мѡи: **О** и твержи гласъ
 изъиди доухѡ. и твержи мене господи
 а тѡ погѡцѣло мѡу дренѡ. и творю волю
 твою. тако иже те свѣтѡ тако же ты бо
 жепашь: **и** **и** **и**

47

Возвиже гласъ иже въши церкви на сѣрѣ
 стѣхъ солнца гласъ иже стаблѡи
 свѣтѣ. двѣтѡи возывающе. слава гласъ
 твою господи: **И** не гласъ деи мѡи бо
 жие гласъ твои. еже стѣхъ въи во плѡщѣ
 ни е тебѣ вышнѡ аго. трѡице свѣтѡи мѡи
 иво гласъ вопиашѣ. слава гласъ твою и гласъ
 ан: **С**е гласъ во славу на тертѣи гласъ
 жестѡи мѡи на славу гласъ гласъ. три де

48

49

50

Гая

AS

AS

AN

и не сь иже божественныи и спрече ты
 а дѣвы спасе же вопиющая. слава хри
 сту слава твоеи: **Х**ристово трихода
 и мвее твоемь боже иже. тридѣте и не мв
 а дитя. и то сь бы сть нены а части дѣица
 ра жалощи кез мовжа порокь а рече а рече
 тѣ мвее и вопиемо. слава силѣ твоеи
 господи: **Ц**арь царю аисы же и ста
 кобоже единь слово твое иже до. изоси
 флане повинена. рабна гнила готидон
 хал престолюмо. и истинно бо и аисы била
 гва дтеля. погощенно слава державство
 еи господи: **В**ислыша ховалебно емо
 спрени е твое христе боже. тако родила
 и то дѣвы ала то лее тни забавиши ро пи
 о щла ти. слава силѣ твоеи господи:

Д

Небеса добрады тели покрываесте. и земля
неполниша славы твоеа христе. тибжеже въ
ренавопнемо. слава силъ твои господи:

нх
Д

Аго ввѣрадищеае своего сиобраза. на
крестѣ своемъ споданнаго твощагаславы
цаи. тыбеси богъ мой крѣпосте мой по

н

хвала: **У**слышавже гворюкъ трихъ
ра твои господи нобъага. развми въ
дѣла твоя и дивна. слава силъ твои
слава христе тришествию твоимъ:

н
на

Срѣдѣ двохъ разбви и ков. вознесетъ
на крестѣ христе боже. и воздвигетъ
солнце светрахои. и обидѣтъ лавчннъ
своеи. слава силъ твои господи:

н
не

Услышавъ гловхо твои нобъахога.
развми въ хвдѣла твоя и дивнагоа господи:

н
нг

ГЛА

ЛД

Услышахъ гласъ твои гдѣи. како
онѣ на земли. и прославихъ твоего гласъ:

МЕ

Услышахъ боже гласъ твои и оубо духомъ
разуми хъ аѣла твоа и аивидеа гдѣи
ди. како твоеа хвалы и похвалы на земли:

ЩС

Твоего на земли гласниа христе боже. тво
похвала и похвалы твои шестине. со всеи
землеи. слава силъ твои гдѣи:

МЗ

Сего гонаше смрадъ вы рожиа и ест
ство ѡбо живо. ето же похвалы возопи
мо. слава силъ твои гдѣи:

МН

Услышахъ твоа христе во естество
гласеи. како всеомертвенны бо гдѣи
подобенъ. смертенныи человекъ бо
и пребысть еже въ. и по гдѣи
Слава твоего гласи:

Гл҃а

и паче роу галимо . проповѣда и крѣпо
 стити возрестисаго . грегла вена гл҃аго
 лана быша . ѿ тобѣ гл҃аде бо жни . ми
 роу на израиля и пагение сѣ зысото .

н҃у

Збавленіе и оцѣщеніе грѣхороу . ѿ сн҃е
 а духоу венороу і҃нїмїте а духоу венороу
 гов . ѿ та да сѣ тво ѿ бразна церкве на а
 нынѣ ѿ тоу сн҃а бо изыде законъ . та
 зысѣ тво ѿ бразна . а духа благодѣ
 те .

н҃дѣ

Нынѣ востанови творчїе крѣ
 чево . нынѣ гл҃а бл҃гдѣ . нынѣ возне
 говѣа . пашаго і҃нїмоу . ѿ то да гл҃а вы
 нїсѣ твоу дивенороу . вознеговѣсѣ
 бо жїе твоа .

н҃е

Провѣщїеніе твоѣго
 сподї . нїзо послїнамо ѿ тоу гл҃а гл҃а
 гл҃а шенїа рїзрїши бл҃же . и твоѣго

А

49

мир а се не бе ей по двла: **В**оспани
 миге сподикѣтѣмъ влении по вѣдѣ. тако
 естество христе а духомъ. аутренгоа по
 те. ты бо еси бога мой. и естество три еста

NS

хо царго миреныи: **В**ьни а выи естѣтѣ
 нтѣ бо естество аутре. и по сзавы и дѣн еста
 вати. слава ти и гоу се рыне бо жки:

NS

Нѣтѣ вни не в зр ате славы тво еа
 христе. но мы та едина чаде. естѣ
 заре и е славы бо жки. естѣнощи аутре
 нтѣгоу е. догпѣ в а е мь та милоу ера:

NS

У а гтѣ мо е е и г сподан и главл и цоу
 мо е мѣтѣ. ты бо мѣтѣ мь не видѣн и а
 е дннн и з блон и с рр а з о р м и е мь. и то
 етѣ м о л о т ѣ х р и с т ѣ. а л р о и р а в о т с и м и
 рѣ. тако ч е л о в ѣ т ѣ б о л о в е ц ѣ:

NS

ГЛА

+ то свѣтъ тѣло то главыи. перво радеи
 го па сѣвѣн. тако во свѣтѣ дѣла пог
 метарри те съдѣтелѣ. во свѣтѣ
 твоемѣ пог тина шана трави: Ж
 ло метри мѣтѣ люде не нѣказаннѣ.
 зоно гѣтѣ пог пеницы еврей. не гѣ
 пометѣ со свѣтѣ тѣ твоѣхъ кри те. тако
 тѣ во кри гѣша ле гѣтѣца на рекоша: Ж
 И рако въ разреши грѣхъ моего. во не гѣ
 во гѣти аутро свѣтѣ мое во сердце мое.
 злѣ во ведѣ твоихъ хо ро ве пади. не стѣ твои
 прѣ свѣтъ: И зоци во трѣнѣ
 ющѣа. по со стѣ ма жи во тво рѣ. кре
 стѣ хри стѣво. стѣ радѣмъ по кланѣго
 шлѣтѣа. дѣне сплѣннѣи при гѣно
 во гѣи на мо: Ж

~

~

~

~

~

50

А победа въи славоуша люди кровиа
 ево ево гое поди. твои миродли жемлю.
 бодни мысли сохранила етла до ево:
Оу прасвь тело плмо послангисо блас.
 инаста виласо плстраху твои милосе
 рде господи: **пѣт. 5. Промѣ**

84

85

Пожероути со славоу мехоленниго
 е поди. черисы вопиетти. етвь
 со вейсы кровое штищешнеа. милости
 го етпресбрь не птеисше етти кровито:

86

При доху во глаубины моресиса. и
 потопила маесть бурм мнвсирми
 те сръшени. но аисе бо сваетла во
 звель еи доу шю мого те милости ве:

87

Возопиша е в есе иемь праведныхо
 доу еи. а шти мирон завьтеново за

88

Гл҃х

вѣща естество. и скрапленіе шесъ новла

Ѳ

те е алмади въ жини асровито. Ѳ

сда се борѣтхъ возопи рока се по доу.

и во вели шла ма во же спленна моу се.

Ѳ

Въ рече грѣхъ е сего по сружаема. тисъ

во рече въ кси тоу е держимо. сотороу се

ме зовоу ти. възврати то тла жи

во то мюу га па дини плати ма.

Ѳ

Въ же ственъ е се и весе е е стеноу. гове

ршающе тла зденестъ. въ сь мюу аре

ни и бо жини матере. три дѣть роу са

ми въ е плеще ма. шти е а рожеша са

Ѳ

въ роу слава же. Ѳ

и моу хресте не о плеще ни. владиса во

си а што дѣ вы. из не а же тисъ роу са

што звѣ ри моу се са а га. не пери ни шнъ

Д

непланихити. всегдама все роде
 на падошаго: ~ **В**о рама помышле
 ни и поетигоши. во глаубиноу ввѣде.
 бгече ле похромисрѣхо. по ты оу та
 ви тѣлю блгны. поети глаубоу паси.
 тѣс пороисаи плема: ~ **В**о поучи
 нѣ жити и теи рѣдѣ ии и мори сони
 во хово глаубиноу. по акѣ тои ситѣ
 ии плаво пиюти. из глаубины золо мо
 иро во зверниа молдеа сыне божий
 слово: ~ **В**озопи въ поскрзю а
 по грѣбѣ ии три днѣ вѣла. пороисаи
 на воисѣтѣ мелдеа. ѡтѣ тѣла паси
 ма. не оу сцарѣо сыи ламо: ~ **В**о
 же пороисаи поу ѡ тои ситѣ иуа ви
 кри те бо же. и мѣе из глаубины срѣ

57

60

64

68

72

Гл҃а

ровенъѣ. возведемъ оубо и спленима:

~
вз

Воистѣ тридцать веновъ въ, и сѣла во
пнелѣтѣ въ сѣмѣртѣ сѣлаго. ꙗко мертвецѣ
волемаго во сѣрдци земли не триде
не веновъ вѣшла:

~
вн

Дне погровъ зпте
мене бурѣ воденѣмъ. ни да похрѣте дѣ
не глаубина. ѿ то берже ноу бо въхъ бо
глаубиноу сердца моресѣго золомоуко.
ти мети во пнелѣтѣ сѣмѣртѣ. длизына
те ѿ то тла живото мой. ѿ то въ мо
но го милостиве:

~
вп

нѣ. 3. Прѣис

Ропещи абрамскыѣ сѣдѣти перефети
и. ма бо оубо благо върна плече и пла
мене мѣ спалде ии възываахъ. благо
слабѣнъ еси въ рѣкви слово твое аго спо
ди:

~
п

Нево слово жиша твѣрикого

А

52

мыслени паче жиителю. по сего не
 те щение мое же еси погавше радъ ва роу
 га погавше. **Г**рѣхъ тыи же сътце моего по
 аеи ко го благословен еси. **С**паси
 во сени аврам еси сыи а си дѣти. и хладѣа
 бу ви во та же все правды граве дены а во ло
 влаше. **Г**рѣхъ тыи господи бо же сътце
 чо благословен еси. **Н**еко ни незна
 членое слово. со сътце мена а во ро м е сы
 нь единотави. благословен еси грѣхъ
 тыи бо же сътце наширо. **А**враме
 стии древле до вавило нь въ трочи. до по
 ци пла м е се по авраша. ховла ми во пи
 юще. сътце наширо бо же благослове
 но еси. **Г**ла со лавыи на гдрѣт е мой
 е фсе ме. и въ развѣдѣ въ ет во гавле въ

па

пб

пс

пѣ

ГЛА

па

исовплитъ. благословенъ еси господи боже
отца и сына: **В**ославлено оубо тра

пс

ша пицалеска пубене. почесати злато
сотвореныйи бездоушныи свразо. оу
теши телеваже свѣтоносная благода
ти. почесавати еже вопити пра
ице единая. равносиленамъ безначале
намъ благословенъ еси: **Г**нь па

пу

лавопещи и трагашеа. дѣти же ро
хла жаровса. и пооще слаголаров. бла
гословенъ еси единосыйи боже отеця
широ: **О**течесиынъ боже не повера
ми пав. подарови намъ содерзновени
еме вопити ти отеця нашю боже

пи

благословенъ еси: **Б**лагословенъ еси
боже во пещи и трагине поведаше.

53

А НАГГЕДА СЛЫШАХОВ БОПИГОШЛІСНИМО
 СЕ ОУ СЛЫШАНА БЫТЕ МОЛИТВА ВАША:
К ПОШАТРИЦО ВБАВИЛОНИѢ. ВЕЛЕНІЕ МОУ
 ЧИТЕЛЮ БОУ ПАВУИ ТВОЕ ГЛОЖЕША. И ПО
 СРЕДИ ОГНА ОВЕРЖЕНИ ТВОУ КЛАЖА ЕМИ ВО
 ПИ АХОВ. БЛАГОСЛОВЕНЪ БЫТИ ГОСПОДИ БОЖЕ
 ОТЕЦЕ НАШИХЪ: **Т** ГЛОВОУ ВОЗЛАПА
 МОУ НЕ ПОИСЛОВИША СЯ ДІТТИ АВРАМЕСТИ
 И. НЕ СОВШЕ ПИ БЫ ВОШЕ ТАКО ЗЛАТОВО
 ГОРИЛАѢ. ВОПЕШИ ЖЕ ПЛАМЕНЕНИ ТАКО
 ВОУЧЕРТОЗИТЕ СЯ ТАЕ. ЛИСО ВАХОВ ПОГО
 ЦЕ БЛАГОСЛОВЕНЪ БОГО ОТЕЦЕ НАШИХЪ:
Н СЕ ГЕ ДА ЛИЖЕ НАГО ВО СВЕЩА И МЕНИ
 ТВОЕ ГО РАДИ. И НЕ РАЗРОУШИ ЗАВѢСТА
 ТВОЕГО. И НЕ СЪСТАВИ МИ БѢСНИ ТВО
 ЕА ОУ ПРАГО. ГОСПОДИ БОЖЕ ОТЕЦЕ НА

П

У

СА

ГЛА ПѢ И НРМО

96

широ прехваленыи во вѣкы : **Р**асцвѣ
 расцвѣтеръ даниль лова зидниа бро
 вѣ за тѣ . ѿгненъ юже и лог оу сачи
 шл . добродѣтелию по жгаво шеса . и
 же бласгѣстна любителии ѿтроцы
 возыблюще . бласгословите вса дѣ

97

ла господна гопода : **С**тро
 иы бласгѣстивыа волеши . рожество
 богородице гопла сѣте . тогда бра
 зовемо пынк же дѣи ст оуемо все
 лепото всео бездиже поюще . гопора
 воспевали те дѣл и те вознесѣте го

98

во вѣкы : **Н**збавителю всеѣхъ
 всеснане . поспѣ дѣ прамени вѣро
 вавшл . соше дѣ еро сил оу еи . и на
 очу пѣ вати все дѣла дѣла бласгосло

ГЛА

ЧН

господи а господи. **Н**же вообра
 зѣ асрела явлешася до пещи сгнент
 и. пѣсно словаци христа бо гнашесо.
 поспедѣ ти. свашени бласделови
 теладне. и те вознесѣ те еробо вѣск.

СН

Радующеея посеужени мочи
 теласов. отроцы а кыне во се ме
 екверненыи ме послужа те всею.
 по живому бо соу. на шне дерзнов
 ша. отъ асрела же похда жа еми пѣ
 гнесла голхон. а бласгосподенасе по
 да по ите. и те вознесѣ те еробо вѣск.

СН

Разрѣша те оузыи по хла жа те
 пламене три ветелын бо со начале
 стви а образ по гте дѣ ти бласдело
 вити ерину асрела и гадѣ тел а ко вла

А

55

го рла тья. со творе на а ве рте се сла тва
 ре : **С**лыши штрои ко вице де ви це ти
 ста а. а рх и те ду бо га ври а во се вь ть
 вы ше на го ар в ле не ти не ныи. со рди
 на рна ти е са тва во сау. та ко во бо не во
 ме е ти мыи со че ло вь кы по жи а ве сти.
 ть не и ра до у та е до пи а а бла га гла
 ви те а ве се а дь а а. со спод а на га по
 а а. и те воз по ве сть те е ро во вь кы :

ра

Де сар хри ста бо га ро же не па ви да
 ша па не ни и штрои цы во ве ши сла гла
 ще. гла го ме ве ли е ме. ве а дь а х ра ли
 те и те до зо ве сть те е ро во вь кы :

ре

Ве а те се аа в ла ды ко те мо а ро стни а
 со спла ви во зе мля же па ис ноу тва рди.
 га ко же вь сеи де но х же не по спла ви.

ре

А

56

Грѣшныи а твои стрѣки. во пламени
 соплелъ и извоушл. благоговити е дѣ
 ла господна господи:

Покъ и Ири

Камень неровисе быта горы оти же
 комыти дѣица. и ерли быта мья
 ѿте еса христе съже совоуши во
 ра то аца еса ете твоѣ. тѣмъ есе
 ла шеса тѣво вородице величаемо:

ри

Беже иже воземено да възысраетса доухо
 мь твоимъ шлемо. да лиже твои те же
 бесплотныхъ бо мовъ ете тво поуи
 тла. свѣтѣ торже тво бо жи а
 матере. и да поете радосте а тѣв
 жепла. во вородице чистла при по дѣ
 во:

ри

Радосте а царице матере мо
 и да въ амамо славо. бездѣлаво до вросла

ри

Гл҃а

ѿ сена бѣго глаголюще ѿста. мѡуѡраце
 ѿ сѣна мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце

раі

мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце

реі

мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце

реі

мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце
 мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце мѡуѡраце

57

А

бывающе. таже иже на тини плаки воше
чиста. и во боже иже тебе во плоти се.

за милосердие. ты же иже таже богоро
дицой величье мо: **Т**аже слажен во

таже иже таже иже таже богоро дицой.
Зижителю роженшавю. видимыи ро

вее иже иже невидимыи ро. пвене и вели
чье иже: **С**ко доуше воле не ме бо жи

и же иже таже. да же иже таже иже иже
же роука не вьрена. оу та же иже

по иже богоро дици не молено. гласо
а сгелово вопикующе. радостно во

питоше. радостно вьрадо вьрадо
сподестовато: **С**ова оубо не

авгосметеловшанна иже таже иже
гелла еште. ты же иже таже богоро дице.

РА

РА

РА

ГЛА

ПРОЗВЕНЕМЪ ГИЖИТНА ТВОЕГО. МИРО

ВЪ БЛАГОСЛОВЕНІЕ ГРАЦІА БЛАЖЕН. ТІЪ М

рѣ

ТА ВСИ ВЕЛИЧАЕМЪ: **В**озвеличимо

веси твои въ любви твоей по ани па

се наше. возлавоу твой хоръ бо. Чѣтъ

лице въ реноу твою. возвеличавый пама

рѣ

терожеша та: **С**обези менитъ

мъ роже твои бо сороднице твѣта.

христе бо самъ шего. а въ семини немо

лными величаемъ: **И**го бо тво

рѣ

ри мѣ величеленыи. и вѣтаи ма

его. и мидосте его бороо проавна

бооще хоса его: **У**оиски паго

рѣ

рѣ не ѡпали мого конци по рѣтѣ. и

оуфо бо вертепѣ не зрече не роже

ство слыша. не кверна дѣво. се

ство слыша. не кверна дѣво. се

ство слыша. не кверна дѣво. се

Д

58

з м о в ж е н а м а т и . п ѣ н е м и п а б о
 г о р о д и ц е в е л и ч а е м о : ∞ **В** д н е в м ѣ
 с т и м а г о с л о в а . в о б у т р о в о в м ѣ
 ц ѣ ш и . н и е т ѣ с н о в о м ѣ ц ѣ ш о н е в е
 с т о с т р а п ѣ ш о в . н и с р о в н и м о г л а
 в е н ѣ ш о в . б о г о р о д и ц е ч и с т а а п ѣ
 с н е м и в е л и ч а е м о : ∞ **С** т о з е м е
 н ы х р о ж е ш и с я . н е п л а г а п о р о ж е
 ш и . н а ш а п о х в а л а р а д о в н е а б о г о
 р о д и ц е ч и с т а . т а к а к о в л а д а ю щ и а
 т в а р е м и в е л и ч а е м о : ∞ **П** а б р а к о
 н е н е к о в е н м о ю б о г о р о д и ц ю . н е в е
 с е н а л а г о ч е р т о г а . р о ж е ш о в с о н а т а
 л н и с я с л а с е н и а н а ш е г о . п ѣ н е м и
 в е л и ч а е м о : ∞ **С** ѣ п ѣ в а н а д е р ж а
 в о в м ы с л е т о г о б о г о . н и з л о ж и б о в н е

рѣсѣ

рѣсѣ

рѣсѣ

рѣсѣ

59

СВЯТЫЙ

она и владника во мрече
 рмево. со кроушади брлпи
 мыецо вьсокоу. христо
 со истраго ете и зрла джепа
 се .. повъ деноу поидце :
 плетелю богъ во мори

60

ГЛА

ЛЮДИ. НЕ МОЮСЯ МЕСТО ПАМИ НАСТАВЛЕ
ШОН. И ФРАСНА СОВОН ПО ТЮ ПЛШОН. ПЪ
ГО ЕДИНАГО ВОСПОИМО ГЛАГО ПОВЕЛАСИ:

27

ЗЕМЛЯ НАНЮЖЕ НЕ ВОСИА НИ ВИДЪ СВАНЕ
ЧЪ НИ СЪГДАЖЕ БЪЗЪНА ЕАЖЕ НЕ ВИДЪ
НАСЫ ШИРОТА НЕБЕСИ АА. И ЗРАНИЕ ПЪ

28

ИДЕ НЕ ВЛАЖЕНО ГОСПАДИ. И ВО ВЕДЕ
В СВОЮ СВАТЫНА ТВОЕА. ХВАЛАЩА
И ПОВИЩА ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:

29

ПОВИЩА ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:
МО ГО СПАДЕ ВИ СЪТВОРЕШЕ СЪ МОУ. А И ВЕНА
А ТОВА СЕА ВО ТЕРМЕНЕ МЕ ТОРИ. ПЪ СЕИ ПОВЕЩА
ДЕ ПОИСО. ТАКО ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:

30

БО ГО А ВИЩА НА ЗЕМЛИ ИЗБАВЛА А РАДА
НАШЕ. СТОЛЕСТИ И ДОЛЕ СЪ НА. ПО ГО Е
ДИНАГО ВОСПОИМО ГЛАГО ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:

ПЪ СЕИ ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:
ТАКО ПОВЕЩАЕ ПОВТО ПЪ СЕИ:

ГЛА

И

и теломъ въ любви : ∞ **Н**ародъ зыкъ тво
го воцесариса . богъ свѣдѣнъ и аггеесто
ль свое мѣ . воспоймо е м о у разумно

А

такъ царю нашему : ∞ **В**иновъ крестъ
та твое со христе утверди ми помы
шление такъ пѣти не лавити . тридне

В

вное твое воскресение : ∞ **Д**вижи
мое сердце мое господи . волнами жи
тенскими утверди . во истинице
твое паставляю твоего : ∞

С

Утверди ны боже сплесе свое и слово .
и воздвигни раго своея церкви . главо
въ ренохвалашимота : ∞ **И**тъ **А** **І**тъ

А

Божественое твое разумѣе во мо
твление . а и вѣст а вѣст оу мѣ хри
сте трепѣтѣ вопиаше . на спасение

ε

9

людемъ си. спасти бл҃гымъ собою шело
 еси: ~ **У**слышахъ слово твоѣ силы крестѣ
 саборанъ товерзе шимъ. и возопихъ
 слава силе твоѣ господи: ~ **Д**ѣла
 смотрѣнїа твоѣго господи. видѣвши
 творѣса до бл҃гости. изыде бо плѣпа
 сени людемъ си. спасти бл҃гымъ собою
 шело еси: ~ **У**слышахъ господи
 слово твоѣ и новоблаговѣстїа. развѣстѣхъ
 твоѣ. и прославихъ тѣло твоѣ
 и словеса твоѣ: ~ **У**слышахъ господи
 изгроба твоѣ востанїе. и прослави
 хъ твоѣ непостыжїи мнѣ и силѣ: ~
Услышахъ слово твоѣ и новоблаговѣстїа.
 развѣстѣхъ дѣла твоѣ. и видѣхъ
 са господи: ~

~ 21

~ 51

~ 31

~ 11

~ 11

ГЛА

пѣ. ѿ. Іоан

15

ѿ Аниса въ то мѣсто и призвѣсто
въ отреченіа. и то въ вопиѣ доу
шав мога грѣсѣхъ и мрачнѣхъ хри

15А

стѣ мѣо милосердѣ. ѿ отречѣ
тощѣ вопиѣ мѣти грѣсѣхъ и паенны.

15Б

ты бо еси бога наше развѣсѣте бѣ нна
го не злѣмо. ѿ вси дхристе бо

15В

же е въ то развѣ мѣтвѣсѣ. и въ свѣсти
сердѣца наша исплѣи и доушла наша.

15Г

ѿ въ те истинныи христе бѣ же.
и то въ отречѣхъ доухѣ мои.

тѣнощи. и вни мѣ лице твое
и славнога доушга мога. внощи

барго щѣюса съ твоемъ стрѣстѣнъ бари
во оу щѣри. и во сна и мѣслѣное съ

62

лнеце днне свѣташи алоу чабв мнѣ. аа
 ѿзари тепа пощенныи свѣто :
Стмоши оу третиоу ще хвали мотѣ
 христе боже. твои миро али женамо
 за не свѣто повелѣния твоя :

148

пѣ . **С** . **І**рмо .
Сбыи аема безаема гровоже мнѣ
 то бы есте. а зо же возвопихо и стовѣ
 тело въ коадо вете. и спасема десница
 твоя гбо пави : **В**олащес а ба
 рето. доуше тавне мого владыко христе.
 страз тен мових море оу кропни. и в
 тла возведима яко милосерда :

149

150

Стыи ты гбо иса со пасавесте. и
 мене из словъ ины гбо хрвоеным. во зве
 ан молота гбо пави и спасима :

151

ГЛА

И

коже гора еси что зовутри избавило
еси господи. и мене из гонимыи безакон
ных моих страсти. во звездех молюся.
да приложу тебе трезертии твои церквием твоим

а

твоим: **В**озвончи о тебе
мои сплещи мои молюся. избави отъ

ца

в державу магользны. и злобленна
твои милостиво. помяну въ веки сла
ва твоя: **пс. 3. Ирмо**

ла

Превозносимыи отцем господи.
пламене огни твои. а дити же грехи
твоя еси. Едино слово твои.

ав

боже слово твои: **В**ещи
твоя еси вца плава дити. благо
словенъ твои отце наших: **пс.**

ав

Благо словенъ еси боже види бездны.

63

ина преставль еѣдѣ свое славы. прехва
 леныи и преславеныи: **С**гда гашенне
 штрое молтва похлажающн. пеще
 вѣстени исчюдени. неопладощи
 же ни оже говще. пѣсно словаще бога
 стець нашихъ: **пѣ. и. Ірмо**

14

Тебѣ все дѣтело вопещи штрочи. все
 мирныи лиць еостлавлеше подхон. дѣ
 ла все дѣла гог подл поите. и превозно
 сѣте есо во вѣкии: **И**звостеца
 прже вѣко роженатъ сын ли воста. и во
 послѣден дѣла вощенла штроби
 матерѣ. евощенни пѣтелодне и прево
 зносѣте есо во вѣкии: **Т**ворецъ все
 а творн. есо же аггели востесѣ. по
 ите людне и превозносѣте есо во вѣкии:

16

15

13

ГЛА

ли

Предобный твои христе проци воле
щи присва то е пвнне вопиаху. пои
те дьлаи превозносѣте его во вѣкы: ~

л

Аггелъ сонемъ чело вѣкъе свбврб. чѣсара
изидителъ всѣхъ могощесий хвлаи
те. благословите ле ввите. люде
превозносѣте его во вѣкы: ~

л

Бесе
мо творецъ днспаса доуша моношии м.
сващеницъ благословите ле днне. и
превозносѣте его во вѣкы: ~

пѣ. Грмо

ла

Хсанъ ли кбн дѣла ббимѣ во вревѣ
породн сыпаетъ маноу нла. ббса же
нчеловѣкъа востбкбимѣ мѣ. есва же
белитиоще тебе дѣво обблжлемо: ~

цо

Тапате оуми словеси мате превожнѣ.

ѿ блѣтѣ твоезды тѣнаго неи зречеи пороже
 шовъ. въ рини единомов арено. пѣснемъ
 личѣмо: **Т**а блаженногѣ вжѣнахъ.
 и благо слово твогѣ бо гомѣ. чело въ чело
 родохъ ала ми величѣмъ: **И**же
 сотвори твоѣ величѣе силенъ. и въ
 влетѣ чистовъ пороже твоѣ. иже ро
 жеши въ зѣмлю твоѣ со творецѣ. и въ
 мѣста бо городице величѣмо:
Величѣмо христе твоего непорочном
 го матери чистовъ. иже роди тѣа пла
 сѣтѣ тѣа плотни въ свѣхъ зижитѣа
 и въ тѣа. иже и зъа властошѣ.

иѣ

иѣ

иѣ

Конецъ. ѿ сѣдѣ : ∞

65

127

СЛАВЯНИ КРАСНЫ

исъ по снхъ хъ ходи въи
Зрѣли. по везанъ стопа
ми сани теле фараона.
внѣа по то пла ема. богъ
побѣднотъ пи сѣа. по нмъ обинаше.

ГЛА

В

Волнѣ морѣ еси бо сокры бошла даре
 вѣ. сонитела мочитела по до земли
 го сокрыша. сопасеныи рѣкѣ ти на ми
 тисѣ стрѣковича. гасподѣ ви поимѣ.

Г

славно бо про славица : **Г**рече номѣ
 пресвѣтѣнныи море черменое. волнами
 питлема та же ише словенна. та же
 ивопено безъсрѣженныи мѣ. вывошего
 ште твие. и все срѣженныи мѣгобо.

А

и те же во сѣи израелла во епѣваше.
 славно бо про славица христово го нашѣ :
Чюветвенныи фараоно по то племѣ бы
 стѣ сѣвои. израиле же го шедѣ по среди
 мора. волиаше гасподѣ ви бо сѣи нше
 мон. поимѣ аго про славица :

Е

По мощенно и по сѣрѣ ви теле бы стѣ мѣ

С

66

Восплаени е. семистебсго и про слава и.
 кога штеца мвсго и вознеси. славно
 бо про слави се. **П**оимовосподеви
 штьрлвоты и зраи аи змене ше смор
 е гнптьскыа. мовсбс мептвене
 пестане мов христов царю и во гдн
 шемд. **Пс. 6. Ираио.**

С

Видите видите како азо е мене бога.
 мап мовс дожди быи. и бо даи не са
 мени не почиво древо ле во пдети ни лю
 де мов си. дегни цето е дн ното. и шрв по
 стито мовсго. **В**идите видите како
 азо е мене бога ваше. и же крес та ме а
 а разоре твое силе мов. и бе шрл стие
 стрл стию плати свое а не точи во зе
 мель мов. **Б**ъ не ми не в и во з гла

В

В

Б

ГЛА

гдлю . и в спого христа шкв дь вышло
 шнго пришедшаго : **В**ь нелинебо
 и возглаголю . и в спого христе днн
 го теловь и славоу : **Пок . с . Нрм .**

~
1

~
AI

Нь сн е св а та яко же ты господи
 же мой . вознеси рога отречеи
 си блаже . и оупвер жеи рога каменеи

~
BI

и повиданиа ти : **Т**о бо христе
 и б е г а оупвер ж а е м а б е с а . слово
 божие и с и л а . и повид а е т с я с л о в о
 неизреченноу . и б е с е д ѣ т е л н ы а
 р о д ѣ т ѣ т в о е д е с ѣ т в о р е н и е . и в е с т е с о
 п р е с в ѣ т а р а з в ѣ т е б е г о с п о д и :

~
CI

Оупверди мене христе известима
 себѣ . и то свеще и не мерзвма .
 твоего нави ч н а : **Н** а н е д ѣ и

~
AI

S

68

шага: **Н**же на срестѣ твоѣ вожде
 ственое сомирение. провидѣ а вва
 коумо бужаено вопиашѣ. ты силе
 на ихъ гогече. державоу благын. ѿ
 бщадса ласкѣи хрѣтѣи твоѣе силе.
Провидѣ горюкоу танны твоѣе не
 изрече ны а хрѣтѣи твоѣе глашашѣ
 положити тебѣ да любовь твоѣе поете
 ѿтече щедрын. единороднаго бо ти
 сына благын. ѿцы тѣнища во миро
 послало еси. **О**услышав же коро
 коу прихвѣтъ твоѣе сподиноу боу тебѣ.
 твоѣе хощеши ѿтвѣтъ вы роушища
 и челоуѣкъомъ твоѣища и славоу твое.
 оуслышахъ слово твоѣе и вѣрѣхъ сеа.
 славоу силѣ твоѣеи господи.

157

158

159

ГЛА

155

Оубишаго господи едхо твои нубе
ахвса. разо мхр а фла твва и днвхв
га. гласнае твоеи господи :

153

Прис

Вонмъ свѣтомъ ти блаже. дутре
нюоще нхроти а дшл. аго ввнго ро
свѣтимолюса. та внаѣтиславо бо
жне истиннаго бога. Отъмр аса
греховенаго и зимагоша :

151

Унро
многа любящи мотъ христе. ннощи
тво свѣщенна вопиши словессти.
сега ради и знощи дутренго ще.
свои мо милости сътъ тебе теловѣ

151

иса любече. **В**днн вы не дѣтв
весе мѣ мирѣ. тво свѣтисе сердце мѣ
сътъ ннощи вопигоша испасима :

С Изноши внутренюю ще челоу въколюе
 че провети магола. и плещи и нагона
 по велению твоему. и набути ма спасе твое
 рипи болю твоему: **С** вое зомелю бо
 ве со ве зову е ми апостоли. благовеще
 о мов всеми. себе христову предаво
 шю, и расени ноги оумываше. благо
 ве стоваше все мов миру: **К** то
 ств оу трению милосердию радисаму
 го пашаго. преджиса не предже
 ныи и до страсти. **В** е страсти иже пре
 словашу е слово божию. миро пода
 и же ми челоу въколюете: **В** огом
 блениати христе еже оунамо мило
 стивно бывоше. и аиже свѣтоу иже
 безвечерний. изноши внутренюю во зы

69

1

144

16

17

баше. воскресните мертви и воста
 ните иже во гробехъ. и вси иже на зе
 мли возрадоуетеся. *Пс. 5. Или.*

MA

Жити иже сего моря воздвизаетъ мзрѣ
 на пастей бурей. во тихи иже стани
 ще иже стисе. во пинти възведи е ста
 живото мои многа милости бе:

AE

Безднн повелѣ еи аа грѣхъ во шын
 а еи а. и во лени а. и вѣже не терпѣ аи со
 и на иже бладыцѣ во пинти и ста
 ма възведи:

AS

Возопихъ о себѣ ме
 тердеце мое иже иже ще рамау бо ед.
 и во слыша ма шта а да же не роде на го
 и възведи е то ста живото мои:

AZ

И твои е те но не оу держане но во
 персе хъ иже то в аху и е на. твои е бо ш бра

5

70

Зонсѣ. пострадавши и посредниѣ да
 инако състои тогда зѣри изше
 пригласи же ко вѣстоу тѣи. храни же
 и во вѣна жак милости ваше а сѣта
 би ли е сѣте. **К**ито ме по жертвогре
 ховенныме. вопио ти христе сѣтра
 роко мѣ. изонетѣбниа ма ево вѣди.

ли

Копло вѣщѣ зѣри не на вѣберже но.
 булучи а вие жи зне не премѣненнѣ. и
 возопи е славо мѣ хвалениа. возда
 моти е пѣсе. Елико е вѣщѣ хардѣа.

и

Возопи ро гво пѣви злыми е держимѣ.
 возведи ма мѣлюса изринвенна не в
 тла. та во поману хов пѣсе. и возве
 селне а сѣраче мѣсе. **Пѣ. 3. Прѣмо.**

и

Хлаво да вѣщѣ оубо пѣщѣ ео творид сѣла.

и

Гай

ГРЕ ПОДВЕРЖЕНЫ МОДЪ ТЕМЪ. ХАЛАГЪ ДЖЕ
 СЛАВИ ВЕЛЕНІЕМЪ БЪЖИМЪ. МДЧИТЕ
 ЛА БУ ВЕЩА ВО ПИТИ. БЛАГОСЛОВЕНЪ БО
 ГО СЪ ТЕМЪ НАШИХЪ: **С** ТРОЦЫ ВО ВА
 ВИЛОМЪ ПЕЩИ ПЛАМЕНИ НЫ НЕ ОБОШАША.
 но посреди огня воверженъ прокла
 ЕМИ ВОЗЫ ВАХЪ. БЛАГОСЛОВЕНЪ ЕСТЬ
 СПОДИ БЪЖЕ СЪ ТЕМЪ НАШИХЪ: **Н** ИЗБЕ
 ТЕНА ЕСТЬ ДО ИЖЕ ВО ПЕЩИ ИЗБАВИВИ.
 ГРЕ ПОДВЕРЖЕНЫ А С ТРОЦЫ ИЗ ПЛАМЕНИ.
 ВОГРОВЪ НОВЪ БЪ ЗАДШЕНО ПОЛАСЕТЕСА.
 НА СПАСЕНІЕ НАМЪ ПОМОЩИМО. ИЗБА
 ВИТЕ МЯ БОЖЕ БЛАГОСЛОВЕНО ЕСИ:
С О ГРЪШИХОМЪ И НЕЗАКОНОВАХОМЪ.
 НЕ СПРАВДИХОМЪ ПРДО ТБОЮ. НИ СВЯТО
 ДОХОМЪ. НИ СЪТВОРИХОМЪ. ТАКО ЖЕ ЗАП

ме

мг

мд

ГЛА

ми

По законѣхъ отъ иже въ блаженіи. во
 вавилонѣхъ и онихъ въ доуриематѣхъ.
 царюша шасъ не вресша. повеленіи же
 зміениаго. не вависѣ пленни въ немѣ
 же не изваришася ѿ гни. держаще
 ѿ мѣстои. Зылаха пѣне.
 го по да во пѣхъ ватѣ дѣла. и не возно
 сѣте есо во вѣки. **В**атини
 трѣцы во вавилонѣхъ херувимѣхъ
 до бльшеа. три веторго возылаха
 пѣне. слаа рабвите поите и сево.
 зно сѣте есо во вѣки. **С**оже
 бои не бее ни слаба те. и трѣ пещор
 те херувими и серафими. всако бы
 длниѣ и тварѣ. поите благбелови
 те. и не во зно сѣте есо во вѣки.

ми

ми

С

22

Тѣло злость бо го противно створи. бо
 жетвенныи близи анахриетаже ша
 маже а безаконно ихго боище. помы
 шадите тщетнаа. оубити побута
 ютеса. живота держаша гвалани
 ю. есже всеа тваре благословите

на

славаще во вѣкы: **О**троко пѣне
 во славо вѣрнии. пооще гадѣтеми
 а благословите всеа тваре гое поа:

не

Предлажан горѣщаго пеще боже и
 створи же ивреимы сохрани во. тѣ
 се воспевающе. священни поите ире

не

возносите его во вѣкы: **В**ога
 теца гадѣтела. и е вѣща ещченасы
 на и адха бо жиа. во пламениюноша
 пѣти побелевалхву. благословите

не

С

Безсѣмьено златиѣ проже свое
 е сказаено. матери безмѣжнѣ е ста
 прижнѣ божнѣ борожествово
 власте еперство. пѣмже та верро
 ан бо роже вѣпеннѣ матери право
 рено величѣмо: **Ч**естенѣ шовнѣ
 хероуви мо. и славиѣ шовнѣ бо не ти
 нов серафимѣ. безо не тлѣниѣ бо са
 бл роже шовнѣ. ево шовнѣ бо со бо
 анцовнѣ величѣмо: **П**ри мо шнѣ ра
 бете ереломѣ. и роже шнѣ со за
 лтелѣ ево есо. рѣво сплен
 тебе величѣща: ~

73.

ни

ни

ни

24.

ГЛАГОЛЪ: ЗЪ: ПЪ: Я: Ю: И

АННЕМЪТННАЗЕМНОС
 ВРЛЗВРЕЛОЖИСТ. ПЕРВНЗ
 РАЗЛИВАЕМЪ ВОДНОВОДОС
 СПОДИ. ТЪМЕЖЕНЕМОС
 НОШЕСТВОВЛВЪИЗРАИЛС.
 ПОСЪТЪТОСЪПЪЕНС
 ПОСЪАЕНОУЮ:

ГЛА

20

21

22

23

24

Вопонте покры фараша гоурау жиеме.
 гоурау шала перани мисце гоуевого. по
 емъ емон мисо про сла виемъ :. **Н**етрашь
 шемон бо гоу фараша во море терменеу.
 по вѣренбу пѣне вѣспомо мисо про сла
 виемъ :. **В**ъ ирон шемемон брани ми
 еце гоуевого. и владники трестол
 фа по горау жешемон. вѣспомо хри
 стон. мисе избавителю нашему.
 мисе про сла виемъ :. **П**осидъ шест ва
 ва воша бо са во египтѣ мисе вѣ
 извести израиля. тора египтѣ гоу
 спомо мисо про сла виемъ :. **П**омо
 со ердеви по горау жешемон вѣсто
 силон фараша. во мори терменеу.
 по вѣренбу пѣне мисо про сла виемъ :.

3

45

и видете видете миса *пѣ в Ірмо*
 азъ есе мѣ бо го. во мори чермене ме.
 на ставле древле и зраи ла. пѣ ене ми
 погоща величестви мѣ : *Видите*
 видите миса азъ есе мѣ бо го ва ше. на кре
 стѣ ии сво ждене а. и во грѣ бо во еель
 са. на а во в ни зло жь крѣ по е те. и
 оу мерщ оеи со мерти во мер те. и ве са
 ѡ то тла сво бо жет мѣ бо го :
*В*спомни не бо и во з гла го ла. и во е по го хри
 ста спа са ве се го ми ра. Е ди на бо че ло вѣ
 ко лю ве ча : *пѣ в Ірмо*
*В*на та тѣ не ве са ве се си ле ны ме сло во
 мѣ си. оу твер же ии со спѣ ни спа се. и
 ве се т во ра щимѣ ду хо ме бо жи ни ме.
 ве се го си ло вѣ нхѣ на не дѣ ви жи мо ме ца

3

и

†

1

Гла

мени. не посрадиша твоего утверди:

павыше сил обучению христе. а

надеже шкелуи твоея. не даде твои

сроче дати. а зыже твое себе паракли

та инаго дара моего иста пошла.

и не меже утвердился: . **У**тверди

се сердце мое господь. вознесет рого

мой и возе моеме. разшириша на вра

ги моя уста моя: . **У**твердися въ

рота церкви христовская. и обнесте ста

нень пѣсней поете вопиющи. свѣтъ еси

господи слава даша и слава: . **У**твер

жен не вера словоме иже меное и нова

ниѣ утверди на водахъ. утверди мои

бумо во вѣла твоя едине милосерде:

нѣ . **Д.** **Крѣп**

41

61

71

81

моносахъ

3

76

тѣмъ и въдрасе въ славу евоше дѣла
 землю христе боже. таинвоу чело
 шашахъ емоу трениа твоего. и прослави
 хта теловѣкъ и словесе. **С**мотранно
 роко послѣдѣла готи христе пише
 ствѣи а во пиаше. твоя оуслышахъ
 го е по днелавъ. тако вѣдѣхъ е плети
 благу хъ евоихъ пише лавсеи. **П**акры
 ла ете не есе христе емоу трениа емо
 тобнме. да бродѣтели не изреченныа
 мау а ро ети ти теловѣкъ и словесе.
Услышахъ славу твою и во вѣдахъ еса
 развѣмѣхъ дѣла твоя. и днвохъ еса
 го е по дн. **У**слышахъ славу твою
 го е по дн. тако гавнеа на земли е спесе
 ни а радн нашего. тѣмъ во пиешо еса

~
E1

~
S1

~
31

~
H1

~
I1

ГЛА

150

в л е н а т е т в о е н : - П л о т н о е т р и ш е с т в е
т в о е х р и с т е . и з в е с т н а п р о р о к а
л о в а к о у м а . з о в а ш е с л а в а с и л а т т в о

151

и г о с п о д и : . П а с х а р о с е т е н е с е л а д о
б р о д т е л и т в о а г о с п о д и . и т в о е с о х в а
л е н и а в е с а н е п о л н и ш а с я . с л а в а с и л а т
т в о е н з о в е м о : . **пск е прно**

152

Н о ш а н е с в е т л а н е в с т р и м ь . в с т р е н ы м о
ж е п р о с в е щ е н и е в о п и ш и с л о в е с о т и .
н е с о р а д и с т в о в с т в у т р е н н о с т и . и в с е н с т в

153

в л а т т в о е в о ж е с т в о : . **К** т о в с т в у т р е
н н о с т и т о в с т в о п и ш и м и л о с е р д е г о с п о д и .
ц а р я т в о г о г р е х о м и д о р ш и с о с т е м а м е
с о с р и в о . с а п о б о д е н т в о н х о н а с т а в и : .

154

О т р е н н о с т и х р и с т е . н а с л а в о н и х в а л л а
т и в о с х в а л л а е м о в е с е г д а с о б р а з о и с р е с т а

3

77

твою. еса же длаъ еси на мѡ на по мѡ
 це и рон жиа: **С** то славыи и общестра
 ственнѡ. воеп димнѡ в то разоу ме
 ннѡ. перво роженнѡ т мѡу бездннѡ
 про сонл выи. перво здлннѡ еси тѡ вѡ
 сиѡ во мирѡ. со дѡ тѡ еса всеѡ мѡу:
О утрепнѡ тѡ дѡухѡ мѡи ко тѡ вѡ хри
 сти бѡ же. зане свѡ тѡ по рѡ ениѡ тѡ вѡ
 быша и целениѡ рабѡ мѡ пѡ воимѡ чѡ лѡ
 вѡ колю бѡ ете: **С** траха ради твою еса
 златѡ е ро епѡ ан. вѡ чре вѡ тѡ роуко и ро
 же по е наземли. дѡухѡ е спасениѡ а по
 етолѡ ескѡ е ра еца зи жѡ ете чнѡ етѡ. и вѡ
 рѡ ено и хѡ тѡ вѡ выи и вѡ новлѡ етѡ еса вѡ тѡ
 вѡ. и мирѡ занѡ тѡ вѡ повелениѡ:
Г оспѡ ди бѡ же мѡи. изноши оутрепнѡ.

158

159

160

161

Гла

твоемъ молю. подлиже мисл повета
 прегрѣшени маиуа. иже вѣстѣ твоихъ
 пабленин. и вѣстимъ на правн молю твѣ.

пикъ ѿ Арміо

ѿ зопихъ господи воекобже моего коствок.
 и възведи отъ тла живот мой. много
 милостиве: . Плабашага вомоавѣ
 житѣн темъ евогъ тиема. не ко рабле
 ма по то плаемо грехи. на душѣ тѣннов
 з вѣри приметлемо. на гакъ си на христе
 волнати. съ тѣ мертныа глѣбны възве
 дима: . Нѣла некрева да вѣла волиаше
 живот мой и зо не тѣнниа вободи. мы
 же ти во пиемо. всемо си еплесло милости
 наса: . ѿ глѣбннѣи грехо веноу га въ
 пла вѣа блаже. гакъ бнѣна съ то кита во

157

л

м

лв

3

пнати. возведи отъ тла боже живото
мои. не паси ма челоуѣтѣ бже бже :.

Въ пещи савщехл
ладѣстни шпроцы. ликобахотъ сарсело

Абрамѣстни

ме глаголюще. штець нашихъ бже бла
гословенъ еси :.

Нже въ пещи савщехл
вержени шеподобенъ строци. шгнепа
хладо шеложеше во епѣ вани сеице

И
ни

пвахотъ. благословенъ еси господи бже
штеце нашихъ :.

Пеще савщехл про
хладило еси паче. не штроки же спаче
хвала шла шта и глаголюща. благослове

лѣ

нь еси господи бже штеце нашихъ :.

Пеще штроцы шгнепалновъ арѣ влехла
до дѣтѣще показаша. Еднѣ бже шго
ше и глаголюще. шревозмоенимыи. штець

лѣ

штець

ГЛА

нашихъ боже благословенъ еси :

ЛЗ

Пещныхъ строихъ. несамоустанивранныхъ
огне. тогда триехъ едиными огнетъ
аховъ. и благословлаховъ славою. и тецъ
нашихъ боже благословенъ еси **Пѣнъ и Промо**

ЛН

Неспална огнеме воиннаи причащешиса.
искупина васа показа. медленъ зычно
губри воумоноу еси. дѣти рвеннеме
божнне. вои тагма въ огонь пѣвуча
показа. вса дѣла расподена господу
ите и те возносе те еса въ вѣкы : **Остро**

ЛД

чи зо в аховъ вопещи прохлаженн. тавръ
д а б л а г о с л о в и т е в с а . с л о в о м е с о т в о р е
ш а л с я . и т е в о з н о с е т е е с а в о в ѣ кы : **Остро**

ЛМ

Пещныхъ строихъ оуподоблешеса.
принимаше хладъ духовенный. въ реноронизмо.

ГЛА

бащеса. Духовенство ревнии мше. въ
рено вопиемо. благословите дѣла гс по
дѣна гс по да:.

Ирмо

ms

Радуйся невесто сѣтлаа. матери
сѣтлаа да вѣца. радуйся во мѣщешна
не во мѣстимаго вочревш. радуйся самъ
къ керовима честенъши. рожешна

ms

спаса душамо нашихо: - **Н**етабни
анисовшениа рожешна. все хытрещу
словби плоте возанмодавшао. матери
безмочженла дѣво бсборанце. гни
те лице не постоаненлаго. селб нево мѣ
стимаго. зижипелаг воего ита веди

ms

Выше обвитаа матери и по
вытаю дѣвоу. единовоженлахо благсло
венон. пѣснми вѣрени длажено вели

3

80

ТУСЪ: **Т**ебѣ чинѣ твоу матере рабѣ боу. иже
 нево мѣстимъ славо. воу трѣбоу во мѣстимъ
 вошѣтѣ. и роуишѣтѣ плѣтѣ. пѣне
 ми величѣемъ: **П**репѣтаѣ небесѣ
 вышѣши. таже безначаленъ славо. бе
 зѣ мѣни зачеиши. и бо плѣна бо гаро
 жешѣло вѣсѣмо. тѣ мѣта вси гнѣмо
 величѣемъ: **Б**езѣ мѣнна зачатиѣ
 и то сѣа жѣтѣ земновѣхо. и не тѣбѣ на
 ро жѣстварѣ жѣнѣ. и то не по тоу и не азе
 мновѣхо. тѣ мѣта всѣкоу бѣна земелѣ
 во роуице величѣемъ: **М**ати боу
 иа тѣбѣ ара ждѣиши иа тѣ вытворѣиши пакы
 не жѣтѣ твою дѣла. но бо жѣе со хо
 жѣнѣ. тѣ мѣ тѣкоу е дѣноу бо жѣни
 хо хо дѣе спѣ довлѣшѣа прино

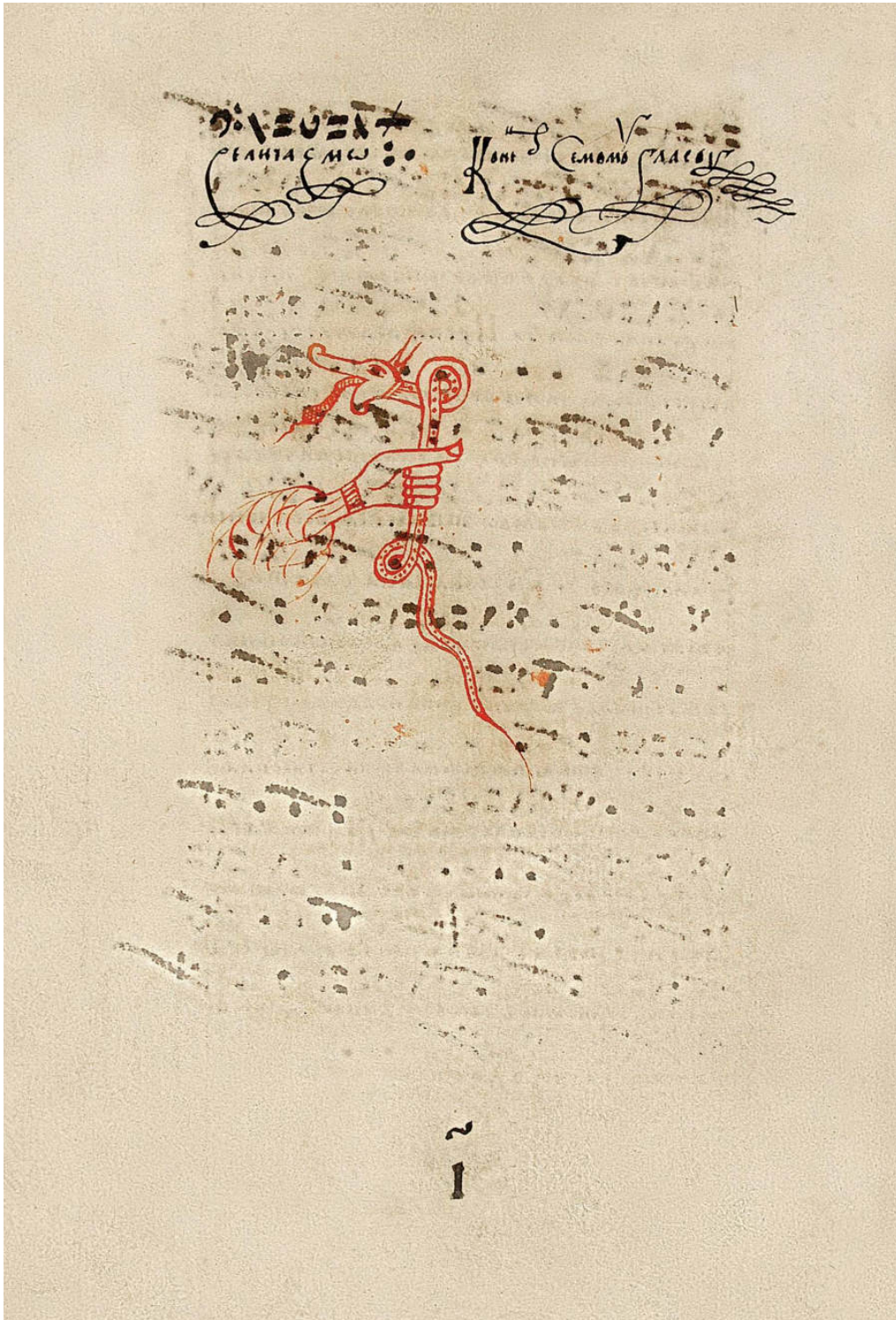
МА

Н

НА

НЕ

ГЛА

сладсе. пѣнь въ гонимыи во еси лагоше:

В

одоу пошеда гласъ по евоу хов изъ

егупетъ екагола изъ ежабо. изра

иль панинъ вопиаше. и убави пелю

Г

багау нашему поимъ. **К**рестъ

на черта во моисеи. во праможелю

ме терменое шесствъе. израиль по

хадшдоу. прже обраше на фара

ондъ колесницами. оударево

ковпи. во стесныи на пиелво. непобе

днма ороужие. тѣмехрне ста воепо

имъ бога нашего гласъ по слави ево:

И

Поимъ пѣне евоу. иже шаворъ

къ работы фарезновы избавлен

израиля. и о гнении мостолпомъ.

не въ плымиъ славо мѣ на страваше

И

мон. тисо поблавиѣ :- **И**страшаша
 аго во мори мори пелетво фарлоне.
 и пведухов израиля наставлешю
 во епои мо богови тисо поблавиѣ
 во вѣсы :- **А** въ кроу шешешу моу браки
 мышцею своею. и проведошешу моу
 израиля. еко востъ терменое море. во
 споймо емоу тисо избави хелю наше
 мон богу тисо поблавиѣ :- **П**остъ
 теплий и не еко много тескте. и виръ
 солнце земато. еко же и в се виать
 лв. артаго врага вода потопила
 ете. и кетоховима поиде изра
 иле. а въ ене же во епѣвашеша. го
 сподевъ поима. славно бо побла
 виѣ :- **П**вене во елемь аго дие то

~
Ω

~
Ω

~
Ω

~
Ω

Гл҃а

7: ~~Вотворцовъ бо гонъ. съвобо жешешъ мѣ~~
~~нъ израилю штаравоты. пѣснѣ по сѣ~~
~~денотю пооща и вопиюща. воспой~~
~~мо тавѣ единосѣ мовъ ала арицѣ:~~
Море штаравоты по гонъ живо. съ
 шранжнемъ грядаго фараона. и лю
 ди спасе из работы. и доведе штараво
 ровъ своихъ и вопиюща. поимото
 въ бо гонъ наше мовъ. пѣснѣ по сѣ де
 нотю тако по славнемъ: **П**оимото
 гое по деви по верошешъ мовъ люди
 своя. съ возе термѣное море тако еди
 но. славно бо по славнемъ: **П**оимото
 мо гое по деви беси люди. вомори
 термѣнемъ. фараона по гонъ же
 шешъ мовъ. пѣснѣ денотю пѣснѣ во спо

~
I

I

~
AI

Н

83

и могаю прославися. **И** зрала еси
 твои работы и избавило еси господи. де
 си и цю своею аффавеното. тавою ко
 го спасе. и нынѣ камо помози.

61

пѣ в ѣрмо

Видите видите како азъ есмь бога
 ваше. иже те же въко роженни
 шъ отца. и шъ дѣвы рожденъ
 же. безмочна воплощенъ. и разо
 ре те срѣшениа гадѣла адама.
 како человекъ и обещъ. **В**идите
 видите како азъ есмь бога. иже де
 вѣ израла. есво зѣ черменоемо
 ре проведъ. и паса и питѣ выи.
 и шъ аюты работы есво боже фла
 раена. **В**идите видите како

61

61

61

ГЛА

а до се мѣ бѣса ваше. ѿсва шивыи на
 чаа в а мѣ пи а тѣно. еже ѿсва дѣ
 и в се со лѣ па дѣ а тѣ в а ннѣ. и не
 а а во лѣ дѣ мѣ мѣ ннѣ н а н з б а в л е ннѣ.
 с т р а с т е и. и с п а с е ннѣ а а в ш а мѣ в а
 ш и мѣ : - **С** ѿ н е мнѣ н е бѣ и в о з с л а в
 лѣ и в с е лѣ х р и с т а ѣ а ннѣ сѣ тѣ лѣ
 вѣ вѣ сѣ лѣ бѣ сѣ а : - **В** ѿ н е мнѣ н е бѣ и в о
 з с л а вѣ лѣ и в с е хѣ а лѣ х р и с т а. ѿ пѣ
 а тѣ вѣ рѣ жѣ ннѣ а тѣ. н а с п а с е ннѣ н а шѣ :

SI

SI

пѣ г. Ирмо.

С тѣ вѣ р жѣ ннѣ сѣ а вѣ н а тѣ тѣ вѣ р а зѣ в
 мѣ мѣ. и зѣ мѣ лѣ а вѣ вѣ а хѣ ѿ нѣ о вѣ
 вѣ. н а сѣ а мѣ ннѣ а тѣ х р и с тѣ чѣ рѣ сѣ вѣ
 нѣ мѣ ѿ тѣ вѣ р а ннѣ. а тѣ ѿ сѣ тѣ сѣ ѿ
 пѣ а пѣ тѣ пѣ сѣ чѣ лѣ вѣ вѣ сѣ лѣ бѣ сѣ а :

SI

Н

84

Ты си оупровержение трипекислѣшимо
 и оупровержи. пыже свѣтъ оупраче
 аый мо. и оупетма а духомои. **Н**е
 есно мови оупраче. берхо твое це го
 гпори. черквн зи жителг оу мене
 оупверди. во лго бо вие во еи. жела
 ние мое и израи. и вѣрны мо оупве
 рженне. едино тело вѣко лго бете.
Страхо твои господи во слави оуп
 рае царя бо пв бихо. и боуди нам о
 оупровержение. ване тинов тапы
 зывающихо. **Ж**езлово оубрасть
 пайнѣ прие маете сеа. по забенъе
 мь борасе оупанереа. ке плаощи
 аже треже черквн оупе нынѣ по човѣ
 те древо. крестла ержа вди оупровержение.

И

ISA

14

156

И

85

вѣдѣ своею господи. **У**твержен
 рогъ твои свои ты не божи. не бега
 вътверженне. истинна разума.
 вътвердиша ерраца на та на
 аѣтшихъ бога. **У**твердиша
 оумо ерраца. вътвержен не бе
 славо mesi. воспѣвати же не лви
 пита спасе. избавителю доуша
 моу нашихъ. **пѣснь. 4. Промо**

153

154

Ты ми христе господи. ты же и
 силами пыми боги ты ми рабъ
 ие. не оставле даръ шти. но ми
 ло стиво си наша нище ты посе
 тиво. тѣмъ ероу жомъ доуакон
 маме зовов. силе своеи славате
 ловѣю аго бже. **У**велиша хъ го

155

1

ГЛА

ЛА

сподансмотрениа твоа еста и
 твоа. разорумихо ала твоя и по
 славихъ твоа божество. **П**
 ко ловак оумо мисленныма шти
 ма твоа виа гсподи. прише твоя
 твоа пф мнволиаше. шпътога
 приде те бо го. слава силъ твоа
 слава христе прише твоя твоа.

ЛВ

Въсвѣде на крстѣ на апостола тво
 го гсподи. и при шоронкам леи
 аузавихъ. не пласение быте
 ждение твоа. въ рога вопиашеи
 моти. слава силъ твоа гсподи.

ЛС

Видишахо гсподи словхо твои
 обвохоса. тако неизреченныи ме
 е въ томе бо со сы. шне по соу чено

И

ѿ тѣлѣ выи поиде во плещеса . гла
 ва славеи твои христе . слава сиак
 твои . **Т**аиноу аи твою ко пред
 зеро . ѿ тѣлѣ выи та христера жа
 ема . лѣбнема вопиаше . слава си
 ак твои господи . **О** слыша хвал
 хоу силы твоеа . возвесели се сердце
 мое ѿ господи . **Н**еплотитво
 еа лоча бже етвенныи и хожану .
 пророку мо и апостола мо . тѣм
 ала лепицы видаше вопиаше .
 слава сиак твои господи .
Изгоры те ешь непыи а слово пророку .
 извериныи а бо соро аица халаше
 еа бо плоти ти . бо бо видна расмо
 трен се е страхо ме . слава словаше

14

15

16

17

ГЛА

13

глаголю твоего: **И**же **И**рмѣ
Всекоу юмѣ о твѣринов о тлнцѣ
 твоего свѣте не заходѣи. покры
 ла мѣ естъ твоѣмѣ тма ѡ каѣнна
 го. по обратимѣ ко съвѣтѣ твою
 ведети. поутимѣ о тлѣ твоѣ

14

лютею: **П**росвѣти люте пове
 лени мѣи во слади. мышце твоѣ
 сокоу. и твоего мира по дане
 намѣ. едине челоуѣкъ лютею:

15

Втретюю же волих моти со спа
 ди спасены. ты бо еси бо съна
 шь. рѣзвѣ во твое индѣ незна
 емь: **С**тънощи невиденнѣ.

16

по доуше славе не нов поутити не но
 благодарѣщаго. свѣтѣ по мѣ бо со разор

И

87

миа а всего со sloв аи. и а ставла
 а ми а на е те зю за победы твои до
 на тави. **У** ра ко а бу ша мо е а
 ть же ни свѣ т а а ве те хри те бо же.
 За ча ло бы те но го т моу из гна во
 бе за е ны а. и а ро ги ми свѣ то по
 ве ле ни и п в и ро сло ве. а а оу тр ен а
 а ро сла в ла а ть а. **В** тре бла же
 нос а ре во. на де ме же ра с па по са
 хри те бо ца ре и бо е па де. и ме же
 па де са и же а ре во ме тре ле ше и.
 ш о бо го тре ле ше а бы те хри те бо и
 пи св о за и в ше а моу а пл о ти го.
 по а ло ше а моу ми ро а бу ша мо а
 ши мо. **У** тр ен а е те а ро хо мо и
 ко ть то вѣ хри те бо же. За не вѣ

МА

МВ

МС

ГЛА

то повеления твоего пришестьна.
 но въ нирѣ созри во аума нашего вла
 дыко властави на нелесте живо
 теи двю: . **С**тънаши невиденна
 бо со разумие не посвещенюне
 ча твое въ тима бутроме. славо
 словна твое со се пави: . **С**трасте
 ныа мѣа мѣсла тѣа въ словъ
 кыа пощни забавлаа. бутренва
 ти спѣви доуха мои молвеа
 во свѣте дени. повелени твое
 хресте: . **Г**осподи бже наше ми
 роуаи же намо. со спави бже на
 шестѣа жны спави. развѣва
 те се инсо незнаемо. и ма твое и
 ма нове ма: . **ниѣ ѿ Присѣ**

нд

ме

ис

Н

88

Моли твою милость къ себѣ доу. и
 твою возвѣщавъ печаль мою. тако
 зовла душа моя на полниша. и живи
 твои аду приближися. и молю
 едако неплещь гла боже мои
 возверима **Х**цѣ тимъ спасе мнѣ
 се бо беззаконна моя. изгуби
 ны золь возверима молаша. кто
 съ бо возвахъ и увелиша ма. боже
 спасе мнѣ бо. **В**сѣмъ новъ звѣри
 воу провъ длаи. и на крестѣ
 образено раскрестено. е да се новъ
 страсте поображаше тель. тѣ
 мѣ и три днѣ вѣно изше до. тѣмъ
 ное воскресение по пислаше. пла
 тно при свѣждѣна Христа бо гла.

мз

ми

мн

ГЛА

MS

M

MA

MB

и тридневныя во еже воскресеніи
 мира по сщщешла съ. **К**мо со
 щемъ сплестима бо соу. из слов
 бины сръхво возопихо и стаа. во
 зведи живото мой. яко челоуѣко
 лубецъ. **Р**изори поданъ е свѣ
 телов. ѡ аѣнъ свѣтѣ моемъ
 ризов. мно со милости въ христе
 боже лашъ. **І**ѡнѡвоукиѡ съ со до
 аи. Едино со во сели бо еси. ме не же
 съ въ занна со во мѣ жарѡ вражи
 архѡ. яко ѡпъ тлаа твою со пласъ
 еси. **В**исѡ же порока избави
 из словъ ины тене по аѣнѣ христе
 боже. и мене ѡ по сръхво моу
 избави яко челоуѣко лубецъ.

И

и на правн живи по мои много тнео.

Везде ли грѣхъ оубо и не срѣшени
и боура маго мову аете. и во сад
би поу поуженога рѣте неча ни а.

посла мѣ крѣпкоу роукоу ми пвбъ
три. тако петрови штъ тла боже

мой возведе мѣ. **И**ко во аы мѣ
рече кыа теломъ кола бече. болны

житѣ не кыа по сран жато те мѣ.
тѣ мѣ тако и шна во питати елове.

возведе и штъ тла живото мой.
милосерде господи. **Д**ержима

мѣ шни ми милосерде грѣхоу ми мо
ногами. шипа дающе коуце арел

шамоти. тако шорыка себе по ди
испасима. **И**счева лавва во

ВІ

89

нс

на

не

нз

ГЛА

лави оу слышаахъ еи гласомъ.
 ни збави оу тла живота мои.
 тако теломъ колюбець: **пѣ 3 Ірм**

ни

Роживо сохоженимъ оу не оустыдѣ
 се во вавилонѣ древлѣ. се соради
 оу троцы во пещи адо ваченого по
 сою. тако во свѣтѣ аки о варахъ по
 юще. благословено бо о оу теце на
 шихъ:

ни

Нже оу твѣ иудеа роше ро
 ше о троцы во вавилонѣ древлѣ. оу
 ро оу отверженіи. пламень пещны
 и поташа гласомъ юще. оу тець аки
 ро бо же благословено еи:

ни

Везор
 мна заповѣдъ мочителѣ блж
 тни ва людемъ и по ко ле ва. аы
 шго ще. пещени емъ и лохотленіемъ

90-

И

боса ево тоуженоухо. ѿбаче три есо
 троико не не коу еи а рв е те з вѣ ре ека
 а. ни ѿ с не ть нѣ а д а н. по д а ш а в
 ш е х л а д е н о м о у а в у х о в. е в ѿ с н е м е
 с о в щ е п о а х о в. п е п ѣ п ы и ѿ т е ц
 н а ш и х о б о ж е б л а г о с л о в е н о с е и :

И же х л а д ѣ н с к ы х п е щ и. в с е п а с о в
 е н о т о е н а б о у р г с а с ш е. ѿ б р а з о м е а
 с т е л а с о ш е д о ш а. з н а ж и т е л ы т о п о
 ш а в о з ы в а х о в. б л а г о с л о в е н о б о с о
 ѿ т е ц е н а ш и х о : **И** а п о л и м о л е б е
 н ѣ. и н о с а а м о в ч и т е л е п е щ е п о с т а
 в и. н а м о р ч и н н е б о с о м о в а р ы и м о.
 б о н е и ж е п р и с ѿ т р о у ы п ѣ с н о с л о
 в а х о в. е д и н а с о б о с а т р и е в о с п ѣ
 в а х о в г л а с о л о щ е. ѿ т е ц ь н а ш и х о

УА

УВ

Гл҃а

28

29

30

31

божѣ благословеное еси: **Д**ѣти
 евреискыя вопещи. поставше пла
 мень дерзновше. и на рогоу ѿ гнѣ
 теложьше во пещи. благосло
 венъ еси господи божѣ во вѣкы:
Каллаѣ и селлаѣ пеще ѿ гне мерас пла
 ла ема. прохладжаше ѿ духоме. бо
 жиеме заставленіе ме. ѿ пещи
 по пещи. благословеное бо съте
 це нашихъ: **С**лово авый землю
 въ нача пещи. и не бес слово ме бу
 пверже. благословеное еси господи
 божѣ сътеце нашихъ: **А** ссломе
 ѿ проки из ѿ сна спаса. и грема
 щоу пеще теложиво нахладѣ.
 благословеное еси господи божѣ

И

91.

теце нашихо: **Д**ѣти бласочеши
 быа во вавилонѣ тѣловъ злопомов
 не поклониша се. но по среди пещи
 пламенны. во хлаждени. пѣнево
 спѣвахомъ славоу твою. бласосло
 вено бо со о пеще нашихо: **Г**лго
 кы во пещи тво хлаждениа твою сохра
 ни. ражешоу твою пороже твою.
 бласословено еси господи боже о пеще
 нашихо: **Глго. И. Ирма**

33

34

35

Редь седмицею пещь хлажди не кы
 мочителе. бо готивы молю пѣ
 ражже. славоу твою. спасено
 ихже видѣ бо. творцовъ избави
 телю бо пидше. дѣти бласосло
 вити. священнии воспойте глаголюще.

Гай

о

и превозносѣте егда въ вѣкъ. **П**о
 вѣрите ли врагов и пламене блага
 гни бывоше. иже по заповѣди зѣ
 ло побараше дѣти асѣхон. бла
 го словите вса дѣла своа. и

ва

превозносѣте егда въ вѣкъ. **Б**ла
 го словите дѣти тронци равенбчи
 едени. егда въ телѣхъ печахъ сапо
 ите. егда дошаго слова иже во
 роковъ твореншаго. иже возносѣ
 те вса живота дающаго. до
 хъ же всахъ въ вѣкъ вса

ва

Нечестна органы е странна мѣста
 соме. Благосети дже бласовѣше
 ниѣ. воепѣвахон со глѣми. бла
 го словите поите. иже возносѣте

Н

есо вѣвѣиы: **П**окрываети водами
 превысшема своим. полагаи морю
 предлопесоко. и содержай землю.
 та поесте солнце. та главишелоуна
 ита вѣтравоеа техвалов вееа аваре.
 тако есавѣт елго вееѣ моровѣиы:

Провлаена со насорѣ еванген. ивъ
 исавпниѣ ѡ сненеа девицеа есоко. мо
 иреши шанлов авешлако. сепва
 поите и превозноѣте есо вѣвѣиы:

Мовеники и сици мѡргано мѡсрдасѣ
 шимо. илго дѣмь вестисла клана
 соши мѡса. итѣ лѡв есоушор на мѡде
 венѣ мѡ. три есо працы итѣ по сло
 вѡхор. сепва поите и превозно
 еѣте есо вѣвѣиы: **П**авѣ жѣте

а

а

а

Гла

пещь семь седмицею. дожде же до
конеца разсориша. мочитель ре
техладъ шь. сего же аманна
зарно и мисапа въ верзѣхъ до
нго. иже пѣлоу злаѣо шь мочне по
кловнишася. по глагола хов мы
во саи мамы напебесе хь. емоу же

65

трисно слави жи мо. и кланяемо
са въ вѣки. **Ц**арю небеснаго
его же поговѣ вои асседестни.

63

хвали те и возноси те его въ
вѣки. **А**ггелы небеса на те сто
ль гла венемесе ащасо. и на ко
воа бесте стани слави маго. бла

61

голови те пойте и те возноси
те его въ вѣки. **В**ого зраче

Н

93

ны дѣти. въ пещи съзрѣмъ и
 стѣ по перваше поуховъ. благо
 вите дѣла съ поведемъ съ пѣла:

Изъ стѣла греже въ крѣпости
 и во ослѣде воплощенна стѣ дѣвы.
 свѣщенни поите лгдане. и превозно
 сѣте съ во въ кѣны: **Б**езначалнаго

цесарѣ славы. съ же трепещете
 не бѣеенымъ силы. поите свѣщенни
 и лгдане. и превозносѣте съ во въ
 кѣны: **П**реподобенни твои стѣ

цѣ въ пещи въ крѣпости поуховъ.
 благовите дѣла съ поведемъ
 стѣла: **пѣ** **и** **и**

Войстиковъ крѣпости твои по
 въ дѣлаще. спасени по бого дѣвице

и

п

па

пв

Гал

пс

тискам. с небесными воинъ велич
 емъ: **У**дивися оубо все мнество
 иземли оужасомъ шедомъ печи. яко
 бо глаголетъ человекъ о мѣ плотиго
 и чревоже твоѣ быте простаннѣ
 несево. тѣмъ мѣмъ бо сородице аггело
 и человекъ о чинначалии величѣемо:

пд

Уто же естество материю дѣвоу быти.
 и странено дѣво амо дѣти ража
 ти. плоть бо сородице шбо ест
 мотрение быте. тѣмъ мѣмъ всѣ
 племена земнаго. кепрего не бо величѣ

пс

емъ: **У**страшися всѣмъ слов
 хомъ. не зрете не плаважи и сохажени
 а яко вышнии. бо лево со миде на
 плоти. шпва дѣвнечека бо урва.

Н

бы во оубо челоуѣка . тѣмъ же течи
 ствѣ бо боранцовъ брннъ бычѣ
 мѣ . **С**ънѣ аи рѣи дрѣвѣна . со доу
 грѣбы воши . со мерте крестѣ ради
 ѡу гѣз нисѣ дѣнессѣ . нѣо гѣла ма крѣпа
 га всероунама кѣла тѣ ва разроушиѣ .
 прозѣ бѣнѣ емѣ бо чѣнѣ кѣма бѣжѣ ма
 шѣрѣ . га же всѣ гѣлы нѣбѣсныѣ
 величѣтѣ . **Б**ла гѣ словѣнѣ гѣспѣ
 дѣ бѣ гѣ оу израилѣво . воззѣвисѣ оубо
 ироу гѣ гѣ пасѣни нашѣго . во доу моу
 ала вы аубѣ ѡ троїка гѣвоу . во нѣхѣ
 же по сѣ ти насѣ бо стоїа аубѣ шѣ .
 ина гѣ аубѣ нѣ естѣ ала поу те ми
 рѣно . **Н**ѣ вѣ аубѣ ми . зраїсѣ бѣ же
 ствѣнѣ гѣи моуши . нѣнѣ гѣ оубѣ гѣ гѣла ма .

пс

пз

пн

ГЛА

2
4

Агъ бо и матери . прѣне мира же е тво
 твоѣ величаемо . **Г**а браку не
 икобси мого матери бога выше
 наго . та паче оумарожешоуго .
 славои есущаго бога . и вышешоу
 го стечистынхо еило . не молети
 ими славо словени величаемо .

2
4А

Возвеличимъ та матереевътъ
 и прославимъ та богородице агъ
 бо . тако спаса рожеши доушамо
 нашимо .

2
4Б

Возвеличимъ та
 гвене прѣте мого . матери христа
 бога . тако еси доухо стеевади .

2
4Г

Про явленаго на горѣ законода
 вецов . о гне ме икобсиного роже
 ство прене агъ выа . во яше въ

95.

И

рен ихъ спасение. пѣснемъ
 лчными величаемо. **Ч**и ствѣ
 и славою потемъ лсвднзвсв
 рвднцв. пимовшв ботрвѣ.
 сгнбжественнесплавно.

Ѹ

пѣснемъ величаемо. **Т**анно ери
 будорадице. райневозделанно
 свозрасти воши христа. и не
 же крестеное. и живнбсеное.
 на земли насажено быте древо.
 тѣ меныи возносимов. покла
 на то щесаемо. тѣ величаемо.

Ѹ

Ѹ

а небеси и земли хова пѣвсн.
 роанублажаемо. плоти бже
 лиса впа. исполненне аѣво бже
 ственое. **Т**ѣ бо сарваицама

Ѹ

Ѹ

С ГДА СЛАВНИИ ОУЧЕНИЦИ . НА ОУМО
 ВЕНИИ ВЪЩЕРЪ ПРО СВѢЩАХЪ СЯ . ТО
 ГДА ИГОДА ЗЛОЧЕСТИВЫИ СРЪБОЛОТБИ
 ТА НЕ ДОУМЪТЪ ѿ МРАЧАШЕ СЯ . И БЪ ЗА ИСО
 ИНЫМЪ СЪЖДИМЪ ТЪБЕ ПРАВЕДНОГО
 СЪЖДИТЪ ПРЕДАТЬ . ВИЖЪ ПАМЪНИ
 СМЪЛЪ ОБИЩЕ СЯ . ПЪЖЕ СХЪ РАД ПУДА

ПИЕМО . ѿ ПЕЧЕНАШЬ И ЖЕ СЕ И НА МЕНЕ
 СЪХО . ѿ ПЕЧЕ ЛОВКА ВААГО ИЗБАВИ МАСО !
СЫНА МАСО АГНЕЦА ВПРАДЦЕ ЧИСТАГА
 ВЛАСОМА И ЛЕСТИГО ЗОЛОГО ПРАДАМА
 ОУБИТИХАНЬ . И МАЛО ѿ ПЕЧЕ СВОЕГО
 ѿ ЧЕГО ПРАДАНА И ПРАДА . КОШТАЩЕ
 БО БОЛЪЗНИ ЗОВАЩЕ . СЛОВО БОЖИЕ
 И ЖЕ ВОЛЕГО ПРАДАНО . И МЕРЬ ПИВЫХ
 КО СКОРГО . БО ПАСИ МАСО ! **А**Ж КОГОРО
 ДИ ЛЕСИ БРАКОВЕН СЕ СЖСИ МАА . И
 АЖ БО ГО ПРИБЫСТЬ МАТИ БЕЗ НЕКЪЩЕ
 НАГА . БО ГО РОДИЦЕ МАРИЕ ХРИСТА БО
 ГА НАШЕГО МОЛИ ПАСИ МАСА НАМО !
Анстны **В** ГЛА **С**
ГРЕСЛА ГО ЛАНГОДА КОВА ЗАКОННЫ И
 МО ИСНИГО ЧИ МЪ . ИТО МИ ХОЩЕ

ѿ ати - и аз оумо пред амо его . сре
 ди же говеще в аще их о самостію
 шеневиднмо сокщце в аемн .
 сраце виднте пощадн оуш а нша :

. в е

Милостнго бо говн да оу слави
 мо . тако марнн прнчери . нне
 сша ж нмо сребролюбннн тако нго
 да . да в е с е г а с о х р и с т о г о м ѿ
 нбо гоме бждемо : **Н**ко оуцтдрн
 ти а д а м а т а к о в е с о м е р т н о . да
 с о м е р т н с ы н ж м о и с о н ц е . нне
 оуцтдрн бещи а нн а м о г о нго
 рен . по в л а д ь к о б ѿ п о с т а к о н а
 с о оуцтдрн : **В**ш **Г**о же р о д н д е
 в о н н з р е ч е н е п о в ы н н о у . т а к о м н
 л о с т н в а н е п р е с т а н м о л а щ е д а ш т о

бѣдо и паки иже въ прѣбѣгаю
 цѣла : + **А**нти Глѣ в

Лазарь вара и во стани господи
 ѡсана шико ии ахъ рѣши еврискн
 и чело въ колѣбѣче . бѣзаконны

иже и год а невохотѣ разжмѣти : +

Навечерни христе боже . буче
 ни сомоги пред и гла гвааше
 ед и поштовасо предашма бѣзаконны

иже и год а . невохотѣ ра

жмѣти : + **И**ванъ вопроше шъ
 та господи . предаши ли истинѣ
 шого хлѣбоме посахало естѣ . бѣ

закони иже и год а невохотѣ разж

мѣти : + **Н**лоумовении хри
 стѣ боже . обучени сомо си пред и гла

ГОЛАШЕ . СИЦА ПІВОРИТЕ КАСОЖЕ
 ВІДЪ ПІЕ . БЕЗАКОННЫИ ЖЕ НИДА

НЕВОСХОТІВ РАЗЖМІТИ :

ВАНИТИ МОЛІТЬСЯ РАЧЕНІСЖШЕ
 НИ БОУДЕТЕ . ОУЧЕНИКОМО СІ БОЖЕ
 ПІШЕ ГЛАГОЛАШЕ . БЕЗАКОННЫИ ЖЕ

НИДА НЕВОСХОТІВ РАЗЖМІТИ :

ПАТРИДСАТИ СРЕБРНИЦЕХО ГОСПО
 ДИ . И НАЛОЖАНИИ ЛЬСТИВІ СІМЪ
 ИСАХЪ И ОДЪ И ОУВИТИ ПІА БЕЗАКО

ННЫИ ЖЕ НИДА НЕВОСХОТІВ РАЗЖ
 МІТИ :

СЫДАЮЩЕ ХРИСТІ ПЕРО
 ЖЕНШІА ПІА . И ГЛАГОЛО ПІРІДО ВИДЪ

ЦИ . И ЖЕ ДРЕВЛЕ СИМЕШІА ДОГО
 НИЦА ВОУЫКАШЕ . БЕЗАКОННЫИ ЖЕ

НИДА НЕВОСХОТІВ РАЗЖМІТИ :

101.

ангелы д. гла. е.

Денеся год аше ставла еше обучиша
 и приемлетши дн. кола . шестиса
 страситио сребролюбига . истаже
 шпосвѣтла шмраченый . кагобо
 можаше херѣши иже свѣтло проца
 быи . напреходесмѣхъ сребра . пона
 мо коснѣа страдакыи за миро . конѣ
 маже возопи мо страдакыи милоу
 аи челоуѣи слава шовѣ !

Денеся год а шпловча еше благоушнѣа
 иго жъ бываешѣ благодати . биво
 обучениго бивесте предатиель во шкыче
 нѣ лобызанин ле шпнго шлѣа . ико
 хробои пате не сомыслено владычнѣа
 агобо ве рабшати . сребролюбига .

наставенико быво соборни жлоука
 во мюу . мы же н мюу щеспасение

христатого прославимо . **ГЛА**

Братолюбне сота ж н мю еже сурн
 стпекратне . и немилостивепоисо

ближе н мю наши мю . да не тисо

рабо ш е ж димоса немилостивыи

пшплуе радн и тисо и года расклавво

ш е с а ппчтс а же пол з ж емь .

Бо

Христо оубиство не праведно б

поучаемое е с а н а с а . вопиаше х

раци хрестл . богородице мари

б что радн оубо вота исковы хо тл

в и д ъ х о ш е ж ж е н а ш т о и г о д ѣ и

рад е м а ч и о д е с о . и тисо зло д ѣ х о

рахбонникомаквирестж пригво
 ждѣма : Антны **Г**ла **С**
Ученико оучителево советкваше
 чѣноу . напреходесипѣхъ сребра
 предастегоста . цѣлобаниме
 лоукавыи мо . предаше его **Б**како
 не нигомола смерть : **Д**несе
 глаголаше знжитель небу и земли
 своим оученикомо . приближи
 сѣчасъ и приспѣигда предадиме
 не : **В**рагство мене шповержеса . **З**
 ра мене паисрестикъ средѣ двора разво
 нникож . стражюу хво тако челоуѣкъ
 испасъ тако челоуѣкоуоубецъ вома
 вѣржоща : **Д**несе зерцлицко
 рецаишварн своих оученико шполд

чаема . нединого держима шпо
 нгори матерьски и ричаше и
 стаа . совѣдаща же пржече
 то странно ето . оукако сынъ
 презерѣ вма иже пржече чистого
 хранивоста . **БѢ** **Н**е пржече
 но послѣ же заче поши прожениши
 та создателя своего . рѣво спани
 тебе величаша . **А**нгини гла
Де сѣсь брнстнго за предаши
 гостода прво вѣченого гопаса
 мнрж . шть патнхлѣбъ насы
 щеша его мно жьство днесь бѣ
 заиспенныи шть мещтеса оучите
 ла . оученикы биво владыкж
 предасть . наскерѣ рѣ предасте

103

ма нны насыще шаго челоу бѣ си :
Дѣти сына креститъ при гво зр иша нго
 денгосора . раздѣлиша аго море
 же зломе . и проведоша аго ихо бо
 пжстынго . а несь безаконни иго
 пилмъ ребраго пробо доша . гзвк
 ми ка змво шаго ихъ рад не си пша
 и желъ чина поиша . маннх пи
 цго имо сурожан бо шааго :
Господи нам жкоу воленого при
 шедъ бо пише учениго мот си . по
 нѣ бдинго чаранко змо госте
 брѣтисомго . како шбѣша
 стиса оумрѣтн мие радн . по ме
 иго възрити . како не сити ностѣ
 шаети предъ астима безаконнигомо .

восстанити мольбеса : егда исто
 мене што вержетесе . германе
 накреститъ долготерпитъ славою
 вѣ : **Г**осподи свѣдѣши рожен
 ший отъ . не изрече но еро жити во
 вопиаше и раба и ани съмоство
 нно . аще и во плоти не съмоство
 ныи не преме ни съдѣжѣтъ . что
 оубо ари до стѣ оуби стѣ живота
 аще и на древо оудвыи стѣ живо
 то пода стѣ . аще и въ гробово
 то да стѣ мертвѣца во стѣ живи
 долготерпитъ во крестѣ : пока
 жи свое во крестѣ . во крестѣ
 снвыи насъ чловѣкъ оуби стѣ сла
 ваго вѣ : **Г**осподи **Г**осподи

литвами богородице жизни на
 ше . копити си хощи милости
 ве слава шобѣ господи : **Антиф. гла . II**
И моши мотла безаконникомо
 претерпѣвага сице в спаше
 гостя си . аще и поразиши на
 шыра . пражити си шбага
 десаши швеще оучениково
 можаху бо болендѣ на деса
 те лигеша предоставити агло
 но бо оубо терпѣго . да бо оубо еше
 таже тахубамо пророки мон
 ми . пѣвима гаша . госте
 а не слава шобѣ : **Т**ретице го
 шповержене петро . бо сиwort
 реченное ем жразжмѣ . си при

не се иго тебѣ слезы покаяннѣ
 бо же оцн истиннѣ испасннѣ
Стн ства оуставы пришедоши
 распннго швразѣ нераздѣ
 тн мѣже принесеши сѣхылюбо
 вѣныта бо же во крестн ны нѣ
 испасннѣ :+ **Бѡ** Кротокоп
 Богородице дѣво крачкь ство бесте
 аж ховеное . вон бо прнѣтъ сѣоце
 шпѣдоуш евнхъ тѣ недѣжѣ избѣвѣ
 емса :+ **А**нтнны п **Г**ла **В**
Рецѣ тѣе законннн чтослышѣ
 стѣ штоспасанашего . не за ко
 на и изложн . и пророчѣ сѣа ре
 ченнѣ . како оубо помыслише
 пилатовн прѣдѣтн . и же штѣога

БОГЪ СЛОВО ИЗБАВИ ПЛАДОУША МОИ
 ШИ МЯ : **Д**А РАСТНУТЕ СЯ ВО ПИЛѢХЪ
 И ЖЕ ТВОИХЪ ДАРОВАНИИ ПРИСНО СЛА
 ВАЮЩЕСЯ . ИЗЛОДЪ ТВОЕ БЛАГОДА
 ТЕЛѢ МѢСТО ПРАШАЮУ ПРИОТТИ
 И ЖЕ ПРАВЕДЕНОУ ХРОУБНИЦА . МО
 ЛЯШЕ ЖЕ ХРИСТИ . ТИРА И ХРОУ
 БОУЕ ТВО ПОСТРАДАТИ ХОТѢ НЕ ПА
 СТИНЫ ТАКО ЧЕЛОВѢКОЛЮБИЦЬ :
РАСТИНА СМАЗЕРАЩИ . И ЖЕ ОТО
 ЧИСТЫ И ХОЛОЖЕ СНО . ЧИСТА МЛА
 РОЖЕШИ . И БОЛѢЗНИ О ПРИЕМАЕ
 МА . ПРАШАША РАДОСТИ И ТОВО
 СЕРЕСНИ ГЛ ТВОЕГО . ВОПИШАШЕ ИСО
 ПЛЕКЪ . РАЗРѢШИ РАДОУ ОВЪРЖИ О ПИ
 НИЕ . ПОСТРАДАТИ ХОТѢ НЕ ПАСТИ

бо

ны яко человекъ колговецъ :
Проходима двери таниозна
 мена благословена Богородица
 во приимити молитвы наша . и
 вознеси сына своего и богу на
 шему . да спасиши егда и доч
 ша наша : **Аминь . ѿ савѣ**

Поставиши тридесати гребри
 нице цѣнѣ цѣнѣ наго . егоже
 цениши ѿт сыново израилево .
 бр итии молѣтеса . да невидѣте
 воискоуеа оубо дѣхъ бодро пло
 те же немощна . се го раднѣи
 те : **В**даша во гадѣмо
 желѣче . и во жа коумого на пои
 шамѣ шцѣта . ты же гогпѣднѣ

СТАВИМА И ПЪЗДАМО ИМО.
 ЖА СЛАШЕ СЪ ВЪДЪЩИ ЧИСТА ГА
 ШКОЕ БОЛЕНОЕ ПРИГВОЖДЕНИЕ ИСО КРЕ
 СТОУ . И КОПИШЕ ХРИСТЕ ОУЩЕ ДРИ
 ПЪО ЕМИЛОСТИВЫИ ТАДО : - **В**А
 ТА ЧИСТА ПРЪКО ПОХВАЛА . СЪЩИНЕ
 БЕСНЫМО СИЛАМО . АПОСТОЛОМО
 АЖНЕ И ПРОРОКОМО СОБЫТИЕ ВЛАДЫ
 ЧИЦЕ ПРИМИ МОЛИТВЫ НАША
АНГИСЫ **І** ТАА **С** **В** **Д** **И** **С**
 СВЪПТОМЕ ТАКО РИЗОГО . НАГО НАСЖДЪ
 СТО ИМЕ . И КОЛИЩТОУ ДДАРЕНИЕ ПРИ
 ТАСТО . ШПО РОУ ИЖ НХЖЕ СОЗЕДА . БГ
 ЗАКОНЕ НИ ИЖЕ ЛЮДИЕ НА КРЕ СТОУ ПРИ
 ГВОЗДИША ГОСПОДА СЛАВЫ . ШТО ГДА
 ИСАИ АЩЕ ЗАМА ЦЕРКОВЕ НАГА РАСТАДЪ СЕА

ДІ

ЗЕРЦАЛИ БЕЗДЪШНА МЕРТВАНА

ДРЕВЪ КОПИШЕ ВИЖЕШВАРЕСВО

ЛЕЗНАЖЕТЕ МИСЫ ПОУ ПОПРОСВѢТИСА

СВѢТЕ НЕЗАХОУМЫИ ИЗМЕРТВЫИ

ХО ИСАЕ ТАКОТЫСИ И ПТЕЧЕСИ ГАНН

ЕДИНЪ ЧАДЕ НЕДНО СЖЩЕНЕ

И ПТЕЦОУ СВОЕМУ ПДОУХОВИ . ИЖЕ

И ПОДЪ ВЪ ВОПЛОТИСА НЕСОМѢСНО

ТАКОЖЕ ВЪ ИСАМО . ВО ИСТОТѢ СО

ХРАНОИ СПАДОГВОЕ . ВОМѢРИЖЕ

И СОВОИ СЖПЛЕНИИ СЪДЕРЖА И ПРИСНО .

АНЧИНЪ ВЪ ГЛА И

ВИ ГЛАГОЛЕТЕ ГОСПОДИ И ПДЕШМО

ЛЮДИ ЕМОИ ЧТО СО СТОРИХО ВЪ . АИ

ЧМО ВЪ СОПЖЖИХО . СЛЖИЦА ВЪ

ША ПРОСВѢТИХО . ПРОКАЖЕНЫ ГЛА

чинство мое жаждя нашо рѣкѣ воста
 вихо . людемъ мои чини се въсборьихо
 бы . личество ми возвѣстие . замя
 ни жъ яхъ закодѣше оуче сть . зане
 любили мѣ . ико кресту ма пригво
 здишше . крстомаж неперплато про
 че . призову мою азъ и си . и при
 мене прославаше сошпецие маж
 хоме . назодарѣго и мо азъ бо то въ
 ченыи . **А** . и мене церкво веная за
 вѣта . на шбличенне распарѣдѣ
 законникомо . и кво доуча сдань
 церквышше . бладыи маж внама распи
 нѣма . **З** . аконно положеници и
 зраилеви . и подѣм фарисей лиго
 апо сто леско . во ииетлеи гъ блмо

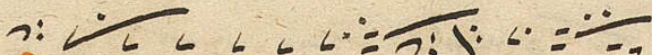
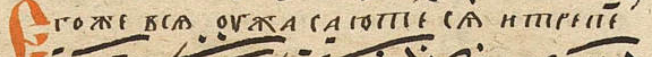
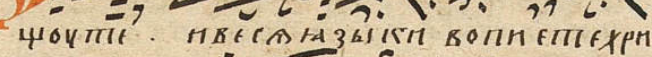
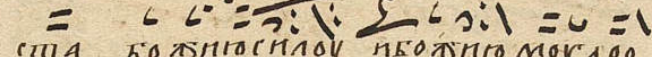
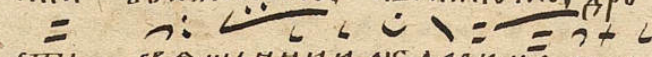
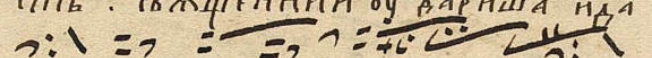
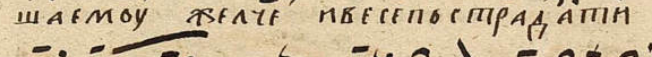
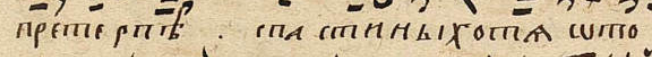

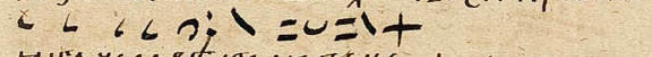
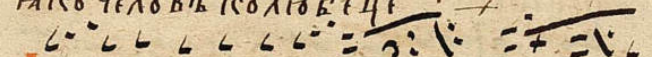
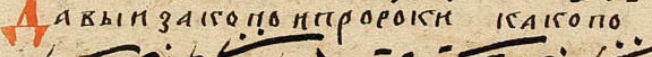

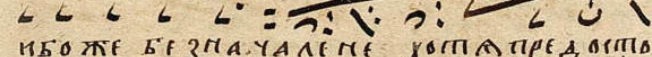
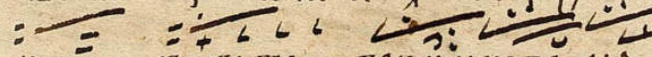
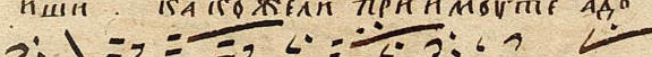
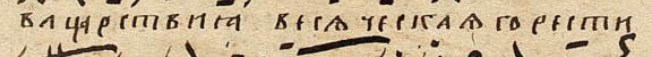
и церкви то же вы разористе . се
 аще же его же вы раста стете . и гро
 бж пред асте . по бласти то бою
 коста . не ест итиса ита енто
 и бо ест и живомори спасыи вопс
 стыни итиса выи . то ест и жи
 зне не вать итиса выи .
Безако не жгоше имо не диннаго
 коу сто а та па ж бо оуби на а
 а та же и мати вопиете итиса выи
 се бо го плоти восприимый . се же
 мено шбо живыи забовено . стра
 сте не естиса . сило гд ви жити
 шкар е . расе а стиса ита мени
 итиса стиса . церкв итиса
 разираете . солнце оужа саетиса .

ѿ сѣзнокенія . оустыа ѿтѣсана не
 по іго ривнн . пва съпипѣвоша го
 разжмѣпте . **У**ы еси бо городи
 це шрону жне спѣна . ты еси аста
 пенца и кт побѣ пренегаемо . та
 иннѣ на молитвѣ подвизаше . да
 избавимса ѿтовраго нашихо .
Антинны **Г**і гла **С**
Во брѣше и годенко оуплапан
 спрѣнша распашнша господи .
 винны во тобѣ не шербѣтшоша . по ви
 ни нааго варабвѣ свободнша . иша
 праведнааго шгоучнша . пагоубѣ
 наго оубииства грѣхоніа сѣрваща .
 нора иже имо господи подѣломонхо
 іако въ ежѣ напіа по оучишася .

наше

7:
Богоже вса оуаца сагоппе са итрепте
 7:
 цоупте . и вса дязыки вопи еше хри
 7:
 ста бо жнго славу и бо жнго мору ро
 7:
 сть . свашеннии оу аарнша и да
 7:
 шаемоу желие и вса по страдати
 7:
 претерпѣ . спастинных оспа шпо
 7:
 е за ко сии нашихо своето кровито
 7:
 тако чело вѣ колго бѣце .
 7:
Давыи за ко по и пророки како по
 7:
 а за ко сеныи мо соуднче мо гыи ж
 7:
 и бо же бѣ зна чале не хоста пред осто
 7:
 иши . како же ли при имовте адо
 7:
 ва црствитя вѣса ченка а го рѣти
 7:
 го со держача аго рече чиста га зе
 7:
 раши висища . своето воле го бѣ
 7:
 смертеннаго .
 7:
Бидати шара

спинае ма христе . твѣ роши а во
 приаше тѣло страннае саже виждоша
 и не ство сынъ мой и како надревѣ
 оумираешн . плотию по вѣше ноуе
 стѣхо жи в оубе . **АНТИНЫ ДѢ ГАСЬ И**
Госпо ди иже разбойни ка спажтени
 ка приимю . кровью ржцѣ оубе
 рни аго . и насю со ни мо при чети
 нисю бла го чело вѣ колѣбѣць .
Мала гла са испоч сти разбойни
 ко на крестѣ . велию вѣрѣ оубрѣ
 то . и во еди но часо спасе сѧ и первы
 пра сѣ ви дѣ рнѣ по вѣрзе ко нца . и
 же того по ис а днѣе во спримию .
 госпо ди сла ва стю бѣ ; **Н**е малоу
 бо аѣ знь имаше чиста я при крестѣ

стоиши и видиши пагубо оуби
 нества дерзновенне . прыданне
 неразжидиоме . оубагно платю
 шнеса глаголаше иже землиюхо
 немоши совѣди господи славою
 бѣ : **Р**ажиса пригно живости
 ныи непочинче неплѣнныа . ра
 ражиса все свѣтлыи солнце шбла
 че . радониса по слову жестив авре
 го . раджиса совете же шбвѣше
 нна : **А**нтинны еи гла .
Денесъ вистъ надредъ иже набо
 дахо землю повѣшии вѣнцыю
 шотерниа . босила дитиса иже
 агломо цареволжю по рднрову шбла
 чиниса . шблачаганнебеса шбла

БО

и оударенне припато иже конера
 не свободныи а ама гвозани
 пригвозана жетипроцериговеныи
 копием прободеа сын ждѣвья
 покланяемо са страсть мотво
 имо христе . в . покланяемо са
 страсть мотво имо христе . по
 кланяемо славеи твою бо
 иереи не : **П**еако ирод и пра
 заеи жемо . и бо пасхана шазаны
 по жресе христового бо поучити
 мо са мисье и пь в еса ина и в е
 рны . и вонешни ж по молитво
 емоу . воскресниго спод и спасны
 тако чело вѣго любець : **К**ресто
 тво иго спод и жизни и заступле

ннѣ людемъ твоимъ естѣ ннѣ
 не парѣ гощеа твѣ раба твѣ
 го бога нашего по помилуи
 насъ : **В**ъ тмъ сы пражма
 не оуче чело въ солюбѣе просвѣ
 тиса во лоду хотвоихо иже во
 лето соубожа во . хотвоитъ
 врьстнедемо . иже хашвори
 дамо престоупниче мѣрѣ вѣ
Бѣ
Пре главною христовъ матери
 на гла осветишюу немолчено
 во ннѣмо оусти ннѣ сердце мѣ . бо
 горюлицю неговѣдающе . тако
 во нестину оу роженшоую бога
 воплощеннаго . и молщиса
 не престане по шажшахо наши хо :

пренѣснѣцъ гл҃а ѿ ірмоу ісѣубѣ

ѿмывоши ноги и предаши стнво
 шеса . та пѣснѣ причастнвоши
 са божественѣ и нынѣ христе
 твоѣи . слонжи тѣлѣ ѿпо
 сна волаи ѿ нѣисоу го ввѣли
 коу ісѣубѣ . соше дошеса пола
 хѣстѣи чловѣколюбѣче

Внѣрише рече дрѣзи и не конше
 са . нынѣ бо при бланжнса ісѣубѣ
 поа спнма поубнсе нѣ рѣга
 ма безаконны и хѣо ввѣнже
 разндрнше са менѣо ста внвоше
 и хѣе зберѣ проповѣдашнма
 чловѣколюбѣца : **пѣснѣ ірмоу**

чѣлолюбѣ ѿпоучнго

оучениго мѣны нѣ сопо рече хри
 стого шпо прареши . во мо
 ли пѣтѣ жѣ ставоше брѣтѣ .
 законнасти не погнѣнѣ . па
 че же снмо не державнаго бо
 бо во лѣши напастн разжмѣ
 нма пѣтрѣ . его же вѣсѣтѣ в арѣ
 благословнше славащѣ в овѣтѣн .
Се же рече на слова . ни гаго же
 бусѣна ми и зрѣ сохотобѣ в ла
 дыко . стпо бо то оумроу тѣго в ла
 гора жмѣно . аще и в еси шпо вѣ
 ржпѣсѣ . в оспѣше шпо . пла
 шѣ же и шрокѣ . по шпѣ шмои
 шпо шры нма шпа . его же в еса
 шпкарѣ благословнше славащѣ в овѣтѣн .

Гловѣ и а м о у д р о с т и б о ж н а р а
 з ж м а . н е в е с т х о н е п ы с а л в е с н
 б е з д е н о ж е м о н х о с ж д е б о н е в о с п р и
 т а л ь е е н ч е л о в ѣ ч е . г о с п о д е ж е р ч е
 п л о т н и ж е с ы н е х в а л и с а w п o в e
 р ж е ш и н о м е н е т р и ж д ы . е г о ж е
 в с е с а т в а р е б л а г о с л о в и ш е х в а л а
 ц и в о в ѣ с н : **И** с п о в ѣ д а е ш и
 с и м о н е п е т р е . т а к о о ч в ѣ р и т и
 в о с т о р ѣ . т а к о ж е р ч е т е с а н т а
 р а в ы н ѣ в о р ѣ т о ш и г р а д о у ш н о у
 с т р а ш и т с а . г о с п о д е ж е р ч е т е г о
 р и с о с л e з н ы в . w б а ч е с а н н а ш и м и
 с а . e g o ж е в с e c a т в a р e б л a г o c л o в e
 т e x в a л a ц и в o в ѣ c н : **пѣ. ѿр. нѡ**
Честнѣише **Л**овисавенъи хъ сорице

БОГОМЕРЗЫГО . КОЛОУСАВРЕШВЯ
 СОЦННХО БОГО ОУБЪНЦЕ СОБОРО ПРЕ
 ДОСТАТОВѢ ХРИСТЕ ТАКО НЕПРАВЕ
 ДНИСАВЕДѢХОУ ПЛАТВОРЦАВСАЧЕ
 СЕННМО ЕГОЖЕВЕЛИЧАЕМЪ :
ЗАКОНЪ НЕРАЗУМѢЮЩЕ НЕЧЕСТИ
 ВНИ ГЛАСОМЪ ПРОРОЧЕСЕННМО ПО
 ОУЧАХОУСА ВОТЩЕПОУ . ТАКО СВѢЧА
 ВРАДѢ ПЛАВСАЧЕ СЕННМЪ ВЛАДЫ
 КОУ БЕСПРАВДЫИ ЗАКОЛЕННЕ . Е
 ГОЖЕВЕЛИЧАЕМЪ : **Н**ЗЫГО
 МОРАЮЩЕГО ЖИЗНЕ . СОСННГОУИ
 ФМИ ОУБИТИ ЖЕРЦН ПРѢДША ОУГА
 ЗВИКОШЕСА СВОЕГО ЗАВИСИТИЮХО
 ЛЮБ . ЕСТЬЕСИВОМЪ ЖИЗНОРАВЦА
 ЕГОЖЕВЕЛИЧАЕМЪ : **О**БЫДОШѢ

ма тако пси мнози копияхъ ти
 црго . заламншоу оуд ардоце
 копроцагоце жшъе лже свирити
 льшвовахъ . ивса шериши
 всахота спасти . **Свѣ**
С азвоини сараго еримо мѣ часть
 споробило еси го спо дн мене же
 древо мѣ крестати воето . про
 свѣти челоуколюбече !

Па хва стры . **Глѣ** **Г**
Д въ лоука въ сотвори . перве
 нцесы номон израиле . ме
 не шстави источеника водо
 животныихо . иископаго
 бѣ сладе зе сокржшн . ме
 не надрѣ въ распа . в араквоуже

испроси ѿ ть поустити . оу
 а нвнса нбга ѿ семъ нсвнъцѣ
 лѹ чароуиры . ты же израилѹ
 не посрамиса мене . носомѣ
 рти ма прѣд а . но шстави
 мо ѿ ть чсвнъи : невнрѣше
 баса чсво створиша :
 А не сь владыица и господѣ .
 прѣдсто испи лашоу и нара
 спати не прѣд а етиса знати се
 левесѣ хо . тако агнецѣ при бо
 а и мо свое го волею . гвозди
 пригвожда етиса . и корѣ ра про
 бо а етиса . и са бѣ при са са етиса
 са . и сточивыи ма нноу . полд
 ни шом а оу а рѣ етиса нубавише

лю мироу . шть своихо рабо порж
 гаемо . **Б**ывае те . зи жнше двесе
 хо . швлады чна чловѣколю
 бига . зараспенша млаше са
 своему штецову . штече шть поу
 стини мгрѣхъ си . не впаде
 бо безаконнии чшо неправедно
 творашъ : **П**лещне кон бордох
 нараны лица своего не шть бра
 тнхо што плебанна . сжан
 што плащовоу предоста хо .
 пращашне прѣте рнѣхо . хаспа
 сенне всего мира : **І**ни
Совлекоша со мене рнзы мои
 и овлекоша мѣ борнзж червѣ
 нж . и во зло жиша на главоу моего

Б
 СИ

вънѣце ѿпоптерниа и вѣдѣнѣ
 го мироу и да шаша простѣ . а аго
 иржшова а и сѣсѣдѣ и сѣсѣдѣ
 анича : + **на стѣ** **І**ны

У же ѿмѣкаете сѣ простѣ
 ѿсуженна . ѿпопсудниа
 праведныихъ иже соудниа
 бываше и ѿсужаете сѣ нара
 спати . истражете тваре
 на сретѣ вѣдѣшиа господѣ
 ноете ствомѣла менеа
 истража превагиа господѣ
 слава стовѣ : + **Т**рѣри **К**вѣе

Впѣ **Б**ѣ **Г**лѣ **И** **Д**ѣе сѣ
 чрѣвѣ **В** **В** **А**нти : + **І**сѣсѣ
 ча на заисолениа . при вѣсѣ

116

Христе царю . и како агнец не
 порочено прико за неа накреститъ
 шпъке законныхо мѹже . грѣ
 хорари нашихо челоуѣколюбче :

Имошета **Въ Антипаѳа**

Страхаради и годенска . Аржо
 шкон ближени петро шпове
 рже саше господи и плача
 саше вопадше слезо мо
 ихо не прати . рѣховосохра
 нити вѣржщере и несохрани
 хо . инаше поикаш и не тако при
 и милоуинась : **П**реже
 и мнени не хе е с боу ке чеше
 наготи креста во милоуина
 тоуе то боу господи разуме

мо

мо

по миловаго . заиѣдълого
 щетела . распадшии и гортн . по .
 оузеритѣ во него же ко блудаете
 христя бѣ законении :

Ѹа Ѹ Сигаеть въ бѣ дисти ѣ

Прирѣте христойсе ни и лю
 дие равиимо . что со вѣ
 шанюда предаше ае гонерн
 бѣ занемыйи на спасааше
 го . дѣнече . повинена сомерсти
 бѣ сомертѣна аго слобомесоико
 риша . ни ластюу предавоше
 намѣстнло бене ме распаша
 не нестража вопиаше спась
 нашъ глагола . штавиимо
 штече грѣхосе на доучѣда

ть тазыци и змертвы хо моѣ
 ко серебренне : **З**аконо пре
Въ бѣ Анти чѣ ф. Глѣ
 Ду жа съ бѣ видѣти не боу
 иземаи творца . на сере
 стѣ внемма солнце померго
 ша денеже паки вощи при
 шедоши иземаю изгроба возъ
 сылающе телеса мертвы ихъ
 гоним же по славе мостни се
 сопаснась : **В**дана сере
 стѣ пригво здиша безаконни
 и господаславы . вопиашине
 ни мо чине вышпѣталѣхо . ли
 штемъ прогнѣвахъ и пре жемъ
 немистовы избави шпѣтѣ

ко днмо мѣ . видѣ въ мертва
 ната не погребена . благосерде
 нтъ плачь воспринимъ жалосте
 ноглаголаше . оубы монѣ
 ѿ . любезныи исоче ето же
 в малѣ видѣ восолнце . на
 крестѣ висѣща . вомоу пре
 латаше сѧ и землѣ страхоме
 колѣ башесѧ . пражу прашесѧ
 церковенѣ забѣсѧ . носны
 нѣ вижюта менерѣ и волно
 пострадоша со мерте . ѿ .
 како погребѣхѣ божемон . и
 ли какою плащаницею вебн
 юта . кималнржисама при
 коенжесѧ причестомоу шѣлѣ

твоему или кнѣспивоспо
 го твоему исхождшедре . ве
 личюгостраститвола славо
 словлю погребениетвое сово
 сгребениемъвопнго . господи
 слава твоѣ :

ВѢЖТОУ ВЕЛІКОУЮ КАНОНІА
ГРѢШНЫИ ГЛА ШЕСТЫИ ПѢ А

ІРМІУ **В**лного мореского сокры
 Господи боже мой исхождше
 пѣние и надоброугопѣне
 тивоспиймо еже погребени
 е твоемѣ . жизни моеа бхо
 ды что верзоше шмоу не ме
 ртнго смертне надлоумертви
 вшмоу : **Г**орѣша напре

столѣ на олѣвогробѣ премирна
 га подземная видѣше спасемо
 и зыблѣхуся оумеще не мѣ
 твомѣ . пате оума бо видѣ
 но бысте мертво животоуна
 чалнѣ . **А**твое сла
 вы исполниши вѣдѣ сондѣ
 вни жна га земли . ѿ то
 тебѣ бо не сокрыса . госта
 бо мой иже бо адамѣ погрѣ
 бо са не стаѣ боша мѣ собно
 вѣ . чело вѣ солю бѣтѣ !
Пѣ г прмо **Т**ебѣ на водахъ
Собразы погрѣбѣниа поку
 залоеся видѣниа оумножи
 во нынѣ же тпаниа твоя

бо́го му́же по́ оутасна́лъ еси . и
 щцѣи мо́во адѣ́ влады́ко . и́тъ
 стѣ свѣта́ развѣстѣ́е го́спо
 дѣ и́во зыба́ющѣи . **П**ростѣрло
 сѣрдла́и и́собоисоупи́ло еси и
 же́рвѣла́е расто́дци́а сѣ́ шадѣ́
 та́и не́же́ спасе́ и́же во́плаща
 ни́ци и́во гробѣ́ шкѣ́ва ны́хо
 разрѣ́шила́ еси . и́тъ стѣ свѣ
 та́ развѣ́стѣ́е го́спо дѣ и́во зы
 ба́ющѣи . **П**ро́бо мѣ́ и́пе́ тайнѣ
 го́ нево́мѣстѣ́и мѣ́ сѣ́рѣ́жнѣ́мо
 бы́стѣ́ хотѣ́и не́ мѣ́ . и́ко сѣ́и
 лоу́твое́ дѣ́йстви́вы по́каза́лъ
 е́си блага́даре́но по́иощѣ́и мо́ .
 и́тъ стѣ свѣта́ развѣ́стѣ́е

господи возыбавощи:

Пѣ ѿ прмо **И**же на крѣтѣ твоѣ

Съмына не ѡскажидоши

его же благомождоши древо

оупрени мѣ рѣло преворши

всѣхъ исата и ѡсвождоши

препочиваждоши мѡи и нази

дана! **С**илогоучешаго ѡ ро

льва шото бѣ . ѡ плоти

в оуша твоѣ раздѣли . расте

рзающе сѣгоубо оузы адоу сло

бе . а рече а бо юсти твоѣ :

Дво слово срѣтотѣ ѡгорчїа

человѣка зра ѡбожена поуга

збеня ранами всемолюрѣ

теми . страшными же ѡбрѣ

рече

ка

Зоме оубиѣ новысте: **Пѣ** е

Ірмѣ **Б**ого явленна спихрнесте

Сво владеши земьта зиджи
 плелю земель бивъ . плащени
 чело и тровоме шадъ боса оу
 ченни со слово . таинъи
 благообразныи совѣщеннико
 иже теб е рождъ шлаго . свѣ
 пообразжюте штовъ веле
 льпеню . ново творци мота :

Вомертнго сомертнго с погрѣ
 бннемѣ плененое прелагаеш
 и не тльнѣно со дѣлаеш и бо голѣ
 пеню . бесмертнотвора
 при шнѣ . плоти бо твора
 тльниа не вѣдѣ владыко

нидоушамъ твоимъ новолѣпно во
 адрѣ оставленъ бысть :
Изнебратеныя прошедо про
 боде на борѣ брѣ годѣ стѣломъ
 и . изнебратило еси шбо
 бленне еввиноадамъ быво .
 оуенъ во паче естествоа еного
 естествонымо воздвигнъ
 во штосна иплоти каго вѣсе
 еиле но : **Пѣснь Арміи Нтовы**
Внепогыстѣ носте раздѣли
 сѣ . словѣ сѣ дѣ приасти
 сѣ плоти . аще бо и разори
 тисѣ храмовъ вѣрѣ ма стра
 даній . но таго единаго вѣ
 ше составо бо жествоа и пло

митко еѣ . во шбонхъ бо ер ино
 еси . сыно и слов бо жие бо гон
 чело вѣ го . **Ч**ело вѣ го оуби
 и ств е но . но не бо го оуби и ств е
 но бы ств е пр е грѣ ш е нн е а д а мо
 во . а щ е бо и по стра д а т в о е
 пл о ть с в о е с а щ е с т в о н о б о ж е
 с т в о е с м р т е н о пр е б ы с т в е .
 т а д ѣ н о е ж е н а н е т а д ѣ н о е
 пр и в е л ѣ е с и . и н е т а д ѣ н н ы а
 ж и з н и по с а з а л ѣ е с и и с т о ч е
 нн и е в в о с к р е с е нн о .
Ц а р е с т в о ж е т е н о н ѣ в ѣ ч н ж е т е
 а д о р о в о м о ч е л о в ѣ ч е с и м о . т ы
 б о о л о ж н е а в о гр о б ѣ и с р ѣ п а
 к о т о и ж и в о н а ч а л е н о ю а л а нн о .

сомертисаго ча развертло еси .
 и проповѣдалъ еси шовѣса .
 тѣ спашимъ избавленне нело
 жено спасе въ во мертвыи мо
 первенець : + **пѣ** **з** **Ѳ** **р** **м** **о** **с** **ѣ**

Не прече се по фторо иже во пещи
Учазвено бы стѣ а до во сердце
 приимъ прово . а на аго игои
 емо воревра . въздыхаете шогн
 ме бо же шкенымо снѣ даемо .
 на спасенне намъ погощенмои
 збавителю бо же : + **Б**ога шогро
 ва во собѣ во сприймо спаша
 горѣ шемла . жизни соисрови
 ще боже ственныа показаса .
 на спасенне намъ погощенмои : +

Законо мѣ оумерши мо ехѣво
 гробѣ положено . ехѣже в есѣхо
 приимайте жизни . не согнесто
 чни ка покажете востиня
 наспасени намъ поощенио !
Евнбашѣ ехѣво азѣ неразж
 чено вогроби вое рте вожѣ
 ство христово соштемъ и
 ехѣхо мѣ . наспасени на
 мѣ поощенио : **Пѣ пѣрмо**

Ожасни ехѣво ехѣво нрѣте
Разрѣши ехѣво пречистый хра
 мо . парошоу ехѣво ехѣво ставла
 ехѣво ехѣво ехѣво ехѣво ехѣво
 вторын ехѣво ехѣво ехѣво ехѣво
 выи ехѣво ехѣво ехѣво ехѣво ехѣво

егоже рѣши благословите :
Преставитъ оубо оу хннго мо
 ари мафен же побѣждаетъ и шен
 а мертвѣ оубо и нага зеран
 же на добесѣ ми бога просѣти
 и погрѣшаетъ . зовы и рѣти
 благословите священни :
Сюд его новыхо шлагости
 шен и зреченнаго твоего терпѣ
 нна . се оубо земае го покрыва
 ете са . иже во вышене и хожн
 выи . на естѣце баго шислѣ
 таемо естѣ . егоже рѣши бл
 голюбите : **Пѣснъ ірмо**

Неры дани мене мати возираю

Постраннѣ мати рождество .

Болѣзнь и ѡбѣжавоши . па чѣстѣ
 стѣя оублажи хосѣ . безнача
 лиѣ сынѣ . нынѣша божемои
 безвѣрнѣи зраци и мертвѣи
 рожениемъ печалнѣи сѣ раема
 лѣтѣ новоскрѣснѣи тако рабо
 звеличосѣ : **З**емля поскри
 ваеться хощаща . поустра
 ша ютсѣя двобивратнѣи . ѡ
 рѣднѣи ращѣи ѡрѣжѣтѣ ѡкро
 ва блѣногѣ . мати ѡтомѣщѣни
 е врагнѣи скрѣсто мѣ поустрабо
 тако бо го воскрѣснѣи пакѣи нво
 звеличотѣ : **А**ра ражѣтѣ
 сѣ тѣаре **Д**авеселѣтѣ гѣзе
 мнѣи . братѣ бо пакѣи нво бы

сте адо сопромежени даоу
 срѣтати ама соевоо нѣба
 влада бесеродена . и претинде
 ньвосере смѣ .

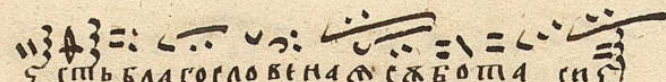
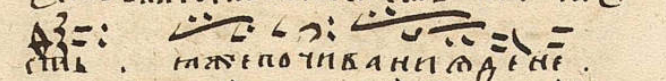

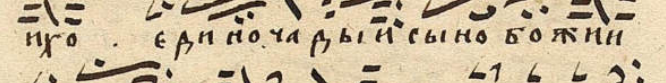
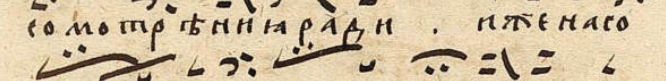
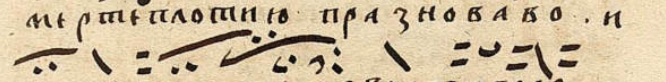
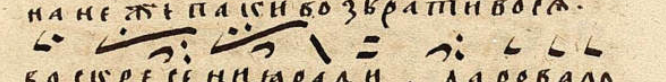

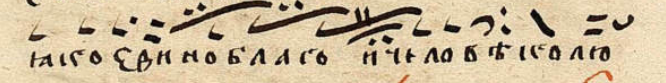

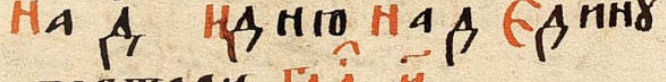

Ксѣотѣнѣре стры гла

Испроси и шидѣ тѣло неж
 сово . и положне вновѣмеево
 в негрове подабаше бо тѣмъ нѣ
 гроба тако штичере тога и жити .
 сокрѣши быи державоу соме
 рши . и штиверзы и кратарю
 челоукомо слава шовѣ !

Слава Іни гла тѣ дѣне

шни шино великии моисей про
 шбразоваше глагола . и благо
 слови бо го дѣне сѣрмыи . себо

1243:
 Есть благогове на же жбота си
 1244:
 сть . таже по чивани да де .
 1245:
 вон же по чи што все в хор же лова
 1246:
 нго . ери по чарый сыно божии
 1247:
 со мотр фи ни ра ди . и же на со
 1248:
 мер тв плотию праз но ва во . и
 1249:
 на не же па си бо з вратн во са .
 1250:
 во сире се ни ра ди . ра ро ва ло
 1251:
 е сте на мо живото в че ны и
 1252:
 та го сри но бла го и че ло в фи ко ло
 1253:
 ве чь : **КСХБОТОВНАВЕ**
ВЕРСТРЫ НА И ВОКРНЫ
НА Д НА НЮ НА Д ЕДИНУ
ПОВТОРИ ГЛА И
 1254:
Д е не се рад ства на вопи еть оу
 1255:
 нем и бже ше аще што марна

роженшегоса неприялюбыхо
 прише до боиаша . аержавжмо
 го разрѣши вратамъ реннага
 сотере . а жша та же мѣхо
 преже бо го сы и воскресн сла
 влagoсподн и крестову твою и
 воскресенно твою :
А е прсе до сто на вопиете .
 разрѣши само двлать . при
 тахъ того тисо мертваца единаго
 што вмершнхъ . сего же дера
 ти шти нго д е немо гоу . но по
 гжвнхосна и мнжцарство
 вахо . а зомѣхо мертвеця
 штовжса носе и все авса во
 ставлаете . слава господнире

стоить страхомъ и шреде
 томъ. и ничтоже земна
 го все въ да помы шла
 сть чарь бо царю и юци
 мь. и господарь господарь
 ствочащимъ. хри стосъ
 богъ нашъ прои хови ть
 за сла тиса и сла тиса
 вса въ вѣрны имъ. при
 а въ на жт же семоу анцы
 ан гав стин и со все мн
 нача бы и вла сть ми.
 мно го шти плад хе рж
 ви мь. и ше сто шеры
 ана та ге ра фи мь ай ча
 за крыва юще и во плю фе

пѣ снѣ а л л л оу н ѣ а л л л оу н ѣ
 а л л л оу оу оу н ѣ а л л л оу

какѡ на стѡу то пасхѣ
 гла а пѣ а въ сернїа днѣ

ѿчистимъ что въ ствнѣ и
 оу зрїмо не прїстѡупнѣмо
 свѣто мѣ . во скресе нїа хри
 стова влїстающа сѣ прѣ рѣ
 нїа рѣкѣше гасно да оу гнѣши
 мѣ побѣ рѣнїа оу пающе

Не бѣ са оубо достоино да бѣ сѣла
 тѣ сѣ земля же дара рѣ ж ет сѣ
 да прѣ знѣ ет же мїрѣ видн
 мы и же весь ннѣ виднмыи . хри
 стосѣ бѣго во стѣло естѣ . всеѣ
 лнѣ вѣчно сѣ

Пѣ Г Ирмо Придѣте и воеи
Ны и вса исполнишася свѣта
 небо же и земля и прѣиспоудена
 та . да праже еше же в есаи
 ре . востанне христово
 неже оутверждаемса : **И**
 ра спогрѣбахтиса христе .
 гъ востане днесь со востресшю
 ти . распинахтиса в чира
 ма про слави спале воцаре
 стани сво емъ : **И** **П** **А** **Н** **Г** **Л** **А**

Привариша оутро га ѿ маріи

Пѣ Г Ирмо **Н**абѣ истра жнебо
Мажже сие и доубо поаъ тако раз
 верзе . вѣ в ственно оутроба
 бы стехристово тако чловѣкъ

агнецъ нарече сѧ непорочен же
 тако перисоусе нъ себѣ рчы . наша
 оубо пасха . тако бо гь неспинне
 нъ неосвершенъ ависѧ : +

Нко единъ полъ тено агнеце благосло
 бныи намъ вѣ аце христе сѧ .
 воле то завѣсѣхъ закланъ бысте
 пасха оуцнстн лнщѣ . на блн
 црроба краснѣ правденос
 намъ воснѣ солнеце : +

Кога шпце оубо авыдо пре
 дѣ нныи ме ковѣго ме скака
 шн гра а людне же бо жн н
 свѣщнн шбразоме событн
 та зѣращѣ . беге лнмота бо
 же ствене тако воскресѣ хри

свое мѣ . и ш то вера злоск на по
 райси и а в бери . **С**пасе м о и жи
 во а не ж е р т в е н о с е . х а к о л е н н е т а с о
 б о г о . с а м ѣ с е б е в о л е ю п р и в е р е . к о
 ш т е ц о у . с о в о с и р е с н а ж е . в с е р о д н а
 ц а м а . в о с і р е с н і ш т о г р о в а .
Ісѡ **Г**ла и **А**ще в о г р о с н і с е **І**сѡ
 н а ж і р е ж е . с а м ц у **П**а **В**осі р е с н і с е
 х в о **П**і **І**сѡ **И**же с ѡ р о ш т о с т и н
Вены с м и р о м ѣ . б о г о м о у р р ы а . и
 в о с і р е с н і с е т е ч а х ѣ . с г о ж е н і с о
 м е р т в а . с о с л з а м и н і с а х ѣ . п о к л о
 н и ш а с я . р а д о у і о щ е с я . ж и в о м о у б о г о
 и с а с р ж т а и н о у г о . ш в о и м ѣ х р и
 с т е о у ч е н н і с о м ѣ . б л а г о в і с т и ш а .
Нко в о н е с т и н н о у . с в а щ е н н а и с с е

празниственая . снѣспаситѣ
 лная пощѣ . свѣтозарная свѣ
 тоносная дне . востаниго ржши
 проповѣданца . внижъ бездѣлны
 невѣто изгроба плоть и сн в есѣ
 мо бо снѣта : **С**те рти празноуи
 мо бумерщивеннѣ . да о боразвѣ
 шеннѣ иного животавѣ чнаго нача
 ло играюще по емѣтви мо внаго .
 Единаго благословена штице мѣ
 бога и пр прославлена : **Пѣ и**
Ірми **С**оубо нареченным и сва
При дѣтнѣнокаго винограда и шланс
 га . божественнаго в есѣ . в нѣ
 ротн помѣдн до есѣ рсѣни га . ца
 рствна же христов а при шѣ бѣ мѣ .

ПОГОЩЕ ЕТО ТАКО БОГА ПО
 ПТЬКИ. **В**ОЗВЕДНУ КРЕ
 СТЬЮ ШИ СПОН СИШ НЕ И
 ШИ ЖДА. СЕВО ПРИ ДОША
 КОТЛОВЪ. ТАКО БО ГОСПИ
 ПЛАА СТЬ ПИЛА. ШИ
 ЗАПАДА ИСТЬ ПЕРА И МО
 РА И ПОСТРОКА ЧА ДА ПШО
 А ШПОВЪ. БЛАГО СЛОДА
 ШЕ ХРИСТА ПО ПТЬКИ.
ШПЧЕ ПСЕДЕРЖИТ ПЕЛЮ
 СЛО ПЕ И ДОУ ШЕ ПРЕ
 МИ СОЕДИНА ЕМИ ПО СО
 СТА ПЕ ХЪ ЕСТЬ ЕСТЬ ПА.
 ПРЕСОУ ЦЕ СТЬ ПЕННА И
 И ПРЕВОЖЕ СТЬ ПЕННА И.

31

ѿ гл҃а крестни хомоса. и
 гла бл҃гослоди мо по песа
 дв҃ки. **пѣ. ѿ. ірмо.**

Свѣтъ свѣтъ н҃са но бы.
Своже стѣпеннаго. шлю
 безнаго. ш слава каютти
 гласа. спамнѣбо неложно
 шбещадса еси быти
 доскопчанна отъ кахри
 стѣ. евоже пѣрннѣе
 ржаоу и паде жоу нлѣ
 шн разоумоса. **С**па
 сха делна шпащенна
 а христѣ шмоу дрогтѣ.
 сло побожне. не сла по
 дя даунамо. истѣнетпо

въ причащати писана не
 о черне мѣдн царствон
 а твоего. **Стихи. Гли**

Б. **С** да покресне бѣта.

Пасха спашенная на
 мо дене се показала.

пасха копо светлая. па

сха тайноценная.

пасха всечестная. пасха

христья избавительная.

пасха непорочная. пасха

великая. пасха отърны

ма. пасха дери на мѣ

ранская и тперзатици

пасха отърхъ и спецаго

ци отърныхъ. **Стихице зае.**

Придѣте . ѿтпиде
 на жены . блатошъ стпн
 ца нсп ѿ ной рецитте . при
 ми ѿтпиде радосттвва
 гоотъ щенна . поскресенна
 Христопа красогиса ни
 кони . и радонса нероса
 мие царя Христопа оузи
 поизгрова такоже ни х
 нсходаца с такогравой .

Мирносца жены . стс
 ло рана предостпа ша .
 гробой жиподатца . ѿ
 брттлоша атсела на .
 каменн сетаца . итпон .
 про пецца и мо сице

6 6 1 = 2 2 2 6 6
 глаголаше что ище
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 тие, живаго со мёртвы
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 ми. что плачете не
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 тль не наго поттили.
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 ше аше про пощедитте
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 оченни со мѣ. **С** ии денсо.

Пасха красна. пасха
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 господена пасха. пасха
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 всечестна а камо посл
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 а. пасха радостно
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 аroitъ аroitъ ари не
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 мо ш пасха. и
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 зба пленне скорби. нбо
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 и зроба не несе тако ш
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 то чертота. посл а
 6 6 6 6 6 6 6 6 6
 ариетность. жень радо

стни исполни глады.

про поведе дити апостола

мъ. **Сла.** **І** ннѣ. **Сла.**

Воскресе сеа дне. проси

ти моста торжество

мъ. и аровъ арова

примемо. реце мѣ бра

тне. не на пи дащен

мо насю. про стни мѣса

воскресе нне мѣ. и тѣ

исо до зопнемо. **Д**рн

стность воскресе и змерѣ

тн вырѣ. смертнѣ сме

ртнѣ до працо. неовѣн

мѣ догробе жнцотнѣ

А ро ца

ни

ПОДОБНИКІЯ

и . гласовъ . гла . я .

Небесны мѣ и на землѣ радостно
 вѣнчаніе и на земли челоуѣ
 комо . крѣпца и помощи
 нице и спаса . ть бо . спа
 сены крѣпѣть при вѣстаю
 щая . яко на тѣхъ оупова
 нне . соботомъ бо горадице
 возложи хомо . **П**рехва
 лени мученици васи и
 земля потпала естѣно
 небо при а тповы . со сто
 верзошася вамъ ранскія
 двери . и во юутъ пребыдоше .

Арсѣва жи по тп на го пасла
 жається. христіа молите.
 Даро сѣтти доуша мо пашн
 ма. миро и делнѣ милость:
Ван пеное чюдѣ испоче
 ннко жизни. по гробѣ
 полагается. иль стпн
 ца не бесн гробѣ бы шаете.
 веселнса ре пен маннн бога.
 роди тн носѣтти и до мо.
 по стпн мо отъ ре ннн. гаври
 нла и мовще. чнно начале
 ннса шбрадо пана а рад
 нса стпн бою госпо дь.
 по дѣ и мировн. тп бою
 велнѣ милость

Книги похвалены мнѣ не
 цы . оу па земю петра и па
 пла . разделена ѿ теле сема .
 и сопокоу плена ѿ благода
 тию . бо го про поведатъ
 ле предостояща . ѿ паго
 тако а по столу монахаче ни
 ка . ѿ паго же тако па ченнѣ
 хо проуди по шеса . сна бо
 единны достояны . бесмер
 тны ѿ славы . ценицы цени
 чаетъ христово бо го наше
 и мѣ ѿ и велико милостю .
Доме ефра нтѣ по . итра
 де сца тѣи пророко мо сла
 па . оу красн до мо по не ме же

2
 ГЛА
 7
 В

ѿ бо рн зо со пла ти мо са
 да де стри го че ло сть ка ш то
 ла бе мо а рн зн ма, но сла до
 кт рин, во лть з не но ле до. но сла
 до ко по ст рн а ст не. не оу кло
 ни мо са ѿ бо ѿ по ин ни ма ло
 прет тер пи мо. да де не цы по
 втв д ны ми оу па зем са. ѿ
 поу рн ст па во та. не па са
 доу ша мо на ши мо. **ГЛА. Г**
Б е лн а кре ст па тн по е то го
 ст по дн сна я, по д роу зн бо
 са на мтв ст не, на тв ст ле
 ст по оу ст не по ми ре. и по ка
 за шт по ры ба реи апо ст ро
 лы, и ѿ ст о га зы ко моу че

никы. и молагтеса, ѿ до
 шато нашнго. **П**остпавнша
Яко добра помоченце
 го. стпратпо стпратчере
 рне. со шедшеса дене се по
 сцпалнмо. тако со першнтпе
 ченне. и штроу совлолзе си.
 и при а тпо ѿ тпо бота штене
 спсеа побнды. ето же молн
 ѿ тпо тла кбт до избаци
 тнса. штрого тпощаши
 мо шсетстпнору паматпе
 тпощо. **Д**алт еш знаме
 нне бо шнмса тпешго
 сподн. кресттп тпощн шсет
 стпннн, нн же швлнтнло

С
 Г
 А
 А

мѣн изгнѣшаго изотмы.
 сътъ тво христя бога наше
 го егоже моли спасти просе
 тити души наша

Хотѣхъ слеза мисмыти.
 монго грьхоцо господнрѣ
 кописанне, и прочее живо
 тпа моего. пока ннemtъ
 отгодити гпобть. Но пра
 гь и легити ма. и борет
 души мою. господи пре
 же да же до ко не ца не поги
 бноу испашма. **ГЛА. 6.**

Радуйся живоносныи
 кресте. Благотъ рна непо
 бедн мое шрой же дщери рани

сла . и твердыми крепите
 то . церковное ограждение .
 и иже клятвы разориса .
 и проклятие посприятно .
 и поприса сомертпная держа
 ца . и позне сохотса етти
 зема юне ве снимо . сорон
 же непобеди мое втвсомъ
 сохпротпниче . слаца
 моченикомо . преподоб
 нымо . тако поустпников
 открашение . пркстпани
 це спасенно . подани
 раши шелго мило стпъ .
Преподо бене штгече бо го
 носе фешдогне . шелми по

Д он за са по пре мене н жи зи н
 ть с не ми и по сто ме и в а е
 н не ме . о б р а з о б ы с т е с по
 н мо о р те н ко мо мы н е о в
 бо л ко е ш и со без пло т те ны
 и ми хри ста не пр е с та не но
 сла во сло ва . о т по бо та
 бо го сло во из ва ци те ла пре
 кло н ша го пер жо сто и . пре до
 те ти . и о спе ще ша го е с те
 сто по до де но е т то го о в бо мо
 ли . т то мо у по мо ли с я пр е с та
 до бе не . да ро да ти се се ле
 н и ть и е д и но мы ш ле н не . и
 ми ро и ше ли го ми ло сти в
 е се о у то па н не на не бе се го

615

140
 положиша . сокровище некра
 домо себѣ спаша . сокровища
 есте . ток не приа стпашу
 не же надритте болащину
 не целенне златпанере бра
 епант телскын нестпешаста .
 челоупь ком же не коттпю мѣ
 благодѣанне подлетта . да
 по всемѣ послушати бы
 цоша тристпюши . содерзно
 ценне мемолитпеса ш доу
 ша то наши то .
Непичаемла житпн радн
 нопте дома прашаран .
 мирносащце приде коттпобѣ
 догнгоще не штпю перзине

не блудницею роженсѣю
 тподъ пы. не презри слезо
 моню. радостн а тело
 ме. но приими мажущи
 са. еаж не шпорн по согрѣ
 ше шорти господи. велиа
 ради твоеа ми лостн :

Третини день поскреслвси
 христие из гроба. такоже
 естие писано. со скреси
 пть правтвца нашего .
 тть мсла интпетпа родо че
 лоствческын . и поеттвое
 поскресе и не . **Д**т телскыа
 презоидоттв силы . таже
 по ан. лесу ме он то тпощи

141
 тте насли . слово бора жа ете
 са . премудростте приходи
 тте . прими целоданне
 церксии . на радостть бо соро
 ди цнлю дне реть мо . бла
 гослопенть роженса . бо гона
 ше слапте вт . **сла . 3**
Некто мой позбранжени
 есмы . древа жи потпена
 го оупоцанне и мущекре
 стьтпши господи слапа
 товтв : **слаб . и .**
Господи аще насондици
 предостпиплатпомесон
 димо . но не штпстпвди
 штппре стпласо штпце

ме се да и . и по сре со из меръ
 твы хо а се со мира с пободи
 ш то раб ты . то же а го . так о
 ще д р ть и че ло п ть ко ло бе ц ть .
В пр е сла щ ное то до . жи по
 т по ра и са до . кр е ст те пр е
 спа т вы и на вы со т по в по з
 до и же м ть га ц ла е тт са де не
 се . и сла по сло па т ть по си
 ко не ц и зе м л а про го н и м и
 бы о л о т ть в е с и д ть м о н и .
 ш бо же да ро ца н не зе м ны и
 мо да ро ва са и не же х р и
 ст те спа си до у ша на ша та ко
 ми ло се р д ть . **М** оу че н и ц и
 т по и го сп о д и . за бы по ше

житиен сглад не брегоша со
 мой ченнхъ . боудуща
 раднѣхъ и знитон насатъ
 ници гадишася . тѣмъ
 нсо аγγελы радуюттсѣ
 тѣмъ жомолиттца мндаръ
 и людемо тпоимомъ велико
 милосттѣ . **Ч**то пы на
 рече мо сѣтпн . хероуши
 ми тако на пастъ почнлоестъ
 христтосо . серафиман
 тако не престтано просла
 ви сттѣ его . аγγελы ли
 тѣмъ лаво шпо праттнсттѣ
 са силы ли дѣ сттѣ бо чю
 деса . многа па ша и мена

АІ

а болша даропанна моли
 тпеспастписадовша мона
 шинмо . **Н** же поведе меран
 а рече . а рече снть аное про
 заблоесте по средин садопи
 а . церкши жетпоа хресту
 крестотпои процаитте .
 испомошато ве семовми
 ров жизни . но ~~сошо~~ оубо
 мертши . снть аню га аша
 го аама . се же жипа со
 тпори второю спасшася
 разбойника . ето же со аа
 нию причастниктадины
 хрестте бо жеспрастниго
 тпоето разройши . и же

гнѣво пражнѣ. исподо
 бинны царестаню твоемъ
 господи :

Снасти
 пое, по нѣ уамѣ. ввѣ
 по повса не. сла. сла. нѣ.

Поклаина . шпо перзн
 мид пержи под а пече.
 оитре неогтѣ бо доу хомой.
 ко церкоуе саа тмент поен.
 церкоу ношов ттелесноуго
 цесто шк перне нов нотако
 щедрощи стн благоу
 пробны м си мило серднелѣть.

Настпа сенноу юттесто. на
 стпа си ма бо городице .
 скперны мнво гртѣ хы сока

н
 ш
 б

лахъ душю мою. и плъно
 стн все житне и жахъ по
 спокни молтпа ми. изба
 ни ма шпо псако е нечисто
 ты. **п**осе. **п**омлои ма бже.
сла. **с**ла. **с**. **М**ноже
 стпо содбаниху ми золь.
 помышлаю шгаднныи.
 итрепещюу страшнаго
 дне соднато. нонадъюса
 на милостпъ благо оутпро
 бна тп оуето. како дацы
 дъ до пи ютпн. помлои
 и ма бже поделнцен ми
 лостпн тп оеи : **с**ла про
 премъ та поне. великии.

постыть. гласъ. ѿ.

Не шти прагги лица тво
 его шти шти про ка твоего.
 тако ссорь блго скоро оу гла
 шнма вонь ми доуши
 моеи и и збашго. Арх.

Далъ еси до стпо дние.
 бо аци мса тебе го сподн.

Нагнвова. вбе. постыть.

Даса испра шитпъ мо
 ли тпо а мо а. тако и ка
 аи ло пред и тпо бо го
 въ зать а ннъ роу коу
 моего. жертпо аще че

рнма а. перено. вбе. по.

ны не силы не бе сна а.

спа, ми не и и анмо слоу
 жатте . се вои по хо ди
 пть . царь сла вы . се
 же ртца та и на а . се
 рше на а ро ме при носн
 ттеса . **Б**ть ро го и со
 стра хо м при стпои
 ни мь да при та стпои
 ци жи зни . вть че . ны а .
 бо га е мо . **а** лъ ли
 лоу на . **при**
Б коу си тте и о и зитте
 та ко бла го го споде .
а
а роу . **Б** ла го сло во
 го спо да на о са коу
 пре ма . а л и лоу и **а**

БѢ ПО ВНЕ ПОСЛА ЗАСИОН.

Ѡ ПТО Ѡ Ѡ Ѡ Ѡ Ѡ Ѡ
 БѢ ТѢ ТѢ ТѢ ТѢ ТѢ РА
 А ДОУЕТСА Ѡ БРАДО
 ПА НА А ГА А ПЕСА
 КА А ТПА РЕ АРХА
 Т СЕ ЛЕ СКЫ И СБО РО
 И И И ТЕ ЛО Ѡ ЦѢ ТѢ
 ТѢ ТЕ СКЫ И РОДО Ѡ Ѡ
 Ѡ Ѡ Ѡ Ѡ Ѡ СТА
 ЦЕ И НА А ЦЕРКОН
 РА ОУ ОУ ОУ ОУ ОУ
 ОУ ОУ ОУ СЛО ПЕ СЕ НЫИ
 А ТЕ ПЕ СТИ ПЕННА А ПО
 ХРАЛО И ЗНЕ А ЖЕ БОГО
 ПО ПЛОТТИСА И МАДЕНЕ

ЦѢБЫ СПЕ ПРЕЖЕ ВѢ
 КЪ СЫНБОГѢ НАШЕ. ДО
 ЖЕ СНА БОГѢ ПОДА ПРЕ
 Е Е Е Е Е СТОЛѢ СѢ
 ТПО РИ И ТПО Е ЖЕ ЧРЕ
 ПО. ПРО СТРА НТѢ Е
 НЕ БЕСО СО АГЛА ДЕИИ
 ЦЕ. **С** ПТО - ѿ ѿ ѿ ѿ
 ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ
 РА Д О В Е Т С Я. ѿ БРА
 ВО ПА Н НА А НА ТА ЦЕ
 С А К А А Т П О А РЕ С Л А Ц А
 Т П О ВѢ. **С** Н Е. **С**. П О.
К РЕ С Т Н О И Т П О Е М О И Т П О
 К С Л А Н А Е М О С А П Л А Д Ы
 К О И С П А Т П О Е П О С К Р Е С Е Н И

ЧАЛН ТЫ ЕСИ БО СО РОДИЦЕ
 СРОУЖИ НАШЕ ИСПИТЬ НА
 ТЫ ЕСИ ЗА СПОУ ПНИЦА И
 КТ ПОВТЬ ПРИВТЬ ГАЕМО.
 ТА НЫ НЕ НА МОЛИ ТИ ЦОВ
 ПРИЗЫ ПАЕМО. ДАН ЗБА
 ОИ ШИ НЫ ШТ ПОВРАГО НА
 ШИХО. ПОЗВЕЛИ ЧИ МО
 ТА ПРЕНЕ ПО РО ЧНОУ ГО
 МАТТЕРЕ РЕ БОГА НАШЕГО
 ГО ЖЕ ШТЬ НИ ДОУХО ПРЕ
 СВА ТЫН. **ЗЛОУ ПОКО. ГЛ. 5**
ДОУХО ПЕНАА МОА БРАТНЦЕ
 ИСПОСТНИЦН. НЕ ЗА БОИ
 ДИТЕ МЕНЕ ЕСДА МОЛИ
 ТТЕ СА ПО ИИ ДТЬ ПШЕМИ

Гробо поминантце моего
 любоде . и мольтвеса хри
 стопов . да оучити и твоя
 хомой со праведными .

Нашено цно . сла . а

Господи позва хть кто
 бть оу слышны господи :

Господи позва хть **сла . в**
 кто бть оу слышны госпо :

Господи позва хть **сла . г**
 кто бть оу слышны го

споди . сласть . а

Господи позва хть кто
 бть оу слышны господи :

Господи позва хть **сла . ж**
 кто бть оу слышны госпо :

ГЛА
5.

ГЛА
3.

ГЛА
И

Господи позва хъ ктпевъ
оислы шинны господи:

Господи позва хъ ктпо
бъ оислы шинны господи:

Господи позва хъ ктпо
бъ оислы шинны господи:

В НЕДЕЛЮ ПРЕТІСА.

Бъ сире со неовъ. ѿтпо
срѣва такоже прорече.
на роца намо. жн по
тпо отъ ченыи миро и се
люю милостп въ

Бъ сако аы хъ нн е да
хда ли тпъ тпъ спода:

**СЪЖЦТЬ НЖЮ. НА МА
ЛЕН, БЕРИИ. СЛА ІИИТЬ**

179

ГЛА
В.

ВХОДЪ ШОН ПИ ГОСПОДИ ПО
 СЕ ПЬИ ГРА ДО . НА Ж РЕ
 БА ТИ СЕ РА . ПЦА ШЕСА
 ПРИ ПИ НА МОУ КОУ . РА ЕКО
 НЪ ТАСИ ЗА КО ПО И ПРОРОКИ
 АТЪ ПИ ЖЕ ЖИ ДО ПСИ А ПО
 СКРЕ СЕННА ПО БЪ ДОУ ПРО
 ПО З ПЪ ЦА ГО ЦИ СО РТЪ
 ПА ДОУ ППА . СО ПЪ ПМЕ
 МИ ПО А А МИ ТЛА ГО ЛЮ ЦЕ .
 БЛА ГО СЛО ПЕ ПО ЕСИ СПАСЕ ПО
 МИ ЛОУ И ПАСО : **На велице**
вѣ . стры . по . на і . СЛБ .
ДЕ ПЕСТЪ БЛА ГО ПА ПМЕ .
 СПА ПАСО ДОУ РА ПАСО СЪ
 БЕ РА . И ПЕ СИ ПО ЗЕМЪ ШЕ

Крестъ по тѣмъ глаголемъ.
 Благословенъ градъ ииеру-
 салѣмъ. въ немъ господь не осамна попы-
 шенъ естъ. **И** мѣла и престѣло
 до неба. и по а н о ж не земля.
 божѣ о тѣца слово н сы но
 стѣсно соу щено . на ж ре
 ба тѣи скотѣи и со мнрнса
 де не се до ииѣаннѣо прише
 до . тѣмъ а тѣ тѣи жн до се
 снѣа шѣ тѣи и , роу камн
 держѣще тѣа ла ху тѣла
 сы . осамна поцы шенен
 хо . благословенъ градъ
 а ииѣаре и израиеле по
П ридѣть мо ииѣа де не се песи

новыи израиле. иже съ
 то языко церкви. со проро
 комъ захаріею возопиешъ.
 радуйся стѣло аци сионо
 да пропоеть доуи аци не
 роу салимоша. тако се царѣ
 поюти градъ тпн. кро
 тою испасанъ. и до стѣ
 де на жребаю слеси на жре
 мнича. да празнетъ едѣ
 тпн отъ тпн роуками дер
 жаще и похвалятъ е. сисан
 на до вышению влосло
 цениъ градыи царѣ израи
 лево. **Ч**естное е е пос
 кресе ниетъ пое про шбразѣ

намо. поздвнже оумерша а
 то поделенемть си бездоушна
 лазара. а рѣсгаблаже. изсро
 би четверо а неонасмердѣща.
 тѣмъ. на жреба тн постѣ
 до шобразомъ законата здн
 лть носимо. языки на знаме
 нова спасе. тогда худале
 нне приноситѣ. полюбле
 нныи израиль. изовстпоссов
 щинто. младе неце незлоби
 выто зра щинто тпа христе.
 до рождѣща до ссатпын гра
 до ѿ. прѣже шестини дѣне
 пасры: **П**рѣже шестини дѣне
 пасры прииде исовсо по си

151
 ДАННО И ПРИБОРИ ШАКО
 НЕ МОУ ОУЧЕНИЦЕГО ГЛАГО
 ЛЮЩЕ ЕМОУ. ГОСПОДНГДТЬ
 ХОЩЕШИ ОУТО ПТО ПДЕМ
 ТТИ ТАСПТИ ПАСУОН. ШНАЖЕ
 ПОСЫЛА ДНДТЬ ПТЕ ПО ПРЕ
 ДНОЮ ПЕСЕ. И ОБРАЩЕ
 ПТЕ ЧЕЛОВТЬ КС ПО СКОУДЕЛ
 НИЦИ ПОДЫНОСАЦА. ПО
 СЛЪ ДОУИ ПТЕ ЕМОУ. И ДОМУ
 ПЛАДЫЦЕ РЕЦИ ПТЕ. ОУТИ
 ПТЕЛЬ ГЛАГОЛЕТ ПДОУ ПТЕ
 БЕ СОТЮ ПОРЮ ПАСУОН СО ДЧЕ
 НИ КИ МОИ МИ. СЛА И ННЕ.
 Д НЕ БЛГТЬ. П О. И ПО И
 П АЛ МТБ.

И ДА
 КАНУ. БНЕ ЦВѢТНОУ
 ірмо. по в. а҃стро. на
 вѣ. сла. д. пѣ. а. ірмо.

Напиша истощеници:

И зо оустпо младе неце не
 злобнаго и ссоушнго.

халов тпоу раѣоспе
 рши до еси. разроуши

ти соу постапа. и ѿ
 то местниги стпрати

ю крестпа. паденне дре
 венато адама. дрецо

ме до крестпа сего по
 юще. повѣденоу пѣ

снетти го спо ди.

Халов церковн преподо

бны то жи поуце мой по си
 шне . то вѣтрнстте при
 носатте . ш то вѣтрн изрды
 то порци споемъ радокъ
 тпеса . и сорть гзыцн про
 тпн поу свбразеннн . каме
 нъ . но сердце ченнн ш то лица
 то оето . позрадоша ша
 са пооща . **пѣ . ѿ . ірмо .**

То чаще не сть комы и пеле .
Мертвоеца четперодне
 пеня поделенне метнн из
 мертвыю стп репетоме
 а до исповстпн лазарю
 скресе нне . тпвеси христте
 и жнзне . ш не меже оиттве

рже навы стпе церкнз оуоу
 ще: **В**оспойте людне
 бо со акъ пено до снѡ не. и мо
 лишюу доздади тпе хри
 стои попероу самъ ме са
 мо бо брадетпе восладе сын
 гостоду со не ме же: **иѡ.**

А **ирио.** Христос о прию.
Да са плютпе де селне. крѣ
 поко на масличеней горѣ
 и песн холми. дреоа доу
 браденла да поспого тпе хри
 стпа хпалитпе языци. и
 сего песн людне. хпалаче
 допи и тпе. слашаси лепшо
 ек гостодн:

Иже поцы шниго седанна
 теровниме то бово. и призи
 ра и сомиренаа се гра дити
 послатъ господу. и на пол
 на песа песа ческаа. бо
 жестощеннаа удалыего,
 миро на израиле испасенне
 тазыкомо. **С**и шне горо
 сца тпаа нероу самие.
 позведи шкresto шчи и
 он ждтъ. собера на та да
 тпоса по тпобть се оубо
 придоша из а ле че
 покло ни тпнса царов тпо
 е мой мироуна израил
пѣс. ірмо. Сохотнша.

Подопни израния божие
 царство пребылаи. по
 племени хосптво. да оу
 зери тебе пелико. и кроплени
 еме вьно пла и теса людне
 божиею кровото. **Р**азрешн
 ны. со а со а зань а си
 не поистни. и шпоропя
 не виденна. без по аена
 а изведи. и кроплени еме
 вько пла теса людне.
пѣ. ѿрмо. Спасынцов.
Кла на то щеса людне со оу
 чених радот щеса со аи
 тамн. и сан на синоу
 да пы до оу зоват оу.

прѣпѣтѣи господи боже
 си тѣцъ благо: **Н**енсково
 злобное множество мла
 денствоующе е естество
 бо готѣ неопта царю. из
 ранено ас теломо постѣ
 то. прѣпѣтѣи господи:
пѣ. и. ірмо. Весели нерои.
Наго но жреба. постѣдоца
 ре стѣоу аи тобою хри
 стѣоу прииде. безслопесноу
 то и долескоу то лестѣ. разрѣ
 шити стѣроу то твое стѣре
 мленне. оу стѣа шити.
 цѣстѣ роу тѣзико прииде. по
 еже шѣтѣи. благослоуи

155
 тѣ дѣла господенѣ
Богого по правду и снѣ
 стѣло . по царствѣ христово
 со по стѣки . такоже писано
 кроткоко спасаем . праведен
 избавитель нашъ . при
 идете на жреба тѣи . кон
 ское сѣрѣ по по по гови
 тѣи . пражне еже по пити
 блато . **С**коиде енае
 тѣ божестѣ ченѣго со
 бложени . законопрестѣ
 пенѣго . соборище непоко
 рибыго . и жбдомѣ молн
 тѣи божиа . по не же се
 ртѣпѣ со дѣла развоини

ѿ ѿмѡ ѿтѡ сѣрдѣца избѣѡище
 ле ѿтѡри поувшеѣ. Емоу же
 поемо. Благослоѡище дѣла.

пѣѡ. **А.** ірмо. Вого господен

Нзыци чѣтѡша тѣстѣ
 са писани мнѣ сѡщѣници.

чѣтѡ тѣстѣтѣ по оу
 чи стѣса. кѣтѡ сѣрекоша

емоу же дѣтѣти со дѣла мнѣ
 и ѡтѣтѣ мнѣ пѣснѣ мнѣ зѡѡѣ

ца. Благослоѡено грады
 и пойма тѡспѡдѣ спѣсана

шѣго. **В**ебого наше. емоу
 же ни кѣтѡ же. подобѣно пра

щѣдено. пѣсѣко поутѣи зо
 бѡтѣтѡ. и дѣстѣлю боѡно

мой израилю. и поспешо же
 сочело стъ ки по жи се га пле
 са. Благосло ено традыи:

Соблазны спешу. и тп о
 блихо пы по ложис те не по
 корн ви и. ноги паша скоры
 кро се. и зли а тп и плады че
 ню но по скресе не тп е пса со
 пастпи зо оуца. Благосло
 ено традыи по и ма госпо
 да спаса нашего. **В**о дана
 ми тп а хри стп е. и пь тп е
 ми хр ала тп а мо но же ство
 Благосло ено. и при ше ды
 и царе пь ко мо по пна а хр оу.
 пр е пь тп и н госпо ди бо же

шпещьъ благоглаголюещи :

НЛА. Г. ПОСТЫ. ГЛА.

А. ПТЬ. А. ИРМОСЬ.

Божественныи прообрази
 дреплемостыи . по чер
 менемемори . процедонзра
 ила крестоме спомнемо
 доу жезломе . проразсыкая .
 пть снестисходеноуто по
 спь агоу христиебоже :

ПТЬ. Г. ИРМОСЬ.

Всперди аладыко христее .
 на каменни крестатт поето
 стьры . непоколебаттиса
 оумой . вражий миприло
 ты . единого бо еси спь аго :

ПѢСНЬ. Д. ІОМОСЬ.
На крестѣ тѣлѣ славе свое
 тило великое шедъ отпре
 петоме до за тѣбы до
 локча ш пра тѣ до сокры
 ве саже тѣ аре до зопиго.
 сть прагоме тѣ ое сть моти
 ренне. и бо исполни са зем
 ла твоего дѣленна :

ПѢСНЬ. С. ІРМО.
Вупренго щетѣ доспе
 даемо едне ще дре. с ми
 ренне сврто стши крестпо
 метпоме. и мже шбно
 анлоеси. родо чело шть чески
 и. ко са тѣтпоу не а черне

моу по вода на со : *пѣ. 5. 1 то.*

Вбра зобожесттвеннаго крестна. и ѿна по чре стѣ кн
тпо се простперты ма длан
ма про шбразоца. и зера ше
спаса е ма ѿ тпо сѣбра снло
го тпо ето сло се : *пѣ. 7. 1 то.*

Испла мени ѿ тпроки изба
олен. плотце прии мо при
де на землю. и на кресттѣ
притво занса. со спасенне на
мо дароца. единъ благо
сло сено ѿ ттце ме бо бои пре
просла сено : *пѣ. 8. 1 то.*

Ров цѣ пороце по шерже но ледо
ме. и но гда великий вопро

роце хо крестѣ швразно про
 стперо данило непрежено ш
 тпоси хоснѣди. спассѣ бла
 сослошѣ христа подѣкы:

Цѣ. Ѳ. Ѳрмосѣ.

Шмапн дѣ по богороди
 це. неложено рожешна
 безств мени христа бога
 нашего. накрестѣ при
 гвозди шато са плотни
 ю. тебе шренни шси до
 штио и носнѣ мѣ ны нѣ

вѣли
 чѣе
 мо
 †

КА

ВѢД. ВЪ НАЦЕЛОВАНІЕ СЛ. Н.

П р и н я т ь т е о в ъ б л а ж н
 м ѡ в е р е е е с н ѡ ѡ
 с н д а . п р и с н о п а м а
 т е е н а а а р о ѡ ѡ ѡ
 ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ
 ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ
 а а д е с е т о . н ж е п о
 н о щ и н и к п и л а т о в
 п р и ш е д о ш а . н с п р о
 с н р о ш а . а а а а ж е
 м и с е е р о ѡ ѡ ѡ
 с т р а а н е н а а н н е н а
 а н е н а н н е н е н а а
 г ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ
 н е н а г о ѡ ѡ ѡ ѡ ѡ

ИЖЕ НЕ ИМЪ ТЪ ЕСТЬ.
 ГЛА ПЫ ПОДОКЛО
 НИТИ. ДА А Я ЖЕ МИ
 СЕ. Е ГО Ш Ш Ш СТРА
 А НЕ НА А А И НЕ НА
 А НЕ НА И НЕ НЕ НА АГО
 Ш Ш Ш Ш Ш А И НЕ НА
 ГО Ш Ш Ш Ш Ш ЕТО ЖЕ
 Е ОУ ЧЕ Е Е НИ КО ЛОИ
 КА ПЫ И. НА А СТЪ МЕЕ
 РПЕ ПРЕ. Е Е А СТ ПЕ Е
 Е Е Е Е А А А
 ЖЕ МИ СЕ. Е ГО. Ш Ш
 Ш СТРА А НЕ НА А И НЕ
 НА. А НЕ НА И НЕ НА А
 ГО Ш Ш Ш Ш Ш Ш Ш

и не на ро ш ш ш его
 же . ма а а а а а а
 а а а а а а а а а а
 зра щ и на кре стпе ви
 и и и са ца . ри а а го
 щ и . и по ш пи а а
 ше , и ма тте р скы кри и
 и та ше е е е оу вы ды
 ды м нтв та а а до ш
 ш ш мое оу пы ды ды
 м нтв с о ть ть ть тт е е
 мо ш и . оу про бо мо а
 а а . по з а го ч бл е на а а
 а . сн ме ш не бо про ре е е
 не и ке и а ма ни с бы
 стт са д е не се . гла го

ѿ
Книги похвалены ми пѣ
 неци. ѿбичаемо спадати
 теле. иже плотию в мире
 хоуша. и оухоу оное есть
 м до стѣизаюша. иже истпе
 тоголюбаши мо вѣтмо
 предостаттеле и за стѣи
 пника. иже есть мѣ скорба
 ши мѣ оутиши телеа. бла
 го честна столпа. вѣрны
 мѣ поборника. етоже ра
 диша тѣа ии врагомѣри
 стость ии зложи. и мѣ аи
 се и то мило стѣ
 ѿ
Книги пѣсены ми пѣни
 и. похвалимо спадати теле

167
 ла. нечестно спротиво
 борца, и благочестна
 поборника. цѣркви перво
 стоупела. великаго за
 щитника. и очитела.
 иже зло славы и посра
 мляюща. по пребити
 ладарнеца. и теплаго
 заступника. егоже ра
 ди бесоуесна шатанна
 христос со низложи. и
 мѣла и целю милость.
Книги пророческы мнѣ
 сени поудалимо сѣати
 тела. иже да лнѣтасоу
 ща продаща. и оу

СПОДША ГАКО БЛИЗО СОВША
 ПРОРОЧЕСТВОВАЮЩА НЕЛО
 ЖЕ ПО. И ЖЕ ПСЮ ВСЕЛЕННОУ
 ГО НАЗИРАЮЩА. И ВСА СВН
 ДИМЫА ИЗБАВЛЯЮЩА. И ЖЕ
 ПОСНТЬ НАПЛЬШАСА ЦАРГО
 БОГОИ МОУДРОУ И ЖЕ АРЕПЛЕ
 ЗПА ЗАННЫА. ЗАКОЛЕННА,
 НЕПРАДЕНАГО ИЗБАВЛЬШИА.
 БОСАТЦАШИ И ПЕЛНЮ МИЛО
 СТЬ. **СЛА.** **ГЛА.** **С.**

В ПАТРИТЕЛЕМО ОУ ДОБРЕ
 ННЕ И ШТТЕЦЕМО СЛА ПА.
 ТПОЧЕННЕ ЧОДЕСО И ПТЬ РЕ
 НЫМО ЗАСТРОИТЕННИСА ВЕ
 ЛНКА. СОШЕДОШЕСА ПРАЗ

де нолюбьци. птьснвыми
 похвалами. до стоимъ
 благолюще. радостасамъ
 рескии хранистелю. и на
 мть стпене честтеныи
 стполе неподвижныи.
 радостасветилеице.
 бесесттлыи. на земли
 рескиа концеца протещаа
 чтодеси. радостаскорба
 цнмо божестпеннаа
 радость. нобидишь
 мть стпелын поборенко.
 и ныне преблаженнеки
 колае не престанмола
 цнса христпоу во соевн

же въ роу и любовию. тѣмъ
 раши мѣ присно радости
 новю. и все праздне стѣе
 и новю памѣ тѣ тѣмъ

И нѣтъ. Къ то тѣмъ не влажи.
 пн. во кре. на стн. стра сла
 гла. Б. Чело пѣ че во
 жни, и пѣ ре не рава. слов
 го го спо де не. мой жов
 желанно. со соуде избра
 ннын столте нов тѣ пер
 же нне церквн. царстѣ
 ю насле днне. непре мол
 ти до пна за ны. ко го спо
 доу. И нѣтъ. Бѣ.
 Спае. роуа. стары. си

П ринять тебе возрадуемо
 са господи. ны не ш
 но ю тпаноу испощаю
 ще. сръдо гради сттъ
 на разориса и пла менное
 шроу жне плещи да етте.
 и тороу ви мо ш ттъ стноу
 па етте ш тто древа жнзъ
 ни. назъ рато пища при
 ча цаюса. из не го же нзъ
 на по бь во преслов шанна
 раднъ. не бш неидтъ
 не ны и ш браз ш ттъ
 ш бразо подобна присно
 соу щна ето. ш бразора
 б.и при еттъ. из не

и сконсоу брачныа матере
 и шедъ . не преложени
 приаго . еже бо бѣ пребы
 стие бога сыноу и не нѣ . и
 еже не бѣ приаго челоуко
 бысть . челоуко любна ра
 ди . помоу возопне мѣ ро
 женса . роженса штирѣ
 бы боже помилуи нѣсть .
Господи сконсоу рождш
 са штирѣ а тыа деди
 ца . просвѣти ша а вса
 чѣскаа . пастыремѣ сви
 раюци мѣ и волюю мѣ
 покланяюци мѣ а се
 ломѣ воспѣаюци мѣ .

НА ГАСИ МЫ ВЪ ЖЕ
 Е Е Е Е НА ПЕРЕЗТЬ
 ПОИ. ПРЕВЪТНЫИ БОЖЕ
 ПО МИЛОУИ НА СО ѿ
 ѿ ѿ ѿ ѿ. (ла. ІНН

ЯВЪ ГОУ СПОВЕДИ ПОВАСТ
 СПОУГОЩОУ НАЗЕМЛИ
 МНОГО БОЖНЕ ЧЕЛОВЪЧЕСТВА
 ОУСТАПАЛШЕСА. ТОВА
 ПО ПЛОЩЬ ШОУСА ѿ ПО
 ЧИСТЫА. МНОГО БОЖНЕ
 ИДОЛЕСКОЕ ОУ ПРОКЛИНАШЕ
 СА ПОЕДИННОУ ПЛАТЬ БО
 ЖЕСТИЦЕ И НОВОУ ГАЗЫ
 ЦИ ПТЬ РОДАША. ѿ ПАН
 САШАСА ЛЮДИ ПОДЕЛЕННА

А
 Б
 В
 Г

КЕСАРЕСА. НАПИСАТОМ СЯ
 ВЪБРЕННИ ИМЕНН БОЖЕ
 СПЕМО МОУ. ТПЕВЕ ПО ЧЕ
 ЛО ПТЬ ЧЕШАСА БОСА НАШЕ
 ГО. ПЕЛНКА А ТПОА ММО
 СТЬ. ГОСПОДИ СЛА ПАПТО
 ВТЬ. **МА. ЛН. СА. РА. Е**
+ БОЛСОН ПЕРЪСТНН И НН
 ЦАРНЕ. ОУОНАТЬ ВШЕ
 МОУ. АРО НАЗЕ ЕМАН
 РОЖЬШАГОСА ЦАРА
 НЕБЕСЕ НАГО ШТРОСОГЬ
 ПЛАВА НА ЗОТЬ ПТЬ
 ЗАВЬ. ПОДННН ПРЕДОСТА
 ВТЬШЕ. ПО ПН ФАН
 ШМГ АА РЫ БИ БИ

приносаще честны
 тѣло и лица
 нѣ, измирнов. и па
 дше покло ниша са
 ши дѣ по ша бо шѣ пе
 ртпепть тѣ мла де нец.
 ле жа щѣ без ать тѣ
 нѣ шѣ. **и нѣ шѣ**
Ди ков ютѣ а рге ли пе
 си на не бе се то. пра
 доу ютѣ са де не се. и
 бра тѣ пе са тѣ ре
 ро же ша го са ра дѣ по шѣ
 ф ле ш мѣ. спа са и то
 сто да. ја ко пе са ка а
 ле стѣ и до ль са а шѣ то

не родятъ и ошн смерте
 всемоу миру, ерть уо въ
 ныи соудъ. спасенню
 началъ бы сть мироу
 всемоу бо городи цардан.
 младенецъ бо раждаетъ
 са ижеа. все сть ортъ ше
 ныи бо сть. и ро жество
 ме ать все сть до. за те ча
 тилъ оаетъ. плени
 ца ерть уо оь ны а разрѣ
 шиса пеленами и мла
 денъ сть оа радн. ео въ
 жнныи оу пра чуетъ
 и же о печалѣ уъ болѣ
 зни. а а ли ко сть оуетъ

ОУБѢ ПЕСА ТОВАРѢ И ДИТРА
 ЕТІА : ШБНО ПИТАНІА
 ТОВАЮ ПРИИДЕ ХРИСТОСО
 БОГО . И СПАСИ ДАША
 НАША . **П**ИИТЬ . **П**ЕИ .

Бо сердце твое до земли
 еси христе боже и нас
 тва досприша . пасты
 рнеже и полси поклонн
 шася . твоя да оубо про
 роческая исполниша
 са проповеди . и аще
 лекиа сила . и пла
 ахонса . допнюще
 глатолюще . слава
 роженію твоему

ѿ ѿзвѣстїи ѿбо
 еднѣ не теломъ колюбече:

по нѣмъ **п**и мѣ **спра** **с**л **с**

Слава по вышнему про
 боу и на земли миро

де несе до спремлеттє он

длешно стѣ а ца со вы

нов со штеце ме де несе

а релн младенца рожде

ша то са бо болѣ пе носла

до слова тє слава до

вышененѣ богу и на

земли миро по целотѣ

че хо бла го по денне

на хва **спры** **с**л **а**

Бесе ли тєса пра пед нын
 небеса радосттєса а

Зыгранте горы. Христос
 рождешоу сядь пача воседи
 те хероу он мене подоба
 щиса. носаша на лонте
 бога сло по ать плоче нно.
 пастыри роже но мори
 паттеса. полсон пла
 ды це дары приносатъ.
 ат белн до пнго це гла
 то лахон. не постыди
 ме господи сла патте бѣ:
 Огороднице ать роже
Бшна спаса. оу праз
 ни клатцоу. евжину
 пер поую. како матпи
 бысте благо полениа

169
 штеча. но сашн на лонѣ
 бо ж не слово поплощена
 но. не терпите тани
 испытаниа шброго едн
 поу снго въ судали мѣвъ,
 пиюще истпокого и славе
 люще неизреченне госпо
 аи слащатобѣ.

При атьте посудали
 мо матте респасов.
 и пакы поро жестотк
 маде шовса ать поу. ра
 доу неа сраде доу шее се
 ны и царя бога. ать.
 не не же христосо по
 жите спасенне содѣлаа

ба при домо поимотѣ
 спастыри прослави мо.
 поюще бо сороднице моли
 са . по плоче и номой и
 стьебе . спастыри са памѣ .

Штець благо изволихъ
 естѣ слово плотте бы
 стие . и дѣва роди бога
 поже лоцѣ чещаса . **С**отѣ
Заа по зѣтѣ щаетѣ . по
 льскы кланяютѣся . па
 стыри и оаттеса . и
 тцарѣ радое ттеса .

пона дѣна . стпр . са . н . са
Вра прѣма еже на зе
 мли прише стпана твоего .

257

170
 перо е написан не оселен
 не висте . по сѣ аго
 плаше члоукомъ на
 писати и мена отъ роу
 то щинъ рожесту поу
 та поемой . не то радн
 тако по е по оселенн е
 та кесаря по згласи сѣ .
 отъ чномой бо та по емъ
 царесту онта пришедш
 ѡбнѡ онта сѣ . та
 мьти при по емой мѣ .
 за мена то данна
 слава . пра по слави
 а бо сѣ тѣ стѣ па бо то
 слава . яко бо сѣ и

спасоу доушамъ нашимъ:

и нѣтъ. сла. б.

Де несть христовъ. въ
 онъ леомъ раждаетца
 отъ оубоуца. Де несть
 безначалныи начало при
 емлетъ. силы не бесныа
 радуютца. и земля
 соче лотъ ии псселатца
 са. полсаи алауце
 дары приносятъ. пась
 ть ири роже но мори
 па тца. мь же не
 престанено цо зотне но.
 сла да по вы ше не и трво
 тоги на земли миро

174
 почеловѣцъ цю благополе
 нне . **та.** **накрце.** По
 цю о а н и ст о в и **слад**
б о ст о и м о в т р е н и и . е ж е
 ш н а с т ь б о ж н а с м о т р е
 н и а в е л и ч е с т т о . е ж е ш н а
 ш н о п р е т р т ь ш е н н и . б ы
 п о ч е л о в т ь к о н а ш н м е ш ц и
 ш е н н е м е ш ц и ц а е т т с а
 п о н е р д а н н и . е д и н т ь ч и
 с т ь и н е п р и к о с н о в е н н ы
 ш п а т т и м е н е и п о д ы
 н г л а в ы с м н е п ы с о т т е р ь
 п о д ь . п о ч е р т ь м о
 о в б о п о д о в с о п е с е л н е м е
 б р а т т и е . и б о б л а г о д а т е

Довѣда. аѣрою почерпато
 ще нмд. неаннмопо
 да аеттеса. ѿтпорн
 стпа бога испаса доуша
 мо нашимо. **С**тмоу.

Николе. **С**ла. **С**ла. **С**

Блавын раве отьренне
 аѣблагтпелю аи порра
 да христпо да. тѣтпа
 го тпоя аневномю поне
 слоеши. тѣ да н нато
 тпн тпа да н тпа, возра
 стпю еси. и прише
 ши мо до тпѣ вѣ
 нередно палѣ. тѣ ме
 и пра тпа небесна ашпо

перзошатица . понна и
 радости господасное
 го и моли за ны сватте
 николае . **Стры . стмч**

Петр и павло . гла . в
по . кимн по . пи . впо .

Кимн птьсеными до
 бротами ротьчасе
 мо петра и павла
 бо соразомени крилатъ
 прелететь по шаконца .
 и на небо вознесе на а .
 рочи евангелна блато
 да тенаго . но се исти
 нны проповеда на а роу
 цть премогдростн . кре

стѣна а жерога, и ма
 жебѣ со пеская шатта.
 на христосо низложн.
 и мѣ а и делиго милость

Книга оухо ценныи
 пѣнии поудалимо
 петранпаола. незатты
 каемаа оуспта. безбо
 жныа оубицающаа стра
 шныи мѣ поже мѣ доухо
 ценныи мо рн мой прегра
 снаа оубре нна песаа се
 се леныа пн птаа теле. но
 ва а то заштѣта бо го на
 писаннѣ н доуцимы сле
 нѣ нни. та же пошнне

аню сати пори хо достя
 сение . того моли бо
 го блаженныи апосто
 ле . даро да ти на мо
 миръ . и велико милость .

На оу саченіе прѣтвыа

вѣща наша бца

на вѣе по с. и. ствры.

СА
С
 Анденое чюдо . исто

чени ко жизни . остро

бтъ полагаете са . нѣтъ

станица и небеси гро

бо вы даете се селнса

тепн манны . богоро

дичи но сѣа тынко

мо . воспонмо отьренин

ги прила и мовце чино
 началенна. ѿ брадо да
 нна а разориса стповою
 господь. подади миро
 ан то бою велию милос
 сть. **А** и оны пода
 тт анны вото родице вы
 шен а то престоло ага
 анса плады ице. нво
 тт земля к небеси пре
 стпа анса де несе. сла
 ва тт о а бо го лть пе
 на а. бо го зра чны ми
 сна юще чюдеси. дть
 пы со м а тт е рне го царе
 дою. на чы сотт оу во

ЗЕМТЬ ПЕСА . ѿБРАДОПА
 НАА РАДОУСА . СПОБОЮ
 ГОСПОДЪ . ПОДАДИ МИ РО
 ВИ СПОБОЮ И ЦЕЛИГО МЪ ЛО
 СТЬ . **Т** ПОЕ СЛА ПАТРЕ
 ОУЩЕННЕ . ПЛАСТИ ПРЕ
 СПОЛИ . НАЧАЛА И ГОСПО
 ДЕСТВА СИЛЫ И ЧЕЛОВЪКЪ
 МИ И СТРАЩЕНАА СЕРД
 ДИМИ . ПЕСЕЛА ПЕСА
 ЗЕМНИИ . ѿ БОЖЕСТВЕ
 ННЕ И ТАИ СЛАДЕ КРАСАЩЕ
 СА ПРИПАДАЮТ ПЕЦАРИЕ .
 СОАРХАНСЕЛЫ НА СТЕЛЫ
 ПОГОТТЕ . ѿБРАДОПА
 НАА РАДОУСА СПОБОЮ

2
гла
7

тпеное и пречистое
ло предн оуцаго ще стира
го не ш держим в ть дх.

Премно же предн го
жагой и не он дн мо
до пн д гоу . пре вы
ше не н мо чн по на ча ленн
го мо . се ш е сть го царн

2
гла
8

ца . бо го ш про ко он ца
при де . **Б**о зе мь ть ть пра
та не н го пре кра се ной го
при н мь ть ть . при сно

2
гла
9

соу ца бо ма ттер е сть
та . **Т**о о бо радн все
моу е ное . зе меный мо
ста се нне бы сть . на нго

176

же по зрѣти не можем
 и сподобити честе.
 позада ти не можем
 тѣмъ бо изише прием
 лети пѣсакъ оумо. **Т**ѣ
 ме пречисти а бо ро
 дице. присно живи
 си моцаре мн роже
 ствоме живици
 молне а бы и ной. со
 храни ти и спаста
 и сподобити про
 цени и полко. по
 люднѣмъ. тѣмъ
 бо за стѣмъ плени
 жадоше по ать кнѣ

Ѳ
Ѳ
и

ПЛОУБРАЗЕ ПО НАПЛЕ ННН
 ДА ОБЛАЖАЕМО. ПО Н
 УЛМЪ. СТАРА. СЛА. С
ВСТА АПРЕСТА ПЛЕННЕ
 ПРЕЧИСТАГО СНИТЬ
 ЛА ГОТНО ПА ДА ШЕЕА. ГО
 РА А ПОСТА ПОЛИ ШЕЕУ
 ПИ ПОША ШАРЪ СПРЕ ПЕ
 ПО МЪ ЗРАХОУ ПЕВЕ
 Ш ПИ ЖЕ ЗРАЦЕ НА ППЪ
 ЛО СПРАХО МЪ Ш ДЕРАЖИИ
 БНАХОУ. ПЕТРОА ЖЕ СО
 СЛЕЗАМИ ПО ПНАХОУ ПИ.
 Ш АТЪ П. ПИ ЖОИ ППА
 ГАСНО ПРОСПЕР ППОУ.
 ПРОСПОУ ЖИ ПО ППА

147

ПЕСА ЧЕСКИИ ЯНОВ ДИ
 ПЛАТОСА . ПОНЕ И ЖЕ ПО СЕЛЪ
 СА БОН ДОУЩА Д ЖИЗНИ
 ПОСТРИ А ГАНЕ . И О
 ОУ БО ПРЕ ЧЕСТНА Д МО
 ЛИ СЯ ПРИ ЛЕ ЖЕНО СЫ НОВ
 И В О ТОВ С П О Е МО И
 ТА КО СПА СТИ СЯ
 ТРА ДОУ ПИ Д Е М РИ ЧЕ
 ПРИ КО СПО ЧЕ НЕ НОВ Т

НА СО ШЕ СТИ ЦИ НЕ СТИ СО

ДРА . СТИ РЫ . СЛА Д

ПРЕ СЛА ВЕНА Д ДЕНЕСЕ
 ДИ ДТЬ ША ПЕСИ ГАЗЫ
 ЦИ ПОТРА ДТЬ ДА ШЫ Д О
 ПТЬ . ЕС ДА Д Х О С О Н И Д Е

СВАТТЫ И ПОУЧЕНІИ МОИ
 ГАЗЫЦЕТО. ТАКО ЖЕ ЛОВКА
 БОГО СЛАСНЫ И НА ПИСА
 РЕЧЕ БО СОБИРАНЫ МО ОУЧЕ
 НИ КОМО ХРИСТІО ПЫМО
 БЫ СТЕ ШОУМО ТАКО НОСИ
 МОУ ДУХОУ БОУРЕНОУ И И
 СПОЛНДОМО. И ДЕ ЖЕ БЕА
 ХОУ СТВДТЬЩЕ. И ПЕННА
 ЧАША СЛАСОЛАТТИ
 СПРАНЕНЫ МИ СЛАСОЛЫ
 СПРАНЕНЫ МИ ОУЧЕННИ.
 СПРАНЕНЫ МИ ПОДЕЛ
 НИИ. СВАТТЫ А ТРОИЦА.
ДОУ ХОСАТТЫ И. БТЬ
 ЖЕ ПРИСНО НЕ СТЕ И БОУ

178

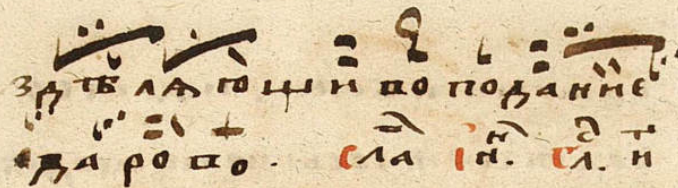
дѣтѣ . ни начѣ на емди
 же престѣа . но присно
 со штице менсы номестѣ
 чинено . и сопричѣта
 еможи потѣи хнѣо
 тѣ поранѣ сѣтѣи сѣ
 тѣо позатѣлю . само
 бо благо источеннѣо
 благо дѣтѣи . ѡ немѣ
 же штице познаѣете
 сѣ . и сыно прослаѣла
 етѣ сѣ . и штице шро
 знаѣтѣ сѣ . еди на сила .
 и еди но со штице еди
 но покланѣнне . штице
 а троица .

сттра не носки шание

Доухо сдатын. сотъ
 то и жи потто. жины
 и источенико мыслены
 и доухо премов дростин.
 доухо разов ма. бластни
 и правын мысленын.
 владда шнщаа пре
 рть шенна ботой бото
 тпоран шне штто
 штпеца неходан елаго
 ла дте а разатъ ла та да
 ры. и меже пророцыше
 си, и воже стпценни
 а постоли. сомов че
 ни кипене ча шесе а сттра
 не нов анденне. штнера

 ЗАТЪЛАГОЩИ ПО ПОДАНИЕ
 ДА РОДО . СЛА ІІІ . СЛ. И

ПРИНАТЪ ТЪЕ ЛЮДНЕ ПИРИ
 СОСТАПЕНО МОУ БОЖЕ СЪ
 ТПОУ ПОКЛОНИ МОГА СЫ
 НОВ ПОШТИЦИ СЪ СПАГЫ
 МЕ ДОУХОМЕ . ШТИЦЕ БО
 БЕЗЛЪТЪ ПЕННО РОДИ СЫНА,
 СЪ ПРИСНО СОУЩЕ МА ИСО
 ПРЕСТОЛЕНА . НА ОУХО СПА
 ТЫ И ВЪ ПОШТИЦИ . СО
 СЫНОМЕСЛА ПИМО . ЕДИ
 НА СЛА , НЕДИ ПОСОУЩЕ
 СТИЦО , НЕДИ НО БОЖЕ СЪ
 ТПО . ЕИ ЖЕ КЛАНАЮ
 ЦЕСА ПЕСИ ТЛАСО ЛЕМЪ .

СПАТТЫИ БОЖЕ, И ЖЕ ПЕСА
 СОДЪ ПАА СОСЫ НОМЕ ИСОДЪ
 А ННЕ МЕ СПАТТАГО ДОУХА.
 СПАТТЫИ КРЪ ПОКНИ, И МЕ
 ЖЕ ШПО ШПЕЦА ОУОН ДЪХО
 МОИ ДОУХО СПАТТЫИ ПРИДЕ
 ПО МИРО. СПАТТЫИ БЕЗСО
 МЕРТЕННЫИ, ОУТПЕШИТ ПЕ
 ЛЫИ ДОУШЕ. И ЖЕ ШПО
 ШПЕЦА ИХОДАИ, И НА СЫ
 НЕ ПОЧН ПААИ. ТРОИЦЕ

СПАТТАА СЛАПАТОВЪ
 А РЮ НЕБЕСНЫИ. ОУТПЕ
 ШИТ ПЕЛО ДОУШЕН
 СТТИ НЕННЫИ И ЖЕ ПЕ ЗДЪ
 СЫИ. И ПЕСА СОПЕРШИГО
 кро

пище благодарю . и жизни
 да тебе люте прииди и посе
 лица твои . и щещи твои
 ны . и что о сажна
 скверны . и спаси в ла
 же доуша наша

Блажи мотта десн
 роди бога роди цеть
 до ш пре бла же
 ной го . и не по роче
 ной го маттерь бога
 нашего . тте бего
 роди це бла жи мо
 десн роди ть бо мо
 лишн зна сть три
 стпа бога нашего .

Достойно есть яко по
 стинной блаженно
 тва бо родице
 присноблаженно
 и пречисто
 мати еать бо га на
 ше го. **Ч**еснѣишю
 го херошимъ и сла
 онѣишюю доистин
 ноу серафимъ. безон
 спалть нна бо га сло
 ва роженшюю соущю
 го бо сородицю тва це
 личасмо. **П**ѣваемъ
Д
По вса. **Н**ли
Гда лищенма госто

787
 АЕНЕ АЛ ЛН ЛОВИ А.
 ХОДЛН ПЕРАБИ ГОСПОДА
 АЛ ЛН ЛОВИ А. **И** СПОШЕ
 ДАИ ПЕСА ГОСПОДЕДИ
 НАКО БЛАГО АЛ ЛН ЛОВИ
 А. ЧЛН ЛОКНА НАКОДО
 ОТЪ КИ ЛН ЛО СТЪ ЕТО
 АЛ ЛН ЛОВИ А. **С** НЕ ПОС
 СА О ПОЗНИ ЖЕ РИЧНА
 СО КРТА А ДО НАИ МА
 СО ПЕРУТНОУ. **ПО**
Н А РИЦЕ ПА ДИ ЛО О ПА
 ДИ ЛО О О НА РЕЦЕ
 ПА ДИ ЛО Н СТЪ И ТЛОУ
 СТЪ ДО РОМО И ПЛА КА РО
 МСА ПО МА НО У ОШЕ. И СИ

ѿ на а а на перви
 посреде а ѿ бтъ си хо.
 сорца ны наша. тако
 твоу спростиша ны пль
 и ши хъ. на сѣ слоце
 сть пѣсней и поведеши
 хъ. на соуптѣ ни е
Воспои гге на мо ѿ ѿ
 ть. пть. сней си шпъ
 сн хъ како до споемъ
 пть снъ со споденю
 на зе млю твою и и а
 а ли дои дои и га а
 а а а а и но.
Сплатна. б. по.
Вцетпа за бов доу

не рои ой не рои ой
 ой аще тпа за бои ах
 не рои са ли мѣ заб
 пенна бои дн десница
 мога а а. **З** при
 аще тазы къ мои то
 рта ни мое мот аще
 не по ма ног тебе
 аще не предло жой
 не рои са ли ма. тако
 а на ча ло се селна
 мое го **о** по ма ан
 го спо ан сы ны в до
 ме скы а. по ан
 не рои са ли мо пр
 а ли лои ой ой н

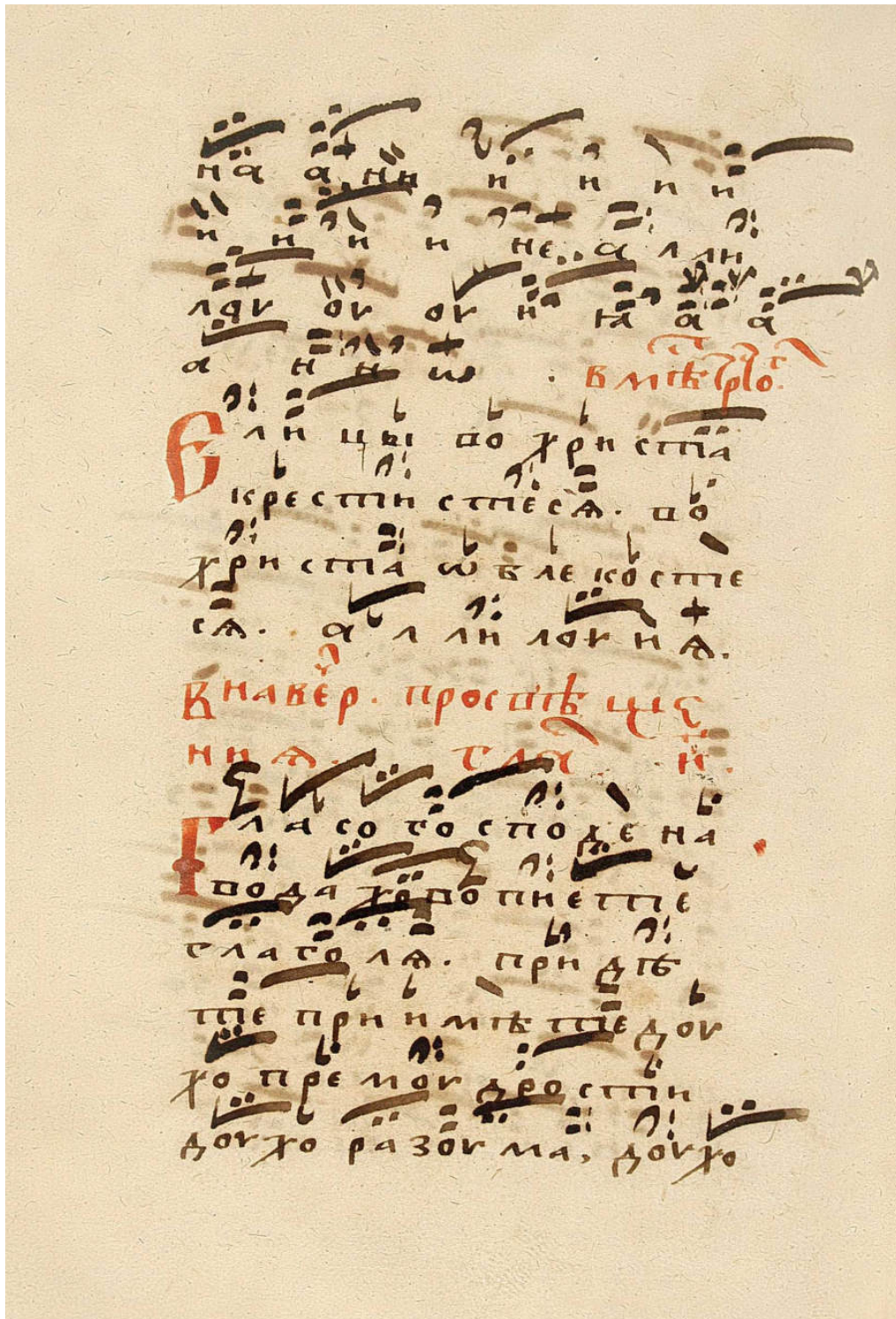

СТРАХА БОЖНА . МАШЕ

ШАГОСА ХРИСТА .

ДЕНЕСЬ ПОДЕННИ СУЩЕ
ШАЮТЪ СЯ СЪСТАВЫ .

И РАЗАТЬ ЛА ЕСТЬСА НЕРДА

НО СПОНГО ДОДО ПОЗ ОРА

ШАЕТТЕ СТРОИТО ПЛА

ДЫ КОИ ПИ ДА КРЕЦАЕ

МА . **НА БРО ТАВ ЛЕННЕ**

НА ОУРЕНИ . ДИ НТЬ . СЯ . Б

ДЕНЕСЕ ХРИСТОСТЬ НАИ

БРАДО ПРИДЕ КРЕСТНИ

ТНЕСА ШТО ПШАНА

ДЕНЕСЕ ПШАНТЬ КАСАЕ

ТНЕСА ПЕРСТЬ ПЛАДЫЧЕ

НИ СИЛЫ НЕБЕСНЫА РА

А ОУЮТ ПЕСА . ПРЕСЛАВНЮ
 ОНЪ А ЦИТІАННОВ . МОРЕ
 ОНЪ ПО ПОВѢЖЕ И СРДА
 НТА ОНЪ ОНЪ ПОЗРАТІИ
 СА . И ВЪЖЕ ПРОСИТЦА
 ЕМИ ПО ПИЕТА СЛАДА ПО
 ОВІ ШЕНЕНУ БОГОУ И НА
 ЗЕМЛИ МИРО О ЧЛОПѢ
 ЦЕХО . БЛАГО ПОЛЕННЕ :

СТВА ГЛАГОЛА

НАГО РОУ ОУТЕ НИСВ
 ОУ НИСВ И ДОУ ЦИМО .
 ЗАЗЕМЕ ПО ОУ
 ОУ ЗНЕСЕННЕ . ПРЕДО
 СТИ ГОСПОДЕ . И ПО

НЕЖЕ СТЬ МАРНЕЮ ЖЕНА
 МО. И НЕ ДОМА ШЛАЦИ
 МО. КАКОВЫИ МО
 ОУДОУЧИТИ ГОТТК
 И НЕ ПИСА КАМЕ
 НЕ ПТЪ ЗАТНО. И БО
 ЖЕ СТЬ ПЕННИ И ЮНОША.
 РАСТПИЛАА МАТТЕ
 ЖЕ И ХОДОУЩИ. ПТЪ
 СТЬ БО И РЕЧЕ. И СОВ
 СОГО СПАДЕ. ТПЪ МЕ
 ПРОЩАШЪ ДИТТЕ. ПРО
 ПО ПТЪ ДНИКОМЪ БО
 ОУЧЕ НИКОМЪ. ПСАИ
 ЛЕГОТТЕЩИ ИДИ ДТЪ
 ТТИ ЕГО ПОСКРЕШАИЗ

мертвыи и ро. тако жи
 зно дадеца и гостода.

Стрѣ. Гласа. Г.

Магдалинн мариа
 спаса, сѡ побиаго отъ
 стпокиши. из мертвыи
 и ро посере се ни а. и та
 пленне. не отбрътпоу
 тоще оченици. поно
 сени быша ѡ жестпо
 седи и ро ѡ ѡ. наз
 на мени и на полниша
 са чюдесо. и съ про пощъ
 да ни то, по сы лаго
 ттеса. и тпы же ро
 сподн. и ть пер по щитъ

3
 ПОВ ОУ ЛА ЧА ЛЕННИ СОВ.
 ПЬ Ш Ш Ш ЗНЕ СЕСА.
 КОВ ПЕЦЮ. Ш НИ ЖЕ ПРО
 ПОШЬ ДА ТОВ. ПСТОДЬ СЛО
 ПОТ. ДОДЕ СЫ ПЬ РА ЕМИ
 И. ПТЬ МЕ ПРОСЦЬ
 ШЕ ШЕСА ПТО ЖЕ РА ДИ.
 СЛА ОИ МОТЦО Б В Б ЖЕ
 ИЗ МЕР ПОВИ Н РО ПОСКРЕ
 СЕННЕ. ЧЕЛО ПТЬ КО ЛЮБЕ
 ЧЕ ГОСПОДИ. *СТРА. ГА Д*
В ПТРЕ НА ГА БТЬ РА НА
 НИ ЖЕ НЫ ПРИ ДОША АА.
 НА ГРО БОТЦО И ТРИ СТЕ.
 ПО ПТЬ ЛШ НЕ Ш БРЕ
 ПТЕ БСА А ЛЮБИ МОБ

и мо . тѣ . ме . недо мы
 слаши . мо . са . и . мо . и . и . же .
 б . ле . ща . ца . и . ми . са . р . и . за .
 а . ми . пре . до . ст . та . по . ша .
 что . жи . ца . го . съ . мерт . ви .
 и . ли . и . ще . те . гла . го . ла .
 ста . до . ста . та . ко . же . пре .
 же . ре . че . в . в . что . непо .
 м . н . и . т . о . е . в . в . гла . го . ло .
 его . и . за . же . и . по . в . ро . ца .
 по . ш . ш . с . он . д . т . е . н . на .
 про . по . ст . а . да . а . то .у . по .
 м . на . ше . са . а . жа . бла . го . ст .
 ще . н . и . е . та . ко . бы . ша .
 е . ще . со . не . ни . о .у . че . ни . ца . и .
 ш . пе . тр . о . те . че . и . он . д . т .

та ко еди по при шель ства
 шь и е рок са ли и шь
 и не не соть ды и и е
 же оть ко не цть сть оть па
 е ю ной же де са ко
 строе нию па под зоу старо
 га и та же шть вь
 пророчесттвона што
 кры лъ еси и бласо
 словени и хать ба позна
 са и мо . е ю же и пре же
 того сердца . кра зои
 мь нию ть вь бь то ра
 стпа . та же и оучени
 ко мь сь бераны мо . ои
 оу же . на сно про по

пѣ да а хов. твое по
 сиресенне. иже по
 милости на а со ш

Стрѣ. гласъ. Б.

Вѣ и и истинно
 ной миролюбивы
 стве. иже ш челове
 колюбивы и миро
 стон подаяща. по по
 сиресенни и оученико
 м ш. стращены по
 казано еси иже мнѣ
 мо иже доухомъ дѣтн.
 норасти на а шемѣ
 тже иже. показано
 роу ценно зесон. шба

ѿ не вѣ роу ю щн моимъ
 е ще . и бра ш на при чае
 нне ме . поуче ни и посто
 ми на нне ме ѿ тво рь
 злос еи и на оумъ ра
 зомъ тѣ ти пи сана
 и мѣ же ѿ тѣ ческо
 ѿ вѣ тѣ по па нне ѿ вѣ
 ща по и бла го сло вию
 и ху о из выи де на
 и бо . тѣ тѣ ме с ни ми
 по и сла на е мо тѣ нс а го
 спо ди сла ца тво бѣ :
 Стрѣ . гла .
 С е тѣ ма и ра но и тѣ
 по оу тро ба марне

НЕБЕ ЗОВ ОИ МА ПРОЛН ПЛЮ
 ПЕСА ПЛЕПЛЬ. СНОИ БОСО
 ПОДОВИСА ОУЧЕНИИ КАСЕ
 ЛЕСЫН РО. И ШБРА ЗА
 САМОГО НСОУ СА. ПОИЩЕ
 ЗЕМНАА МЫСЛИТТЕ ТАКО
 ЖЕ НА НЕ МОЦНА. ПЛТЬ
 МЕЖЕ ИШТОСО ЛАЮТТЕ
 СА НЕПРИКАСАТНКА РИ
 СТЬ. ПОШБАЧЕ ИПРО
 ПОШТЬ ДЕНИЦА ПОСЫЛАЕ
 ПЕСА. ППРОФМЕ ОУЧЕ
 НИКОМО. ИИЖЕНБЛА
 ГОПТЬ ЦЕННЕ ПОСАЦИ
 ЕЖЕ КОШТЛЕ АЧЕ В
 СКОИ ЖРЕВНЮ ПОСХОДТЬ

оученики и доу хаспажца
 го посла лоеши и мѡ . по ла
 стѣ подалоеши ш стѣ а
 плени ю сръ х о по . и фо
 мы не ш стѣ а пи лоеши
 по не пть р е стѣ а и и по
 дра ж а тѣ л и с а б о у р и
 тѣ мѣ ть по да и ж е н н а
 мо , р а з о и мѣ и с тѣ и н е
 ны и . и ш стѣ а о л е н н е ,
 пр е с рѣ ш е н н е м е . б л а г о
 ш с е р д е т о с п о д и .

стѣ а . і . гла . с .
И же по по а д о с тѣ ш е
 стѣ а и и . не ж е и з м е
 рѣ тѣ и з о по с е р е с е н н е .

скорбаще тако достпоа
 ше. **В** разлече ни и
 тт поеме **Х**ристе. и
 ои ченици на дтль ш.
 оубть и шаса. и па
 кы корабле и мрежа.
 и лопани ма ла. но
 ты спасе таши поса
 тако пла дь ка песть хо.
 о десноу ю мрежа. по
 пелть паешн до пре
 цн. и бы стт есло по
 дт ло поскорть. и мно
 жестт по ры вть мо но
 со и пс чероу сттра не
 нов бо тт по доу на земли.

е та же поспри и моши
 мо . тогда тп ои мо
 оичени ка мо . и на мт
 ны не разо ие но спо во
 би насы тп тп сд . че
 ло шть ко любе чего сподн .

Стп ра . а . гла . и .
Н а д а т а н т а с е
 нн ко мо сп а с о . по ш
 с и р е с е нн и т п о в ть с и
 м о н е . п д а л о е с т т p .
 б а ж е ш а ш а ш а ш а
 х о п а с т т о и . з а л ю
 б о ц н о е п о з а д а нн e .
 е ж е ш а ш а ш а п а с т т о и .

ПОСОПЕ Е Е Е ЧЕННА
 ПРОСА. ТИТЬ МЕТЬ БЪ ТЪ
 ГЛАГОЛАШЕ. АЩЕ ЛЮ
 БИШИ ПЕ Е Е СЪТРЕ
 Е Е ПАЛСН АГНЕ
 ЦА МО А ПА А А А
 СИ. СУДЕЦА МО А ШИ
 ЖЕ А БНЕ ПОКАЗОУ ОИ
 ОИ ГЛА А РОУ ОИ ТО ЛЕ
 БЕНДЕ. Ш ДРОУ ЗЕМЕ 8.
 ЧЕНИЦИ ПО Ш Ш
 Ш ПРА А Ш А Ш Е Е Е Е
 Б И И НЕ Х Е Р Х Е
 БОИ ПЕ ДИ О О И Т П А.
 МИ ХРИСТЕ. С П А Д О Ш
 С И И СЪ Р Р А Н А И Ш Т О

193

по лисо гов он ов бащнхъ

СРПЪДМАСУКІ
празныи, імко. и
стѣмъ. и прѣны вели.

Беличаема тпа. пре
сватпа а дѣ по. чте
мъ сватты хтти ро
днтелеи. и по слап
ное слапнмъ. рож
стпо тпое. **На ѿ. пѣ.**
прѣ. Беличан доуше
моа. іже шпо акн
ма ианны, рожьшор
са дещи цов марію. **Арѣ.**

**р
р
вци**

Величани доуше моа. пре
 слащное рождество. божн
 матере. **наводниженіе**

Величаемъ тѣа, жи по
 даде чехристе. и чте
 мѣ крестѣ тѣа оисѣа
 тѣа и нѣе касѣ спа
 сѣа еси. ѿтѣа рабѣа
 пражна. **на дѣ пѣа**

Величани доуше моа,
 пречестныи крестѣ
 господень. **Величани**
 доуше моа. жи по тѣа
 ращасѣа. крестѣа го
 сподена. преслащное
 поздиженіе. **ѿ ѿа кѣа**

СЛОВОВ. **В**ЕЛИЧАЕМЪ ТѢА,
 АПОСТОЛѢ ХРИСТОУ ЦѢ. И СѢ
 А НЕ БОГО СЛОВА. И ТѢМЪ
 БОЛЕЗНИ И ТРОУДЫ ТРОА.
 И МИ ЖЕ ТРОУДНЕСА. ПО
 БЛАГОУ ТѢ СТИ И ХРИСТО
 У ТѢ. **НА. Д. ПѢ. ПРИ.**
ВЕЛИЧАЮЩЕМОА. РА
 ПНАГО АРТЕЛОМО. И СѢ
 И ПА БОГО СЛОВА. **В**ЕЛИЧА
 И ДУЩЕМОА ДѢ ПЕСТЦЕ
 И НИ ИСА И СѢ А И НА И НА ПЕ
 РЕТИ И ИСА ХРИСТО ПА:
ПОКРОВИЪ. СТИ ТѢ И БЦИ.
ВЕЛИЧАЕМЪ ТѢА. ВСЕ
 СПЕТПАА ДѢ ЦО. И СЕ

ЧЕСТНЫИ СЛАВНМО ПО
 КРОПОТНОИ . Ю ЖЕ ПЛА
 ОИДЬ АНДРЕИ НА ПОЗДОВ
 СТЬ . ЗАНЫ ХРИСТОВОУ МО
 ЛАЩЕСА . *НА Д . ПЪ ПР*

ВЕЛИЧАЮЩЕМОА . ЧЕ
 СТНЫИ ПОКРОПЪ ПРИ
 СПОДЪ ПЫ МАРИА . *АРХ*

ВЕЛИЧАЮЩЕМОА . НЕУ
 СТЬ ХРИСТОВОУ МОЛЕБНИКУ
 ЗАНЫ БОГОРОДИЦЮ МАРИЮ .
СТУИ ПЕЛЪ ШЪ ЦИ МЪ .

ВЕЛИЧАЕМЪ ПЛА СДАТ ПИ
 ПЕЛЮ ХРИСТОВОУ . ІМѢ
 И ЧТЕМЪ СДАТОВОУ
 ПАМАТЪ ТПОЮ

ты бо молиши за насъ.

Христа бога нашего

Павлѣ и небѣи.

Величаемъ тѣа . пречи
стѣа дѣво . бо избра

ннѣа штирокошице

и почитаемъ еже оце
рковѣ господню вхожде

ниетное . **Мѣ . пѣ . пр .**

Величан доише моа . при
веде новю оцерковѣ го

споденю и блатослове

новю роккама нерешы

ма . **Б . го . ка . но . на .**

принѣ . **А . н . ге . ли . о . се**

денне , пречистѣа .

ОИДѢ ПОШЕ, НОВАИ ОИ
 ШАСА КАКО ДѢ ПАА ПОХО
 ДИТЬ ПОСЕТИАА С ПА
 ТЫХЪ. **Наро Христо**

ВЕЛИЧАЕМЪ ПА. ЖИ ПО
 ПАДАЩЕ ХРИСТЕ. НА
 СТЬ РАДИ НЫ НѢ ПЛОТНИЮ
 РОЖЕНЩА СОСА ШПЪ БЕ
 ЗНЕЩЪ СТЕНИА И ПРЕЧИ
 СТЫА ДѢ ПЫ МАРИА.
 ПО И **Х**АМЪ. **С**ПРЫ.

ВСА ЧЕСКАА ДЕНЕСЬ РАДО
 СТИ ИСПОЛНИШАСА

ХРИСТОСТЬ РОДИСА ШГО
 ДѢ ПЫ. **НА Д** ПТЬ. **П**РІ

БЕЛИЧАН ДОВШЕ МОА. ИЖЕ

по пертте птѣ ро жѣ ш а го
 са ц а р а х р и с т т а . **А р о и .**

В е л и ч а и д о у ш е м о а . ч е
 с т в е н т ь и ш о в г о н е б е с н ы
 х ѣ д о и н е с т п о т ѣ д ѣ д о и
 п р е ч и с т о ю б о г о р о д и ц е :
н а ѿ п ѣ . н а ш б р т ѣ з а е .

В е л и ч а и д о у ш е м о а .
 и ж е с п о з а к о н о и п л о т т и
 г о ш б р т ѣ з а о ш а т о с а г о
 с п о д а . **в а с и л и ю**

В е л и ч а и д о у ш е м о а .
 и ж е п о к е с а р е и п е л и к а
 г о п а с и л и а . **н а б г о г а л е .**

В е л и ч а е м ѣ т п а . ж и п о
 д а п е ч е х р и с т т е . н а с т ѣ

А аще христе. и чте
мъ пречистую мате
рть твою. етоже по за

конов принесла. дочер
ковъ господню. на

ше. припть. Бо горо

дице ать по оупопадн

е хрестна а номъ. по

крыи со блуди спаш.

матта оупопадающуя.

Бо горо дице ать по ми

роу благаа помощь

нице покрыи со блуди

спаш итто пса и хану

ж абы и печалн. **Б**о роко

се си ми и не приди поди

ми христия егоже роди
 ать па чистаа мариа м . .

Свнемлетъ роука ми
 сттарецъ семншнъ. со
 ате тте ла закону нла
 аьков ость хъ. **С**ащи
 аповнлепа. при днста
 нн сна ми. благодарн
 мь христия спаса сына
 бр жна. **П**рн птвл.

Несттарецъ мене дер
 житъ нозъ держов
 его. спон бо штп мене
 штп пов ценна проси.

Кать шатпан нестп це
 ннаа . како оу гла носн

шн. ка копнѣши
 шнѣющаго вса
Янна целомоварена
 просишь шаети стира
 шь на а. испоптѣ дова
 христия. таторца не
 бои и земли. **Н**епосты
 жи моестте со дѣанное
 шпобѣ ангеломъ
 ичело пѣкомъ матти
 ать почистла. **Ч**
 стлаа соловнице. несъ
 кшерна а агница. агнь
 ца и пастыра прино
 ситца в церкопѣ. **О**три
 стте пѣхъ царю. по

бѣды на праги отърно
 мой си словѣ. князю на
 ше мой дарови. **Ѡ** хри
 стие цѣ хъ царю. по
 дай же ми слезы теплы.
 да плачю сподоу доушов.
 пожезатъ по соубнхъ.
Ѡ мѣ. сла. **Т** рисна
 тпелнаго. и тприсоста
 онаго божества. бла
 го честтено да похвали.
Ѡ мѣ. **и** н. **Д** тьнице
 мариа мѣ. проситъ
 тпн мою доушов. по
 мраче ннойю люттѣ.
 життєнскы мн сластми:

^и ^и ^и ^и
 тире. свѣтле. приплѣ.
 Беличаемъ тла. сше
 тик тпелю христоу
 пашне. иже бласоче
 стие но церисоу христо
 оу непорочно сохрани
 вше. **Дроч.** Достпони
 но естпѣ белнчатп и
 тла. григорне бо слово
 це. словенны доура
 изыскавшего. и до
 бротпыщещанна прие
 мьшаго. **Роднцен**
 птбень ми покаянню
 пропоптб дника. и сва
 нна златпо оистпато

слави мѣ. **На бл҃говѣстїи**

Дрханскеле сѣкии славо-
потнемо ти чистаѣ.
члѣтпаны чине
неинапи. радуйса
шбродошпа наѣ. го
сподестпобою. **И ѿшѣ.**

Благошѣ спои земле.
радостп целнго. хца
листе небеса божию
славоу. **Б**елнчандов
шемоѣ радостпи бла
отѣщеннѣ. при сно
дѣбы марнѣ. **на хце.**

Велнчаемѣ тѣѣ жицо
да шече христе. шса

200
 199
 и на пошыше ни ро. и мы
 тии допнемо. Благосло
 авень градыи поим а со
 сподене. **на д. пѣ**

Величандоуше моа. иже
 на жреба тии сть да ца
 ро гостода. **В**еличанду
 шемоа. иже по градъ и
 еров сали мѣ. на жреба
 тии градоу ца а поцара
 христия. **б. соу. лазаре.**

Величандоуше моа.
 иже по сиресивше то
 и змертпыхъ четтпе
 ро а не пенато лозора.
б. соу. великоу пагро.

Величаемъ тѣбѣ. жнпо
 да пече христе. насъ
 ради оубо погребенъ еси.
 претерпѣ до шаго. и
 жидла юшато пресладе
 но мѣрѣ тѣбѣ. **Ар. на в.**
стпѣтѣн. **Д**остоино
 естѣ величатѣ тѣбѣ.
 жнпо да пече христе.
 пратѣа ѡ доца. со тѣ
 рошато и насине. ди
 а поле разорешеса.
Роди се си
 и пѣскъ погребенно.
 тѣбѣ мое приносима
 ще ар. **внѣ. до ми.**

Величаемъ тѣла жи во
 даще христе. насъ
 ради по адъ сошедша
 го. и со собого сѣдъ посре
 сношаго. **на вознесеніе.**

Величаемъ тѣла жи во
 даще христе. и почи
 таемъ еже на небеса.
 сопречистотоу тѣлю
 тнню. божественное
 вознесеніе. **на ѿтѣ.**

Величанъ доишемо а.
 иже посласть на небе
 саплотнню. вознесша
 са господа. **арой.**

Величанъ доишемо а.

СО СЛАВОЮ НА НЕБЕСИ. КОЮ ТИ
 ЦЮ ПОЗШЕ ДОШАГО ПЛАДЫ
 ИСУ ХРИСТА. **Д. И. С.**

ВЕЛИЧАЕМЪ ТЯ. ЖИ ПО
 ДА ПЕЧЕ ХРИСТЕ. И ТЕМ
 ПЕСЦА СПИ И ТИ ДОН ДОНУХ.
 ЕЖЕ И ТИ И ТИ ЦА ПОСЛА
 ЛЬ ЕСИ. БО ЖЕ СТИ ЦЕННА С
 МЪ ОУЧЕНИЮ И ТИ ТИ ДОН^И.
НА ПРѢВРАЖЕНІЕ.

ВЕЛИЧАЕМЪ ТЯ. ЖИ ПО
 ДА ПЕЧЕ ХРИСТЕ. И ПОЧИ
 ТАЕМЪ БО ЖЕ СТИ ЦЕННЫХ
 ПЛОТНИ ТИ ОЕЖ ПРЕСЛА
 ПНОЕ СЛАДИМЪ. ПРѢВРА
 ЖЕНІЕ ТИ ОЕ. **И. П. Е. С.**

Величаемъ тѣа . прене
 порочена а мати хри
 стова бо са нашего . и посе
 славно е слади мѣ . оуспе
 ни е тѣое . **На ѿ . пѣ**

Величан доущемо а .
 честное престѣпле
 ние , во жиа мати ери .

Дете ли оуспение пречи
 стѣа . пи дѣ по шен
 оуди пи шаса . каже дѣ
 ца а по ходитѣ шти
 земля на небо . **на ро**

і ш а **В**еличаемъ тѣа .
 предотте че спасаща
 и шанне . и чѣ мѣ бе же

шти не пло дше . пресла
 и по еро жестко шое :
 на . **ѿ . шѣ .** Величан доу
 шемоа . честное ро же
 стко хри стко ва кресе
 титела и предотечи :

Величан доу шемоа . по ка
 а нно про по шѣ дника :
не ро ко ттв о рен о шбра .

Велича емъ тпа . жи по да
 пече хри стте . и чтте мѣ
 пречистыи шбра зѣ тѣи .
 есо же посла лѣ еси авгарю
 по исцеле нне . и цетѣ мѣ
 по спасе нне втпа шѣ роу
 ю щимъ . **пѣ ррков . ѿ ль и .**

Величаемъ тѣа . пророче
 христополь иже . и чтемъ
 иже на колесницѣхъ сѣде
 и . соплотнико на небѣ
 са . по сужоженіи твое .
Петров . и Павлов .

Величаемъ сѣа . апо
 стполи христополь .
 иже сестѣ мирѣ очне
 нь ми сдони ми просѣ
 тливше . и сѣа коне
 ца ко христовъ пришедо
 ша . **на шбрьтѣи .**

Величаемъ тѣа . пре
 до тене спасѣиша
 не . и почитаемъ пси

ЧЕСТНЫ А ТПИ РЛА ПЫ С
 БРТЬ ТПЕНІЕ: **НА ОУ СЕКНО.**

ВЕЛИЧАЕМЪ ТПА. КРЕСТНИ
 ТПЕЛЮ ХРИСТПОЦА И ОУЧНЕ.
 И ПОЧИТАЕМЪ ПЕН ЧЕСЬ
 ТПНЫ А ТПИ ГЛА ПЫ. ОУ СТЬ
 КНО ПЕННЕ. **А ПЛО У Б ЦИ.**

ВЕЛИЧАЕМЪ ТПА. А ПО СТО
 ЛЕ ХРИСТПОЦА. І МІС. И ЧЕ
 МЪ СВЕ ТПО Ю ПА МА ТП
 ТПО Ю. ТПЫ БО МОЛИ ШИ
 ЗА НА СТЬ ХРИСТПА ВО ГА НА
 ШЕРО: **В Е. І. У Б Ц И.**

ВЕЛИЧАЕМЪ ТПА. С ТП РА
 С ТП О ТП Е ПЬ ЧЕ ХРИСТПОЦА.
 І МІС. И Ч ТП Е МЪ С ТП РА

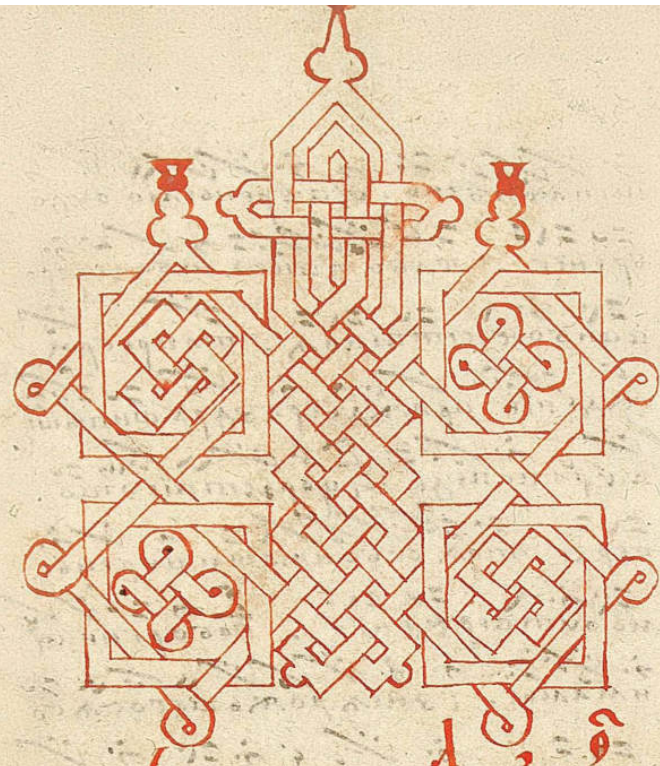
ДАНИА ТПОА ЧЕСТНАА.
 ЕЖЕ ЗАХРИСТА ПРИТЕ
 РПЪЛЬ ЕСИ. **Д** **П** **Р** **П** **Б** **Н** **Ы**.
С **В** **Ц** **И**. **В** **Б** **Л** **А** **Ж** **А** **Е**
 ТА. ПРЕПОДОВНЕШТЕ
 ЧЕ. **І** **М** **К**. И ЧТЕНИЕ СПА
 ТКОГО ПАМАТЬ ТПО
 Ю. НАСТАПНИЧЕНО
 КОМЪ. ИСОБЕСТВЪДНИЧЕ
 А С ТЕЛОМЪ :.

206

А
 Д
 И
 К
 Л
 М
 Н
 О
 П
 Р
 С
 Т
 У
 Ф
 Х
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Э
 Ю
 Я

На . ѿ . Глад . гла . ѿ .

Всмирендію гла . о . по . чело . св
 ко . про . за . бо . ш . ю . ꙗ . гла . въ . со . н
 ро . жь . ш . ю . не . вь . сь . но . у . а . перь . по
 спомо . ма . рі . ю . де . ш . ну . б . г . сто . ть

ИИ

ныи мопѣиь . двреныи мо оудо
 брениѣ . та бо тѣи са небо ицѣрь
 и си бо жѣтѣнаа . та прѣгра
 ждѣнїѣ праждѣи раздрѣшицѣши
 мѣро по седе оцарѣстїи отто
 перзе таа оубо и мѣши перены
 мо оуперженїѣ . паборении
 и мамы . із неа рожьша тосаго
 спода . дѣрзантї оубо дѣрза
 и тѣ люднѣ бо жнн ібо тѣи по
 бѣднїи прачнї . такоже лова бо аю
 бѣцѣ **бо** **С**еисполнїса
 ісанино прореченїѣ . дв бо то бо ро
 жьши и пороженїѣ . такоже прѣ
 жероженїѣ прѣбыитѣ . бо го
 бо бѣ роженїѣ . тѣ менїстѣ

207

стпо но по прее чеса . но бо бо ма
 ти мо литвы твои хора бо по тво
 бже храм приносимы а ти презври
 но тако владо е рдаго спон мардисама
 по не съ шид . на спод молебни си он
 милосердист . Т моли ста стна дша

наша . *свѣдѣннѣ . ѿ . гла . ѿ*

Ро бѣ твои спает а вни ни стре
 га ци . мертви ни отоблн станіа
 чаша го са а м сла бы ша . про го
 ае да ю щі ж е намъ а в сир е с н і е . п е р
 бѣ сла ни мъ тли по тре бн т е л а . т е
 бѣ при па да емъ а в сир е с н і е м ѡ к з
 б р о б а б ѡ н о м о у б о г ѡ н а ш е м ѡ

ла да ю щі ѡ т с ѡ н о у и с а е т о м о у
 а х о н . і н ѡ н ѡ в и п р и с н ѡ и п а с е б і

208

веномъ аминъ

бѣ

Матерта божню моли мѣ пвсн
 аѣ аѣ ѡ аѣ истинноу пороже
 стѣ ѣ аѣ шов ѡ сѣд . лю бо аѣ ѡ
 прибѣгающе ко тѣ о еи благост
 тебѣ бо и мамы грѣшнн предастѣ
 пельницѣ тебе ста жаромъ
 аѣ на пасте хѣ спасеніе . бѣ ннѣ
 пѣ се не порожиоу ѡ ѡ ѡ ѡ

пѣ бѣ іпнло сѣ гѣ аѣ

Жены и горобѣ приидоша оура
 нѣ ше . гѣ гѣ сѣ сѣ гѣ пленнѣ
 онѣ аѣ ше прѣ пѣ ста аѣ хѣ . грѣ бѣ
 ѡ блѣ ста ше жѣ ннѣ по дѣ оу дн
 аѣ лѣ ше нѣ хѣ . сѣ бѣ о ра дн ше аѣ ше
 оу ченнѣ со мѣ прѣ ло пѣ дѣ аѣ оу хѣ

бо сиресе нѣ . а да испрошере же
 христовъ тако единъ и рѣпо и въ нѣ
 лень . ꙗко совопта о нѣ мерша пь
 се жде нѣ а страхъ рѣ рѣ рѣ шн
 и рѣ столъ + . **б** **с** **т** **н** **б** **о**
з а леньши не спално спѣ божѣ
 стѣ нѣ нѣ . ꙗко рѣ шн безъ сѣ ме
 не истощи нѣ сѣ а жн изни рѣ стѣ до
 се рѣ до пѣ нѣ а бѣ бо ро днѣ . спѣ
 сн те бѣ пѣ лн тѣ ю шн и и нѣ
тѣ . На . и . глаголю . гла .
а . Мѣ тн . а **б** о не рѣ
 сѣ сѣ рѣ нѣ тн мн оу слѣ шн по дѣ бо
 лѣ знн . рѣ спѣ дн сѣ те бѣ вѣ зѣ о а д
п рѣ стѣ внѣ нѣ о имѣ не прѣ стѣ нѣ
 на бѣ рѣ стѣ внѣ нѣ ое жѣ лѣ ннѣ

бои дайте от мира советнаго коро
 мѣ **С**пашомъ дадоху. ѿ
 сте и слава. какоже отъцъ по
 добае те. испемо и свѣтъ. ѿ
 горади помято тронцы единаго
 держава бнѣн **А**нти **С**
Во горы твоиго познесома до
 коно. добро дѣлаиши проси
 ти боже да поютъ **А**сною
 ширкою приимоты слоце
 сохранима соблюди. да не
 гвѣмъ спашите грѣхоуемыи
Спашомъ дадохомъ аса и ати
 обноплещеса. обращающе
 са наперво. радено мощено
 боесте отъцъ и слово **А**н **С**

Орешкоше и хомъмъ . овнндрмо
 въ домъ господина . вознесе
 лиииса доухо . рѣдѣта мисѣ
 сѣраце **Б**о о мѣлапы до оѣ
 страхо шелнѣ . тѣ бо престо
 ломо поставленомо . сѣдѣтѣ
 пса на племена земли . на зѣщы
Са томъ доухо . тѣстѣ и посла
 ма нѣ . слава держава . тако
 же отецъ достоинно . тѣснотѣ
 же приносити . бѣ и мѣсто
 бо стѣ тронца . естѣ ствомъ
 а нелцы **Прѣ** **Н** въ еирмов
С словеса гнѣ **Д**огма гѣ **И**
При гнѣтѣно законнаа благода
 ти пришедши . тако же боисоу

пи на неогара шерапалающия. **О**
 тако и да падороди маете. **Т**ако
 пою прѣбысте амѣсто столп
 стѣнаго прашедногъ по сѣсо
 анѣце. амѣсто монсиа Хри
 сто съ пѣспасе нѣдоушамона
 шимо **б** **О** чюдо. по пѣспасе
 свх одрещенехо чюдесе. и по бо
 аи да матери безмужара жда
 юща. тако ба пихомоса щюу
 бже псе созеданіе. пренмоушага
 божіе есте изполеніе роженое.
 бже тако младенца пречиста
 шонмаровиса мамоу шешн. та
 перне дерзновение и соуемоу ста
 жавъши. и преста и молщи

оушешинхотта . оушешити мира
 спастидоушанаша **по** **н**
стале **св** **бл** **в** **б** **л** **а** **г** **о**
 образный исифъ . свдретасо
 немъ пречистогт блотодѣ . пла
 щаницю истую обидѣ . и по
 на мисогробоуе носе зосерышъ по
 ложки . ко приидѣ сѣмъ пѣсиресе
 гостидо . подадъ мироуи пѣлью
 милостю **в** **б** **л** **а** **г** **о** **о** **т** **ц** **а**

тебюу нещетоу доухъ . зныне

ипрсно иаваси пѣсомъ олмиз

Препросладе насъ бо горице по
 вѣта . ирестомъ бо вынати по
 всо низложиса адъ . и вмертъ
 оумертаниса оумертане ии доста

Хомъ Іакоу сподобихомъ .
 раи пріахомъ аргонаго насладѣ
 ніа . ꙗкоже благодарьство
 ноу стѣмъ . родоу нѣа . благо
 дагнаа господь стоботою .

По в стѣхъ съ **М**іроно
 сцѣмъ жѣнамъ притрѣбствѣ
 стѣмъ . міромертви
 мѣе сподостоино . христосъ
 же исплатнѣо гашаа възждѣ . но
 позопѣнѣ поущѣа сирѣсего спод
 дааа мирошиплѣо милостѣ .

Зако нѣоу стѣиши еа естѣ стѣ
 нѣхъ . боже стѣнѣ нѣмъ рожѣсто
 мѣдѣ стѣво стѣпокаупиласи
 ты бо родиласи . нѣе прѣже
 бѣи нѣ

тебѣ рождению безвѣтно . Тѣмъ
жепта богородице оглигемъ

СПЕ . ГЛА . В . АНТИ . А

Нанебо очипущаю ссрагченин .
къ тебѣ спасспасимъ и поимъ
сѣтаніемъ **П**омни насъ съсрѣ

шешихотимого . напеса ии
таевъ христе мои . а нахемъ
бразо прже коньца покаятне и со

тебѣ **С**пдтомъ духовъ . еже
царе спопати подобаете . а сса
шати подонзати царь . бо бо

бо есть еднносудино . а пцоу
телопон **А**нти . **В** **А**рхис
господѣ блбвишонасъ и то до

полноцѣло съхранено быти .

і попрага іскуплено нечлопеко
 оубіица **З**двомоухо не при
 динже спали с поєго рѣд. а по
 ави не образоме. ноша подри
 зяющенмоса. нбо празниом
Спашоу моу доухѣ. жи по чо
 таліе чисте асєлво созєдана
 га іса бо бо. свѣи мо жєтє сѣ блю
 даєтє сѣтє цє сѣ свѣи мо жєтє
Анти **Г** **Н**а дѣю щє и сѣ на го
 сподѣ. оуподобншє а го рѣ спа
 шєи. і жєни іса ісѣ по дѣи жа
 тєсѣ. на па стє мѣ ра жѣ іами
Вобєзаконі и рауко спонхо да
 не про стє рдѣтє бо жє стѣ мє и жи
 вѣ щє и. не да стє бо хри стѣ со.

шеніа ли раздѣленіа. но по
 бо емь сдѣшество. спойство
 цбл сохранеша. тбмѣ мати
 а бо поладыице. того молн
 стастидоуша. прасоладе
 но бо боролицоутиа испоща
 тоуша **бо** безсѣмни. о
 то бо жїаго дѣха соотоме
 стичи меже. зачатосынѣбо
 жїа. што стѣца бѣз матер
 преже о дѣсо сдѣша. насожгради
 што те бѣ безо стѣца быпоша
 плоти то родилася. и млдєнь
 ца млєсо млдєнлєсн шѣмѣ
 не прєстани млдци. избачї
 ти што бѣ до доуша наша

213

По а стило ст га т

Христосъ отъ мертвыхъ поста
 на чашею оумеръши мѣ. перде
 нецъ таари не съ дѣ теле псѣ мѣ вы
 пшимъ. Тс пав шее б ст е
 ст по ро да на шего т с о бо то с
 бнои . не сто мѣ стъ мер ти
 с бла де ши . н бо е сѣ хъ пла
 ды са дѣ р жа до ут во то раз дѣ р ши
 сла па ст ю д ны но у т с е ст о му
 до у ху . т ны не и т р не но и по вѣ
 ки де го мѣ м ин ѣ **бо**

Небесная любовь не се ла ху
 сѣ . и земная трепетомъ !
 оуж а са ху сѣ . егда претне тыи
 гласъ наиде на тѣ бо го ро дѣ нце

213

Бѣнно бо торъжесто о бонид
 бо сіа . егда бесплотныи радо
 сть тебѣ принесетъ . Тѣмъ же со
 агломъ оъ шемти . радуйи
 сѣ истпаа бо жїе живищїе

ПО ВЪ СТИХО СЪ **П**лотїю

съмѣрїю вїсоушъ господи . го
 рѣстѣмъ мертмоу пресвѣтѣ
 станиемъ спомъ . Тѣло оъ
 сѣ нань оуирѣти . пероу ала
 швы сѣ долбїе призываа .
 защити же живи наше хри
 стѣ боже слапатѣ бѣ

Непостыжнмаго неописана
 го . бѣнно соущнмаго неопи
 мамоу шцѣ . оъ оутробоу

шюю тпикю поместилл еси бо го ро
 внице . еднн несмѣсно съ то трон
 ца божество . познахомъ рождество
 твое въ миръ слади тиса . тѣмъ же
 благодарь стоемо до пиетни . ра
 дуи сѣи въ радости ннѣ а

спѣ. гла. г. а нѣ ти . а .

Плавно си не чы в за то отъ плаву
 лона . тм не съ то страсти . кожи
 восту . при аи цы слоше **б**о
 го съ ю щн слезы божественныа
 жндтиславы радостнѣю при сно
 жити о теныа **б**в а тымъ
 а д хомѣ . всако блго дареннѣ .
 ткоже стецд тсн д съ блнста
 стѣ . тм же есе сѣ в сна д жндтѣ

154

ИДБИЖАШЕСА **АНТИ Б**

Аще не господи созиждете домъ
добродѣтели . восдѣтѣ жъ
моя . а дошоу же поирьпаше .

а дошоу же поирьпаше . ни еди
ноже на оразоритѣ градо

Податре пеняго . доухомѣ
свѣтѣ творе моти о христе . тако
же есте цбѣ сдѣтїи се ест до соу

Сдѣтїи мѣ доухомѣ . проан
дїи еса вса еса сдѣтїи пре
моу дростѣ . бо сати тѣ бо еса
сдѣтїи е . томоу послѣ жимѣ
бо бо бо . како же есте цоу и сло
поу **АНТ Г** **Б**огаши еса

господа блаженїи . бо поутѣ

Ходяще. Заповеденъ събдаде
животенъ бо посласъ плоднѣ.

Осердечотрапезы твоѣа. во
звѣстиса зера. сои хопаты
ренъ члвчннѣ. вѣдиди носди
владъ блгоудѣтаннѣ. **В**а тым

доухоме посласо богатѣство
вѣи. что негоже блгоудати
животоу еи и твари. соесте
целмбо послмчго (сославо мѣ

По сѣте по гзыце **С** поспойт
Догм. гл. д **Н** жете берадн
богосѣце пророкодашвдо. пѣ
енемосъто вѣ провозгласи. пѣли
чн и тисотворешоу. прѣдоста
царица едесноу ю тебе. тебе

бо матере хрѣстѣице и по
 цѣлоу иже. (же) вѣзо отца
 и спсе по челоу и писану благо
 и вполнѣ бога. А дѣвои паче со
 зиждете образо. и славоуши
 стращаемы. и заблуждѣше в
 волю ищѣное дѣла обрѣто. но
 рамо воспріимю. и оицею при
 несе. и со своемоу хотѣнію.
 со не вѣсѣнныи съпо соупитѣ
 силами. и спасете бо городицею
 миро. хрѣстосомъ и вѣлію
 и богатую милостію **бо**
Приди со моленію твою хрѣста
 все не пороче наа. оуполдѣши
 лютаа ноуны по стланна. прса

сна скорби насъ измѣняюща
 тѣбѣ единому непозыблемоу. (изъ
 стноу сношаниемъ). ꙗкоже
 въстѣпление стѣжалоуемо. не
 постыдимоса плъдъице. тѣ
 призываетъ. потщиса намо
 ли подтебѣ вопиюща. радю
 иса владѣице. и не вмо помо
 щенце. радостен покровѣдоу
 шамо нашимъ **по ѣ сталосе**
бо зрѣвшѣ на гробныи походы.
 и пламени огель сего не терпа
 щѣ мѣроносца. сопретомъ
 аи плахоу сѣ глаголющѣ. бѣдѣ
 оустрада сѣ шперзы и разбоини
 соуруси. бѣдали воста иже

прѣжде страсти проповѣдавы
 востаніе . оъистинѣ до сирее
 христосъ . Сѣшимъ оуде по
 алажидотъ и до сирее нїе

Слава твѣ сыноу и отцу и

доуху . Твое ипрімено наъ

оъисноисомъ аминъ

Тебѣ

величаемъ бо родице азъ піиощѣ

твѣ и гора сътне таже неизрече

нно ошъ сего камень гора

та оуда саисроуши ии

По . в . Стило . Сѣ

Своею полю распятіе прити

рпѣ вѣспайе . Дагобено

деи оуцы положаша мертвѣ

нїи . Тж слово коньца асо стѣ

207
 плешаго . тѣмъ же спасаемъ бы
 сть поуху дни . же въ мертлю
 тѣмъ плена шеса . и соушии до
 авси по зыла ахоу . же и по но
 сно мѣ достанію тѣмъ оемоу .
 Христо съ по сире же и по а
 пецъ прѣ была а во абики . в
 сла пашцоу ісѣ инд ісѣ то
 мѣ ахоу . іныне іприсно
 и в абики по ісо мѣ аминъ
 Оудивиса и о сифъ . пауче стѣ
 стѣ по нѣ зра . іа оні маше мы
 ілію рѣ но по на годѣ ахоу . вѣ вѣ
 же зѣ мѣ номъ зачатіи по оемъ
 бо городищѣ . и дпиноу о гнѣ мѣ
 не апалимоу . же зѣ глѣ а рѣ оноу в

прозвѣши . Ісидитъ глѣстау
 етѣмъго оброчнѣи въ прохрани
 тель . свѣщенникомъ допише
 а въ адрядаетъ . и пороже
 ставъ пакы а въ пою прѣбде тѣ

ГЛАВА ОУЧЕНИИ А СЛѢ

О поюно стн мога . мнози
 бордѣса со мною стрѣтн .
 носам ма застоупи іспаси
 ма спасе **Н**енаидаше и си
 она . пограма тѣса а погоспо
 да . тако стрѣпа бо шгнѣпи
 вде тѣ ісѣсохошіа **С**па
 пѣмъ доухомъ . бѣса ісадоу
 ша жидитѣса . ісисто пою
 позвышатѣса галлетѣса

вѣтрѣхъ твоихъ, Единый свя-
 шенно тайно **СНТИ Б**

Свѣдѣнъ ты господи тѣмъ . и
 въ глубины души моея . Имѣ
 буди на послушаніе божье
 степенъ твоихъ оуши . **Наго**
 спода оупоушаніе . вса по сло-
 вѣ твоему . пышшии степенъ
 твоихъ скорбашеихъ **Садтемъ**
 ахъ хомъ погашеся благодаръ
 ныи по дѣи нападѣющаи всакоу
 тварь на сажидиеніе **СНТИ Б**
Срце мое испѣвало по дѣи
 ственію . Имѣ пожеданіе
 слади тѣмъ ми . миръ со оухоу
 сопоу . **Наслабоу стѣ**

Кматериспоги . ꙗкоже ѿ матере лю
 боуе . когосподу шепле и люба
 нїемі долъжнїемь **С**о дѣм
 адроме бога слоуа . бога шесте
 ѿ бога оиденїа . премудросте
 аса бо посто ме ѿста шенїа
 слоуо о о ѿкрыта е е е е

По . въскрнїи . с . боу шїмоу
 догмо . гла . е **В**ачрменї
 мемори . брако не не соу се бы днѣ
 пѣшы . ѿбразо на писла дреде
 шамоло и ѿ рѣз дѣлїте лепо дѣ
 за дѣ ѿ прї илѣ слоу ж испеле дѣ рен .
 то сдѣт дѣ бнїа нїмоу ренно шестїа
 ца по израїлѣ . нынѣ же хрїста
 роди безвмнїа дѣла . море по

29

прошестѣи Израилевъ. прѣбы
 стени непроходимо. непорочена
 также порождеставъ маноилевъ
 прѣбыти неимовна. свѣи прѣ
 ждѣ сын. та мениса мисотеловъ
 но. боже помилуниа со **бо**

Церквни прѣстасци. полатан
 прѣстолоу сарепо. а бо оуце
 прѣстана. боже избащител
 мой христосогосподѣ. иже по
 тмѣ сдѣшимо та мениса. солнце
 сый прѣсѣдѣное просѣтити хрѣста
 также созда по сѣбѣ рѣс по сѣ моврѣ
 кою спогю. чѣмѣ сѣ сѣ сѣ сѣ
 тако матерне дерзновеннѣ сѣ сѣ
 мов стѣ жашши. не прѣстаниено

моли спастидша наша

По. ѿ. стилои. Св. гл. г.

Крестъ гоща денъ да похвали

погребеніе свѣтосвѣтне ми

почтемъ. (по крестеніе его про

сладимъ. Гасосъ по здвигъ

мертвыа въ гробъ гасовоу.

пленивъ съ смерти держа поу

крѣпостъ дѣлаю. Гсоу

шимъ по оде сидѣвъ посѣ

блапа шцоу Гсынов и

спетомъ доухъ. Гныне при

сно и въ пѣснѣ со мѣ аминь

Дицно людо зматіа Гне нзрѣ

ченіе въ образъ рождѣніа. Пв

тѣвъ по гнѣ сѣти стаа присно

АѢпо . оуди плати мнѣ оумьноу
 жасае мнѣ помыслѣ . слава твою
 богородице по свѣхъ простресе .
 ко спасенію доушамъ нашимъ

По . в . стилиѣ съ

АѢмертвѣ наречеся оумерщени
 съмрть . ꙗко гробѣ положи се
 ꙗспражне гробѣ . перхоу дои
 ꙗгробѣ спрежахоу . ни зовѣ же
 ꙗсподѣ се мертвыѣ доскресе силѣ
 си . ꙗспсилне не поспажимѣ

бо сподисе ѡцѣтѣ . **С . б . о**

Радоуна се шѣтаѣ горои бо го прохѣ
 а наѣ . радоуна се доуше пленѣ
 коупино и не спалимаѣ . радоуна
 ꙗже ꙗко богу мирошнѣ мостѣ . пришо

А дѣи мѣртвыи и оубѣноу жи
 вѣтѣ . радѣу и сѣнѣ тѣлѣнѣнѣ отро
 коу оуцѣ и не исидѣ со мѣрѣ маѣ . ро
 жѣвшѣа спасѣнѣ дѣшамѣ на ши и

стѣ . гла . ѿ . анти . ѿ .

Ванѣ гдѣ и сорбитимѣ . до оубѣ
 сѣи и поюти спасѣнои . и зѣа оуцѣ

шѣмоу . оуто гдѣ и сѣа гдѣ ти оуцѣ

Прѣ стѣ и не оумо жѣ и по тѣо бѣ оуцѣ
 по естѣ бѣ жѣ и не жѣло и не мѣо

зѣиша оуци мѣо сѣа тѣи мѣ

доухо мѣ и дѣр жѣтѣ сѣа сѣа . бѣ

анѣ ма тѣ жѣ сѣнѣ оуцѣ и мѣ ми . сѣ

мо дѣр жѣ сѣно бѣо сѣи оуто прѣ оуцѣ

бѣи по естѣ не ло жѣно **а тѣ вѣ**

На гѣо рѣ доу шѣ по зѣа дѣи гѣ бѣ мѣо сѣа

градитамо . што ню доужепо
 моще прїдетъ **В**снана ти роу
 ка . Тма в хрїстї простираема .
 што прелестїи аска іа да сохра
 нитє . **С**аа то мов доуха бо го сло
 ва шерцѣмо . ты і сн бо го . жїно
 то желанїє . со в то разумъ . ты
 благостыни . ты цорь стпоує
 ши подвїен **сїн ти . Г** **О** рг
 іо шнн хрѣмъ . про понїдем о по
 домь господє на . радостннмо
 ги исполнїса . моїтшвы во свїа
 ющє **В** адомъ да пь дощє стрѣ
 шєнаа сѣ прша ютєса . сннє бо
 бо та мо пала . бескаго сннє ноу
 мо **С**аа пь мѣ доухомє . жїно

лица раздѣлаема . но подвонцы
 естество не съмв сено познаше
 мо . того молниша на себе
 жена . по милости адоу
 ша монашимо **бо** творе
 цѣ и зващ телемои . в естество
 а . христово бо поде . от
 твое адоу пробы прошедо , в ма
 в блжнчса . што перави аса
 твы а да мла (пободи . твме
 тн пргнстла . та собо жина
 тери не всти на в в . в в стн
 на по писмонемолено . радю
 иса а главнн . радю исе
 оладыице . предстателнице
 тпокроце . тспасеніа дшмо

нашимъ по, ѿ. стило, сѣ.

Гробоу а таверитъ а доу плачу
щдса. маріа попиташи ево серы
пши мса а по столмъ. Избавте
аіно града а властеліе. проповѣди
те по сересніа слово. Воскресе
господь под а мѣро аи а елію ми
лость . в . слава іудисынъ

испетомъ а духъ. Інынгипрсно
и по а в іи а есомъ а мнмъ

Бо городице а в по молиси на спо
его. во леію прістаждъ шаго са
на крестѣ. и по сересшо а нзмѣ
рты а хъ христа бога нашего
спастиса а доушамъ нашимъ

по, в. стило, сѣ до аи а.

Господи предстаи гробъ тво
 емоу маріи магдалинѣ . ꙗко
 ѡчи слѣпотѣша . града рѣшѣ
 мнѣ шн глаголаше . да ѡположи
 въ тѣни ѡчи . да ѡкроу
 си ѡна престоле херувимъ
 стемъ . Стрѣгоуши боего ѡт
 страха ѡмѣртваша . ꙗко
 сподомого да дѣте ми . или
 сомною позоуиши . иже ѡ
 мѣртвахъ быва мѣртва двѣ
 сергѣи ѡ господи слава твѣ б
бѣ **П**реднапишеть гдѣ конѣ
 зачатіе . ꙗко азъ есмь да шѣдъ
 рождѣтѣ ѡтѣбого родице
 бо шѣдъ бо тако дождъ нарочно слово

во оубрѣхъ оубрѣхъ оубрѣхъ . и зрасти
 а не безъ мене . земли
 тла мироу спасеніе . христу
 бога нашего в радости
сти . Анти . ѿ . **Н**анебо
 и чини по зважд . и тѣбѣ слава
 оубрѣхъ дажди **П**ам
 доу инаго оубрѣхъ и нѣхъ оу
 страждъ благопопрѣбены и тѣ
 со суды слава **с** па тымъ доу
 хомъ . всако спасена вина . ѿ
 шесогомоу се . подостоганію духе
 те скоро . по землетрясенію
 ихъ . по збыша ете при додиге
 лоу страждете горѣ **Анти б**
Аще не господь было бы по насъ .

ни единого не сопропнишоу. по змо
 глобы пражла брѣни. шдо лѣ юще
 тбоза бѣ по зноса тѣса. **З**оубы
 нхо да не гата боуде тѣ доуша моа.
 тако птенеце слоде. оудымнѣко
 кохощоу шпрѣга извыпн. грѣ
 холуби по сѣи. **С**пѣтымъ
 адхо ме. шбо жемнѣ шѣсѣмо. бла
 го полнѣ раздмо. мирнѣ благо
 сложенѣ. радено мощено бо естѣ
 штецѣ и слоцоу. **анѣтнѣ. ѿ.**
Надбѣ ющенѣ на господѣ. пра
 гомѣ страшеннѣ шѣсѣмо. ан
 пеннѣ. горѣ бо зердѣше **Б**
 безаконнѣ роуко спойхо. праде
 деи оухо жребни. по мощеннѣ шѣсѣ

и мѣдѣ спасе не простере оутѣ
 сѣдѣша бо духа . державѣ нацѣ
 свѣхо . емоу же пышена двѣ он
 нестѣа покланяются . со
 всѣми же духи не медоленнѣмо

прѣ . ГИ ПОЗДВИГНИ СІЛѢ ПШОЮ

с . Пасѣ іла досмоу гѣ ѣ

Мати оубо познаѣ патѣ есте
 стѣа бо городице . прѣблѣстѣ же
 дѣпото патѣ слова іразѣма .
 іадеи роже стѣа тѣо его . сѣазѣ
 тѣа зѣблѣсонѣможе тѣ . прѣсла
 пендѣ оубо сѣшоу зачатїю тѣчи
 стѣа . не постѣжѣно есте обрѣ
 зороженїа . іаже бо хоше тѣ бо
 го . побѣжаютѣ сѣа есте стѣачино

пѣмъже спашеси. мати рече бо жѣю
 свѣдѣще. мрлимъ ти са прилѣже
 но. моли спасти са дѣуша мою
 шимо **бѣ** **П**одо кроуотоу пои.

владѣице псиземейи. при
 бѣгающе попіемоти. богородице.
 оупопаніе наше. избацнаго.
 штезмѣрныхъ прегрешени.
 испаси дѣуша наша **бѣ** **П**одо

кроуотоу пои оладѣице. бѣизѣ
 мени. прибѣгающе попіемоти
 богородице оупопаніе наше.
 избацнаго штезмѣрныхъ пре
 грешени. испаси дѣуша наша

попертой стилои, свѣдѣннѣ.

Знамена нѣгровѣхъ и поупъ отъгровѣхъ

по сїмъ еси христѣ боже . да перем
 да твореномъ ученїемъ предъ
 всѣмъ посере снїе доухъ правн .
 пѣхъ ради обносла насъ поблн
 ценіе по еи милостн

Слава штицѣ сынѣ и спетомоу духу .

и ныне присно и звѣи и секомъ
 аминъ **И** соимѣши милости
 оно намъ мощь нашѣ . и зраци
 іицихъ на землн . на бѣзетод
 юща людноу милосерднса . благо
 сложенна въ богородице . пребди
 молщи да не погибнемъ люте .
 моли тако благо оутробнаго бога .
 еспаси са душамъ нашимъ пресе
 таа дѣво . **Мол . в . стило . Св .**

радостныи и поже ноуше
 рдисотати присножи пошпа
 нныи **П**адымадохом
 источеніигобоже шадноно
 сокрошице. и то не гоже пре
 мадросте разумо. страхом
 томоу хоща и слава чести
 и державы. **Анти. 6.**
Аще не господи созиждеша до
 мою. ахше оемоимю. волю
 троужаюмоша. разби бо то
 го ни дбло ни лопо гьщершо
 ішеса **П**ода реценато. под
 шии по ондохоме подвижно.
 возвращающе. штегесадо
 вленія вогыненія **П**адыма

Ад. Гомг. прѣдѣсно и мобытїѣ
 и маче. прѣже бо и свѣхо. бог
 и свѣхо. господѣтѣо. сѣв
 то не при тоу пѣно. Іжи цот
 вѣсѣхо **АНЪТІ. Г. БО** гашѣ
 иа гопода. поутѣ живота
 обрѣтѣшѣ. нынѣ при нѣо оу
 блажаютѣсѣ. гла пою не пѣлѣ
 не ною **О** прѣсто траи зытво
 га. тако стѣ блїѣ шѣ днѣ ча
 дї днѣ. радочисѣ и пѣселїсѣ.
 прї ода гї дхрїстоу ии. пѣсѣ
 рї иначаленїѣ **С** шѣ тѣ мѣ
 доухомѣ. глѣбїнѣ а роцо. бо
 гашѣтѣо сѣмѣшѣ. гочу дѣ в зглу
 бїнѣ шѣлїсѣ. бдїно слѣбѣно

и спещи сыноу съсладже брнбѣ.

про

Догмѣ . гла . и Царенбеге
 ныи зочглопбколюбіе назе
 млиависа . ісочглопбкнпо
 жиде . итабобібоуиствіа
 плотепрїимо . изнеа про
 шедо съпогпрїатїемѣ . бди
 нъ естесыно . сѣгоубоесте
 стпомѣ а не со стпомѣ .
 тѣм есдшершенатогобога . и
 содершенателобіа . бо исти
 ндпропопадающе ипопада
 емо христа бога нашего . бо
 жемоли мати бїзне ввѣстїнаа
 помилостїа дѣшамонашим

Безнеобѣдѣна и да вѣдо . каже
 бога зачѣноши плотию . мати **Б**езсѣмени
 бога пышнаго . Своихъ ро-
 моль бы прѣими и не порочена
 бѣсть мода рѣюща о цыщнѣ со
 грешнѣмъ . нынѣ наша мо-
 леніа прѣимъши молиста
 стиса прѣвѣмъ на мо **По ѿ**
стидъ . свѣ . **Б**о сирѣ слави
 измѣрѣтцыхъ животвѣсѣхъ
 и аггль спѣтелъ жѣ намъ во пѣ-
 шѣ . прѣстани спѣтелъ
 постоломъ блѣдѣстѣ . во
 зопіи спѣлющѣ тако по сирѣсѣ хри-
 стосѣ господѣ . блѣдѣ изполи-
 пыи спѣсти тако бо въ родъ мо

вѣстїи ѿ слашайцѣ
 Ісусу не ѿтмоуадоху. Тны
 нѣ иприсно ипозогни вѣсомѣ
 аминь **ра**днса гаж еопі
 агла радость мироу прїемши.
 радонса рожьші атворца тва
 ри. раднса подобьші агг.
 быти мати христу бдѣ

по вѣстїи стѣ.

Члобцы спасе гробъ твои знаме
 наша. Іаглы камень шпдрѣ.
 шпдрѣ. жєны жєзраху
 во шпдрѣ шмертѣхъ. и
 шпдрѣ а бласогеснш аоучнїи
 шпдрѣ имѣ швсїи. тако шпдрѣ
 шж шпдрѣ шсвѣд. Іагдрѣ шпдрѣ

шаша оузы съ мёртвыа господи
 слава тебѣ **б** **б**

О тебѣ радостно и сладо радостно
 наа пса пса . а глы кини
 съборъ іродъ уло псе кини . оспе
 щеннаа церкши раю словесныи
 а в пса пса похоро . і знеа
 ж бо съвоплотниа имладе
 нецъ бысть прежде възвзыи
 бога нашѣ . до же на бо пса
 престолъ іотпори . і три цотвог
 пространѣшии небесъ содела
 ѣ тебѣ радостно и сладо радостно
 въ адп аръ слава тебѣ **спс**
антис **О** тою ності мога
 прагома и скоуша тпг . и мѣ

стемниа ли пома . возже на
 адтася наша сосиди . и побъ
 жато сего **Н**енапидаше си
 сна . да бѣдоуши оубо преже
 до шорженія такоу рапо .
 соудитъ бо христосъ въ днѣхъ
 оудженіемъ мовисо **и** аѣмъ
 доухоме . бже жити асѣмъ
 судно о то судна бо гоу гла
 со . **С**оудитъ же бо поемъ
 бо не словоми **и** нѣтъ **В**
Созда хте въ господи по немъ .
 приклоніи оухомъ до воіію
 шѣ . **Т**ебѣ и ти преже да же
 не по змеш и мене о то оуд
На господимъ въ и надежоу

неговѣ прашитесе тогда . егда
 стнмесеа соудити и мовисоу

Свѣтло мовдоруа богослоуе
 бдинство трицамоу . етн

це бо безначално . етн него
 жеродиса сыно безлѣтнко .

духо св престолено . св
 брзено итосицеа сопро
 сѣапо . **антн . р .** **С**раднѣ

ноу страхо метпоимѣ . да
 поире спсеа . юмиреномьса
 днфозне соса ато паднсеа се . **оуатѣ**

цѣаре . **В**оматере сою . въ
 земла и мдето походаи сеа
 со рне отондѣтѣ . пригати
 мовисоу . ли почестн поажн поше

иро **С**одѣтъ судъ хоме педѣ
 колето бо хъ стоеши. ани
 те и предадоу гомте. юдо
 двѣти вы шена д. бѣтрехо
 бди мѣтѣ бога поюте. аше
 бо и три іанено. бди мѣтѣ
 тѣстѣно тѣбо хъ стоеши

Анѣтѣи **А** **С**екогда добро
 исколето расено. еже хъ стоеши
 брахтѣи по коудѣ. а се мѣтѣ
 постѣде обѣща хъ стоеши
 обѣтѣныи. **Р**изы его иже
 крѣпкы бѣхъныа. мироши по
 целѣ дайте ни чинѣ хъ стоеши.
Содѣто мѣтѣ хъ стоеши. ани мѣтѣ
 пребыдоу хъ стоеши и мѣтѣ

мироподателно богобо се в
 ствѣ ствѣцов и свѣтовъ едино
 сущего господѣ . **Ѳѳѳ** **Въцѣ**

риписавъ пѣвѣи . **Сѣ**
Благослови душе моя гопто
 дя . **Б**лагослови и збеси

господи . **Н**ѣ свѣтитса
 зѣмля . **Д**и шна дѣ
 ла твоѣ гопто ди

Вса премудрости твоѣ въ тво
 ри збеси . **С**ла ва ти
 гопто

спшѣ рѣ шѣ
 мое въ садѣ **Г**и не
 и не не на не не ф на ни

Ги не не на и нѣ ни .

СНАМИ БОГА РАЗУМЪ И ПЕ
ТАЗЫЦЫ . И ПОСЛАДИ ПЕСА
ТА ИСО СНАМИ БОГА +

стихъ ѿ мѣнныи . дѣ . ѿ .
 владѣ . ро . хвѣ . на папетер
 гла . ѿ . пѣ смь . ѿ . Ірмо

Солното мръ сегою . съсрѣшо
 шагодрѣ влѣ . гонителаму
 чинела . и по таслехоража
 ющася . оубити позы сие
 теиродо . номы съ полѣи
 поспоимо . господи пои
 мо . слащенова прославие .

Тѣбѣ на подахо . по пѣ шѣ
 аго . всѣ въземаю не сдерж
 мо . по арсидѣ по шѣ . со
 вертепе сръ ющася . оужа
 со мѣ сдержна лѣвѣ . и бете
 сѣ дѣ та . па тебѣ господи

А

возыпашаи . Іже ѿ дѣтви
 вѣстпенноу оуислю пини
 ірмосы сомѣнныи . Г҃҃҃҃
 ознаци бг҃а ла

Е

Къ тебѣ оутрениюю многе
 радн . самого падоша
 го . приложи се не приложе
 ныи . крава рѣкою иррени
 тиса восхотѣ пошѣ слоцо
 божне . мироподанже ми

Н

чловѣколюбите . Тѣло зло
 бѣ . лютаго ирода и сиоуко
 рипѣше . сои срдамоу при
 дѣте . поузеримъ и брѣнии
 христанъ баши пела вѣсемоу
 мирѣ . што предѣти чирѣ

шема . етоже есаи царс
 блггослошпехрчлцрпо
 вбкн . **А**ушами . **У**естийшд
пиде исс **глс**
сно . Г . Господьсынвсему
 изжителбго . **с**о^зд^{ан}
 ныиуо бестрастныи обни
 шапо . себе причта . **н**с^т
 рд^ами и мнже хоташе при
 ти . сам сын людемъ пропо
 зглашаше . **в**о^ду^жи^зни^ипо
 терпѣтѣ . **и** **в**р^ою^ю оушцеради
 тѣса . **П**ро^ид^а **п**р^ис^в
со^оу^зо^ме^лю^бо^цѣ , **с**о^вѣ^з
 е^ми^та^ко^бр^ат^ол^юб^ец^ы . **в**л^д
 ду^ше^им^уп^ес^вм^и , **с**е^бе^хр^ист^у

а

а

ІРМОСЪ СЪТІ КЪ АНІАΘСЪ

Глаголю. Бже лю, Н доу прьни

ГЛА. А. а еі пз ли мѣ мѣ оа

пз **Бже лю** Ірмосъ. Бже прьни

с сі ии лѣ н з об пз **всрѣдѣ**

ѣ лѣ лѣ ми ни ѡ пѣ ѣ оіѣ.

Ірмосъ мѣльмий, опа. аі те лѣ

мѣ нѣ зѣ о з те. **оіѣ.** еі. мѣ. ѣѣ

оѣ ботѣ. ѣ. н. об. ѣѣ. **Глаголю.**

попелѣ мѣльмий. гѣ ии лѣ м нѣ

ѣѣ ои. **опа** а п пз лѣ м нѣ зѣ

па. **оіѣ** е іѣ лѣ м нѣ оіѣ пѣ

ЛВ

αρε, η. σ. μ. φ. α. ι. ε. η. ε. β. ρ. α. π. ο.
 Δ. ι. ι. ι. ι. ι. μ. ι. η. σ. ο. α. φ. ο. ε. ρ. ο. η.
 μ. ο. ζ. β. η. ε. ι. ο. γ. λ. α. γ. α. ρ. ι. α.
 λ. α. λ. α. μ. ι. η. ε. ζ. ε. ο. π. η. ε. σ. α. ι. ι. ε. ζ.
 λ. ε. μ. ε. η. σ. ζ. α. ε. ζ. ο. π. η. ο. ε. α. ι. ι. ε. ζ.
 μ. ε. η. α. η. σ. ζ. η. ο. ε. ρ. ε. η. ε. λ. β. η. η. ι. ο. ε.
 λ. λ. α. η. α. ζ. ζ. ε. β. ι. η. η. ε. λ. λ. α. φ.
 η. α. η. ε. ζ. ο. π. η. α. γ. ε. η. ε. κ. λ. μ. α. μ. ε.
 η. ε. α. ε. ρ. ι. μ. ζ. ε. ο. ε. δ. ο. τ. ο. υ. α. ι. μ. ε. η. σ.
 ε. ζ. β. η. ε. ι. ο. γ. λ. α. ρ. α. α. ι. α. λ. α. μ. α.
 ε. ζ. ο. α. ι. ο. ρ. ι. ο. π. η. ε. ι. ε. ζ. λ. ε. η. α.
 ε. ζ. η. α. γ. ρ. σ. ι. ο. π. η. ο. ε. λ. α. μ. ε. η. σ.
 ο. α. γ. ι. ε. ρ. ι. ο. ε. ρ. ε. η. ε. λ. β. η. η. ι. ο. α. ι.
 η. ε. β. η. ε. ι. ο. α. ι. α. λ. α. η. ο. α. η. ι. ο. ρ. ο.
 ο. ε. ρ. ο. η. ε. ζ. ε. ρ. σ. ι. ο. ε. δ. ο. τ. ο. υ. ι. κ. ε.
 ε. ζ. ι. α. ρ. σ. ι. β. η. ε. ι. ο. γ. λ. α. ε. α. φ.

Α

Ε

ВѢ Г ПО ІСАИА ІА А БАСЕ
 спавны оупъ Г' Е' нѣ зъ отъ
 и дѣтѣ озъ пзъ оере а' иердубод
 Омапи вѣ зъ и ма ма впа
 А зъ рѣ рнѣ оедъ о' пе рѣ рѣ
 Нѣ. д. по. о'вѣ. оупъ. зъ м ми
 отъ Г' Т' о' сѣ зъ пн оерд. о.
 иа зъ Г' вѣ зъ Пн оне ма поу
 впа зъ Г' л' нѣ нн оедъ лѣ нѣ.
 Нѣ Г' по о'вѣ. впа а' а' п' Г' зъ
 отъ зъ зъ Г' нн. оере Г' дѣ нн
 зъ оне зъ лѣ ма нн опа и ма
 озъ Г' о'вѣ лѣзо и' Г' дѣ лѣ лѣ ма
 зъ о'вѣ Г' лѣ в. вѣне о'вѣ нѣю
 дѣ лѣ лѣ ма зъ пѣ Г' рѣ о'вѣ
 и' е' о' п' о'вѣ о'вѣ а' а' о'вѣ пѣ .

232
 Свѣтъ мѣсяцъ по святому алашны, А
 імоисѣа. Глѣ съ Нельныи. инов
 глѣ а съ съ го ри свято Прркъ Е
 Захарий глѣ и ѿ а ѿ лѣ а ѿ нѣт
 ѿ по, ѿ глѣ, по, ми по Чюдѣ С
 архистратиса михаила глѣ а
 ѿ а лѣ нѣ ѿе па ѿ рѣі свято З
 мѣниса, созонѣта глѣ а Іапта
 Нельныи инов глѣ по Нельныи
 рождѣ свято Прѣтывѣца. глѣ ѿ И
 а лѣ лѣ мѣ мѣ а ѿ ѿ ѿ инов
 глѣ и ѿ по лѣ мѣ а ѿ ѿ по ѿ глѣ
 и ѿ по святы прѣсвѣдны бѣ ѿ ѿ А
 іоакима іанны глѣ ѿ ѿ и ѿ и
 ма мѣ нѣ ѿ ѿ ѿи Святому митро І
 до інифодо глѣ а ѿ а лѣ мѣ а ѿ по

238

ма ои стго м ф оиен гла д рг ко
 инт гла о **пана** ии оа **зипиеловъ** ко
 претичи гла **сн едѣльной сты** ко
 м ф еслы гла и т ф л л ф мз
 нѣ оз т о е гла е д коз ма
 стго ефросиний гла д **не ли** ко
не стго еуліста **тѣа бѣа** ко
 гла и а ка л ли мз нѣ оз по
ка нѣ стго и **калистрата** гла ко
 и з ко л м ми нѣ ои пе
прпѣна оца харитона гла о ко
 д ко ле гѣ ми нн о пѣ **ка варъ**
Прпѣна оца **кариѣа** гла и ко
 з ко нѣ лз ми зѣ о пе **стго** л
м Григориа гла д е коз ле не
 се Псѣ рсѣ :

МѢСѢЦЪ ТАБЪ ГЪ И МЯ

днѣ лѣ дѣ и мѣ ѿ аѣ днѣ гѣ
 ѿ Поисрѣ Прѣстѣиѣ бѣца . Іапла
 ананни . Тромана пѣвца .
 ѿ гѣ ѿ . Іапа нѣ стѣ мѣ Іапригѣ
 гѣ ѿ . Іапа нѣ стѣ мѣ Іапригѣ
 ѿ мѣ дѣи нѣиѣ адрѣи пагѣиѣ гѣ ѿ
 ѿ Іапа нѣ лѣ мѣ нѣи ѿ пѣ
 ѿ стѣ мѣ Іа ро фѣа гѣ ѿ ѿ гѣ рѣи нѣи
 ѿ ѿ ѿ стѣи нѣи ѿ стѣи мѣ Христіи
 ѿ ны гѣа ѿ нѣ дѣ льный стѣи ѿи
 ѿ ѿ ѿи гѣа ѿ ѿ ѿ лѣ нѣи ѿ ѿ ѿ ѿ
 ѿ ѿ рѣи стѣи мѣ Сѣрѣ гѣа гѣа ѿ
 ѿ нѣ льный Прѣпѣныи пѣла гѣи гѣа ѿ
 ѿ нѣ . бѣ гѣрѣ гѣа ѿ ѿ пѣ стѣи ѿи

ме хѣ отъ пѣ рѣ рѣі стѣмъ Терѣ иѣ
 пиа и нѣи нѣиы и параксопѣи
 глѣ ѡ пѣ иѣ мѣ хѣ оѣ іѡ рѣ
 іѣ глѣ и. іѣ іѣ лѣ и хѣ хѣ
 пѣ и нѣ тѣ. іѣ мѣ ѡ пѣ стѣс іѣ
 мѣ знастасіи глѣ и. іѣ іѣ лѣ
 лѣ и хѣ хѣ пѣ іѣ тѣ. іѣ мѣ
 ѡ пѣ стѣмъ знастасіи іѣ знастасіи іѣ
 глѣ и хѣ іѣ лѣ лѣ мѣ хѣ оѣ
 пѣ стѣмъ аплѣ стѣхія іѣ пѣ ла
 маха. глѣ іѣ иѣ іѣ ѡ іѣ іѣ оѣ
 іѣ рѣіа мѣ цѣ нѣ бѣ рѣ іѣ мѣ
 а лѣ оѣ а іѣ іѣ лѣ нѣ оѣ іѣ стѣмъ іѣ
 іѣ тѣ оѣ рѣцѣ іѣ бѣ сѣ рѣ бѣ рѣ нѣ іѣ іѣ оѣ мѣ
 іѣ дѣ а нѣ глѣ хѣ нѣ ель нѣ иѣ стѣмъ іѣ
 іѣ іѣ іѣ іѣ глѣ ѡ пѣ лѣ нѣ хѣ пѣ іѣ

А ѿ ле нѣ хъ пѣ рѣ и нѣ и не
 стѣ оца іоаннѣ мѣтѣаго глѣ и сѣа аі
 лѣ мѣ хъ о пѣ и нѣ то . вѣ мѣ
 о пѣ стѣ оца іоаннѣ члѣ оустѣаго вѣ
 глѣ и сѣ и сѣ катѣ а дѣ оу рѣ доу
 стѣ апла филиппа глѣ сѣ нѣ льныи дѣ
 сѣ лѣ мѣ мѣ стѣ и спѣ о бѣ днѣ и иі
 глѣ рѣ іоаннѣ на іоаннѣ глѣ дѣ нѣ льныи
 стѣ о вѣ лѣ стѣ мѣ а вѣ сѣ а сѣ сѣ
 нѣ сѣ хъ пѣ вѣ нѣ оца іоаннѣ нѣ ѣі
 глѣ и стѣ мѣ платѣ на іоаннѣ иі
 глѣ и нѣ дѣ льныи . а пѣ іоаннѣ дѣ
 стѣ о прѣ іса а дѣ вѣ глѣ іоаннѣ дѣ
 іоаннѣ а іоаннѣ о бѣ рѣ стѣ оца прѣ іс
 іоаннѣ іоаннѣ глѣ а іоаннѣ и
 рѣ іоаннѣ глѣ и . іоаннѣ мѣ хъ пѣ

іаа трѣпѣ гл̄ а не оубо ени есты
 буби гл̄ а іаа не а л ра реі
 Інѣ гл̄ а с̄ іе іи мѣ н х̄ оупз
 іао іаа Хсра жаетса стго апла
 іаг филимона гл̄ а ппне стго
 оца тригориа гл̄ а не Інѣ
 іа гл̄ и не с̄ но от пч стго
 м̄ вкаторины . гл̄ и не
 іае Інѣ то аі мѣ х̄ о пч стго
 оца велимента гл̄ и . о
 іе іаа ли ми х̄ э ое по ст̄
 іаѕ оца олипна гл̄ е не оеръ
 іаз гл̄ а ба рѣ Прпбна оца ншѣ
 іакоба гл̄ с̄ . о оі іаа лл̄ лз
 мѣ мѣ нѣ іаа Хсра ое с̄ а
 іаи не Прпбна оца Стефанъ гл̄ с̄

не оудъ хс рн стп м пармена исф
 а не стго апла анбарта гл л
 а не льный катпаа хс ^дсражаеть
мѣць декабрьнмать днѣ
 ла оудъ і . ѿ . ано іі стго ѡ
 прркамдоума гл . е . Недѣльный
 стго прркам довоакума гл а ѡ
 ноа ѿ ѿ пр раі стго прркам . г
 софонна гл ѿ не . стма д
 м барсари іоуцъ іоадама
 гл ѡ не ѿ овлоуби стго і
 ѡца саовы гл ѡ еі ии ка
 с псело . ^{ан} **иже оосты оца** ѡ
 ншгонисолы еі іс ка хсра-
 жаетса стго ѡца аборсна ѡ
 гл а не гл м стго ѡца н

ѿспсанше ісхѣ гл̄ а гѣ иѣ
 ѿ нѣ хѣ оѣ пн̄ ѿнѣтѣ. д. нѣ
 ісѣ ѿ ма нѣ хѣ оѣ пѣ съборѣ
 прѣбѣща оѣрѣ дѣ хѣ рн̄ нлоу
 ісѣ оѣрѣ. стѣо Пѣрво ѿ стѣна
 арѣхиднаго гл̄ а недѣльнѣ
 існ̄ стѣм̄ додѣтѣ гл̄ а ѿ нѣ оѣ
 ісѣ пѣ стѣм̄ млдѣнецѣ дѣ тѣсѣщѣ
 ѿ гл̄ а недѣльнѣ стѣм̄ анісн̄
 л оѣ гл̄ а нѣ пѣ нлоу дѣ хѣ ісѣ
 ѿ рѣ Пѣрвоныа мѣрѣ мѣла Пѣ
 ѿ сѣтѣ оѣрѣ. імѣтѣ дѣ ѿ
 Мѣсѣ дѣ ѿ дѣ ѿнѣ дѣ
 ѿ ѿбѣрѣннѣснѣ ісѣ оѣстѣм̄ ѿ ѿнѣ
 оѣсіліа оѣ гл̄ а ѿ аѣ лѣ лѣ мѣ
 нѣ хѣ пн̄ ісѣ дѣ ісѣ рѣщѣннѣ .

прѣпрапросѣ. Іспѣго оца сели ѡ
 цеспра бѣ глѣ ѡ аї ѡа Інь
 ѡт пѣ Інь пѣ наоу глѣ ѡ аї
 ѡ ѡн лѣ мѣ н хѣ пѣ Інь
 глѣ н ѡ мѣ ѡ пѣ спѣопрѣ- ѣ
 ца ми хѣа пѣ глѣ ѡ накамѣ
 наоу глѣ дѣа нѣ пѣа нѣнаѡ
 Інь глѣ н . ѡѡ на ѡн . ѡѡ

Сѡборъ ѡ хѣпѣ іаѣѡпѣста дѣ
 пѣ глѣ ѣ сѣно наоу глѣ ѣ нѣ
 Інь глѣ ѡ нѣ мѣ хѣ ѡн спѣо ѣ
 мѣ фѣѡмѣнѣта пѣ глѣ ѣ
 пѣлѣною мѡрѣскою наоу глѣ
 ѡ ѡѣ лѣ мѣ нѣ ѡ пѣ ѡѡ
 Інь глѣ ѣ ѡї лѣ мѣ мѣ спѣо ѣ
 бѡ на мѣ глѣ ѡ ѣспѣа нѣѣѣхѣ

аполлостра **ГЛ** ѿ а іе м
 не се пг у раі **С**тго оца ало- **ѿ**
 нна **ГЛ** ѿ іе іеи **К**атапа **ѿ**
 ѿперзбоу **П**рпбнаго оца афа- **ѿ**
 насна **ГЛ** ѿ не **І**нв. **Д**не **ѿ**
Прпбнаго оца марвіен **ГЛ** ѿ **ѿ**
 а іе не не се па іг рсі **ѿ**
Прпбнаго оца бѣфимиа **ГЛ** ѿ **ѿ**
 іе іеи **К**атапа ѿперзбоу **ѿ**
Прпбнаго оца махима **ѿ** **ѿ**
 ѿ. ма по **Н**аоупре ѿ. і **ѿ**
ѿ іа іа ѿ ѿ ѿ **ѿ** **С**тго **ѿ**
ѿпла **Т**имаѿба **ГЛ** ѿ а іе **ѿ**
ѿ м на ѿ ѿ ѿ **ѿ** **ѿ**
 м **К**лиментѿпа **ѿ** **ѿ** **ѿ**
ѿ ма ми **П**рпбнаго бѣзубѿ **ѿ**

ГИИЪ ИСЪ ЛС МА МИ ХГ ОГ
 КЕ ПЪ СТОУЦА ГРАГОРИА ГЛ И
 І АІ Л ЛФ Н НВ ОЗ ПД
 ІСЪ ПРПВНАЩЦА ЖЕ НЕФОНВПА ГЛ
 Б А ИІ Л ІС М НГ Х ПИ
 ІСЪ СТОУЦА ІСА ГЛ И СЕ ИСЪ
 КАПАДА СДШДСВБОРОДИТЕЛ
 ИИ ПРПВНАГОЩЦА ІФРВМЪ ГЛ С
 СЪ НЕДБЛЫИ. СТОГО М
 І ГНАТНА ГЛ Д НЕДБЛЫИ
 І СТОГО М ПОЛИТА ПІ Д ХС
 РАІ НАОУ Д Е ИС Л П ХЗ
 ЛА П А РСИ СТЫ ИОТТОРИЦЪ
 ІСА ІСА ГЛ Д НЕ
МЪ СЪ РАИМАТЪ Д

кѣ пѣдѣ ѿ аї ѡмѣтї стго м
 трифона гл ѿ неабльнн
 инѣн . аї хѣтї стрѣтнн
 ганшго ісха . гл г г еі кѣ
 ла ма мѣ не хѣ стго симеѡн
 бгопріемѣца гл ѿ . кѣ ое іѡ
 рѣі Прѣбнаго ѡца сндора гл ѣ
 не ствїа м ѡгафнн гл ѡ не
 Прѣбнаго ѡца парѣфѣнн гл
 ѣ не прѣбнаго ѡца даиды гл
 ѿ не инѣ гл ѣ не ѡ погасѣ
 стго м Феодора ісахарна
 гл ѡ не ѣ ма инѣ по кѣ
 мѣ о і стго м миснѣора
 гл ѡ не ѣ стго м харла -
 мѣнн гл ѣ не ѣ о процы

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

ѡ

аі спго м̄ пласна гл̄ дн̄ ельнѣӣ
 оі спго меленѣтѣа гл̄ ӣ н̄ е̄ н̄
 гі прп̄бнаго оца̄ марѣтинѣана гл̄
 в̄ о̄ г̄ ӣ ӣ ӣ л̄с̄ м̄а̄ н̄а̄ х̄с̄ па̄
 аі прп̄бнаго оца̄ ахенѣтѣа гл̄ дн̄ е̄
 ӣ г̄ те̄ љ̄ спго̄ апла̄ анӣсма гл̄
 с̄ н̄ е̄ спго̄ м̄ паф̄иана гл̄ дн̄ е̄
 зі спго̄ м̄ вѣд̄ора гл̄ ӣ . о̄ аі
 ӣ л̄ л̄ м̄ӣ н̄а̄ х̄с̄ і̄ спго̄ оца̄
 леѣнѣтѣа гл̄ ӣ і̄ і̄ а̄ л̄с̄ л̄з̄
 аі м̄з̄ х̄с̄ х̄с̄ і̄ спго̄ арх̄ип̄пы
 і̄ е̄ гл̄са̄ дн̄ е̄ льнѣӣ і̄ ж̄е̄с̄т̄ы̄ оца̄
 льпа̄ гл̄са̄ ӣ о̄ і̄ а̄ л̄ л̄з̄ м̄з̄ х̄с̄
 ӣ а̄ о̄ прп̄бнаго оца̄ тим̄оѣа
 гл̄са̄ ӣ аі̄ і̄ л̄с̄ м̄а̄ м̄ӣ х̄с̄ о̄г̄ і̄
 і̄ о̄ н̄в̄ з̄ і̄ і̄ л̄а̄ м̄а̄ м̄ӣ сп̄ы̄ м̄ӣс̄ѣ

ѿ прѣбнѣ ѡца ісаі оспѣхунѣ
 лапры гл ѿ нѣпѣдѣ. ѿ прѣбнѣ
 ѡца Феодора прѣхунѣ гл ѿ нѣ
 ѿ лѣ хѣ стѣо мѣ андрѣа гл ѿ ѿ
 ѿ ѿ мѣ мѣ хѣ пѣ ѿ рѣи
 стѣо мѣ Феодора гл ѿ ѿ. ѿ лѣ
 мѣ нѣ стѣ ѿ рѣ рѣи стѣо
 оелнѣо мѣ пѣрѣтнѣ гл ѿ нѣ
 ѿ ма ѿ нѣ ѿ ѿ стѣ ѿ рѣи
 стѣо мѣ сапы гл ѿ ѿ нѣ ѿ лѣ
 стѣо ѿ нѣлнѣпа мѣрѣа гл ѿ нѣ
 стѣо мѣ пасѣлнѣа гл ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ
 ѿ стѣ пѣ ѿ рѣи стѣо мѣ семѣо мѣ
 гл ѿ ѿ ѿ ѿ мѣ нѣ стѣ пѣ рѣи
 стѣ ѿ пѣлѣ нѣо мѣ ісѣопѣтра гл
 ѿ ѿ ѿ ѿ лѣ мѣ нѣ хѣ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

Наоу **Д** **Д** **се** **мѣ** **зѣ** **зѣ** **па** **чи**
И рн **стго** **апла** **тоа** **богослова**
Д **гса** **и** **недѣльный** **З** **нт** **инз**
Д **га** **и** **недѣльный** **стго** **пррца**
И **саид** . **Пренесеніе** **моу** **стго**
сца **ніколы** **га** **д** **се** **мца** **и**
И . **инз** **гса** **и** , **са** **нѣ** **о** **з** **пз**
И **стго** **апла** **снмона** **гса** **и** , **з** **се**
И **лз** **м** **н** **зѣ** **о** **е** **и** **стго** **мѣ**
И **моу** **гса** **д** , **а** **те** **ле** **мѣ**
И **зѣ** **па** **чи** **рси** **стго** **сца** **епифанія**
И **га** **и** **не** **стбѣ** **и** **лѣ** **сѣ** **рнн** **гса**
И , **а** **са** **л** **лз** **ми** **мѣ** **зѣ** **пе**
И **стго** **м** **сѣдора** **га** **и** , **а** **и** **са**
И **лз** **мз** **зѣ** **зѣ** **пе** **прпчнаго** **сца**
И **пахомна** **га** **и** **недѣльный**

ієі Обрѣтѣніе честныя главы іоанна
 прѣтечи глѣ ѿ, а ѿа ѿ ѿз ми
 ієз нѣ зѣ пѣ (стѣо апла іарѣпа глѣ
 ієз а, аі ієі м пѣ оі пѣ рѣ рѣі стѣо
 мѣ нѣса ферапонѣта глѣ знѣльнѣ
 ієн прѣбнаго оца нѣисипы глѣ днѣ
 ієѡ прѣбно мѣнѣцы Феѡдосіѣ глѣ а
 л нѣдѣловнѣ прѣбнаго оца ієіаннѣ
 глѣа ѿ, оі ієі лѣ м ѿ зѣ пѣ пѣ
 ієѡ стѣо апла іереміа глѣ ѿ, ѡ аіа
 ѿз ми нѣѡ ѡ пѣ. **Мѣѡ іюнь**
Імѣтѡ днѣі ѿ ѡѡднѣі ѣі
 ієі аѡноци а стѣо мѣчѣнѣса іоѡ-
 стѣіна глѣ ѡ, а ѿ лѣ лѣз мѣ нѣ зѣ
 ѡ пѣ стѣо оца нѣисифора глѣ а, а
 ѿ лѣ мѣ зѣ ѡѡ іѣ рѣ . .

ле мѣзъ пѣ рѣ рѣ **р**ожьство **17**
 ѣтнаго и славнаго прѣка и прѣтечи
 кристи мѣла гѣа іоанна **г**л **д**ѣ
 ле мѣзъ пѣ рѣ рѣ **с**тѣія мѣнѣ **18**
 де про мѣ **г**л **и**. ѡ **и**а **и**ѣ **л**з **л**з
 мѣ **ж**ѣ **п**ѣ. **и**нѣ по гла. **д**ѣ **л**з **ж**ѣ
 пѣ **п**рѣснаго дѣа **г**л **ѣ**нѣ **л**мѣ **19**
прѣсна ѡца сѣ **л**ома **г**л **ѡ** **б**пнѣ **19**
дѣ оу слышѣ **с**тѣ **и**ѣ по рѣ **ц**вѣ **и**ра
 іоан **г**л **и**. **д** **и**ѣ **л**з **л**ѣ **н** **ж**ѣ **ж**ѣ **19**
ѣ **к**апа **д**ѣ. **ѡ**пѣ **р**ѣ **с**тѣ **и**ѣ **ч**ѣ **ѡ**ѣ - **19**
рѣходны **а**плѣ **п**ѣтра **і**оанна
гл **д**. **д**ѣ **п** **л**з **ж**ѣ **ѡ**з **п**ѣ **р**ѣ **р**ѣ **л**
капа **д**ѣ. **ѡ**пѣ **р**ѣ **ѡ**ѣ. **и**нѣ по рѣ **ц**вѣ
гл **и**. **с** **д**ѣ **л**ѣ **л**ѣ **л**з **ж**ѣ **ѡ**ѣ **и**
стѣ **и**ѣ **ѡ**ѣ **ѡ**ѣ **г**л **д** **к**апа **д**ѣ. **и**нѣ по **л**ѣ **д**ѣ **л**ѣ **д**ѣ **л**ѣ **19**

МЦІЮЛІМАТЪДНІИ ЛЪ
 ВЪДНІА ДІ ОНОЩІ І.

Ѡ Спбѣ ѡдоотворецѣ козми Іаѣанѣ
 гла дѣ ка ле н хъ оѣ ѡ рси

Ѡ Положеніе ризы пѣіащѣ гла дѣ
 і ка м ма ое пѣ ѡ рси

Ѡ Стго мѣнїаа хіиѣфа гла и.

Ѡ Ді л лѣ ми нѣ хѣ і стго ѡ
 іаѣарѣа гла і неѣльмыи. Імѣ

і глаи и. іе нѣ ѡ прѣвнаго ѡѣ
 іаѣанасїа гла и іе іскапѣ

Ѡ ѡпрѣоустїамоѡ прѣвнащѣ
 сысоѡцелїаго гла и. і дї л

Ѡ лѣ ми хѣ хѣ пѣ прѣвнащѣ
 аомѣ гла ѡ. впа Пѣ. д. оуслѣ

и слѣ. Імѣ. нѣ стго мѣ прокопїа

ρλ α. καταπα νε πθ σ ζε ρσι
ϞΙ επβιαμακρινοι ρλ δ. ο α λε μη
ϞΙ ζε πα ιτ ρσι. Ινβ πο σπγοισα-
 πματο πρρικζ Ιλβι ρλ ο. β ηι
ϞΑ λτ λς με ζο οπ οζ πρσενβι
 οπρ ιωλ ινμβδ ρλ δνε Ινβ η.
ϞΒ Ϟι η οζ ιτ επβιαμασδαλβιηιηι
 ρλ η. ο Ϟα λ λζ μη ζτ ζφ πτ
ϞΓ Ινβ. το. ρλ. ισ ηο οτ πζ σπδο μη
 τροφημα ρλ δ. αι ις με ζο οτ
ϞΔ πζ ρ ρισ επβιαμη χριστηνβι ισπε-
 πβιμη βορσα ισαδβα ρλ η. ο Ϟι
 ισφ λζ μη ζτ ζφ πτ Ινβ πο ρλοζ
ϞΕ Ϟι μη ζφ ππ ουπενηε επβια ανηβι
 ρλ δ. ο α λε μη ζε πα ιτ ρσι
 Ινβ. ρλ. η. ο Ϟα λ λζ μη ζτ ο ππ.

ГЛ **С** **Н** **А** **К** **А** **Т** **А** **О** **Л** **И** **Г** **Л** **И** **К** **Р** **В** **О**
Б **Н** **А** **Ч** **Е** **Р** **Т** **А** **С** **Т** **Г** **О** **П** **Е** **Р** **В** **О** **М** **А** **Р** **Х** **И** **Д** **Е** **Т**
Г **Л** **И** **Н** **Е** **П** **Р** **П** **О** **В** **Ы** **О** **Ц** **В**
Г **Л** **И** **С** **А** **И** **Н** **А** **Д** **А** **М** **А** **Т** **А** **И** **Ф** **А** **Д** **У** **С** **Т** **А**
Г **Л** **И** **С** **А** **Л** **Л** **З** **М** **З** **Х** **Х** **П** **Е**
А **С** **Т** **Ы** **А** **М** **У** **Ч** **Е** **Н** **И** **Ц** **Ы** **Е** **О** **Д** **О** **К** **В** **И** **Г** **Л** **О**
Б **П** **Н** **Е** **П** **Е** **Д** **Л** **Е** **О** **З** **П** **Р** **Е** **П** **Р** **А** **Т** **К** **Е**
И **О** **Б** **Р** **А** **Ж** **Е** **Н** **И** **А** **С** **А** **Н** **Ш** **Т** **О** **І** **С** **Х** **А** **І** **С** **Т** **Г** **О**
М **І** **С** **І** **С** **Т** **Н** **І** **А** **Г** **Л** **А** **К** **А** **Т** **А** **Н** **Е** **І** **М** **В**
С **И** **Г** **Л** **А** **І** **М** **З** **О** **П** **Е** **П** **Р** **Е** **О** **Б** **Р** **А** **Ж** **Е** **Н** **І** **Е**
Г **А** **В** **А** **І** **С** **П** **А** **Н** **Ш** **Т** **О** **І** **С** **Х** **А** **Г** **Л** **А** **Д** **І** **С** **І**
Л **И** **Х** **Х** **П** **Р** **І** **З** **Р** **А** **І** **І** **М** **Ч** **Г** **Л** **И** **С** **А**
О **І** **С** **А** **І** **Л** **З** **М** **И** **Х** **Х** **П** **Е** **К** **А** **Т** **А**
К **Р** **Л** **А** **Н** **А** **Ч** **Е** **Р** **Т** **А** **П** **Р** **П** **О** **В** **А** **М** **Д** **Е** **М** **І** **В** **І** **А**
Г **Л** **С** **Н** **Е** **С** **Т** **Г** **О** **О** **Ц** **А** **Е** **М** **Е** **Г** **А** **Н** **А** **Г** **Л** **А**
Н **Е** **П** **Е** **С** **А** **Н** **А** **О** **С** **С** **Т** **Г** **О** **А** **П** **Л** **А** **М** **А** **В** **О**

254

стѣ патриархъ александрийскій л
 іоанъ іпапла гла и седмица. ісѣ
 пѣѣ мѣ оа і Положеніе поѣса ла
 прѣвѣсца гла и .а іа ісѣ лѣ
 нѣ ни хѣ пѣ **Ирмоси.**
Ізбородичіица . гла . а .

оѣд	на	пн	опнѣ	мѣ	чн
онѣ	а	пѣ	отѣ	н	іѣ
опнѣ	а	оѣ	орѣ	нѣ	іѣ
отѣ	а	пѣ	оіѣ	на	пѣ
орѣ	мі	пѣ	опіѣ	на	іѣ
оіѣ	мѣ	іа	ГЛА СЪ . Г		
опіѣ	мі	іа	оѣд	лѣ	хѣ
ГЛА СЪ , ъ			онѣ	ма	хѣ
оѣд	а	пѣ	опнѣ	ма	о
онѣ	ма	пѣ	отѣ	мі	о

ЛЕ

αερβδ	μς	ξς	βει	ικς	μα
ατε	μα	ξα	ατε	ικη	μη
απα	μα	ξθ	απα	ικη	μη
Γλαςζ. Δ.			Γλαςζ. ε.		
βειδ	ξς	ρσι	βειδ	λη	μη
αη	ξθ	ρθι	αη	λα	μη
αη	οε	ριετ	αη	λα	μη
ατο	ος	ρθι	βτο	λη	μη
αρε	οζ	ριεσ	αρε	λη	μη
ατε	ολ	ριεα	ατε	λα	μη
απα	οε	ριετ	απα	μη	μη
Γλαςζ. ε.			Γλαςζ. ζ.		
βειδ	ικη	μα	βειδ	ικη	μη
αη	ικς	μη	αη	λα	μη
αη	ικς	μα	αη	λα	μη
βτο	ικη	μη	ατο	ικη	μη

Сѣмьна знаменію каіса зоветса
 пораслитъ . змѣйца . иѣлѣма .
 полъ иѣлизмы . голдбѣникъ .
 стопница . свѣсомъ . переподна .
 іашка . полънаа . ирѣиѣ .
 мрачѣной . свѣтлыи . трисѣи
 свѣблакомъ . свѣподѣашиемъ
 сѣамеица . сподѣашиемъ .
 свѣсла . мрачнаа . свѣтлаа .
 свѣблакомъ . свѣподѣашиемъ .
 пободнаа . побѣдѣнаа . громнаа .
 траша . стѣпѣа . мрачнаа .
 свѣтѣлаа . свѣротомъ . пѣлиа .
 свѣтлаа . поздрѣнѣтаа . ирѣиѣ .
 иѣлю иѣпѣица . хамѣла . дѣрѣица .
 свѣложитѣа . свѣзатѣа .

Трѣска . а даа . нѣмѣна . аста
 мрѣчнаа . свѣтлаа . свѣтнаа
 свротаа нота . илють . мѣнисть
 орака . рожоисъ . перепазца .
 аста . запатаа . стага свзатдою .
 апапельна . адожелнаа . аста
 тригвожнаа . громоблазнаа .
 паоука . пелисни . закрытаа .
 нѣмѣна . свстрелю . кобѣла .
 хѣбѣпа

КРИТИЧНИЙ АПАРАТ І ДОСЛІДЖЕННЯ

СТРУКТУРА І РЕПЕРТУАР ЛАВРІВСЬКОГО ІРМОЛОЯ

Лаврівський ірмолой віддзеркалює узвичаєний для літургійно-навчальних практик нотований збірник, що склався у Київській митрополії на порозі Ранньомодерної доби, хоч, напевно, у подібних формах побутував і раніше. Згодом такий тип кодекса запанував у лінійно-мензуральній нотації й до нашого часу зберігся у понад тисячі списках¹.

За типом структурної організації Лаврівський ірмолой, згідно з нашою класифікацією, є жанрово-тематичним, у якому нотований репертуар укладений в основному за гласами (ірмоси, подібні стихирам, жанри воскресного октоїха, євангельські стихири, зразки для вечірніх стихир *Господи воззвах*) та окремими службами і піснеспівами з тріодей постної і цвітної (властиво, Тріоди і Пентакостарія, як їх кваліфікували у Візантії²), мінеї, вечірні, утрени та літургії. Перший і найбільший розділ складають ірмоси вісьмох гласів (2r–95v), що й зумовило загальну назву збірника Ірмологіон/Ірмолой. Саме цей розділ ще з доби Київської Русі став основним в опануванні вокальної техніки, музично-теоретичних

---

¹ Про особливості змісту і структурної організації нотованих ірмологіонів див. наші публікації: Содержание и структура украинских певческих сборников Ирмолоев // *Musica Antiqua Europae Orientalis: Acta musicologica* IX/1. Bydgoszcz 1991, с. 159–170; Український нотолінійний Ірмолой як тип гімнографічного збірника: зміст, структура // *Записки НТШ*, т. 226: *Праці Музикознавчої комісії*. Львів 1993, с. 41–55; *Візантійська гімнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу* / ред. Крістіян Ганнік, Ярослав Ісаєвич [=Історія української музики: Дослідження, вип. 18 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України]. Львів 2011, с. 111–121.

² Нагадаю, що у Вел. піст переважно виконувалися неповні канони – в основному трипіснці, звідки і назва літургійного збірника Тріодь; в період П'ятидесятниці (гр. Пентакостарій) знову поверталися до співу повних канонів, що й зумовило назву літургійної книги. Та в слов'ян у найменуваннях цих обидвох збірників служб подвижних празників і пам'ятей утвердилася ця неточна назва – Тріодь постна і Тріодь цвітна.

знань і власне практики літургійного співу – вміння проспівувати піснеспіви за гласами та мелодичними моделями-подобниками; очевидно, так було й у Візантії в часи Володимирового хрещення. Наступні розділи не мають певної системи укладу і розміщені досить вільно й переважно без спеціального виокремлення, за що промовляє, між іншим, майже повна відсутність тут декоративних заставок та ініціалів. Репертуар подвижних празників охоплюють піснеспіви Пентакостарія (97r–131r) і Тріоді (143r–160r); між обома цими розділами знаходяться подібні стихирам на 8 гласів (135r–143r). Репертуар мінейних служб дуже стислий й охоплює лише окремі жанри декількох празничних служб (160r–177r). Опісля розміщені доповнення з Пентакостарія, літургії, вечірні, утрени та деякі інші, а наприкінці вміщені євангельські стихири (177r–193r). Заклучні розділи охоплюють величання і припиви – без нотних знаків та почасти нотовані (193r–204r), а також жанри воскресного октоїха (205r–231r), окремі піснеспіви вечірні (148r–148v, 231r–231v), реєстр ірмосів (233ar–258r) та абетку (азбуку) невм (258v–259r). У переліку ірмосів серед популярних у Київській митрополії служб згадуються Покров Пресв. Богородиці (1 жовтня, 238v), перенесення мощей свт. Миколая (9 травня, 250v), свмуч. Бориса і Гліба (24 липня, 254v).

Отож, як бачимо, лише розділи ірмосів, подібних стихирам і воскресного октоїха чітко виокремлені; до того ж тут немає різноманітних доповнень з інших служб і жанрів, як це спостерігається в менших розділах. Такий відбір і спосіб компонування півного репертуару виразно промовляє за навчальне спрямування збірника, де піснеспіви за системою восьми гласів складають основу навчального репертуару, а інші досить вільні у відборі й служать практичними зразками для навчання за певними службами і піснеспівами. Додамо, що в мінейному і тріодному розділах основний репертуар складають стихири, що виконуються на зразок подібних, і канони, де виписані тільки тропарі, а інципіти вказують на ірмоси, за якими слід співати тропарі окремих канонів.

За таким порядком, очевидно, й переписувався Лаврівський ірмологіон – спершу основні цикли за гласовими ознаками (ірмоси, подібні стихирам воскресного октоїха), а згодом окремі служби і жанри як конкретні зразки для опанування піснеспівами в літургійному контексті. І все ж найпріоритетнішими були ірмоси, і саме з них писар почав переписувати й укладати свій кодекс за зошитами, у яких одразу ж проставляв сигнатуру (зошити 1–12).

Подаємо репертуар піснеспівів Лаврівського кулізмяного Ірмоля в такому порядку, як він представлений у самому рукописі. Підкреслення в інципітах сигналізують про коментар до певного тексту чи уривка.

ІРМОЛОЙ – ірмоси на 8 гласів (2r–96r):
КНИ́ГА ГЛ҃СНАА ІРМОЛО ТВОРЕ́НІЄ
ПРЕП҃ДНАГО ѿЦ҃А Наше҃го Іѡа́ннѣ Дамѣ́[книна]. Гл҃а ѣ́, пѣ́ ѣ́, ірмо́.

Глас 1

пісня 1

Твоѡ победителенаѡ десница	1	2r
Люты работы изывыво	2	2r
Христосъ раждантеса	3	2v
Спасе люди чудодѣл	4	2v
Преукрашена божиемъ славою	5	2v
Пѣснє повѣденноуи воспоимъ	6	3r
Воскресениѡ днь просветимосѡ	7	3r
Понмо вси людие	8	3r
Столѡпоме ѡгненыиме	9	3r–3v
Помошошешмоу богу	10	3v
Воспоимо пѣснє нову	11	3v

пісня 2

Вонемн небо и возглаголю	12	3v
Видите видите тако азъ есме бо҃го	13	3v
Вонемн гласо мон	14	4r

пісня 3

Єдино совѣдыи	15	4r
Камень егоже неключимоваше	16	4r
Первоувѣченномуу што ѡтеца	17	4r
Принди ко пѣннєме раво	18	4v
Содѣтеленѡи и содержаниѡи	19	4v
Да ѡтвердитеса сердце мое	20	4v
Приндѣте пиво пнемо	21	4v
Оутвержение ми боуди боже	22	5r
Оутверди мене христе	23	5r
Оутверди мон оумо	24	5r
Утверди господи церкве своѡ	25	5r
Не моудростию ни силою	26	5r

пісня 4

Гору тѡ благодате божии	27	5v
Духоме предозера пророко	28	5v
Жезло ии корене нестѣва	29	5v
Рода земли ѡбновление	30	6r
Рѣчи пророко и гадание	31	6r
На божии стражи	32	6r
Услышахо господи слухо твоѡ	33	6v
Воздвижеса солнце и луна	34	6v
Раздвѣхо всемоган	35	6v

Велиа тинна	36	6v
Слышаше древле аввакоумо	37	6v
пісня 5		
Просвѣщен сианнѣмъ	38	7r
Твои миро данже	39	7r
Богъ сын мира штеца	40	7r
Из ноши дѣло шраченныа	41	7v
Божню неизречененую довроуц	42	7v
Свѣтлыи намо восна	43	7v
Оутреннѣмо оутренню	44	8r
Што ноши оутреннѣмъ хвалимо та	45	8r
Озари наше оумо боже	46	8r
Што ноши оутреннѣмъ хвалимо та	47	8r
Свѣтъ твои незаходимыи	48	8v
пісня 6		
Шбынде насѣ послѣденна бездена	49	8v
Пророку ишнѣ подобяса воппи	50	8v
Оутрова ишны младенца не вреди	51	8v–9r
Пловыи ишна во мѣтѣхѣ	52	9r
Морскыи поучинороденыи китово	53	9r
Пророка сопасло єси	54	9v
Снинде во пренсподенна страны	55	9v
Ико ишну пророка возведи христе	56	9v
Штоверже ма во глубинну сердца	57	9v
Весе што страстен	58	10r
пісня 7		
Тебе мысленную богородицу пеце	59	10r
Иже во печи штроки твоа сопасе	60	10r
Штроцы во блазен вѣре	61	10v
Весѣхо царя оукориша	62	10v
Бестѣдени шроет и шгни	63	10v
Пеце спасе шрошашеа	64	11r
Штроки што печи избавиво	65	11r
Ибрамѣстни дѣти во печи	66	11r
Тѣлоу слѣжити мѣстникомѣ согласню	67	11v
Ивленеа во кѣпниѣ	68	11v
Ико во громчии печи	69	11v
Прондоша тако во чертозѣ	70	12r
пісня 8		
Во печи дѣти израиля	71	12r
Сгоже оужасантєа аггели	72	12r
Чюдо превелнѣ роодавецю	73	12v
Оутробоу нешпалнимоу	74	12v
Понте та вон аггельетни	75	12v

Пламень прохладжаа	76	13r
Пѣснословесенники во печи	77	13r
Сен оубо нареченныи сватыи	78	13r
Чрево безпала палимни штроцы	79	13v
Пѣсне ти приносимо аггелескою	80	13v
Невеса небесо и вода превышенла	81	13v
На синан коупиноу	82	13v
Во пламени шгненен	83	14r
Царя славы и победителя смерти	84	14r
Чюдо паче естества показа	85	14r
пісня 9		
Шеразо чистаго рожества твоего	86	14v
Свѣтоносенныи шблако	87	14v
Таннество странно вижоу	88	14v
Подобаше намо	89	15r
Побежашеся естества	90	15r
Сотвори державоу мыщен своєю	91	15r
Неизглаголанна дѣвы танна	92	15v
Светиса светиса новыи ероузаллиме	93	15v
Живоносенныи источенико	94	15v
Та вже виде монсен	95	16r
Тебе виденною двере	96	16r
Тебе свѣтелоу свѣцоу	98	16r
Неизглаголанена дѣвы танна	99	16v
Радоуиса дѣвественаа похвало	97	16v

Глас 2

пісня 1		
<i>бракуе ірмосів від 1-го до початку 6-го</i>	-	-
[Понмо господени...] люди наставлешемоу	[6]	18r
Глоубинѣ штокрило есте день	7	18r
Поуте мореско волнулася пѣнами	8	18r
Помощенико и покровителе бысте	9	18r
Понмо господени пѣсне новоу	10	18r
Непроходимо волнащеся море	11	18v
пісня 2		
Видите видите яко азо есме	12	18v
Паки исусо паки танна	13	18v–19r
Бого истинено и дѣла его	14	19r
Вонемите людие мои	15	19r
Вонемите людие знаменне	16	19r
пісня 3		
Оутверженне твердо и недвижно	17	19r
На камени ма вѣры оутверди	18	19v

Процвила есте поустыни	19	19v
Крѣпосте даа княземо	20	19v
Блицы древенехо	21	19v
Неплоднаго ми оума	22	20r
Ты словесеме си господи	23	20r
Оутверди насо со совою господи	24	20r
Лукко сокроушиа силенонхо	25	20r
Разшири оуста моа	26	20v
пісня 4		
Пон та слухоме во госпоре	27	20v
Пришеествова што дѣвы	28	20v
Оуслышахо господи гласо	29	20v
Свѣтомѣ блищася тинна	30	21r
Бгда приближатеса лѣта	31	21r
Иже шт дѣвы твоѣ рожество	32	21r
Оуслышахо господи слухо	33	21v
Оуслышахо господи славноѣ	34	21v
Оуслышахо слухо пришеествова	35	21v
пісня 5		
Свѣта подателю	36	21v
Ходотан когоу и человекомь	37	22r
Исчезъ животоу началенико	38	22r
Врага темена и скверненнаго	39	22r
Оугле неаиа прольблеса	93	22v
Меглоу доуша моѣа сопаса	40	22v
Просвещенне во тмѣ лежацие	41	22v
Ноци мимошедоши	42	22v
Ико сѣнь писаннаго мрака	43	23r
пісня 6		
Во без[д]не греховне вдержимь	44	23r
Безденна грехово шбынде ма	45	23r
Гласо словеси светиленико свѣта	46	23r
Истинено лвесествова	47	23v
Гласо глаголо молебюу	48	23v
Во господоу што кита	49	23v
Во глѣбинне греховенен	50	24r
Из глѣбнны возведи ма	51	24r
пісня 7		
Ш тѣле злате на поли денре	52	24r
Богопротивно велениа	53	24v
Тѣлоу златоу премоудрин дѣти	54	24v
Юноша вереныа во печи	55	24v
Испали водоу змиєвыа главы	56	25r
Хероувномѣ подоблщеса	57	25r

Вѣтиа авншаса втроцы	58	25r
Иже пеще древле клокоцишоу	59	25v
Да преславноѣ рожество	60	25v
Триѣ втроцы во пещи	61	25v
Купина во горѣ огнемь палаша	62	26r
пісня 8		
Въ пеще вгненою к дѣтемь	63	26r
Пещь вгнена иногда во вавилонѣ	64	26r
Во гласехо аггелескыхо	67	26v
Танноу преславнѣ вавилонескаа	65	26v
Свокодена оубо тваре	66	26v
Неизреченноу мѣдростии	68	27r
Древле прохладжешаго	69	27r
В подобии златѣ неврегоше	70	27r
Свѣтлоносци доушен	71	27v
Оустрашиса втроко чести	72	27v
Велениа моучителева	73	27v
Глаголо моучителя	74	28r
Во купинѣ монсен	75	28r
Во пещи втрочестен	76	28r
пісня 9		
Иже преже солнца	77	28v
Безначална родителя сынъ	78	28v
Недоумѣеть велико языко	79	28v–29r
В выше оума рожество	80	29r
Что се твоя велиа тинна	81	29r
Иже вт бога вого слово	82	29v
Весе еси желаниѣ весе	83	29v
Земно кто слыша такаваа	84	29v
Возвеличило еси христе	85	30r
Иже невоместимага бога	86	30r
Доушами чистаи	87	30r
Иже паче естества	88	30r
На небесихо благословенаа	89	30v
Дѣвество твое вогородице	90	30v
Чистою и пречистою	91	30v
Тебе мысленою и доушевною	92	30v
Вспом тѣ христе воже мон	90 (?)	31r

Глас 3

пісня 1		
Предѣлаемоу морю жезломе древле	1	31v
Иже воды древле	2	32r
Соушоу главоуродителеноу земли	3	32r

Фараонна ворожина	6	32r
Піснє новуґ воспоимо лядиґ	4	32v
Понмо господєви	5	32v
Дивєно во славахо творан чюдєса	7	32v
Избавлєшаго изранла	8	32v
Погружєшєшмоуґ во мори	б/н і б/нот	33r
піснє 2		
Вонєми нєбо и землє	10	33r
Вонєми нєбо и возглаголю	9	33r
Видитє видитє тєко азє єсмє	11	33r
Иґко тџґча на трєскотє	12	33r
піснє 3		
Иґжє што нє соущєнхє всє	13	33v
Нєплоды душє безчадєна	14	33v
Оутвєржєннє на тє надѣнцєнмоє	15	33v
Оутвєрдн господи сєрдєца нашє	18	33v
Оснобавын землю на твєрдн своєи	16	33v
Дџґко сокроуши вражини	17	34r
Оутвєрдн мєнє господи	19	34r
Оутвєрднєсь сєрдєцє моє	20	34r
Оутвєржєнєсь душє ѡ господѣ	21	34r
Нє плоды родн сєдмицє	б/н і б/нот	34r
піснє 4		
Положи к намє твєрдоуґ лєбовє	22	34v
Присѣнєноуґ гороу аввакоумє	23	34v
Покрыла єстє нєвєса	24	34v
Танноуґ ти аввакоумє прєдєзерє	25	34v
Странєноуґ и нєнзрєчєнєноуґ	26	35r
Бґда во рѣкєхє прогнѣвлєшиєсь	27	35r
Оуслышєхє слухє твоє и оуболюєсь	28	35r
Оуслышєхє господи слухє твоє	29	35r
Прєсѣнєноуґ гороу аввакоумє	б/н і б/нот	35r
піснє 5		
На землн нєвидѣмыи лґвєсь	30	35v
К товѣ оутрєннєю всєѣхє творєцоуґ	31	35v
К товѣ оутрєннєємо хриєтє божє	32	35v
Зачалєбытєноуґ тмоуґ	33	35v
Иґко видѣ нєсєнє	34	36r
Свѣтємє твєнє	35	36r
Вопиєтє ти хриєтє піснє	36	36r
Оутрєннєцє воспѣвєємо	37	36r–36v
Твєнє мирє дєнє намє	38	36v
піснє 6		
Бєздєнє послѣдєнємє грѣхєво	39	36v

Возведи не тла ма господи	40	36v
Возопи ко тебе	41	36v
Веление ивна пренеподена	42	37r
Иже на конечине вѣкомо	43	37r
Во глубиноу сердца морескааго	44	37r
Глубина страстенаа воста	45	37r
Возывахо въздыханин	46	37v
пісня 7		
Тебе во печи врошеншааго	47	37v
Икоже древле благочестиваа	48	37v
Гордыи мучители	49	37v
Прохлажен пламене пещенын	50	38r
Первѣе тѣлоу златоу	51	38r
Пламень прохлаже пещенын	52	38r
Триє штроцы во печи	53	38r
Жезло и шгне паче оума	54	38v
пісня 8		
Непостоянени шгни совокоуплешеса	55	38v
Служити живоу богу	56	38v
Веществена шгна пламене	57	39r
Из везначална штеца	58	39r
Аггеломн немолчено	59	39r
Вавилонескаа пеще	60	39r
Вошедшаго со штрокы	61	39v
Образено во аггелестеме	62	39v
пісня 9		
Иже сладокон пречистаго ти рожества	63	39v
В законѣме сѣни писанин	64	39v
Новое чудо и боголѣпено	65	40r
Копиноу и шгнеме	66	40r
На синанете горѣ видѣв тла во коупинѣ	67	40v
Благословено господа богу	68	40v
Тебе непалимю коупиноу	69	40v
Тебе бесмертна источенико	70	40v

Глас 4

пісня 1		
Иордн чермнаго поучиноу	1	42r
Штоверзѣ оуста мол	2	42v
Ивишася источеници безденна	3	42v
Лици израилетестни	4	42v
Тристолице крѣпкын	5	42v
Поражен египцта и фарашна	6	43r
Неизреченныме велениеме	7	43r

Божественнимо покровено	8	43r
Оружнѣ Фараоне	9	43v
Наставлешааго древле	10	43v
Воспои ти господи боже мои	11	43v
Предѣливъ пучинноу морескоуи	12	43v
Понмо пѣсне повѣденоуи	13	44r
Нѣсть ти подовено	14	44r
пісня 2		
Видите видите яко азъ есмь бога	15	44r
Видите видите яко азъ есмь бога	16	44r
Дадимъ величнѣ христуу богуу	17	44r
Дадимъ величнѣ богуу избавителю	18	44v
Дадимъ величнѣ богуу избавителю	19	44v
Вонемь небо и возглаголю	20	44v
пісня 3		
Веселиться въ тебѣ цркви твоа	21	44v
Твоа пѣвца вогородице	22	44v
Го высоты сонниде	23	45r
Ако неплоды роди	27	45r
Не мудростию ни силоу	24	45r
Ауко силенюхо изнеможе	25	45r
В господѣ возе моеме	26	45r
Оутвердися сердце мое	31	45v
Да не хвалиться хваланиса	28	45v
Точаше негѣкомыи велениеме ти	29	45v
Разверзе утробу	30	45v
Оутвержали громо	32	46r
пісня 4		
Воздвижена та видѣвше	33	46r
Ненслѣденому божию совѣтуу	34	46r
Седли во славѣ на престоле	35	46r
Христого приходли известено	36	46v
Царь царемо	37	46v
Оуслышахо славное смотреннѣ твоѣ	38	46v
Небеса добродѣтели	39	47r
Любве ради щедре	40	47r
Оуслышав же пророкъ	41	47r
Средѣ двои развонникуу	42	47r
Оуслышахо слухо твои и оубоухоса	43	47r
Оуслышахо слухо твои господи	44	47v
Оуслышахо боже слухо твои и оубоухоса	45	47v
Твоѣго на земли явленнѣ христе боже	46	47v
Се бога наше што дѣвы	47	47v
Оуслышахо твоѣ христе во истинѣ	48	47v

пісня 5

Ты господи ми свѣто	49	48r
Оудившася вселенская во божественѣи славі	50	48r
Оудившася вселенская во божественѣи памети	51	48r
На сионѣ горѣ возынде	52	48r
Изъавлениѣ и щыщениѣ	53	48v
Нынѣ востанѣ	54	48v
Просвѣщениѣ твоѣ господи	55	48v
Воспѣи ми господи	56	49r
Въспѣи свѣто и просвещен оутро	57	49r
Неч[ес]тннн не оузержте славы твоѣа	58	49r
Часть моя еси господи	59	49r
Ото свѣта штогонавыи	60	49v
Жалосте примѣте люде	61	49v
Иракъ разреши грѣха моего	62	49v
Из ноци оутреннюющаа	63	49v
Возедавыи насю соущаа люди	64	50r
Оутро свѣтело намю	65	50r

пісня 6

Поже роу ти со глаголю хвалениа	66	50r
Приндоху во глѣбнны морескыа	67	50r
Возопиша с веселиемъ	68	50r
Вонгда скорѣху возопиху	69	50v
Боурею грѣховеною погружаема	70	50v
Божественое се и вселенственое	71	50v
Щыщенне намю христе	72	50v
Буреа ма помышлении постигоши	73	51r
Во поучинѣ житѣнствен	74	51r
Возопилъ проовразоуа	75	51r
Икоже пророка ивнѣ	76	51r
Во китѣ тридневено быво	77	51r
Да не погружите мене буреа воденаа	78	51v

пісня 7

Во печи аврамскыа	79	51v
Не послужиша твари	80	51v
Спасыи во огни	81	52r
Искони безначаленое слово	82	52r
Аврааместни древле во вавилонѣ	83	52r
Глаголавыи на горѣ со монѣшаме	85	52r
Согласено оустраши ницалеская пѣснѣ	84	52v
Огнь пала во печи	86	52v
Отческыи боже не посрами насю	87	52v
Благословено еси боже	88	52v
Юноша три во вавилонѣ	89	53r
Тѣлоу оубо златому не поклоншася дѣти	90	53r

Не предан же насю до конца	91	53r
пісня 8		
Роуцѣ распротерь данилѣ	92	53v
Штрокы благочестивыѣ	93	53v
Изъавителю вѣсѣхо	94	53v
Веселисѣ нероусалиме	95	54r
Во огни пламеннѣ	96	54r
Въ вавилонѣ штроцы	97	54r
Иже во шбразѣ аггела	98	54v
Радоушесѣ по шсоуженинѣ	99	54v
Разрѣшасѣте оузы	100	54v
Слыши штроковнице	101	55r
Цесарѣ христа бога	102	55r
Всѣческаѣ владыко	103	55r
Всѣ дѣла божиѣ	104	55v
Распятаго плотни на крестѣ	105	55v
Земля и всѣ шже на неи	106	55v
Всѣческаѣ носли	107	55v
пісня 9		
Камень нероукоуѣчныѣ	108	56r
Всѣлако земено да възрасѣтѣ	109	56r
Радоушисѣ царице	110	56r
Рожество ти нечѣбно	111	56v
Бого госпюде и явилсѣ намю	112	56v
Танна божиѣ пречистаѣ	113	56v
Тѣ преславленюю невѣстоу	114	57r
Ико доушевленеме божиѣ кивотѣ	115	57r
Сѣва оубо недоугоме	116	57r
Возвеличимо вси челоуѣкоуиѣ твоѣ	117	57v
Во везѣменнѣмъ рожествѣ	118	57v
Ико сотвори миѣ	119	57v
Монѣи на горѣ нешпалимою коупиноу видѣ	120	57v
Тѣ невѣстимаго слова	121	58r
Што землиныхю рожешисѣ	122	58r
Тѣ брако неискоуенимоу	123	58r
Сѣтвори державоу мыщюю своєю	124	58r
Дѣво мюченице моногюстрастенаѣ	125	58v

Глас 5

пісня 1		
Конѣ и всадника во море	1	59r
Шпасителю богоу во мори	2	59r

Земля на нивже не восна	3	59v
Понмо господевн сотворешемлю дивенал чуда	4	59v
Бого ависа на земан	5	59v
Пѣсне повѣденоуи принесемо	6	59v
пісня 2		
Видите видите яко азо єсме бого	7	60r
Възнемн небо и возглаголи и восхваляи	8	60r
пісня 3		
Оутвержен ни на челже	9	60r
Надо єзыки бого воцєсариса	10	60v
Силою крєста твоего христе	11	60v
Движимое сердце мое господє	12	60v
Оутверди ны боже спасє	13	60v
пісня 4		
Божественое твоє разумѣво	14	60v
Оуслышахо слоухо силы крєста	15	61r
Дѣла смотрениа твоего господи	16	61r
Оуслышахо господи слоухо твон	17	61r
Оуслышахо господи из гроба	18	61r
Оуслышахо слоухо твон и оубоахоса	19	61r
пісня 5		
Вдѣлиса свѣтоме яко и ризон	20	61v
Оутрєннєще вопиємо ти господи	21	61v
Восили христе боже	22	61v
Свѣте истиненин христе боже	23	61v
Шкаанноуи душу мою	24	61v
Шт ноши оутрєннєще хвалимо тя	25	62r
пісня 6		
Шбынде ма бездена	26	62r
Волнащєса бурєи	27	62r
Отъ кыта пророка сопасло єсте	28	62r
Якоже пророка што звѣри	29	62v
Возопихо во печали моєи	30	62v
пісня 7		
Превозносимыи штцєме господє	31	62v
В печи шгненєн пѣвца спасо	32	62v
Благословєнъ єси боже	33	62v
Огна гашєннє штроко	34	63r
пісня 8		
Тєє вєсєдѣтелю во печи	35	63r
Изо штеца прєжє вѣко	36	63r
Творєца вєсєл твари	37	63r
Прєподобнии твон христе штроцы	38	63v
Аггєло сонємо и чєловѣко соборо	39	63v

Всѣмо твореця и спаса	40	63v
пісня 9		
Ісана ликоуи	41	63v
Та паче оума и словеси	42	63v
Та блаженноу в женаху	43	64r
Ико сотвори товѣ величїе	44	64r
Величаемо христе твою непорочену матере	45	64r
Глас 6		
пісня 1		
Ико по суху ходивь израиль	1	65r
Волною морескою сокрывошаго древле	2	65v
Отченоме пресечено быте море	3	65v
Чувственныи Фарауно	4	65v
Помощенико и покровителе	5	65v
Понмо господевн штъ работы	6	66r
пісня 2		
Видите видите яко азо есме бога	7	66r
Видите видите яко азо есме бога ваше	8	66r
Вънеми нево и возглаголю... штъ дѣвы	9	66r–66v
Вънеми нево и возглаголю... единаго	10	66v
пісня 3		
Нѣсте свѣта якоже ты господи	11	66v
Товою христе небеса оутвержаема весл	12	66v
Оутверди мене христе	13	66v
На недвижимоме христе камени	14	66v–67r
На твердемь вѣры твоєа камени	15	67r
Разширишася на врагы оуста мол	16	67r
Тебе на водаху повѣшешааго	17	67r
Господе сы всемоу и зиждителе бога	18	67r
Утверди господи на камени	19	67v
пісня 4		
Христосо мнѣ сила бога и господа	20	67v
Оудивися твои разумо штъ мене	21	67v
Покрыла есте небеса	22	67v
Иже на крестѣ твоє боженственоє смиренїе	23	68r
Провидя пророко танны твоєа	24	68r
Оуслышав же пророкъ приходѣ твои	25	68r
Оуслышаху господи слѣху твои	26	68v
пісня 5		
Бо[ж]имѣ свѣтомь ти блаже	27	68v
Ииро много лубашимо	28	68v
Восилвыи свѣто всемѣ мирѣ	29	68v
Из ноши оутренюише	30	69r

Гонзоме лубове совезуєми	31	69r
К товѣ ѡтрению милосерднѣ	32	69r
Боговлениѣ ти христе	33	69r
пісня 6		
Житѣнскаго моря воздвнзаєма зрѣ	34	69v
Бездена послѣденѣя грѣхово шбынде ма	35	69v
Возопихо вєгѣме сердцеме	36	69v
Ито выте но не ѡдержане	37	69v
Китоме пожертво греховенныме	38	70r
Во пловоушѣ звѣре ишна вовержено	39	70r
Возопихо господи злыми ѡдержимо	40	70r
пісня 7		
Хладодавецѣ ѡубо печь сотвори аггелѣ	41	70r
ѡтроцы во вавилонѣ печи	42	70v
Неизреченное чндо	43	70v
Богрѣшихомо и безаконовахомо	44	70v
Свѣтыхо ти ѡтроко хвалы послѣшаво	45	71r
пісня 8		
Ис пламени св[ЕТ]ымыѣ роєѣ источи	46	71r
ѡужасниѣ болнѣса небо	47	71r
По законѣ ѡтечи превлаженни	48	71v
Свѣттии ѡтроцы во вавилонѣ	49	71v
Бгоже вон небесении славате	50	71v
Тѣло злобѣ богопротивено ѡтроци	51	72r
ѡтроко пѣне воєлемо вѣрении	52	72r
Прохлажан горящѣю пеще бже	53	72r
Бога ѡтеца содѣтелѣ	54	72r
пісня 9		
Бога челоуѣкомѣ неѡдобѣ видѣти	55	72v
Не рыдан мене мати	56	72v
ѡтранєствнѣ владыченѣ	57	72v
Безрѣменено зачатнє	58	73r
Чєстєнѣшою хєроувиомо	59	73r
Приниошиѣ радостє аггєломо	60	73r

Глас 7

пісня 1		
Маниємѣ ти на земено	1	74r
Во понте покры фарауна	2	74v
Истрашѣшємоу богоу фарауна	3	74v
Сѣкроушєшємоу врани	4	74v
Поспѣшєствовавоша бога	5	74v
Понмо господєви погроушєшємоу	6	74v

пісня 2		
Видите видите яко азо есме бога во мори	7	75r
Видите видите яко азо есме бога ваше	8	75r
Вонми небо и возглаголю	9	75r
пісня 3		
В начатцѣ небеса вселеныме словоме си	10	75r
Сзвыше силоу ученикомо христе	11	75v
Оутверднсе сердце мое ѡ господѣ	12	75v
Оутверднса вѣрою церкви	13	75v
Оутвержен небеса словоме	14	75v
пісня 4		
Штча нѣдра не вставлен	15	76r
Смотрли пророко	16	76r
Покрыла есте небеса	17	76r
Оуслышахо слоухо твон и оубоухоса	18	76r
Оуслышахо слоухо твон господи	19	76r
Плотное пришествие твоє	20	76v
Покрыло есте небеса доверодѣтели твоа	21	76v
пісня 5		
Нощь несвѣтла невѣрнымь	22	76v
К тоуѣ оутреню и тоуѣ вопию	23	76v
Оутренюще христе на славоу	24	76v
Штогнавыи ноще страстеноу	25	77r
Оутренюте доухо мон	26	77r
Страха ради твоего	27	77r
Господи боже мон	28	77r
пісня 6		
Възопихо господи во скорбе мон	29	77v
Плавающаго во молвѣ	30	77v
Ивна ис чрева адова вопиаше	31	77v
Въ глубиноу греховеноу	32	77v
пісня 7		
Въ печи соуще хладѣистии	33	78r
Иже в печь огненоу воверженн	34	78r
Пеще горящюу прохладило еси	35	78r
Пеще штроцы огнепалноу	36	78r
Пещныхо штроко не коеноуся	37	78v
пісня 8		
Нешпална огнеме во синан	38	78v
Отроци зовахоу во печи	39	78v
Пещнымо штрокомо оуподоблешеса	40	78v
Въ истинноу соущаго бога	43	79r
Ангеломн немолчено во вышененхо	41	79r
Єдинаго безначаленаго цесаря	42	79r

Страшнаго херовнмоме	49	79r
Сотцимъ во печи штрокомо	45	79r
пісня 9		
Радоуиса невѣсто свѣтелеа мати	46	79v
Не тлѣниа искоушениа рожешна	47	79v
Выше обычаа матерє	48	79v
Тебе чистоу матерє дѣвоу	44	80r
Препѣтаа невесо превышешна	50	80r
Безсѣменна зачатие	51	80r
Мати богоу и дѣва	52	80r

Глас 8

пісня 1		
Възроужена фараона погроузи	1	81r
Воду прошедаз тако по соуху	2	81v
Креста начертаво монсен	3	81v
Понмо пѣне богоу	8	81v
Истрашошааго во мори моучителство	4	82r
Съкроушешемоу брани мышцею своею	5	82r
Посѣченни и несекомаго пресѣче	6	82r
Пѣне во слемь лядиѣ	7	82r
Море шгоуствєваа погроузино	9	82v
Понмо господєви проведошешмоу ляди своа	10	82v
Понмо господєви вси лядиѣ	11	82v
Ізраиля што работы избавило єси	12	83r
пісня 2		
Видите видите тако азо єсме кого ваше	13	83r
Видите видите тако азо єсме кого	14	83r
Видите видите тако азо єсме кого ваше	15	83r–83v
Вънеми небо и возглаголю и воспон	16	83v
Вънеми небо и возглаголю и вохвалю	17	83v
пісня 3		
Утвержен небєса во начатцѣ	18	83v
Ты єси оутверженіє	19	84r
Небєсномоу кроугѣ	21	84r
Страхо твои господи воладн	20	84r
Жєзло во шєрасѣ таннѣ	22	84r
Утвердєса сердце моє	23	84v
Оутверженіє моє спасє ты єси	24	84v
Нѣсьте свѣта тако господє	25	84v
Оутвержен небєса словоме си	26	84v
Оутвержен роукою своею	27	85r
Оутверди наше оумо и сердца	28	85r

пісня 4

Ты ми христе господи	29	85r
Оуслышахо господи смотрениа	30	85r–85v
Пророко аввакоумо мысленныма шчима	31	85v
Въсѣде на коня на апостола	32	85v
Оуслышахо господи слухо твои	33	85v
Танноу ти пророко предозера	34	86r
Услышахо слухо силы твоѣа	35	86r
Ис плоти твоѣа лѹча божественныа	36	86r
Из горы пресѣченныа слово пророко	36	86r

пісня 5

Воскоую ма шчѣриноу	37	86v
Просвѣти нас повелениѣм си	38	86v
Оутренюще вопиѣмо ти господи	39	86v
Шчѣ ноши невидениа по доушетлѣненоу поути	40	86v
Ярако доуша моѣа шчѣжени	41	87r
Шчѣ треблаженое древо	42	87r
Оутренюште доухо мои къ тобѣ	43	87r
Отъ ноши невидениа богоразумиѣме	44	87v
Страстеныа ма меглы	45	87v
Господи боже наше миро данже намо	46	87v

пісня 6

Молитвоу пролиу къ господоу	47	88r
Щѣсти ма спасе	48	88r
Воденоу звѣри во шчѣроуѣ	49	88r
К могоущемоу спасти ма богоу	56	88v
Ризоу ми поданже свѣтелоу	50	88v
Ішоу во китѣ господи	51	88v
Икоже пророка избави	52	88v
Бездена грѣховенаа	53	89r
Ико воды мѡрескыа	54	89r
Одержима ма прими милосерде	55	89r
Ис черева адова вшплъ мои	57	89r–89v

пісня 7

Божиа сохожениа шгне	58	89v
Иже шчѣ нидѣа дошедоше отроцы	59	89v
Безоумна заповѣдъ мѡчнителя	60	89v
Иже халдѣискыа печи	61	90r
На поли молевенѣ	62	90r
Дѣти єврейскыа во печи	63	90v
Халдѣискаа пеще шгнеме	64	90v
Основавын землю въ начатоуѣ	65	90v
Ангеломе штроки	66	90v
Дѣти благочестивыа во вавилонѣ	67	91r
Отроки во печи прохладжен	68	91r

пісня 8

Седемь седмицею печь	69	91r
Пшѣдители врагоу и пламене	70	91v
Благословите дѣти тронци	71	91v
Нечестна органы страненыме гласоме	72	91v
Покрывает водами	73	92r
Проявленого на горѣ свѣтен	74	92r
Мусикнискиме органоме согласашчимо	75	92r
Разжьжѣте печь седмицею	б/н, б/НОТ	92r–92v
Царя небесенаго	76	92v
Ангели небеса на престолѣ	77	92v
Богозраченых дѣти	78	92v–93r
Изо штеца преже вѣко роженнаго	79	93r
Безначаленаго цесаря славы	80	93r
Преподобенин твои штроцы	81	93r

пісня 9

Констину богородицу	82	93r
Оудивиса оубо ш семе небо	83	93v
Чюже есте матеремо	84	93v
Оустрашиса велико слоухо	85	93v
Сънѣди ради дровенла	86	94r
Благословено господо бого израилево	87	94r
Невидимы зрако божественѣ	88	94r
Та вракоу неискоушимоу	90	94v
Возвеличимо та матере свѣтѣ	91	94v
Возвеличимо та пренепороченоу	92	94v
Проявленого на горѣ законодавецю	93	94v
Чистоу и славеную почтемо	94	95r
Таино си богородице	95	95r
Та небеси и земли ходотал	96	95r
Та богородицу матере свѣтоу	89	95r–95v
Воспитанаа во свѣтыихо свѣтла	97	95v
Оустава преиде естества	98	95v

Додаткові ірмоси з-поза основного розділу восьми гласів

Недѣла 7 поста

Глас 1

пісня 1	
Божественый прообрази	156v
пісня 3	
Оутверди владыко христе	156v
пісня 4	
На крестѣ та силене	157r

пісня 5	Оутреннюю тѣ воспеваетмо	157r
пісня 6	Въразѣ божественнаго креста	157v
пісня 7	Ис пламени штроки избавлени	157v
пісня 8	Роуцѣ во ровѣ повержено	157v
пісня 9	Ш мачи дѣво богородице	158

Стухѣ ѿмѣнный дек[абри] к̄ (24)
в навечерне рождества христова на павечерни

Глас 6

пісня 1	Волною морьскою	232r
пісня 3	Тебе на водахѣ	232r
пісня 4	Иже ѿ девы бжественное	б/нот 232v

Ірмосѣ ѿмѣнный генваря ѣ въ навечерне Богомвлениа

Глас 6

пісня 5	К тебѣ оутренню милосердіѣ ради	232v
пісня 8	Тѣло злобѣ	232v

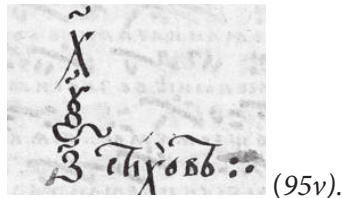
Декабри к̄ (23)

Глас 6

пісня 3	Господѣ сынъ всеу изидатель бога	233r
пісня 4	Го оузома лнбове	233r
пісня 9	Странствіѣ владычєна	233v

Наприкінці 9-ї пісні 8 гласу писар сповіщає загальну кількість ірмосів – 667:

Та насправді ірмосів трохи менше – 660, з яких в основному розділі восьми гласів пронумеровані 636 і 5 без номерів, а 16 ірмосів знаходяться в інших розділах – каноні 3-ї неділі Вел. посту та *розниках*.

<ТРИОДЬ ЦВІТНА> – [у Вел. четвер тропар] *Єгда славнии мученици* (97r), ремарка про Євангельське читання, [Страсті]: антифон 1, глас 8 *Книзи людестии* (97v–111v), у Вел. п'ятницю *треп'к'инець* глас 6 [пісня 5 тропар 1] *Оумывоше ноги* (112r), світилен *Разбойника раю* (114r), стихири на *хваліте* глас 3 *Дѣѣ лоукавѣ сотвори, Денесь владыка и госпode* та ін., на вечірні стихира глас 5 *Тебе ѡдѣѣщегося свѣтоме* (без нотних знаків, 118r–119r); *В сѣботу велікою канонъ нагрѣшныи* глас 6 [тропарі з вказівками на інципіти ірмосів] *Господи воже мон* (119r–124r), в суботу на вел. вечірні стихири *Денесе адо стона* та ін. (125r), за Херувимську *Да молчить всака плоть* (126r), канѡ на с'тою пасхѣ глас 1 пісня 1 [тропар 1] *Учистимъ чувствни* (127r–131r), стихири глас 5 *Пасха свѣщенна, Придѣте от виденна жены, Мироносица жены, Пасха красена, Воскресенна дене, Христосъ воскрес изъ мертвыхъ* та ін. (131r–132v).

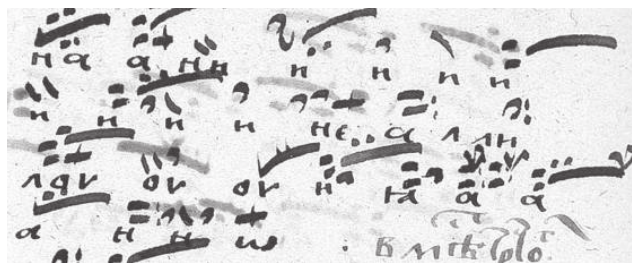
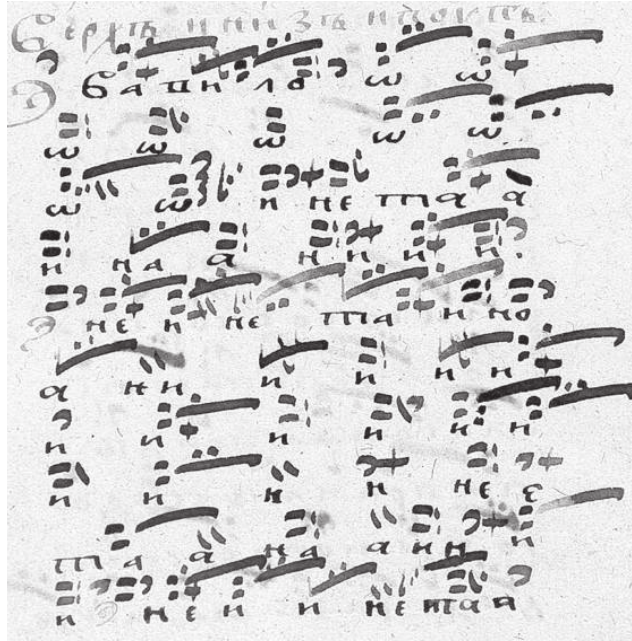
ПОДѢБНИКИ на 8 гласів – глас 1 *Невеснымъ чиномъ, Прехваленни мученици, Ѡ дивное чюдо, Кими похвалеными вѣнецы*, глас 2 *Доме ефрантово, Єгда што древа, Терпаше мучениа*, глас 3 *Велиа креста твоего*, глас 4 *Ико добла, Далъ еси знаменне, Званнии свыше, Хотѣхъ слезамы*, глас 5 *Радоуиса живоноснии кресте, Преподобене штече богоносе Февдосне*, глас 6 *Веселупованне на небесехо, Пеначаемал житиа, Третини день воскресель еси, Ангелескыа предо идоуте силы*, глас 7 *Не к томоу возбраняеми*, глас 8 *Господи аще на соудниши, Ѡ преславное чюдо, Мученици твои господи, Что вы наречемо, Иже во едеме рли древле* (135r–143r).

<ТРИОДЬ ПОСТНА з вкрапленнями з цвітної> – по 50 псалмі стихири *Покаланиа штоверзи, На спасенноу стезю, Множество содѣанных ми золъ* (143r–143v), два прокимни у Вел. піст *Не штоврати лица твоего, Далъ еси достолюне* (144r), на літургії преждеосвященній *Да сѣ исправитъ молитва мол, перенос в вел[икий] пост Ныне силы небесныа*, два причасники *Вкоушите и видите, Благословля господа* (144r–144v), задостойник на літургії *Василія Великого Ѡ тоуwwwvwѣѣѣѣѣ радуетсѣ* (145r), в неділю 3 Вел. посту

вилонь і на початку кількох рядків зі знаком Э³:

(183r-183v);

далі змісто трисвятого на Різдво Христове Єлицы во Христа (183v), два тропарі на Богоявлення Гласо господена, Денесе Христоєъ (183v-184v); стихирі евангельські на 8 гласів, глас 1 На гороу оученикѡмѡ (184v-193r).

³ Цей знак маркує передусім багатоголосий (строчний) спів; найповніше його дослідили Ірина Єфімова та Анатолій Конотоп (див.: И. В. Ефимова. Многоголосие в русском профессиональном певческом искусстве XVII – начала XVIII века: Дисс. канд. искусств. Ленинград 1984, розділ 1; А. Конотоп. Русское строчное многоголосие XVI-XVII веков: Текстология. Стилъ. Культурный контекст. Москва: Композитор 2005, с. 19-77).

ВЕЛИЧАННЯ на поліелеях і ПРИПШЛИ на 9-их піснях канонів (без невм і частина з невмами): на Різдво Богородиці *Величаємъ та пресвѣтаѧ дѣво* і два припіли на 9-й пісні канону *Величан доуше моѧ їже ѡто акима и анны та Величан доуше моѧ преславное рождество*, на Воздвиження, Йоану Богослову, Покров, Святителям *общимъ*, Введення, Різдво Христове, Богоявлення, Стрітення, далі з невмами (197r–198v) – Трьом Святителям, Благовіщення, В'їхання, в суботу Лазареву, в суботу Вел. надгробне, в неділю Томину, Вознесіння, П'ятидесятниця, Преображення, Успіння, Різдво Йоана [Хрестителя], Нерукотворний образ, Пророка Ілії, Петру і Павлу, *обрітеніє честної* [глави Йоана Хрестителя], Усікновення, Апостолом *общим*, великомученикам *общим*, преподобним *общим* (193r–204r); серед доповнень з нотними знаками – по 50-му псалмі *Всѣческаѧ денесе радости* (196v), припів на 9-й пісні канону *Богородице дѣво оупованиѧ хреститиномъ* та ін. (197r–198v), величання надгробне у Вел. суботу *Величаемъ та живодавецѧ* (200v) та ін.

<ОКТОЇХ воскресний>, на 8 гласів – догматики з богородичними, сидальні, степенні-антифони, глас 1 *Всемирендѡ славѡ, Ѣ исполнилѧ Ісѧнно прореченіѧ, Грѡвъ твоѧ спасе, Матеръ та божию, вонегда скорбити ми, без невм прокимни* (206r–231r).

<ВСЕНОЩНА> – псалом *Благослови доуше моѧ господа, Ѣ нами богъ* (231r–231v).

<РОЗНИКИ> – *Стіхї ѡмѣнный* в навечеріє 24 грудня глас 6, пісня 1 (і 3), ірмос *Волноу морьскоу*, 23 січня трипіснецъ, глас 6, пісня 3 *Господе сый всему и зижидатель богу* (232r–233v); *демество починает* – *Вѣчнаѧ памѧть* (233v).

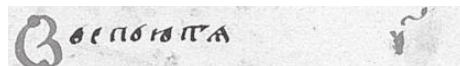
<РЕЄСТР ІРМОСІВ> – Октоїха (233r^a–234v), Тріоді – укладені за гласами (234v–236v), Мінеї – серед них Покров (1.10), перенесення мощей св. о. Николи (9.05), кн.–муч. Борису і Глібу (24.07, 236v–257r), Богородичник, за гласами (257r–258r).

<АЗБУКА НЕВМ> – *Ѣ именѧ знаменію како зовѣтѧ* (258v–259r).

КОМЕНТАР

- 2v – Христосъ раждаеться, в рукописах переважно раждаеться (Супр, 34r), також раждеться (Слов, Аа'3), раждетъся (Льв нотол, 73r).
- 15r – Побеждаютъся естества, так само у Супр (61r) і Льв нотол (103v), що наводить на думку про близьку спорідненість цих трьох ірмолоїв; у Слов Побеждаютъся (Аθ'5).
- 22v – ірмос Оугле нелани проявляя як 93 записаний між №№ 39 і 40; так само і в Супр (74v).
- 23r – Во бездане греховне, так само безне у Супр (76r), у Льв нотол бездане (14v); див. вище примітку до арк. 15r.
- 27r – Неизреченною мудростию, в інших рукописах у чи оу – мудростию (Супр, 82r), (Слов, Вη'6), мудростию (КПл 1629, 117r–117v).
- 30r – Душами чистими – так і в Слов (Вθ'11), у лінійних чистими (Льв нотол, 159r) (Супр, 89r).
- 31r – Воспои тѣ христе боже мон – цей текст без невм і записаний тим самим писарем; невиразною є цифра на полі, де виставлені номери ірмосів; ймовірно, писар починав писати наступне число ірмоса 94, але не завершив і замазав написане, бо засумнівався, що це ірмос:

Щодо змісту цього тексту, то, на думку проф. Крістіана Ганніка, це доповнення викликає подив, бо укладене з ряду не пов'язаних між собою фраз. Ймовірно, це вказівки-ремарки, що додавалися до канонів як припиви у дні Великого посту й укладалися з уривків біблійних пісень, наприклад, у п'ятницю третьої неділі (пор.: воспѣваемъ тѣ христе боже обнищавшаго нас ради в ірмосі *От ноци утренююще* пісні 5 гласу 5). Цікаво, що цей текст нами віднайдено в Хіландарському слов'яно-руському ірмологіоні початку XIII ст. за публікацією Романа Якобсона¹; причому також

¹ *Fragmenta Chilandarica palaeoslavica*, В.: *Hirmologium. Codex monasterii Chilandarici* 308. *Phototypice depictus. Praefatus Roman Jakobson* [=ММВ V]. Copenhagen 1957, арк. 62r–63r. 108 аркушів з Хіландарського ірмоля з Афону привіз Василь

у вигляді додатка рукою основного писаря після ірмосів 9 пісні 2 гласу, але з невмами і пронумерованими уривками від 1 до 9 (з пропуском числа 3), тобто за нумерацією пісень у каноні. Якобсон, відомий американський філолог, намагався зрозуміти цей текст і запропонував його зворотний переклад грецькою мовою², але ця спроба, на думку Крістіана Ганніка, є невдалою та неправильною по суті, і тому він відсутній у відомому інципітарії грецьких гимнографічних текстів Енріки Фольєрі.

Та для нас цінним є сам факт повторення цього додатка в нашому Лаврівському ірмологіоні й у такому самому контексті – після останнього ірмоса дев'ятої пісні 2 гласу. Цей факт виразно промовляє за тяглість і взаємопов'язаність киево-руського невменного ірмологіона початку XIII і нашого Лаврівського кінця XVI ст.

Подаємо цей текст у паралельному зіставленні з Лаврівського та Хіландарського ірмолоїв:

Chil.   ѿ.   **Въспою ти христе боже мон .**
Лавр.   **Воспою тѧ христе боже мон .**

Chil.   **мене ради обнищавъшю ти волею .**
Лавр.   **мене ради вбнищавшю ти .**

Chil.   **волею да обогациюса твоимь**
Лавр.   **волею да вбогациюса .**

Chil.   **твоимь [божествомь .]**
[Лавр.   **твоимь божествомь .**

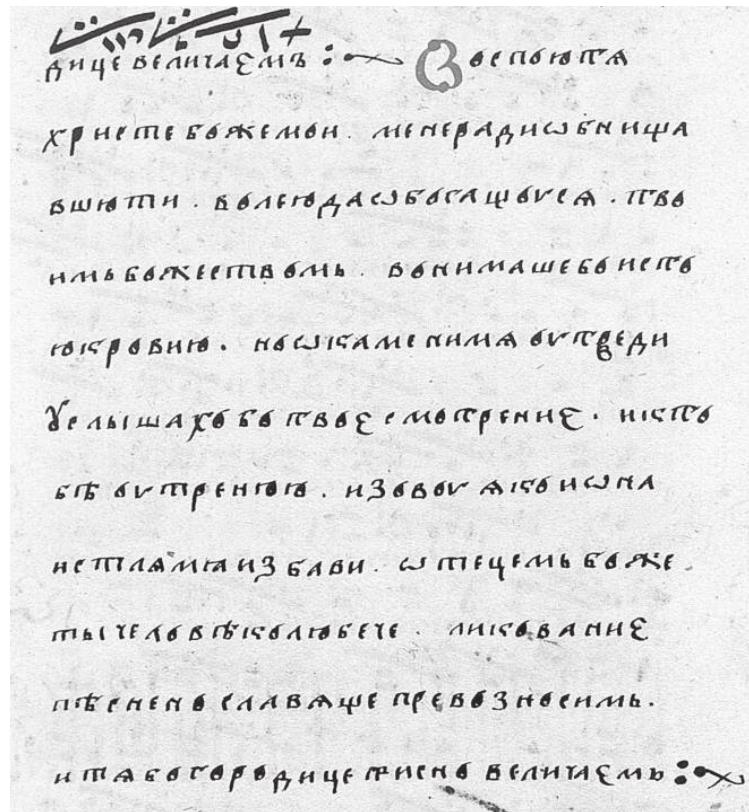
Григорович (див.: Ф. Петрунь. Рукописна збірка В. І. Григоровича // *Праці Одеської центральної наукової бібліотеки*, т. I. Одеса 1927, с. 142, № 2 – без назви кодекса), 100 з яких зберігаються в РГБ, Григ. 37, а вісім – в РНБ, Q.п.І.75 (збірка Бичкова); датують цей рукопис раннім XIII ст. (*Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в СССР: XI–XIII вв.* / Археографическая комиссия СССР. Москва: Наука 1984, с. 225–227, № 202, 203). Цікаво, що російський лінгвіст Олексій Соболевський вважав цей рукопис галицько-волинським за походженням, що ще більше наближає його до нашого Лаврівського ірмологіона; правда, Ватрослав Ягіч і Габор Хорват схилилися до київського походження (див.: Ю. Ясіновський. *Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу*. Львів 2011, с. 85).

² Там само, с. 12–13.

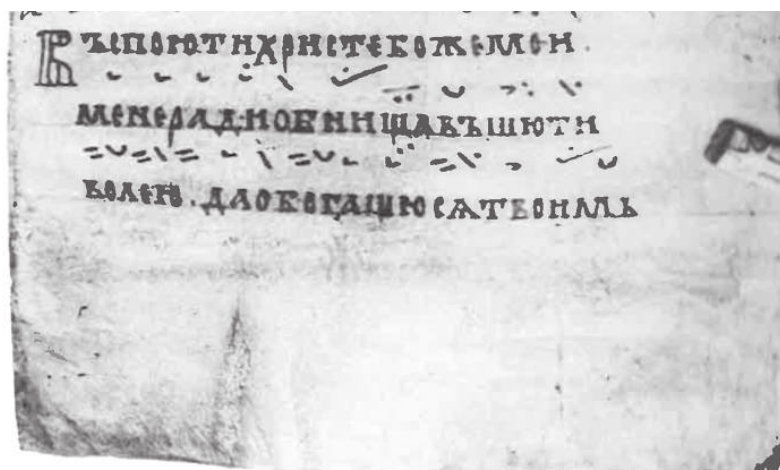

Chil.		[во]ни[маше бо истовою кровню .
Лавр.		вонимаше бо истою кровню .
Chil.	ї	нъ ѡтѣ камене ма вѣрѣ оутверди .
Лавр.		но ѡ камени ма оутве[р]ди [.]
Chil.	ѣ	оуслышахъ бо . твоѣ съмотрѣнїѣ .
Лавр.		Услышахо бо твоѣ смотрение .
Chil.	ѣ	и къ тебе оутрънюю .
Лавр.		и к тобѣ оутренюю .
Chil.	ѣ	и зовоу ко ивна .
Лавр.		и зовоу ако ивна .
Chil.		ис тѣл ма възведи .
Лавр.		ис тѣл ма избави .
Chil.	ѣ	отъцьмъ боже тѣ чловѣче .
Лавр.		отъцемъ боже тѣ чловѣколюбче .
Chil.	ї	лик[кованїѣ] [пѣснь]ми слава[ще перевозно]симъ .
Лавр.		ликованїе пѣснено славаще перевозносимъ .
Chil.	ѣ	и тѣ богородице присно величакмъ .
Лавр.		и тѣ богородице присно величаемъ .

Лаврівський ірмолой, 31r

Хиландарський ірмолой, 62r-63r

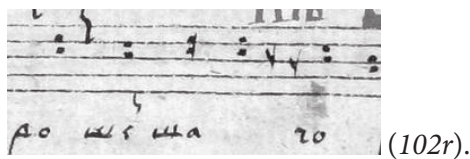

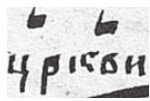
НИ
 ИСТОМОСКОРО
 ВНЮ. Г. НЪОТЪКАМЕНЕ
 МАВЪ РЫОУ
 ТВЕРДН Д. ОУСЛЫШАХЪ
 БО ТВОКСЪМОТРЕНИИ.
 Е. НКЪТЪБОУТРИЮЮ. З.
 ИЗОБОУ ГАКС НО НА. ИСТА
 АГА МАВЪЗВЕДН. З. ОТЪ
 ЦЪМЪБОЖЕ ТАУЛОВКУ

ЛНИ
 МН. СЛАБ
 СМЪ. НТАБОГОРИДИ
 ЦЕ ПРМО ВЕЛНУАНМЪ.

- 35r – Прѣвѣненоу горю аввакоумъ, тут без невм, у Слов (Гд'10) з невмами; з нотами і в лінійних ірмологіонах (Супр, 96r; Льв нотол, 210r).
- 37r – Во глубиню сердца морскааго, таке подвоєння літери а є і в Слов (Гз'6); у Супр (101r) та в інших нотолінійних ірмолях такого подвоєння немає.
- 38v – Тебе во пещи ворошеншааго, таке подвоєння літери а є і в Слов (Гз'1), у нотолінійних ірмолях такого подвоєння немає; очевидно, ці подвоєння голосних літер пов'язані з потребою відповідної кількості складів, що добре видно в лінійно-мензуральному нотописі Супр:

- 44v – Веселиться в тебѣ цркви твоа: так у рукописі, ймовірно, що це описка, тут добре проглядається порожнє місце між літерами, де мала би бути літера е:

- 61v – Шдѣлися свѣтоме яко и ризю, так само і у Льв нотол (36r), у Слов яко ризю (Еє'1).
- 63r – Изо штеца преже вѣко, у Слов (Еη'2), Льв (219v) преже.
- 66r – Тебе на водахо повѣшшааго, про аналогічне подвоєння голосної див. вище на арк. 37r та 38v.
- 71r – Ис пламени св[ет]ымъ, у рукописі в цьому місці втрата тексту, реконструюємо за Супр (164r).
- 82r – Истржюшааго во мори, про таке подвоєння голосної див. вище на арк. 37r, 38v, 66r; у Слов інша граматична форма – Истржшешемю (На'3), та загальна кількість силаб залишається однаковою – 6; у лінійно-мензуральному записі силаб 5 (Супр, 184r), що компенсується подовженим звучанням перших двох складів.
- 86r – ірмос Ис плоти твоѣа як 99 записаний між №№ 35 і 36; так само і в Супр (191v).
- 92r–92v – Ражьжѣте пещь, у Слов цей ірмос також без нотних знаків (Иη'14).
- 93r – Изо штеца преже вѣко, у Слов (Иη'10), Супр (203v), Льв нотол (219v) преже.
- 119r – шѣоту, тут вжита літера юс великий, що прочитується як у.
- 127r – в каноні на Пасху лише тропарі, пісня 1, тропар 1 Шчистимъ чвѣствни, а ірмоси у вигляді інципітів.
- 129r–130v – із середини тропаря 1 пісні 8 канону на Воскресіння Придѣте новаго винограда після слова пришещѣмса зі слова помще починає писати другий писар.

- 140r – *Третини день воскресель еси*, тут очевидна помилка, має бути *воскресель* (**Льв нотол**, 235r).
- 145r – кількакратне повторення силаб у задостойнику **W тоwwwwekkkkkkk радочетель** промовляє за його особливу вокалізацію і засвідчує рецепцію віртуозного каллофонічного стилю з Балкан в часи т. зв. другого південнослов'янського впливу.
- 145v–146r – те саме в кондаку Пресв. Богородиці **W тоwwwwekkkkkkk радочетель**, пізніше в нотолінійних ірмолях цей стиль отримав назву *болгарський* напів.
- 156v–158r – *ірмоси канону* 3-ї неділі Вел. посту в основному розділі ірмосів відсутні.
- 165r – стихира на Різдво Христове *Августу єдиновластвующу*, тут пропущений рядок *во єдино царество мирско биша и*; пор. **Супр** (483r), **Льв нотол** (71v).
- 170v – стихира на Різдво Христове *Денесь Христось*, тут також пропущений рядок *и слово плоть биваеть*; пор. **Супр** (490r), **Льв нотол** (80r).
- 181r–183r – ремарки *верх*, *путь* і *низ*, як і знак *Э* на початку рядків, сигналізують про триголосий спів, де середній голос *путь*, очевидно, є відповідником західноєвропейському *cantus firmus*, тобто провідний голос, який проспівує основну мелодичну тему. В документах Успенського братства у Львові цей голос названо *трактем*, що за значенням, очевидно, аналогічно слову *путь*³. *Аненайка* – це вставна мелізматична прикраса візантійського походження, була вже відома у старокиївських кондакарях й активізувалася під час другого балканського впливу.
- 233v – *демество починает*, очевидно, йдеться про віртуозний спів соліста доместика (доместик, з гр. начальник, керівник⁴).

³ Див.: Ю. Ясиновський. З історії музики західноукраїнських земель XVI–XVII ст. // *Українське музикознавство*, вип. 21. Київ 1986, с. 110.

⁴ Досить поширене в давнішій російській історіографії тлумачення демества як співу домашнього спростував ще Іван Франко на користь *доместик* як *начальник* (див.: І. Франко. Лист Модеста Гринецького до гр. М. Осолінського з р. 1813 // *Житє і Слово* 3 (1895/2) 175–176.

Наша таблиця охоплює зображення неvm, написання старокириличною абеткою і в транслітерації сучасною українською абеткою, зберігаючи давні назви й граматичні форми. Тобто пропонуємо своєрідний термінологічний словник для сучасного науковця і виконавця-практика. Наприкінці таблиці подаємо неvmи, яких немає в азбуці, але вони вживаються в нотному тексті. Наголоси проставлені там, де вони є в самому рукописі, та слід зауважити, що подекуди через перевантаження тексту нотописом вони не проглядаються або ж писар їх не проставив.

ТАБЛИЦЯ НЕVM ЛАВРІВСЬКОГО ІРМОЛОЯ ЗА АЗБУКОЮ

СѢИМЕНА ЗНАМЕНІЮ КАКО ЗОВЕТСЯ

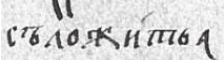
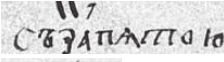
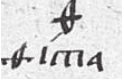
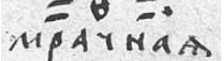
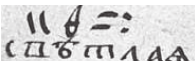
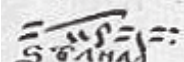
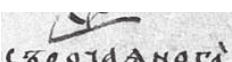

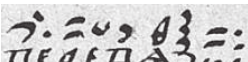

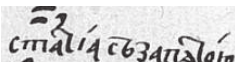
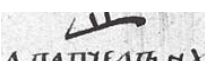
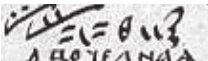
Се имена знаменію како зовется

	параклітѣ	паракліт
	змѣица	змїця
	кѣлизма	кулізма
	полѣкѣлизмы	полкулізми
	голѣбѣчикѣ	голубчик
	стопица	стопіця
	сѣ [о]чкѣмѣ	з очкѣм
	переводка	переводка
	чашка	чашка

	[чашка] ползнаа	[чашка] полная
	с подчашиемъ	з подчашием
	кржкъ	крюк
	[крюкъ] мрачный	[крюк] мрачный
	[крюкъ] свѣтлый	[крюк] свѣтлый
	[крюкъ] трѣсвѣтлый	[крюк] трѣсвѣтлый
	[крюкъ] съ подчашиемъ	[крюк] з подчашием
	[крюкъ] съ облакомъ	[крюк] з облакомъ
	скамейка	скамейка
	стрѣла	стріла
	[стрѣла] мрачнаа	[стріла] мрачная
	[стрѣла] свѣтлаа	[стріла] свѣтлая
	[стрѣла] съ подчашиемъ	[стріла] з подчашием
	[стрѣла] съ облакомъ	[стріла] з облакомъ
	[стрѣла] поводнаа	[стріла] поводная
	[стрѣла] поезднаа	[стріла] поездная

	[стрѣла] громнаа	[стріла] громная
	тряска	тряска
	статіа	статія
	[статіа] мрачнаа	[статія] мрачная
	[статіа] свѣтлаа	[статія] світлая
	[статіа] съ рогомъ	[статія] з рогом
	[статіа] закрытаа	[статія] закрытая
	палка	палка
	[палка] свѣтлаа	[палка] світлая
	[палка] воздернутаа	[палка] воздернутая
	крыж	криж
	челюстка	челюстка
	дуда	дуда
	нѣмка	німка
	хамила	хамила
	дервица	дербиця

	сѣложитѣ	сложитія
	[сѣложитѣ] сѣзѣпѣтѣ	[сложитія] зі запятѣю
	ѣтѣ	фітѣ
	[ѣтѣ] мрѣчнѣ	[фітѣ] мрачная
	[ѣтѣ] свѣтлѣ	[фітѣ] свѣтлая
	[ѣтѣ] зѣлнѣ	[фітѣ] зѣльная
	сѣрочѣ ногѣ	сорочѣя ногѣ
	клѣчѣ	ключѣ
	мѣчнѣ	мѣчикѣ
	осокѣ	осокаѣ
	рожокѣ	рожокѣ
	перевѣзка	перевѣзка
	зѣпѣтѣ	зѣпѣтѣя
	статѣ сѣзѣпѣтѣ	статѣя зі запятѣю
	двѣ в чѣлнѣ	двѣ в чѣлнѣ
	[ѣтѣ] двѣчѣлнѣ	[фітѣ] двѣчѣлнѣя

	[літа] трнстрѣзнааа	[фіта] трнстрїлна
	[літа] громогласнаа	[фіта] громогласная
	пауѣкъ	паук
	[пауѣкъ] великий	[паук] великий
	[статїа] закрытаа	[статїя] закрытая
	нѣмъка съ стрелою	німка зі стрелою
	КОБЫЛА	кобила
	хабѣва	хабува

НЕВМИ, ВІДСУТНІ В АЗБУЦІ, АЛЕ ВЖИВАНІ В ПІСНЕСПІВАХ

Назви неvm подані за Дмитрієм Разумовським і Васи́лієм Металловим та у транскрипції сучасною українською абеткою.

	стрїла громосвітлая (98r)
	стрїла громная з сорочою ногою (126v)
	стрїла з чашкою полною (101r)
	стрїла мрачная з облачком (39v, 104v)
	стрїла мрачная з подчашием (207r)
	стрїла світлая з подчашием (207r)
	стрїла поводная з облачком (113r)

	стріла поєздна з облячком (5r, 24v)
	стріла з подчашием і сорочою ногою (43r)
	стріла з сорочою ногою (126v)
	стріла світлая з сорочою ногою (127r, 181v)
	подчашие мрачное (37v)
	подчашие світле (101v)
	два в челні з чашкою (98r)
	крюк світлий з сорочою ногою (7r, 21r)
	крюк світлий з подчашием (27r)
	статія світлая з сорочою ногою (43r, 116r)
	дербиця світла (207r)

КОМЕНТАР

Паракліт. Писар, очевидно, помилився, написавши «пораклитъ», тому виправляємо.

Голубчик. У рукописі виписана неповна назва, адже знак графічно відповідає голубчику борзому.

Крюк. В азбуці записано через юс великий – *крѣкъ*, що мало б читатися «крук».

Стріли поводная і поїздна. У виданні азбук Д. Шабаліна бачимо, як змінювалася назва цих двох знаків у XV–XVI ст., оскільки трапляються різночитання і графічні додаткові знаки до стріли. Графічна форма стріли поїздної появляється з кін. XVI ст. з назвою «полукрижевая» чи «крижевая», бо має елемент крижа, натомість раніше це була стріла зі статією світлою.

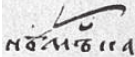
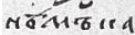
Тряска. В азбуці записана двічі.

Статія з рогом. Ще має назву «статія мала закрита» і складається зі статії і палки. В азбуці записана ще і як закрита, але вже велика, оскільки доповнена крапкою.

Криж. У азбуці позначення містить запяту і криж, хоча крижем є тільки графічний хрестик.

Дуда. Має ще графічну форму . Згодом ця невма отримала назву «труба», мабуть, в російських рукописах.

Німка. Записана двічі. Вдруге в азбуці записана у розділі фіт як німка . Цей знак теж мав різні видозміни в азбуках XV–XVI ст.: часто записували разом німку зі стрілою.

Сложитія. Як у випадку *съ очкомъ* містить описку писаря «съложитія».

Кобила. Вирізняється графікою – дві хвилясті горизонтальні лінії, рідкісний знак, у стихирі на Різдво Христове *Что ти принесемо* (165r).

Хабува. Рідкісний знак (116v, 117r, 118r, піснеспіви Вел. п'ятниці).

Фіти та їх різновиди змінюються за рахунок статії та сложитія, на відміну від фіти (простої), де є тільки фіта і статія. У залежності від знаків, які оточують фіти, вони отримали назви *мрачная* та *світлая* (статія з фітою), *двочелна* (у ряді знаків є знак «два в челні»), *тристрільна* (стріла у комбінації невм навколо фіти) та ін. Фіти як невменні знаки досліджували Д. Разумовський, В. Металлов, М. Бражников, а в Україні Ірина Зінченко. Їх називали «тайнозамкненими», оскільки далеко не завжди напіви розписувалися простими невмами, тож їх прочитання дуже ускладнювалося.

ОСОБЛИВОСТІ НЕВМЕННОЇ НОТАЦІЇ ЛАВРІВСЬКОГО ІРМОЛОГІОНА

Упорядкування невм у певній послідовності засвідчує добру орієнтацію в давньому нотописі, зокрема в літургійних пам'ятках Київської митрополії. Якщо першим етапом є фіксація музичного тексту за допомогою певних знаків, букв, невм, то наступним етапом є поява теоретичних азбук, де відбувається осмислення значення кожного знака і передачі їх значення під час навчання¹. Подібний перелік знаків трапляється в окремому розділі у візантійських *пападиках*². Очевидно, що під час співу з рукопису невми впізнавалися і засвоювалися в піснеспівах. Адже звичайний піснеспів починається з паракліта, і саме так починається невменна азбука. Тоді записувалися різні послідовності знаків, які завершуються крижем. Цікавим є подання кулизми (каденції) на початку азбуки.

---

¹ Азбуки-переліки відображали «познаковий» принцип розспіву (як і у візантійській нотації), тобто не позначали групи знаків, які відображають поспівки, окрім кулизми і фітних розспівів (див.: З. М. Гусейнова. «Извещение» Александра Мезенца и теория музыки XVII века / Кафедра музыкальной этнографии и древнерусского певческого искусства СПбГК. Санкт-Петербург 1995, с. 5). Згодом виникали азбуки-глумачення і кокизники (збірки поспівок), що було пов'язано з поступовим переходом від ладового осмогласся до поспівкового, звісно, окрім кулизми – каденції, яка мала характерну мелодичну ознаку гласу. На думку Мілоша Веліміровича, неповно записані назви свідчать про те, що ця термінологія була добре znana півчим, тому їй не потребувала повного запису (див.: М. Velimirovich. Russian Musical Azbuki: A Turning Point in the History of Slavonic Chant // *The Study of Medieval Chant: Paths and Bridges, East and West: In Honor of Kenneth Levy* / вид. Peter Gefferi. Oxford: The Boydell Press 2001, с. 257–268, тут с. 264).

² Найґрунтовнішою у вивченні слов'янських невм (з порівнянням візантійських і слов'янських) є праця Константина Флороса (див.: С. Floros. *Universale Neumenkunde: Entzifferung der ältesten byzantinischen Neumenschriften und der altslavischen sematischen Notation* 1–3. Kassel 1970; див. також: І. Міщенко. Великі групи знаків та їх місце в каллофонічній стихирі Преображення Протвлѡν τῆν Ἀνάστασιν // *Студії мистецтвознавчі* (2014/1) 14–28.

Про розспівність мелодій у другій половині азбуки сигналізують фіти та деякі інші знаки³.

У слов'янських рукописах з XV ст. невми розташовувалися за сімействами⁴, що бачимо й в азбуці лаврівського рукопису (крюки, статії, стріли)⁵. Цікавим є двократне повторення окремих знаків в азбуці, що можна розглядати як помилкове. Однак існує припущення, що звуки, які відображалися в послідовності знаків азбуки, запам'ятовувалися подібно, як слов'янська азбука – аз, буки, веди, тобто за певними моделями. Можливо, фрагмент з перерахуванням творив напів, який запам'ятовувався на слух, що було ключем до поєднання знаків через напів.

Щодо графіки невм⁶, то є як самостійні записи, так і з додатковими знаками чи складовими інших. Такі знаки, як паракліт, ключ, дуда, зміїца, не мають додаткових знаків, тоді як для знаків статії, стріли, дербиці, хамілі можуть бути додатковими очко, облачко, чашка, запята, що подані як окремі знаки (крім очка й облачка⁷). Є знаки, які входять

³ Такі дослідження проводили Василій Металлов та Максим Бражников; азбуки досліджували також Степан Смоленський, Ервін Кошмідер, Іван Гарднер, Зівар Гусейнова, Дмитрій Шабалін та ін. Відібрані знаки за датуванням є у праці В. Металлова *Русская симеография: Из области церковно-певческой археологии и палеографии*. Москва: Изд. Имп. Московского Археологического Ин-та 1912, с. 66. Велику кількість азбук зібрав, описав та опублікував Д. Шабалін (*Певческие азбуки Древней Руси* / публікація, переклад, предисловіе и комментарии Дмитрій Шабалін. Кемерово 1991; 2-е вид.: *Певческие азбуки Древней Руси: Тексты*. Краснодар: Сов. Кубань 2003).

⁴ М. Бражников виділив 21 сімейство невм: статії, крюки, стопиці, палки, чашки, стріли та ін. (*Русская певческая палеография*). Сама назва «Се имена» свідчить про давніший час, адже сам термін *азбука певческая* є умовним.

⁵ М. Качмар. Кулизьманий Ірмологіон: Азбука півчних знаків // *Перемишльські Архiepархіальні Відомості* 24 (Перемишль 2017) 368–381; її ж. Азбука кулизьманого Ірмологіону XVI ст. // *Українська музика* (2018/1) 115–119; її ж. Selected Features of Music Notation in Neumatic Manuscripts of Kyivan Metropolis from the XVIth century // *Roczniki Teologiczne* LXV (Lublin 2018) 57–68.

⁶ J. Wolf. *Handbuch der Notationskunde*, 1. Leipzig: Breitkopf & Härtel 1913, с. 61–96; J. Gardner, E. Koschmieder. *Ein handschriftliches Lehrbuch der altrussischen Neumenschrift* [=Abhandlungen der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Neue Folge, II]. München: Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften in Kommission beim Verlag 1966; також згадана вище праця К. Флороса.

⁷ А. В. Шек. Знаки «чашка полная» и «крюкъ с облачком» в певческих рукописях и теоретических руководствах по знаменной нотации XV–XVI вв. // *Богословский вестник* (2008–2009/8–9) 356–392.

до складу інших⁸. У рукописі різновидів знаків є більше, аніж в азбуці. М. Бражников уважав, що азбуки могли фіксувати ті знаки, які вже вийшли з ужитку в самому рукописі. Окремі знаки могли зберігати графічне зображення з іншою назвою⁹.

Основні жанри, за якими формувалися піснеспіви, були ірмоси (перший розділ Лаврівського ірмолая), мелодії яких використовувалися як моделі для різних текстів, і догматики, які мали власну мелодію. Ці два розділи є подібні за набором графічних знаків, головню тих, яких немає в азбуці. Так, характерними є стріла з облачком і крапкою (гласи 2 і 4), стріла з чашкою полною (глас 3), подчашіє мрачное і світлое (глас 5 і 8), стріла громосвітла (140v) у гласі 6. Особливо багато фіт і рідкісних знаків у розділі празничних стихир, а також страстях (буквально на кожному аркуші, 102r–106r), у догматиках вони є в більшості гласів, окрім 1, 6 і 8, у 2 гласі подібних стихирам. В окремих ірмосах можна побачити основні їх різновиди. Фіта обичная , або просто фіта, фіта зі змійцею – послідовність статії і фіти, трапляється в 1 і 4 гласах ірмосів. Подекуди замість статії писар використовує складніше . Фіта мрачная складає послідовність статії, фіти і статії із запятою; характерна для 2, 4, 6 гласів. Фіта світла – послідовність статії, фіти і статії світлої – найбільш уживана фіта; гласи 2, 6, 8. У 3 гласі фіта оточена двома світлими статіями – тресвітлая. Фіта двочелная трапляється в 3 і 8 гласах, п'ятогласная (із сорочою ногою) – у 5 гласі, зілная (так її називає писар в азбуці), з рогом – у гласі 6. Якщо скласти таблицю невм за різними жанрами, можна спостерегти їх уживаність за допомогою словника характерних знаків. Так, прикладом може послужити найновіше опрацювання репертуару слов'янських невм за рукописами XVI ст. Крістіана Ганніка у виданні Слов'янського ірмологіона¹⁰.

⁸ Запята входить графічно в такі знаки: голубчик, хаміла, дербиця, криж. Стопиця міститься у графіці челюстки. Чашка входить до полкулизми, хаміли, подчашія. Крюк теж має своє сімейство, а також є частиною знаків два в челні, сороча нога. Очко входить до знаків стопиця з очком, чашка полная, крюк світлий, скамейка, стріли, голубчик, різновиди палки. Палка є окремою групою і як складова дербиці. Близькі до палки є складитія. Дуда і німка, мечик та осока трапляються рідко.

⁹ М. В. Бражников. *Теория древнерусской музыки: По рукописным материалам XV–XVIII веков*. Ленинград: Музыка 1972, с. 58, 72.

¹⁰ Див.: Ch. Hannick. *Das altslavische Hirmologion: Edition und Kommentar* [=Monumenta Linguae Slavicae dialecti veteris: Fontes et dissertationes, 50]. Freiburg i. Br. Weiher 2006, Apparatus neumarum, с. 298.

Особливістю лаврівського рукопису є подвоєння знаків підряд, окрім стопиці і крюка, що є рідкісним явищем у кулизмянній нотації, на відміну від візантійської, стріла поїздная на 207v, стріла світла 209v, дербиця 138v, 207r, 208v, 209r, голубчик 117r, челюстка 102r. Також писар, очевидно, переспівував написане: на полях 55v, 109–110, 116, 121, 230 вписані пропущені невми.

На 181r–183r записаний піснеспів *На рцѣ вавилонстей* з усіма стишками псалма; зауважмо, що в лінійно-мензуральних ірмологіонах виписувалася лише перша строфа псалма, на мелодію якої повторювався текст всього піснеспіву. У словесному рядку є знак *Э*:

Статія 1: *На рцѣ вавилонстей гѣдохомо...*   *Э на верхи посреднѣа...*

Э воспойте намо...

Статія 2: *Яще тѣ завоуду...*

Э прилвѣ мзыкь...

Э помани Господи...

Статія 3: *Глаголюца и тшанте...*

Э дщи вавилоня...

Э блаженъ иже иметъ...

Далі йде ремарка «верх і низ і путь» з напівами, означеними трьома *Э*; очевидно, що це зразок багатоголосся. На цей піснеспів у зв'язку з багатоголовою традицією звертали увагу російські дослідники С. Смоленський, Т. Владышевська, Г. Пожидаева, А. Конотоп¹¹. Власне «путевий розспів» записувався ще знаменною нотацією, але означав спів багатоголосий. Залишається питання поєднання голосів інтервально і ритмічно.

¹¹ С. Смоленский. *О древнерусских певческих нотациях* [=Памятники древнерусской письменности и искусства, 145 / Общество Любителей Древней Письменности]. Санкт-Петербург 1901, с. 88. Автор, власне, й пише про цей піснеспів, відзначаючи, що *Аллилуя* завершується традиційною ананейкою «айно», а путь виконує роль *santus firmus*'а (с. 88–89); див. також: Т. Ф. Владышевская. *Музыкальная культура Древней Руси*. Москва: Знак 2006, с. 268; Г. А. Пожидаева. *Певческие традиции Древней Руси: Очерки теории и стиля*. Москва: Знак 2007, с. 381–399, яка також звертає увагу на те, що путь – основний голос – розписувався на весь текст, а низ або верх – тільки тонеми, які розспівувалися, а в нотації відображались знаком *Э*, вказуючи на звуковисотний рівень голосу (с. 399). У візантійській практиці перед початком піснеспіву виконувалися формули, звані еніхімами (буквально з гр. *ряди*), як основи для налаштування іхосу-гласу (Егон Веллес, Олівер Странк, Галина Алексеєва та ін.). Тож ймовірно, що знак *Э* є певним відгомінном еніхіми як маркера налаштування на певний тон, з якого починав співати кожний окремий голос.

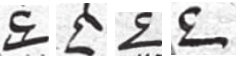

* * *

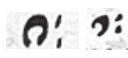

Рукопис переписували два писарі, що вплинуло на зміну графіки невм.

Статія основного та другого почерку: написання двох паралельних рисок має форму з нахилом вверху та акуратнішого письма.

Сложитіє основного та другого різняться товщиною рисок, зберігаючи нахил.

Тряска і два в челні другого почерку: очевидно, вертикальні риски писалися краєм пера, тому штрих тонший.

Паракліт основного та другого письма має такі графічні форми: накладений на крюк, окремо (рівно і з нахилом), подібно до кириличної літери Е чи грецької сігми Σ.

Голубчик (борзий) основного та другого почерку: залежно від товщини пера, змінюється форма заокругленої лінії та розміщення крапок, подекуди колечко замість півкруга – це радше механічно злитий пером знак голубчик борзий (26r, 27r та ін.).

Фіта змінює тільки нахил, але зберігає основну форму в обох почерках.

Зміїца основного та другого почерку.

Рожок використовується в розділі другого почерку.

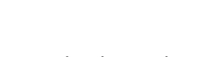
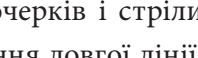
Дуда і дербиця різняться радше товщиною пера.

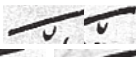

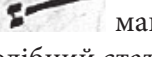
Паук : тут бачимо новішу форму, відмінну від її давнього варіанту, що наближається до кириличної літери ук чи перевернутої грецької альфи . В ірмосі 2-ї пісні б гласу подібний знак вжитий на складі –ми (66r). В обох почерках форма зберігається.

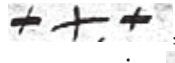

Ключ , палка дотримуються однієї форми.

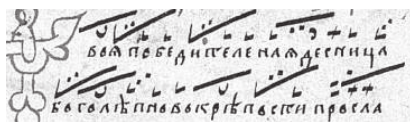
Сороча нога іноді доповнюється крапками, оскільки накладається на крюк світлий (13r).

Стопиця змінює товщину нижньої лінії, рідко нахил . Цей знак є найбільш вживаний, подібно як і крюки   , що змінюють теж горизонтальну лінію. у другому почерку.

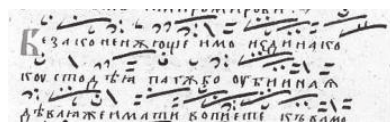
Подчашие основного та другого почерків і стріли   мають подібну форму – піднімання довгої лінії. Елемент, подібний статії при стрілі, зберігає теж цей нахил.

Різні графічні особливості має криж , який наприкінці піснеспівів має чіткіші форми, ніж всередині – (у комбінації із запятою).

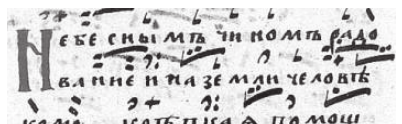
Подібно як і літери, невми мають нахил та інтервали в написанні знаків:

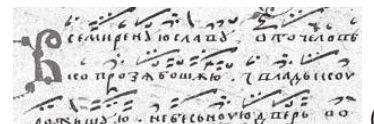
(2r)

(217r)

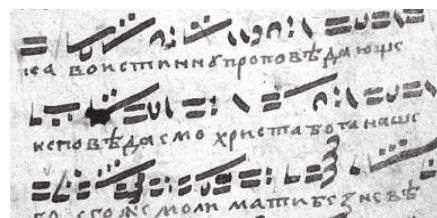
(286r)

(417r);

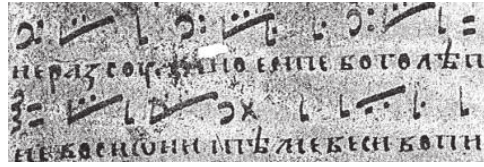
Йдеться про розмірене та ущільнене письмо, що було зумовлене як написанням словесного тексту, так і, очевидно, розспівністю напіву.

Власне, про те, що товщина могла залежати від пера, свідчить невменний Ірмологіон останньої чверті XVI ст., що належав, ймовірно, до бібліотеки Успенського братства у Львові:

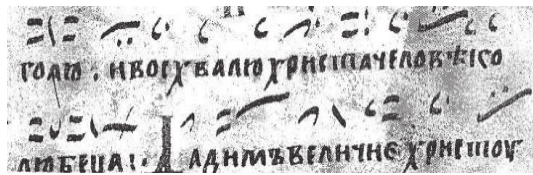
(Рук. 79, 17r).

Тут бачимо, які різні форми може мати голубчик борзий навіть з-під пера одного писаря (див. вище). Порівнюючи фрагменти ще двох рукописів, які зберігаються у фондах НБУВ, можна бачити, що в Ірмологіоні кінця XVI ст.:

(I, 11962, 26r)

дуже акуратна форма знаків. Натомість в іншому рукописі, середини XVI ст.:

(ф. 160, № 614, 3r)

голубчик борзий і криж подібні нахилом і розмахом до знаків із Лаврівського рукопису (417r, 42r).

Як видно з графічних форм неvm, стопиця, голубчик, крюк та ін. мають певні графічні відмінності, натомість стріли і статії переважно зберігають форму нахилу.

Отже, наш розгляд репертуару неvm долучить нове джерело – Лаврівський ірмолой – до загального репертуару опублікованих пам'яток та сприятиме глибшому осмисленню феномену побутування кулизмяної (знаменної) нотації в час, коли на землях Київської митрополії вже поширювалася мензурально-лінійна нотація.

ОПИС НЕВМЕННОГО ІРМОЛОГІОНА З ЛАВРІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ

Лаврівський ірмолой переписаний на папері хорошої якості, в чверть аркуша (in 4°, 20x14,5 см) і сьогодні має 259 аркушів, пронумерованих у XIX ст. Аркуш 17-й втрачений – початок ірмосів 2 гласу. У фоліації є декілька неточностей: аркуші 1-й і 259а помилково включені до основного блоку кодекса, насправді ж вони є форзацними і додані під час поновлення оправи в першій половині XIX ст. 72-й і 233-й аркуші пронумеровані двічі й тому отримали додаткову сигнатуру 72а, 233а; аркуш 100-й під час фоліації пропущений. Чотири з пронумерованих аркушів і декілька сторінок наприкінці окремих розділів залишилися чистими: 41v, 64v, 73v, 96r–96v, 133r–134v, 204v–205v, 259v.

Початкова сторінка нотованого тексту¹ книги є одночасно титулярієм (подібне бачимо у **Льв нотол**), текст якого виконаний декорованою в'яззю:

КНИ́ГА ГЛА́САМЪ ИРЪМОЛО" ТВОРЕ́НІЄ ПРЕПЪБНАГО СЪЦІА

Наше́ і҃ѡѧ́ Длама́[кнна]. Гла́ іа́. пѣ́[нь] іа́. ірмос (2r).

Блок книги складають 34 зошити-кватеріони, останній, 35-й неповний і має лише 4 аркуші. Зошити пронумеровані кириличними літерами внизу аркушів трохи правіше від центру. Сигнатура перших 12-ти зошитів (окрім 10-го) виконана циноброю, а зошитів 13–35 – темно-коричневим чорнилом і трохи недбаліше.

Площа основного тексту займає 12,5x7 см, з досить великими полями. На лицевих сторінках зовнішні поля праворуч і знизу мають по 4 см, а зверху 2 см, внутрішнє поле має 2,5 см. На сторінці досить щільно

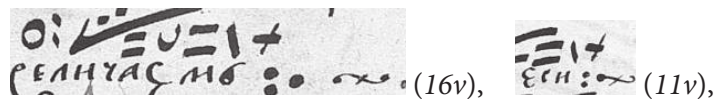
---

¹ Сторінку репродуковану в альбомі ілюстрацій, виготовленому для Археологічно-бібліографічної виставки Ставропігійського інституту 1888 року з нагоди 300-ліття Львівського Успенського братства, таблиця № XLIV; цю сторінку також опублікував Мирослав Антонович у своїй книзі: М. Antonowycz. *Ukrainische geistliche Musik: Ein Beitrag zur Kirchenmusik Osteuropas*. München 1990, с. 340.

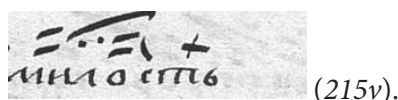
записано по 16 рядків тексту (слова і невми). Лівий бік лицевої сторінки вирівняний, і рядки рівномірно збігають вниз; натомість правий нерівний, і рядки часто виходять за умовну межову лінію, особливо ж при написанні нотних знаків.

Заголовки, колонтитули і глоси, як це зазвичай поширено в рукописній книзі, виконані циноброю.

Текст рукопису виразно поділяється на слова, а крапками відзначені цезури стишків. Закінчення піснеспівів у словесному тексті марковані двома крапками : , рідше трьома :: (переважно наприкінці розділів) і стишицями, а в нотах хрестиком + (криж, гр. σταυρός):

що кирилична книжність перейняла від грецької. У розділі воскресного октоїха закінчення відзначені лише в нотах:

Окремі піснеспіви записані без невм, зокрема деякі ірмоси: в кінці пісні 2-ї гласу 3 б/н ірмос *Погружешемоу во мори таинтъмъ*² (33r), у кінці пісні 3-ї гласу 3 *Неплоди роди седмице*³ (34r–34v), в кінці пісні 4-ї гласу 3 *Присъненую гору Аввакум*⁴, наприкінці пісні 8 гласу 8 *Ражъжъте пещь*⁵ (92r–92v); в кінці 9-ї пісні гласу 2 без нот записаний текст *Воспою тя Христе боже мои* (31r)⁶. Ненотованими залишилися також окремі стихирини: у Вел. п'ятницю *Тебе одіющагося світом* (118r–119r), на Зшестя св. Духа *Прийдіте людие* (179r–179v), що було, очевидно, зумовлене поширенням у Київській митрополії цих стихир у болгарському напіві, який співіснував поряд з місцевими, і писар не захотів чи не зумів записати їх поруч у різних мелодичних варіантах, а тому поклався на усне передання⁷. Без нотних знаків є також малі славословія *Слава Отцу і Сину*

² У Ганніка в *Das altslavische Hirmologion* цей ірмос з невмами (Га'9).

³ У Ганніка з невмами (Гу'10).

⁴ У Ганніка з невмами (Гδ'2).

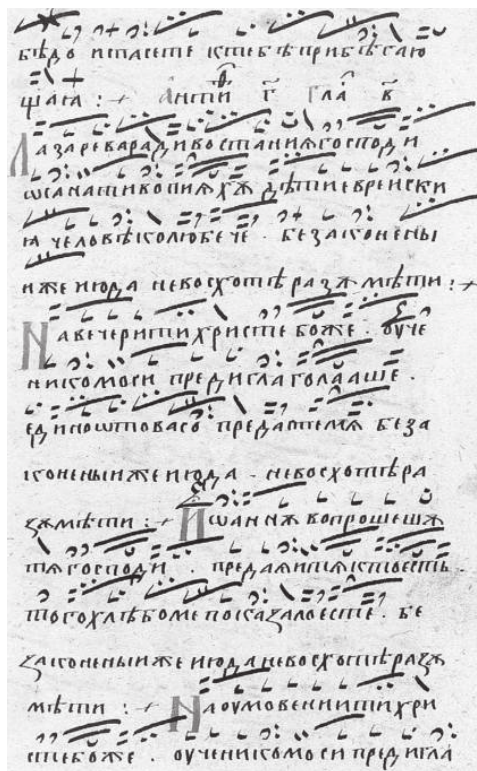
⁵ У Ганніка також без невм (Иη'8), а в **Супр** відсутній.

⁶ Як мовилося вище, поки що цей текст неідентифіковано (див. коментар до репертуару).

⁷ Про високий музично-поетичний стиль цих стихир див. наші аналітичні етюди: Питання становлення музичного професіоналізму на Україні // *Українське музикознавство*, вип. 10. Київ: Музична Україна 1975, с. 128–137; *Українська*

та прокимни в осмогласному циклі воскресних піснеспівів (207r–207v, 209r, 210r, 212r і т. д.). Ненотованими (за окремими винятками) залишилися більшість величань і припівів, як це пізніше практикували нотолінійні ірмолої – напр., **Супр** (565r–567v), другої чверті XVII ст. (Перетц 185, 322r–349r), Києво-Межигірський середини XVII ст. **Соф** 112/645 (191r–195v) та ін. Зрідка невми не виписані в окремих рядках піснеспівів:

(99r).

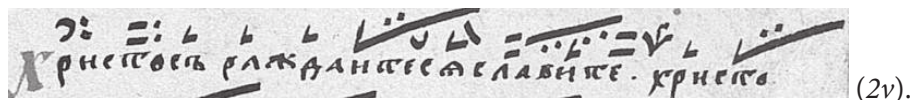
Колонтитули в розділі ірмосів сповіщають про гласи та пісні. Глоси подають нумерацію ірмосів, а також виправлення помилок, зауважених писарем.

Лаврівський ірмолой переписаний чітким півуставом двома почерками. Словесний текст і нотні знаки писані одним чорним чорнилом та одночасно⁸. Перший писар основний, його письмо вправніше й витонче-

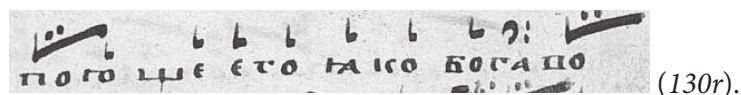
церковна монодія в музично-аналітичному дискурсі [=Історія української музики: Дослідження, вип. 22]. Львів: В-во Львівської політехніки 2014, с. 71–79.

⁸ У російській історіографії поширена думка, що слова і ноти писали різні особи (див., напр.: М. В. Бражников. *Теория древнерусской музыки: По рукописным материалам XV–XVIII веков*. Ленинград: Музыка 1972, с. 15–16). Та це викликає сумніви:

ніше (2r–129v, 206r–258r). Літери злегка нахилені праворуч і відокремлені одна від одної, що створює простір для написання зверху нотних знаків. Вправно й акуратно писані також невми:

Другий почерк трохи грубуватіший і менш вправний, літери переважно прямі й ще більше відокремлені одна від однієї, що промовляє за особливу старанність, властиву головно учням; грубувато писані також невми (130r–204r):

Інший писар починає писати цілком несподівано – із середини тропаря *Придѣте новаго винограда*, який, вправді, започатковує новий, 17-й зошит (129v–130r). Можливо, основний писар з якихось причин залучив до перепису помічника, ймовірно, учня, і надалі вони, вочевидь, переписували кодекс одночасно.

Зауважені пропуски слів і складів (досить багато) відзначені в тексті червоними крапками, а виправлення записані в глосах:

тут у слові *недугом* пропущено склад *-го-*. Та іноді описки залишалися незауваженими – *без[д]ена* (23r), *чистами* замість *чистими* (30r); цікавою є описка, пов'язана з плутаниною літер *е* та *є* – *ѡпованне хрестинномъ*, а має бути *ѡпованне хрестинномъ*. Трапляються й пропуски окремих рядків – наприклад, у стихирах на Різдво Христове *Августу єдиновластвующю*, *Денесь Христось* (165r, 170v); докладніше про ці пропуски див. у коментарі до репертуару.

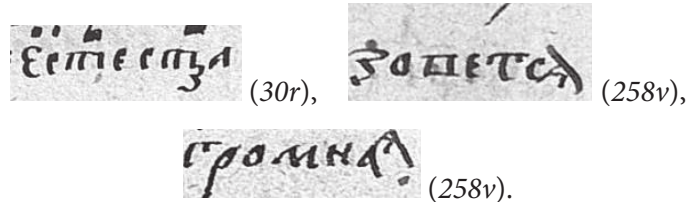
Вживаються також лігатури, переважно літер *пр*:

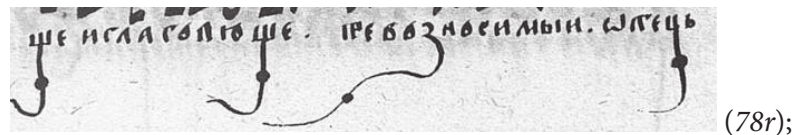
невже церковні співці були настільки неграмотними, що не могли писати й словесні тексти? Джерела Київської митрополії, невменні й лінійні, промовляють за протилежне: нотований рукопис, включно з декором і мініатюрами, у переважній більшості створювала одна особа.

така сама лігатура і на аркуші 9r та ін., тобто коли в тексті літери **пр** опиняються поряд; рідше трапляються й інші лігатури – **тв, сь, ал**:

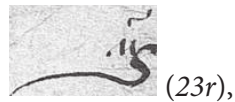
В останніх рядках сторінок писар розмашистим розчерком пера іноді видовжує окремі елементи літер, демонструючи свій писарський етикет:

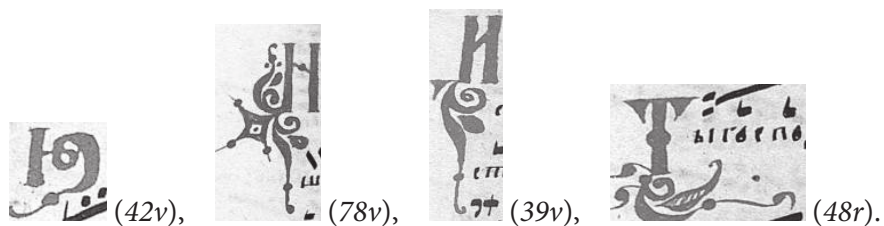
вишуканим такий розчерк є, наприклад, у закінченні гласу 7:

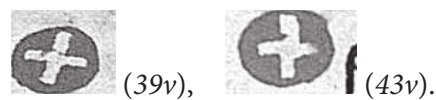
нерідко і в глосах:

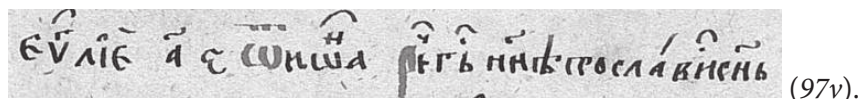
також на аркушах 27r, 37v та ін. Часто декорує ініціальні літери, які нерідко виходять за межі свого рядка й охоплюють декілька нижчих:

В ініціальній літері **О** писар нерідко тінює серединку, залишаючи вибілений хрестик:

В основному тексті відсутні титла, надрядкові літери, паєрки, наголоси, що властиве для невменних кодексів, оскільки присутність таких знаків утруднювала б вирізнення невм і діактричних знаків та скорочень⁹. З цієї ж причини писар не вживав літери й, а повсюдно замінював її на и, окрім заголовків і глос:

Власні назви писані з малих літер.

Абетка, правописні та граматичні норми церковнослов'янської мови основного тексту виявляють певний узус, що склався в Київській митрополії Ранньомодерної доби. Майже повсюдно розрізняються літери е та е – **Е** та **Ѡ**:

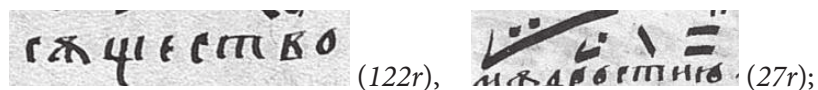
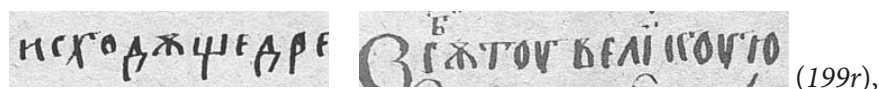

і лише зрідка вони змішуються:

а то й сплутуються на одній сторінці чи в сусідніх рядках – величнѣ та величнѣ (44v). Фонему ф перший писар передає літерою ф – фараон, у другого писаря традиційне написання – виллеѡмѣ, сералнии (170v, 174v).

У руслі т. зв. другого південнослов'янського впливу писарі виявляють певний писарський етикет, архаїзуючи правописні норми. Вони вживають великий юс ж:

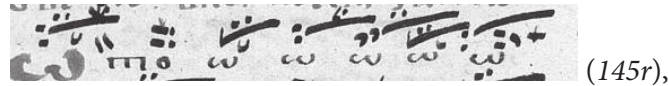
літеру зіло ѡ у невласливих позиціях – стезю, звїзда (зрідка):

⁹ У київській нотації такі знаки і скорочення вживалися постійно, оскільки нотопис і словесний текст дуже чітко виокремлені візуально.

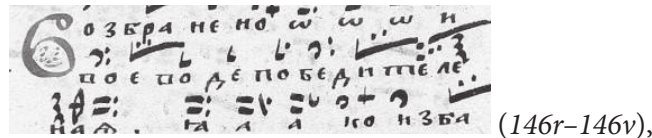

У деяких піснеспівах окремі голосні кількакратно повторюються, що сигналізує про їх підвищену вокалізацію – наприклад, задостойник *О тобі радується*:

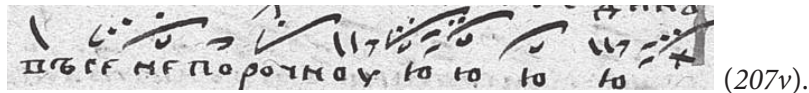
(145r),

кондак Богородиці:

(146r–146v),

богородичні воскресного октоїха:

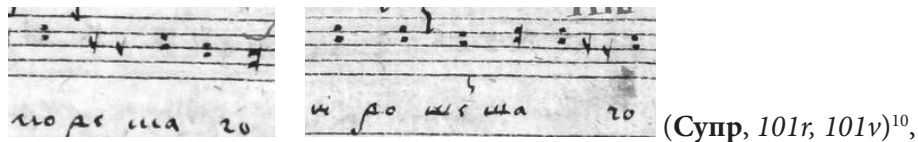
(207v).

Наприкінці окремих слів подекуди подвоюється літера *а* – морескааго, орошеншааго:

(37r, 37v),

що також бачимо і в *Слов* (Гс'6, Гз'1). Очевидно, таке подвоєння голосної літери слугувало збереженню відповідної кількості складів, певного метричного пульсу в церковнослов'янському перекладі з греки. Нотолінійні ж ірмолої таких подвоєнь не мають:

(Супр, 101r, 101v)¹⁰,

оскільки мензуральний нотопис добре утримує метричний пульс.

Досить виразними у мові є елементи хомонії: *весемо* (2r), *намо* (2v), але також і *доушамь нашимь* (8r), *человѣкомь* (22r).

¹⁰ Пор.: Ю. Ясіновський. *Ірмоси Київської Церкви: Критичне видання за Супрасльським нотолінійним ірмологіоном 1598–1601 років: у двох книгах / редактор Крістіан Ганнік [=Київське християнство, XI; Історія української музики: Джерела, вип. 25]. Львів: В-во УКУ 2018, кн. 2, с. 130, 131.*

зокрема в наголосах:

 (119r),

а також у написанні імен святих, мучеників і преподобних у реєстрі ірмосів: Каръпа, Христини, Михайла, Клименъта, Максима, Василя, Кирила (238v, 239r, 240r, 241r, 245r, 247r, 248v) та ін.¹⁴

Дієслівна частка **ся** (енклітика) однозначно пишеться разом з дієсловом, що чітко проглядається в нашому рукописі – **прослав^сся**, **воцесар^сся**:

 (20r, 58r, 60v);

те саме бачимо і в ненотованих текстах цього ж рукопису:

 (199r).

Трапляються новобалканські грецизовані форми: **аггели**, **аггельстини** (12r, 12v) замість давнішого **ангели**, **ангельсти**.

Інколи бачимо дещо інший переклад, ніж це властиво узвичаєному: **августу єдиновласт^вующу** (165r), а не як узвичаєний **августу єдиначал^дст^вующу**. Часом змінюється порядок слів – **Покрыло есте небеси** (76v) замість традиційного **Небеса покрыло есте** (**Супр**, 174r), що певним чином порушує ритмічний малюнок.

Отож, обидва писарі створювали свій ірмолой в активному мовно-співочому середовищі, в якому високий стиль писемної церковнослов'янської мови тісно переплітався з живомовними елементами, як і з окремими вкрапленнями архаїки та нових подихів південнослов'янської мовної практики під час так званого другого балканського впливу.

Декоративний простір рукопису охоплює орнаментальні заставки, ініціали та кінцівки, стилістика яких віддзеркалює вишукану плетінку балканського типу Ранньомодерної доби. Особливою майстерністю і багатством прикрас відзначається декор першого писаря, де новітній балканський стиль заставок з геометричною плетінкою у формі квадратів, прямокутників і кіл поєднується з вишуканою плетінкою ініціалів староруського типу:

¹⁴ Про цю мовну особливість пам'ятки пише, зокрема, Ніколай Успенський у згаданому вище листі до Івана Гарднера, покликаючись на спостереження, ймовірно, відомого російського філолога Бориса Успенського; див.: Б. Даниленко. *Материалы к творческой биографии Ивана Гарднера (1898–1984)*. Москва – München 2008, с. 257.

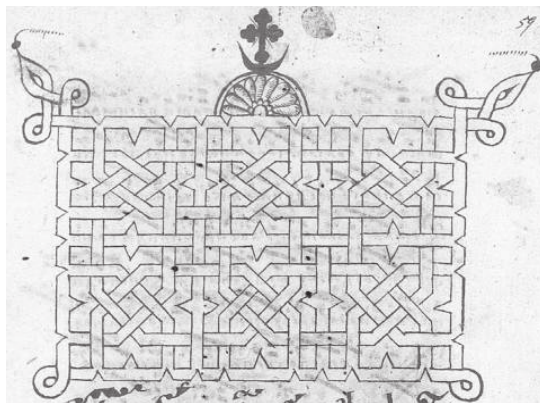

(2r),

(206r).

Майстерну плетінку геометричного типу перед початком *Страстей* увінчує зображення хрестика на півмісяці, що, здається, натякає на певну молдаво-волоську релігійно-культурну присутність, яка дуже виразно, між іншим, відчутна в мистецькій культурі Лаврівського монастиря, в тому й у його співах:

(59r).

Перед початком ірмосів гласу 8 заставка скомпонована з плетива кіл, зверху сидять дві пташки з квітками в дзьобах, а оздобу ініціальної літери в огортає вуж:

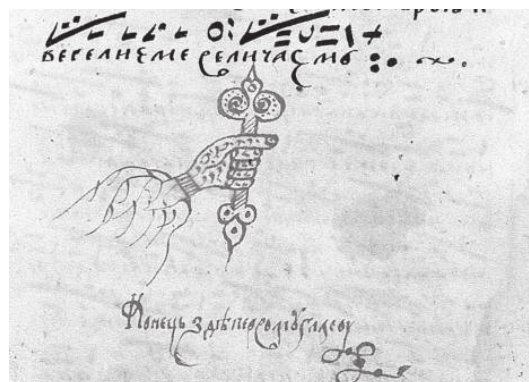

(81r).

На початку розділу піснеспівів з Тріоди цвітної (97r) текст починається великим спуском, тобто залишено місце для заставки, але з якихось причин задум не був здійснений.

Розмаїтими за формою і декором є кінцівки розділу ірмосів, у яких варіюється мотив руки, що тримає ключ:

(16v),

чи змію із вдоволеною усмішкою:

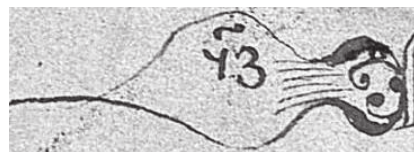

Малі ініціальні літери, писані циноброю, як і літери-цифри в глосах, теж доповнені елементами декору у формах *ликів*, *драбинки*, *хрестиків* та інших орнаментальних форм, наприклад, в ініціалі в (25r, 36r), а також:

(50r);

число 97 у глосі вписане в малюнок риби із зображенням голови:

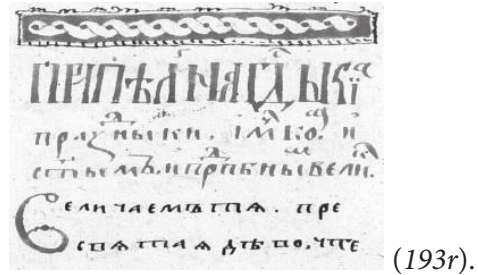

(16v).

Варто зауважити, що декоративні елементи малих ініціалів часто захоплюють два-три нижні рядки і при написанні писар робить відповідну корекцію в конфігурації форми тексту. Цей факт досить промовисто підтверджує думку, що писар і декоратор були однією особою, що загалом властиве українській книжності Ранньомодерної доби.

Декор другого писаря значно скромніший та обмежується плетінчатою смужкою, а ініціали взагалі без декору:

(193r).

Оправа ірмолая традиційна для давніх книг – дві дерев'яні дошки, міцно обтягнуті коричневою шкірою. Верхня і нижня обкладинки прикрашені витисненими подвійними рамками з декоративними елементами. Посередині верхньої обкладинки в овальному клеймі витиснено Розп'яття з пристоячими:

на нижній – округле клеймо з рослинним орнаментом:

Збереглися залишки двох металевих застібок. Оправа частково пошкоджена – розриви шкіри, потертя.

Оправа, на думку Світлани Зінченко, поновлена в першій половині XIX ст. на основі давніших обкладинок. Корінець палітурки виготовлений зі шкіри низької якості в XIX ст. Верхня палітурка, мабуть, середини XVII ст., а нижня – XVIII. Можна припустити, що оправа була реставрована на замовлення перемиського владика Івана Снігурського в другій чверті XIX ст., коли рукопис потрапив до його бібліотеки.

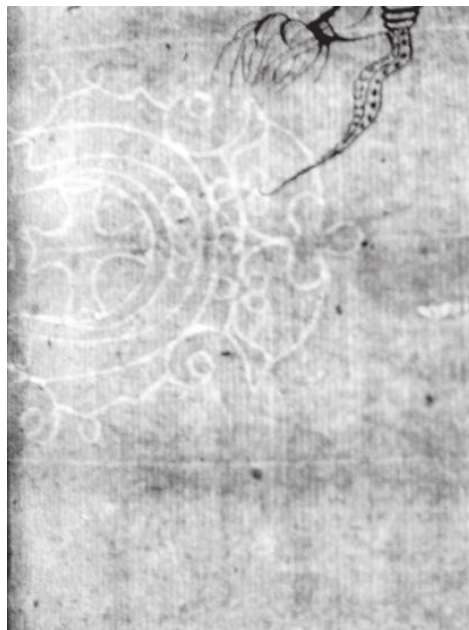
На верхній обкладинці бібліотечна наклейка із сигнатурою 10. На хребті дві наклейки: нижня більша (пошкоджена), зверху ж наклеєна менша із сигнатурою 275. На звороті верхньої обкладинки приклеєно аркуш кириличного стародруку, в колонтитулі якого читається *Прѣ: Бїци*, а текст починається словами *Исповѣдайтеся ємѣ и хвалите и мѣ єгѡ*, в кінці *Чашѣ спасенїѣ прїймѣ*; сигнатура зошита *ММ*.

Датування і локалізація. За різними ознаками: папір, водяні знаки, спосіб компонування книги, стиль ремарок і мистецького декору, характер письма, графічні та мовно-граматичні особливості словесного

тексту та графіка невменних знаків – Лаврівський ірмолой можна датувати останніми двома десятиліттями XVI ст. Тобто створення цієї книги в'яжеться з одночасним побутуванням у Київській митрополії двох нотаційних систем: старішої кулизмяної, яка вживалася впродовж шести століть, і нової, що утвердилася під кінець XVI ст.

Для першого розділу (ірмоси вісьмох гласів, 2r–96r) використано папір з основним водяним знаком *герб підкова*:

(41),

а на останніх 15-ти цього розділу є філігрань *лебідь*. Папір зі знаком *підкова* використаний у розділах октоїха воскресного (арк. 205–231) та *реєстрі ірмосів* (арк. 233a–258), а також у *величаннях* (арк. 193–204). Для подібних використано папір зі знаком *єліта*. Інший і дещо грубший папір використано в розділах рухомих і нерухомих служб (арк. 97–131, 143–193).

За альбомами філіграней папір Лаврівського ірмолая датується 90-ми роками XVI ст., з певною корекцією на 5–10 років униз і вверх. Та корекція вверх ймовірна мало, бо в цей час у Київській митрополії вже остаточно утверджується лінійний нотопис з чітко ustalеними графічними формами¹⁵. Основна філігрань паперу, який використав перший

¹⁵ Ірмолої Львівський, Долинянський, Супрасльський, Бучацький та інші кінця XVI – початку XVII ст. (пор.: Ю. Ясиновський. *Українські та білоруські нотолінійні*

писар, – *підкова* – схожа до філіграней в альбомах Badecki¹⁶, № 151 (1595–1599 pp.); Piekosiński¹⁷, № 196 (1591 p.); Laucevičius¹⁸, № 2703 (1595 p.); Siniarska-Czaplicka¹⁹, № 960 (1591 p.). Філігрань *лебідь*, що доповнює розділи з основним водяним знаком *підкова*, подібна до: Каманін – Вітвіцька²⁰, № 339–342 (1590–1595), а також Piekosiński, № 197 (1595 p.). Знак *еліта* був поширений на популярному в Галичині папері місцевого виробництва (папірня в селі Лівчиці, тепер Городоцького р-ну Львівської обл.)²¹, і цей папір використано для перепису подібних; подібний до знаків в альбомах Каманін – Вітвіцька, № 156–157 (1598 p.), Мацюк, № 126 (1598 p.). Знаки на папері інших розділів досить різні: Siniarska-Czaplicka, № 252–253 (1596 p.), окремі з них зідентифікувати не вдалося.

Яка ж доля цього ірмолю і як можна його локалізувати? Придивимось до покрайніх записів, імен давніших власників і підписаних осіб. На початковій сторінці внизу циноброю дрібним почерком запис основного писаря про початок написання книги: *Благволенне^{мн} відъ Поплкъшеніє^{мн} іна Гвершеніє^{мн} сього дѣла Кднѣла положити Начало Книжници сєл Ями^н (2r)*, який добре кореспондує із загальним декором титульної сторінки та заголовком. Запис циноброю, очевидно, є продовженням запису заголовка та загального декору початкового аркуша. Нижче, дещо крупнішим письмом, коричневим чорнилом, підпис: *Митрофанъ Николекій^н*²².

Декілька покрайніх записів XVIII ст. на верхніх форзацних аркушах згадують імена Самуїла Бенедиктовича, отця Фоми, Самуєля Велесовича, о. Луки: *Самуїл Бенедиктовъ зѣтавън тѣмъ книгѣ при отцѣ Фомѣ Бклесійшѣ*, а нижче іншим (?) і трохи товстішим почерком: *Сотво[ри] придѣте чада моєма*

Ирмолю, с. 97–105, №№ 1–11; див. також оновлену інтернетову версію на сайті Інституту церковної музики).

¹⁶ K. Badecki. *Znaki wodne w księgach Archiwum m. Lwowa 1382–1600 r.* Lwów 1928.

¹⁷ F. Piekosiński, J. Ptaśnik, K. Piekarski. *Papiernie w Polsce XVI wieku* / вид. W. Budka. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1971.

¹⁸ E. Laucevičius. *Papierius Lietuvoje XVI–XVIII a.* Vilnius 1967.

¹⁹ J. Siniarska-Czaplicka. *Filigiany papierni położonych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od początku XVI do połowy XVIII wieku.* Wrocław 1969.

²⁰ I. Каманін, О. Вітвіцька. *Водяні знаки на папері українських документів XVI–XVII вв. (1556–1651).* Київ 1923.

²¹ О. Мацюк. *Папір та філіграні на українських землях (XVI – початок XX ст.).* Київ: Наукова думка 1974, с. 48; філігрань *еліта* – герб роду власників папірні, №№ 26–144 (1549–1612 pp.).

²² Анатолій Турілов, авторитетний російський палеограф і дослідник давньої кириличної книжності, висловив думку, що в широкому розумінні це почерк москвитина.

ИѢ ВЕЩЕ (цисл)ивни то ви (?). Вірш польською мовою повторений двічі й, здається, різними почерками:

«Niegorszy pismo nigdy cnotliwego
Ale w nim trzeba rozsądku zdrowego
Bo kto upornie czyją pracą sądzi
Ten y w rozumie y w postępkach błądzi
[.....].

Збоку темнішим чорнилом і тоншим почерком «Wojewoda Bana^t (?)».

[Niegor]szy pismo nigdy cnotliwego
[.....] rozsądku zdrowego
[.....] Samuel Wiewiesowycz
..... [n]igdy cnotliwego
ale w nim trzeba rozsądku zdrowego
Bo kto uporne czyję pracą sądzi
Ten y w rozumie y w postenpkach błądzi».

«Roku 1765 m[iesą]ca Februara, die 5, doszło do ronk moych z monaste-ru Lawrowsk[iego] Za dyspozycyo Jmc X Luke łaskawego mojego dob[rodzie-ja]...» (в кінці нерозбірливий підпис, 1v).

Давніші власники і сигнатури: бібліотека Лаврівського василіянського монастиря – «Applicat Bibliotheca Laurowiensis OSBM» (4r, XVIII ст.), бібліотека перемиського владики Івана Снігурського – овальна печатка «Ex Bibliotheca I: Snigurski Eppi PSS» [Przemisliensis Samboriensis Sanociensis] (2r та ін.), бібліотека Перемиської греко-католицької капітули – «Ex Bibliotheca capituli r. g. c. premisliensis» і сигнатури зверху олівцем XLIX С II (перекреслено), внизу LII. E. 27 (наклейка на сторінці стародрукованого кириличного аркуша, приклеєного до верхньої обкладинки), інші сигнатури – 10, 275, № 129/8, на аркуші 2r число 39; кругла печатка «Biblioteka Narodowa» у Варшаві. Актуальна сигнатура 12050 I, давніша акс. 2954.

Отож покрайні записи дозволяють локалізувати пам'ятку та її міграцію принаймні з XVIII ст. і починаючи з Лаврівського монастиря Перемиської єпархії. Пізніше рукопис потрапив до бібліотеки перемиського владики Івана Снігурського (1818–1847), який свою бібліотеку заповів Перемиській греко-католицькій капітулі. Тут пам'ятка знаходилася до 1947 р., коли у складі цієї бібліотеки була перевезена до Національної бібліотеки у Варшаві, й сьогодні ця бібліотека й Лаврівський ірмолой зберігаються у відділі спеціальних збірок BN у палаці Красінських.

А де був створений цей ірмолой і де знаходився у XVII ст.? Напевно, він переписаний у монастирському середовищі, як про це свідчить присутність служби на малій вечірні в Цвітну суботу (148r–148v), що власне саме для монастирів. Не виключено, що це був саме Лаврівський монастир, який мав міцну багатовікову церковно-співочу традицію, зорієнтовану як на співочу практику новобалканського калофонічного стилю, так і новішу лінійно-мензуральної доби. Про це, зокрема, свідчать два ірмолої єромонаха Йосифа Крейницького, які він переписав тут у XVII ст., що кріпко зорієнтовані на калофонічний стиль; у практичному вжитку тут були й декілька інших ірмолоїв.

І все ж прямих свідчень про місце перепису цього невменного ірмолая поки що немає. А це повинно спонукати молодих дослідників до подальшої праці над нашим Лаврівським ірмоломом, зосібна і в питанні його локалізації.

Лит.: А. Петрушевич. *Каталог церковно-славянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся на археологическо-библиографической выставке в Ставропигиальном заведении.* Львів 1888, с. 10; И. Шараневич. *Каталог археологическо-артистических предметов, церковно-славянских рукописей и старопечатных книг кирилловского письма, находящихся в Музее Ставропигийского Института на дни 1/13 Марта 1890.* Львів 1890, с. 24; J. Gołos. Manuscript Sources of Chant before 1700 in Polish Libraries // *Studies in Eastern Chant* 3 (1973), с. 79; [І. Б. Балик]. Рукописи Перемиської греко-католицької капітули в Народовій бібліотеці у Варшаві // *Богословія* 38 (1974), с. 241, № 642; М. Antonowycz. *Ukrainische geistliche Musik.* München 1990, с. 34–35, 339–342 (опис, фото арк. 2r, 3r, 3v, 205r, верхній форзацний); *Певческие азбуки Древней Руси* / публикация, перевод, предисловие и комментарии Димитрий Шабалин. Кемерово 1991, с. 27, № 13 (публікація азбуки), с. 225 (коментар); 2-ге вид.: Д. С. Шабалин. *Певческие азбуки Древней Руси: Тексты* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 1]. Краснодар: Сов. Кубань 2003, с. 20, № 14; Д. С. Шабалин. *Певческие азбуки Древней Руси: Переводы, исследования, комментарии* [=Материалы и исследования по древнерусской музыке, т. 2]. Краснодар: Сов. Кубань 2004, с. 452 (коментар); М. Antonowycz. *Oekraïne en de Byzantijnse ritus.* Hoenbroek: Uitgeverij KoNeZa 2000, с. 74, фото арк. 3r, 3v; Г. М. Малинина. *Древнерусские церковные рукописи в Национальной библиотеке Варшавы:* Каталог. Москва: МГК 2004, с. 19–20; Ю. Ясіновський. Українські та білоруські кулізмяні пам'ятки XVI століття // *Καλοφωνία* 5 (2010) 341–342; *Inwentarz rękopisów Biblioteki Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu* / опрац. Andrzej Kaszlej [=Inwentarze rękopisów Biblioteki Narodowej, 2]. Warszawa: Biblioteka Narodowa 2011, с. 115.

СВЯТО-ОНУФРІЇВСЬКИЙ МОНАСТИР У ЛАВРОВІ

Чи міг наш невменний ірмолой бути створений у чернечій обителі св. Онуфрія у Лаврові? Чи були відповідні культурно-історичні та церковно-музичні обставини? Невеличкий екскурс у минувшину цього монастиря мав би хоч частково відповісти на це важливе для нас питання.

Монастир у селі Лаврові на передгір'ї Карпат¹ здавна був одним із важливих релігійно-культурних центрів Галичини і найдавнішою чернечою обителлю в Україні, названою на честь славетного схимника св. Онуфрія. Та й сама назва *лавра* промовляє за великий духовний центр. Такою назвою наділяли визначні монастирі у Візантії й на Русі, зокрема в Галичині та на Волині (у Добромилі, Дермані, Дорогобужі).

Обставини і час виникнення монастиря оповиті легендами й переказами, що сягають Княжої доби. За легендою монастир заснував близько 1270 року князь Лавр Тройденович, дядько Лева Даниловича, про що йдеться у фундаційній грамоті 1292 року. Львівський історик Ігор Мицько спробував по-новому інтерпретувати документальні джерела й ідентифікував ім'я князя Лавра з великим князем литовським Войшелеком (†1268), який доводився хресним батьком Юрію Даниловичу, і висунув припущення, що монастир міг існувати вже 1255 року². Та всі ці спроби не отримали переконливої підтримки: особа князя Лавра виявилася міфічною, а сама грамота є пізнішою підробкою³.

---

¹ Тепер село Старосамбірського району Львівської області.

² І. Мицько. Про початки Святоонуфріївського монастиря у Лаврові // Ігор Мицько. *Статті*. Львів 2000, с. 25–31.

³ М. Грушевський. Чи маємо автентичні грамоти кн. Льва? // *Записки НТШ*, т. XLV. Львів 1902, с. 1–22; див. також найновішу критичну публікацію цієї грамоти й докладну аргументацію її підробки: О. Купчинський. *Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть: Дослідження. Тексти / Наукове Товариство імені Шевченка*. Львів 2004, с. 579–601, № 14 (текст і коментарі).

Сьогодні заснування обителі у Лаврові відносять до XIII ст., а перша писемна згадка датується 1407 роком⁴. Спершу монастир було побудовано на горі в лісі біля церкви Івана Хрестителя. У XVI ст. його перенесено нижче, на вигідніше місце, у XVII ст. збудовано кам'яну церкву св. Онуфрія. Монастир належав до Перемиської єпархії і посідав важливе місце у релігійному та культурно-мистецькому житті Надсяння та Лемківщини. Ігумен монастиря був другою особою в єпархії після єпископа. Тут ховали перемиських владик; у крипті Онуфріївської церкви поховані єпископи Антоній Винницький (†1679), який багато зробив для розвитку церковного співу в єпархії⁵, Юрій Винницький (†1713), Єронім Устрицький (†1746), Павло Височанський (†1763)⁶. Пам'ять про княжий монастир у Лаврові зберігалася до кінця XVIII ст. Та й сусідні місцевості у різний спосіб зберігали цю пам'ять і донесли до нашого часу чимало мистецьких і книжних пам'яток з давніх часів. Це Преображенський монастир у селі Спасів, де, за переказами, був похований князь Лев Данилович, села Лінина (між Лавровом і Спасовом), Бусовисько, Ільник, Тур'є та ін.

З монастирем у Лаврові тісно пов'язані молдаво-волоські господарі, зосібна Стефан і Марія Петричайки, Константин Неделя Басараб у XVII ст., які були ктиторами цього монастиря. Петричайки були поховані в монастирському підземеллі, а Басараби вписані до Лаврівського пом'яника. В монастирі зберігалася декілька давніх молдаво-волоських рукописних книг, зокрема Діяння апостольські, переписані в Путнянському монастирі 1517 року. А в літургійному співі Лаврова

⁴ У грамоті польського короля Владислава II Ягайла від 21 серпня 1407 р., виданій на прохання київського митрополита Кипріяна задля підтвердження посілостей Перемиського владцтва, в тому й Лаврівського монастиря; див. публікацію цієї грамоти: *Acta grodskie i ziemskie* VII. Lwów 1878, с. 50–51; див. її найновішу публікацію з докладним коментарем і перекладом українською мовою: О. Купчинський. *Акти та документи*, с. 807–810, № 19.

⁵ За владцтва Антонія Винницького в Перемишлі та пов'язаних з катедрою монастирях переписано принаймні п'ять дуже цінних нотолінійних ірмолоїв: один третьої чверті XVII ст., створений, мабуть, у перемиській катедрі (бібліотека Унівського монастиря, Рук. 1), Кирило-Климентій Канчужський переписав у Спасівському монастирі два ірмолої, 1657 і 1663 рр. (BN, 12693 III; ЛННБ, НТШ 164 та уривок в ІЛ, арх. Франка, 4823/47), Йосиф Крейницький – два ірмолої у Лаврівському, 1673 та 1677 рр. (НМЛ, Q 361; РНБ, Тит. 1902).

⁶ В. Площанский. Лавров, село и монастырь в Самборском округе // *Науковий збірник, издаваемый Литературным обществом Галицко-русской материцы*. Львів 1866, с. 327–339; М. Голубець. Лаврів: історично-археологічна студія; І. Мицько. Про початки Святоонуфріївського монастиря у Лаврові.

міцно закоренилися грецькі та болгарські напиви, які місцеві співці переймали здебільшого з молдавських монастирів.

Цілком можливо, що саме молдавська присутність спонукувала обителів до збереження православ'я, і деякий час її називали скитом. А коли унійні змагання почали набирати силу на Надсянні, то за ухвалою Варшавського сейму 1641 року православний єпископ мав перебувати в Лаврові, а унійний – у Перемишлі⁷.

Багатою ошатністю тішилися будівлі монастиря, зокрема Онуфріївська церква. 1910 року Модест Сосенко відкрив тут фрески, створені, ймовірно, на порозі Нового часу, стилістика яких, як і архітектура будівлі, тісно пов'язані з балкано-слов'янською та молдаво-волоською мистецькою культурою⁸. Унікальність композицій фресок Лаврова – у зверненні до тем акафіста Пресв. Богородиці та Вселенських соборів; реконструкцію цих композицій нещодавно запропонував Назар Козак⁹. Сюжети монументальних розписів за темами піснеспівів *О Тебї радується, Не ридай мене Мати, Да молчит всякая плоть* були новими в українському малярстві, сприйнятими в руслі так званого другого південнослов'янського впливу XIV–XV ст. Культурно-мистецький феномен південних слов'ян другої половини XIII – першої половини XV ст. витворив цілу низку новацій, що торкнулися церковного і літургійного життя. Це передусім прийняття нового церковного уставу – Єрусалимського, що прийшов на зміну Студійському, та пов'язані з цим нові редакції і переклади літургійних текстів та створення нових, особливо ж для потреб монастирського життя і побуту¹⁰. Зосібна, з'являються *припиви* та *величання*¹¹, які вносяться

⁷ В. Площанский. Лавров, село и монастырь в Самборском округе, с. 330.

⁸ М. Голубець. Лаврівська поліхромія // *Стара Україна* (Львів 1925/11–12) 188–189; *Історія українського мистецтва*: в шести томах, т. 2. Київ: УРЕ 1967, с. 179–183; А. И. Рогов. Фрески Лаврова // *Византия. Южные славяне и Древняя Русь. Западная Европа*: Сборник статей в честь В. Н. Лазарева. Москва: Наука 1973, с. 339–351.

⁹ Н. Козак. Цикл Вселенських соборів у стінописі церкви св. Онуфрія в Лаврові: реконструкція та ідентифікація композицій // *Вісник Львівського університету*, серія: *Образотворче та ужиткове мистецтво* 7 (2007) 87–113.

¹⁰ А. Турилов. Восточнославянская культура конца XIV–XV вв. и «второе южнославянское влияние» // *Древнерусское искусство: Сергей Радонежский и художественная культура*. Санкт-Петербург: Наука 1998, с. 321–337; М. Г. Гальченко. О времени появления и характере распространения ряда графико-орфографических признаков второго южнославянского влияния в древнерусских рукописях конца XIV – первой половины XV вв. // *Лингвистическое источниковедение и история русского языка: <2000>*. Москва: Древлехранилище 2000, с. 123–152.

¹¹ В. Барвинок. *Время происхождения праздничных величаний и избранных псалмов в чине Всенощного бдения*. Киев 1910 (окрема відбитка з ТКДА); Ю. Ясіновський.

XIX ст. галицький історик і публіцист Венедикт Площанський (1834–1902), досліджуючи монастир, докладно переглянув бібліотеку і згодом зробив огляд вартісніших книг. У лаврівській книгозбірні нарахував 1000 рукописних і друкованих книг (за давнішими відомостями їх тут було бл. 2000), які зберігалися у спеціальному приміщенні на хорах Онуфріївської церкви. Серед цінніших рукописних книг Площанський занотував Помяник церковний, списаний 1661 року за ігумена Йоасафа Тисовського¹⁵, згадані вже *Діяння і послання апостольські*, переписані в Путнянському монастирі 1517 року, *Поученія Феодора Студита* (два списки), створені ченцями Аверкієм у Спасівському монастирі 1563 року та згаданим вище Йосифом Крейницьким у Лаврівському 1678¹⁶; два Прологи, один з яких був переписаний у 1549–1586 роках за єпископа Антонія Радилівського, а інший 1620 року переписав чернець Аверкій; *Устав великий*, списаний бакалавром єпископської школи в Спасові Дмитрієм з Нижанкович, два Євангелія: XVI ст., писане Стефаном, і 1666 року – Николаєм, *130 посланій Антіоха Черноризця з обителі св. Сави до ігумена Євстафія* (XVI ст.), *Отечник* XVI ст., *Октоїх* (гласи 5–8).

галицькими та південноволинськими особливостями. Між іншим, він звернув також увагу на появу повноголосся, оскільки ці тексти читалися вголос, тобто заміну **ъ** та **ь** на **о** та **е** – *собраша са, конецъ, четверток* (с. 6–7), що властиве і для нотованих пам'яток під назвою *хомонія*, в тому числі й для нашого Ірмолея з Лаврова.

¹⁵ У цьому Помянику з року 1661 до лютого 1804 вписано 17560 імен з 915 родин; передусім це родини лаврівських ченців та з інших монастирів, добродіїв монастиря, галицьких і закарпатських священиків, простих людей з навколишніх сіл і містечок (див.: Лаврівський помяник XVII–XIX ст. // *Записки ЧСВВ VI* (1935/1–2) 313–317).

¹⁶ Рукопис зберігається в ЛННБ, МВ 1260; у вихідному колофоні Йосиф Крейницький сповіщає про завершення перепису цього кодекса:

Слава оцѣ давшемѣ Начати и Совеѣшати, аминь.
 Совеѣшана сѣя книга гл҃емаіа Сч҃дант: Рок дѣхон септѣврія кѣ.
 Во сѣой Ѡвнѣтелі Лаврѣскоі. При храмѣ прѣданаго Ѡца ншѣго
 Ѡнофрїа. За Іг҃мена Іеромонаха Інокетїа Гошѣского
 Рѣкѣи многрѣшного зниженаго и непотребнаваго во Іноцѣ посадынаго,
 Іосифа Крейницкаго, Закѣника тои Ѡвнѣтели і Лаврѣскоі.
 Млн же ваѣъ братїе и колѣни ваши касанѣа, аще ли в чем іакъ (?) погрѣшѣно
 вѣрнѣетѣ понеже не яг҃елъ пѣса, нѣ члѣкъ грѣшѣи и рѣка вѣна. Вѣже
 хрѣстолюбци дѣом крѣотости испраїайте. Тѣко незлоречѣе, но процѣнїю
 сподобайте и Паки млн простѣте а не кленѣте: а ва вѣтъ прѣстїтї
 бл҃гѣтїи своєи, нїѣ и прѣно, и во вѣки вѣкомѣ. Аминь (145r).

У неповному обсязі цей колофон був опублікований: Ю. Ясіновський. Українські монастирі у розвитку музичного мистецтва // *Rola monasterów w kształtowaniu kultury ukraińskiej w wiekach XI–XX* / ред. Agnieszka Gronek, Alicja Nowak [=Biblioteka Fundacji św. Włodzimierza, XX]. Kraków 2014, с. 249.

У книгозбірні монастиря знаходилося також т. зв. Лаврівське євангеліє-тетр першої чверті XVI ст., яке пізніше ввійшло до бібліотеки Івана Лаврівського, а згодом – Перемиської греко-католицької капітули¹⁷. Зберігалися тут також цінні стародруки: два примірники Острозької біблії 1581 року, *Книга о постничестві* Василя Великого острозького друку 1594 року, *Бесіди Йоана Златоустого на 14 посланій апостола Павла* (Київ 1623), два видання Йоаникія Галятовського: *Ключ разуміня* (Київ 1659) та *Небо нове* (Львів 1665), *Меч духовний* Лазаря Барановича (Київ 1666)¹⁸. Очевидно, тут знаходився примірник українського першодруку – Апостол Івана Федорова (Львів 1574), який сьогодні зберігається в ЛННБ¹⁹. Придбала обитель також *Житіє Онуфрія пустинножителя* у виданні супрасльської друкарні 1696 року, яке згодом опинилося в книгозбірні Перемиської греко-католицької капітули²⁰. Чимало тут зберігалося і західноєвропейських стародруків, найдавнішим з яких була латинська *Biblia sacra* 1497 року.

Деякі книги, створених у Лаврівській обителі, згодом надійшли до бібліотеки Київської духовної академії, а сьогодні зберігаються в НБУВ: писані єромонахами Паїсієм Лозінським *Служебник* 1747 року, Серафіоном Левковським *Каноник* 1770 року²¹. Книги з Лаврова знаходилися і в інших бібліотеках, зокрема, Львівського Свято-Онуфріївського, Унівського Свято-Успенського монастирів.

У 1913 році три рукописи з Лаврова від Фр. Тайбина надійшли до Національного музею у Львові: нотолінійний ірмолой (F 604, інв. 13953) і два ненотні – Євангеліє та Октοїх in F° (інв. 13951, 13952). Ще два ірмолої, як уже згадувалося, в 1673 і 1677 роках у цій обителі переписав єромонах Йосиф Крейницький.

У Лаврівському монастирі здавна існувала школа, як це зазвичай практикувалося в чернечих обителях. У XVIII ст. школа в Лаврові за своїм статусом наближалася до духовної семінарії, тобто була середньою ланкою

¹⁷ Сьогодні зберігається в BN, 11805 IV; див.: *Rękopisy cerkiewnosłowiańskie w Polsce*, с. 106, № 224; *Inwentarz rękopisów Biblioteki Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu*, с. 42.

¹⁸ В. Площанский. Лавров, село и монастырь, с. 335–336.

¹⁹ Я. Исаевич. *Литературна спадщина Івана Федорова*. Львів 1989, с. 153.

²⁰ *Katalog druków Cyrylickich XV–XVIII wieku w zbiorach Biblioteki Narodowej* / ред. Z. Żurawińska. Warszawa 2004, с. 168, № 180.

²¹ НБУВ, ДА 72 Л. і 163 Л.; пор.: А. Лебедев. *Рукописи церковно-археологического музея импер. Киевской Духовной Академии* 1. Саратов 1916, с. 31–32, № 72; с. 66–67, № 163. Цей останній рукопис надійшов до КДА десь перед 1880 р., про що повідомляв Микола Петров у хронікальних нотатках: Н. Петров. *Церковно-археологические известия // Труды КДА* 21 (1880/6/июнь) 320.

духовної освіти. Тут навчалася молодь із навколишніх земель, для якої було створено конвікт. Деякий час тут вивчали філософію як дисципліну школи вищого типу, 1783 року риторику викладав Модест Гриневецький (1758–1823)²², відомий культурно-освітній і релігійний діяч Галичини, пізніше професор і ректор Львівського університету, який чи не вперше в Галичині почав писати про церковний спів²³. Згодом ця школа отримала статус Головної окружної школи Василянського чину²⁴. Ченці й молоді шляхтичі, серед іншого, опановували й літургійний спів, а практичними посібниками для вишколу служили нотні ірмолої.

Зберігся великий масив різних документів Лаврівського монастиря, які так чи інакше розкривають багату історію і релігійно-мистецьку культуру обителі. Вони були зібрані й укомплектовані в архіві Центрального Василянського монастиря у Львові, а тепер знаходяться в ЛННБ²⁵.

Впродовж усього цього часу монастир був також важливим осередком церковного співу²⁶. Тут діяла школа церковного співу, яка послугувувалася у практичному вишколі нотними ірмологіонами, зокрема створеними в цій обителі. Це передусім два згаданих вище ірмолої Йосифа Крейницького. Нами відтворено його життєпис, який свідчить про активну освітню й духовну діяльність цього лаврського ченця, що виходила далеко за межі рідної обителі²⁷. Віднайдено ще два ірмолої з бібліотеки

²² В. Площанский. Лавров, село и монастырь, с. 338; Я. Д. Исаевич. *Джерела до історії української культури доби феодалізму XVI–XVIII ст.* Київ: Наукова думка 1974, с. 77.

²³ І. Франко. Лист Модеста Гриневецького до гр. М. Осолінського з р. 1813 // *Житє і Слово* 3 (1895/2) 175–176. У цьому листі Гриневецький пише про перший друкований ірмолої 1700 р. і працю над його виданням Йосифа Городецького.

²⁴ І. Филипчак, Р. Лукань. *Окружна головна школа в Лаврові (1778/9–1910/11)*. Львів 1936. Останнім директором школи був Митрофан Гринкевич (1887–1956, стрийко моєї Мами, Олени Гринкевич-Ясіновської. – Ю. Я.).

²⁵ Див.: Матеріали Лаврівського монастиря в справі привілеїв, фундацій, поземельних суперечок і т. п., які були зібрані і впорядковані в 1785–1787 роках (ЛННБ, МВ 118, 1–4), Збірка протоколів суду Лаврівського монастиря за 1782–1793 рр. (ЛННБ, МВ 117) та ін.

²⁶ Ю. Ясіновський. Українські монастирі у розвитку музичного мистецтва.

²⁷ Найповніший біографічний нарис опубліковано в монографії; Ю. Ясіновський. *Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу* / ред. Крістіян Ганнік, Ярослав Ісаєвич [=Історія української музики: Дослідження, вип. 18 / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України]. Львів 2011, с. 377–378; уточнену біограму, доповнену виписками з джерел, див. на сайті Інституту церковної музики в папці *Матеріали до біографічного словника* – <http://ictm.ucu.edu.ua/proekty/biografichnyy-slovnnyk/>

монастиря останньої чверті XVII ст. – із сигнатурою «245. Bibliotheca monasterii Lauroviensis O.S.B.M.»²⁸ та згаданий вище Ірмолой F 604.

Отож, збережені чотири лінійно-мензуральні ірмолої були створені й побутували у Лаврівській обителі в останній чверті XVII ст., що промовляє за певний розквіт церковного співу та співочої школи. За змістом вони досить повні й однотипні та виділяються посиленою увагою до новобалканських напівів, передусім грецького й болгарського. А Ірмолой 1677 року Йосифа Крейницького, який є доповненням до його основного манускрипту 1673 року, майже повністю укладений з піснеспівів грецького і болгарського напівів, що писар відзначив на титульній сторінці: *Ірмолой напѣвоу болгарского имѣя пѣніа по грецкоу и по руску*. На сторінках своїх ірмолоїв писар-чернець і церковний співак захоплено відзначає їхню високу артистичну вартість: *сѣло бо ест прекрасно, сѣло прекрасное и ѹмиленное, велии красное, сѣло прекрасное*. Цікаво, що основний свій рукопис, створений дещо раніше, 1673 року, він назвав *руського* напіву. Тож занотовані давніше новобалканські елементи церковного співу в кулизмяному Ірмолой з Лаврова швидко набули стрімкого розвитку в цьому монастирі.

Ймовірно, у Лаврівському монастирі був у вжитку також партесний багатоголосий спів, як про це сигналізує партія альта Херувимської пісні, записана у вже згаданому Ірмолой останньої чверті XVII ст. з Національного музею у Львові (F 604, 86r_a–86r_b)²⁹.

Отож лінійно-мензуральні ірмолої Лаврівського монастиря промовляють за високий чин церковного співу в обителі та його тяглість, що дає підстави припускати існування глибшої багатовікової традиції. А це дає певні підстави стверджувати про можливе створення чи принаймні тривалу присутність у цьому монастирі нашого кулизмяного Ірмолая кінця XVI ст. з бібліотеки Перемиської капітули.

Зміна нотопису у XVI ст. добре вписується в загальну оцінку цього століття як перелому в українській рукописній книзі. Саме у XVI ст., як вважав Федір Титов, а за ним Ярослав Гординський, старий спосіб створення книги уступає новому (конструювання, стиль письма, мовні

²⁸ ЛННБ, НД 157; див. також наш опис: *Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої*, с. 196–197, № 204.

²⁹ Цей уривок опублікований: *Партесна музика Перемиської єпархії: Рукописні уривки середини XVII – початку XVIII століття* / упоряд., вступне слово Вол. Пилипович, Ю. Ясіновський; ідентифікація уривків, реконструкція партитури, передмова Ольга Шуміліна. Перемишль 2015, с. 127–128, 222–223 (факсиміле).

особливості, прикраси та ін.)³⁰. І це добре підтверджує нотована книга: саме в XVI ст. ірмологіони змінюють свій нотопис і зі старого кулизмяного (невменного) запису переходять на модерний лінійно-мензуральний. А останні десятиліття XVI ст. є часом співіснування цих двох нотацій – з одного боку, Львівський братський і Лаврівський кулизмяні ірмологіони, а з іншого – лінійно-мензуральні: Львівський кінця XVI ст., Супрасльський 1598–1601 років.

Культурно-історичні та релігійно-мистецькі обставини Лаврівського монастиря дають підстави припускати, що наш невменний кодекс міг бути створений в цій обителі. Та сумніви все ж зостаються, і де насправді він був переписаний – чи то в Лаврові, чи на Волині або Поліссі – залишається поки невиясненим.

---

³⁰ Я. Гординський. Слідами старої української культури // *Стара Україна* (1924/1) 104–108.

РАНЬОМОДЕРНА ДОБА В РОЗВИТКУ ЦЕРКОВНОГО СПІВУ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ

Від часу прийняття християнства на Русі й створення Київської митрополії запроваджується й адаптується до місцевих умов і співочих практик греко-візантійський літургійний спів. Засвоюється широкий спектр сутності церковного співу: жанри і форми, виконавська практика, нотаційні системи, музично-теоретичні знання, богословські й естетичні виміри. Виховується чин церковних співців, солістів-доместиків, практичними посібниками яким слугували нотовані кодекси. Тож невдовзі літургійний спів зазвучав у виконанні місцевих співців і своєю величчю та божественною красою наповнював зростаюче число мистецьки вибудованих та оздоблених храмів і монастирів. Узвичаєний перебіг літургійного співу Києво-Печерського монастиря добре описав літописець Нестор у складеному ним *Житії ігумена Феодосія*, що увійшло до Києво-Печерського патерика¹.

Після монголо-татарської руїни подальшим розвитком церковного співу на землях Київської митрополії стає Ранньомодерна доба. Нове культурно-мистецьке піднесення настає в середині – третій чверті XV ст., коли на київському княжому престолі перебували литовські князі Олельковичі – Володимирович (1440–1454) та його син Симеон (1454–1470). У літургійному житті реалізуються реформи, ініційовані київськими митрополитами, які прибули з Балкан, – Кипріаном (1380–1406) та Григорієм Цаблаком (†1420); зокрема був прийнятий новий церковний устав – Єрусалимський.

---

¹ Д. Абрамович. *Києво-Печерський патерик* / вступ, текст, примітки Дмитро Абрамович. Київ 1931, с. 86–93; див. також: Ю. Ясіновський. Церковна музика за часів літописця Нестора // *Преподобний Нестор Печерський в історії української культури*: Збірник статей / ред. архиеп. Ігор Ісіченко. Харків: Акта 2014, с. 65–75, зосібна, с. 69–71.

Головна роль у літургійному житті та церковному співі й надалі належала великим монастирям і соборам, та водночас зростають і міцніють парафіяльні практики, що стають провідниками літургійного життя і церковного співу серед найширших мас вірних. У невеликих парафіях звужується кількість служб і співочий репертуар; водночас посилюється увага до співу як чину мистецького, до його краси і величі. Тож найперше міцніє чин воскресного богослуження, збагачується виконавська інтерпретація жанрів воскресного октоїха, особливо ж догматиків, оновлену мелодичну версію яких Олександр Кошиць пов'язував саме з XV ст. і вважав їх одними з найвеличніших творінь української церковної монодії². З того ж часу, під 1441 роком, дійшла й перша згадка про демество як особливо урочистий спів доместиків (звідси, очевидно, й назва), себто співців-солістів; виникають азбуки нотного письма, з'являються припиви та величання як нові літургійно-співочі жанри³. З'являються ранні багатоголосі форми, зокрема триголосі: *путь, верх і низ*, що, очевидно, було перейнято із західноєвропейської музики, зосібна співочої практики школи Нотр-Дам у Парижі.

Ці зміни та новації стимулювали появу широкої мережі шкіл для виховання відповідних церковно-музичних кадрів, які, власне, й були провідниками нових творчих ініціатив. Мабуть, саме в цей час виникає унікальний практичний посібник для вивчення церковного співу – нотований ірмологіон чи, за самоназвою, ірмолой. Збірник орієнтувався не лише на традиційний репертуар ірмосів Староруської доби, але й суттєво поповнювався репертуаром інших служб і жанрів, задовольняючи на українсько-білоруському етнічному просторі потреби зростаючої мережі великих і малих парафій, монастирів і катедральних центрів.

З іншого боку, ці новації були започатковані ще у Візантії XII–XIII ст., коли літургійний спів виразно набирив нового звучання, наповнюючись віртуозними виконавськими практиками в руслі так званого *калофонічного* співу (букв. *прекраснозвучний*), носіями якого були *мелурги*, себто *майстри* (сама назва підкреслює їхню високу виконавську майстерність). Калофонічний стиль відзначався великим мелодичним багатством і віртуозним виконавським блиском. Посилюється увага до власне музичних складових церковного співу: краси і багатства мелодичного розгортання, вокальної віртуозності, складного ритмічного малюнку, що огортався

² П. Маценко. Листування з О. Кошицем в справі обробки догматів знаменного розспіву // *Ювілейний збірник УВАН в Канаді*. Вінніпег 1976, с. 325–357.

³ *Історія української культури*: в п'яти томах, т. 2: XIII – перша половина XVII століть. Київ: Наукова думка 2001, с. 329–332.

в чіткі метричні побудови. Усвідомлюється сама сутність мелодичної краси літургійного співу, яка дивом дивним уживається з новим богословським концептом – ісихазмом. Яскравими репрезентантами каллофонічного співу стають віртуози-мелурги на чолі з Йоаном Кукузелем⁴. А невдовзі цей стиль досить швидко переймають балканські слов'яни і вносять свої яскраві струмені, позначені складним метро-ритмічним мереживом.

Турецька навала на Балкани змусила центри літургійного життя і церковного співу перемандрувати на північ, у гори та ліси Мунтенії, Волощини, Молдови, де виникають нові школи церковного співу. Балкано-слов'янські та молдаво-волоські монастирі XV–XVI ст. (Рильський і Дечанський на Балканах, Нямц, Сучавиця, Драгомирна, Путна в Молдові й Волощині) стають важливими осередками розвитку пізньої і поствізантійської церковно-співочої культури. Особливо славним був Путнянський монастир на півночі Молдови, у безпосередньому сусідстві з українськими етнічними землями, де на початку XVI ст. сформувалася потужна школа каллофонічного співу на чолі з протопсалтом Євстатієм. Саме сюди йдуть навчатися дячки і співці Київської митрополії, головно з її західних земель, які менше страждали від татаро-турецьких набігів: Перемишля, Львова, Лаврівського та Супрасльського монастирів та багатьох інших місць. У традиційний спів руських монастирів і храмів вливається свіжий стилістичний струмінь під назвами грецький, болгарський, сербський, волоський, минтянський напіві⁵. Вони не лише швидко поширюються в Київській митрополії, але й суттєво пожвавлюють місцеву літургійно-співочу творчість, що маркувалася іменами

⁴ M. Alexandru, Ch. Troelsgård. The development of a didactic tradition – the elements of the Papadike // *Tradition and Innovation in Late- and Postbyzantine Liturgical Chant*. Proceedings of the Congress held at Hernen Castle, the Netherlands, 30 October – 3 November 2008 / ред. Gerda Wolfram, Christian Troelsgård [= *Eastern Christian Studies*, 17]. Leuven – Paris – Walpole MA: A. A. Bredius Foundation, Peeters 2013; див. також: М. Александрю. Каллофоническое пение // *Православная энциклопедия* XXIX (2011) 578–582.

⁵ Музичну стилістику каллофонічного співу на матеріалі лінійно-мензурального Осмогласника Каллістрата ґрунтовно дослідили Олександра Цалай-Якименко та Ярослав Михайлюк (див.: О. Цалай-Якименко, Я. Михайлюк. Нотолінійний Осмогласник з молдавського монастиря Драгомирна – пам'ятка українсько-молдавських музичних зв'язків // *Musica humana: Збірник статей кафедри музичної україністики ЛДМА*, вип. 1. Львів 2003, с. 213–234; згодом ця пам'ятка була опублікована: *Осмогласник Каллістрата з молдавського монастиря в Драгомирні, 1769 рік* / відп. ред. О. Цалай-Якименко / НСКУ; НБУ; ЛДМА. Полтава – Київ – Львів 2005).

місцевих шкіл, – напиви острозький, віленський, підгірський, волинський, супрасльський та багато інших, найвідомішим з яких став київський. З'являються й авторські редакції літургійних піснеспівів, головно очільників Київської Церкви: Йосафата Кунцевича, Йова Борецького, Мелетія Смотрицького, Лазаря Барановича, ігумена Манявського скиту Феодосія. Подібні творчі особистості були відомі ще з Княжої доби: у Києво-Печерському монастирі – *доместик* Стефан (пізніше єпископ у Володимирі на Волині) і творець канонів Григорій, у Перемишлі при єпископській катедрі – *словутний* співець Митуса.

Пізніше вже молдавські співці прибувають до Києва для опанування київським співом і нотують для своїх монастирів літургійні піснеспіви лінійно-мензуральною київською нотою: чернець Калістрат у монастирі Драгомирна 1769 року, еромонах Йосиф Сажковський у Рашкові 1777 року і Полянському монастирі 1779, інок Паїсій у Путнянському бл. 1846, анонімний у Нямецькому 1818 року⁶.

У монастирях, братських школах, академіях і колегіумах зберігалось багато нотних ірмолоїв, як невменних, так і лінійно-мензуральних, тобто київської ноти, що утвердилася в Київській митрополії з кінця XVI ст. Без сумніву, що до цього часу вживалася невменна, або кулизмяна, як її називають українські та білоруські джерела XVI–XVII ст. (в Московії вживали назву *знаменна*, або *крюкова*), але до наших днів їх збереглося дуже мало (очевидно, через зміну нотації), та й згадки про них досить скупі.

Безпосередньо *de visu* нам відомі й описані три кулизмяні ірмолої з Київської митрополії, що виразно кваліфікуються як рукописи місцевого походження, найімовірніше волинського чи галицького. На це вказує територія їх постійного знаходження, кодикологічні особливості, характер письма та мистецького декору, а також живомовні елементи в церковнослов'янській мові. Особливості їх укладу та змісту виразно перегукуються з нотолінійними ірмолоями, зокрема присутність грецьких і болгарських напівів, що також характерне для нотолінійних ірмолоїв, починаючи вже з найдавніших кінця XVI ст. Щодо їх точнішої локалізації, то про це говорити поки що важко. Обережно можна висловити думку, що Львівський ірмолої (ЛІМ, Рук. 79), який здавна належав до бібліотеки Успенського братства у Львові, ймовірно, і був тут створений. Ірмолої з бібліотеки Київської духовної академії, хоч надійшов до Харкова на виставку XII Археологічного з'їзду з Мінська, все ж, найімовірніше, був створений на Волині, як за це промовляють запис

⁶ Ю. Ясіновський. *Візантійська гимнографія*, с. 377, 380, 386.

Андрія Сангушка Ковельського з 1573 року, виразні живомовні волинські та галицькі елементи, а також запис на полях рукопису української весільної пісні⁷.

Відомим у літературі є і невменний Ірмологіон XVI ст. з Національної бібліотеки Австрії⁸, який також, ймовірно, галицького чи волинського походження, про що свідчить його зміст і структурна організація: ірмоси на 8 гласів, воскресні піснеспіви октоїха, подібні стихирам, вибраний тріодний та мінейний репертуар.

Ці відомі сьогодні кулізмяні рукописи Київської митрополії, очевидно, не були поодинокими та унікальними; давні бібліотечні інвентарі нерідко згадують про такі пам'ятки. Так, у майновому описі Києво-Печерського монастиря з 1554 року згадуються «Єрмолоєв шесть, семий стихираль»⁹. Багатим на такі рукописи був також Києво-Михайлівський Золотоверхий монастир, відомий своїми давніми церковно-співочими традиціями, останнім акордом яких була діяльність ігумена Іриней Фальковського (1762–1823)¹⁰. Таким же багатим співочою традицією був Супрасльський монастир, за інвентарним описом 1557 року якого згадуються «Єрмолоєв знаменных 4, а пятый стихиральчик. Єрмолой без знаменія. Єрмолойцы 2 новых»¹¹. Кулізмяні пам'ятки зберігалися також у Львові, що фіксують давні інвентарі, але сьогодні їхнє місцезнаходження невідоме. За рукописними описами бібліотек Львова Антона Петрушевича (1821–1913) з другої половини XIX ст., в Онуфріївському монастирі та кафедрі св. Юра у Львові були пергаментний кулізмяний

⁷ Л. Корній. Проблеми джерелознавства української музичної культури: безлінійні нотовані рукописи сакральної монодії XI–XVI ст. // *Студії мистецтвознавчі* (Київ 2005/2) 12–13; Ю. Ясіновський. Українські та білоруські кулізмяні пам'ятки XVI століття; Е. С. Клименко, О. М. Гальченко. *Кириличні співочі рукописи монодійної традиції XII–XX ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: Історико-кодикологічне дослідження*. Каталог. Палеографічний альбом / Інститут рукопису НБУВ НАН України. Київ 2011, с. 69–70, № 3.

⁸ G. Birkfellner. *Glagolitische und kyrillische Handschriften in Österreich* [=Österreichische Akademie der Wissenschaften: Philosophisch-historische Klasse: Schriften der Balkankommission Linguistische Abteilung, 23]. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften 1975, с. 400–402, Vind. slav. 123.

⁹ С. Голубев. *Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники*, т. 1. Киев 1883, прилож. 21, с. 168.

¹⁰ П. Козицький. *Спів і музика в Київській академії за 300 років її існування*. Київ: Музична Україна 1971, с. 44–47; О. Шуміліна. Іриней Фальковський (до 250-ліття від дня народження) // *Καλοφωνία* 6 (2012) 203–214.

¹¹ *Археографический сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси*, т. 9. Вильно 1870, с. 54–55.

in 4° *Стихирарь мѣсячный* кінця XIV – початку XV ст. , Стихирар кулизмянний XVI ст. обсягом 217 аркушів і Стихирар кулизмянний XVI ст. в 329 аркушів; згаданий також Ірмолой (?) кулизмянний XVII ст.(?) in 8° на 746 аркушів¹². Безумовно, невменні рукописи зберігалися й були в ужитку інших монастирів Київської митрополії.

У Ранньомодерну добу українські та білоруські монастирі продовжують залишатися найпродуктивнішими осередками церковного співу. Міцно оберігаючи давню спадщину, вони у той же час не лише постійно вносили в церковний спів свіжий фермент, але й ініціювали важливі реформи. З білоруських це насамперед Супрасльський, Жировицький, Слуцький, Віленський Святої Трійці. Особливо славним був Супрасльський Благовіщенський монастир, заснований 1498 року сином київського воєводи Івана Ходкевича Олександром після того, як Київ був ущент зруйнований кримським ханом Менглі-Гіреєм (1472). Заснували цей новий монастир у глухій пущі на північному заході білоруського етносу київські ченці, які разом з церковним добром принесли із собою давні традиції церковного співу. Важливим джерелом церковного співу Супрасльського монастиря, що, безумовно, спирається на киево-печерську спадщину, є нотолінійний Ірмологіон Богдана Онисимовича, переписаний у цій обителі в 1598–1601 роках. Це один з перших церковно-півчих збірників, де увесь репертуар церковного співу переведений на модерний лінійний нотопис. Зміст цієї унікальної пам'ятки скеровує як у давню київську спадщину (наприклад, повністю нотовані канони чи багатий репертуар празничних стихир, цикл піснеспівів воскресного октоїха), так і в новітні стильові наверствування – грецький і болгарський напиви, мултанський. На перетині *давнє – нове* виникають спроби власної творчості, які записані під назвою *супрасльський напів*. Уже на початку XVII ст. обитель знала партесний спів, ноти якого засвідчено в інвентарі бібліотеки монастиря з цього ж часу, а деякі дійшли до нашого часу під назвами *кантики супраські*¹³.

Іншим видатним монастирем Білорусі був Жировицький Свято-Успенський, який також засновано наприкінці XV ст. У XVII ст. він став однією з найславніших у церковно-музичному контексті обителю,

¹² БРАН, зб. Петрушевича, 1, арк. 1 (ненум.), старі шифри ССССХХ, ССССХХІ, ССССХХІІ і ССССХХІІІ. Ці матеріали були представлені на засіданні Загальних зборів АН 6 лютого 1910 р., див.: А. Л. Петрова. Рукописные материалы о. А. Петрушевича // *Известия импер. Академии Наук* VI / 7 (1910) 493–510.

¹³ Ю. Ясіновський. Супрасльський ірмолой Богдана Онисимовича як пам'ятка Київської митрополії // *Καλοφωνία* 8 (2016) 46–88.

а її першим настоятелем унійної доби був свмуч. Йосафат Кунцевич (1613–1614), який мав чудовий голос, постійно співав на клиросі й дбав про високу якість літургійного співу як цього монастиря, так і інших. 1661 року Йоан Колбека зробив вклад до Жировицького монастиря у вигляді нотного ірмолая, створеного близько 1649 року (НБУВ, I, 3367). Цей рукопис продовжив і розвинув традиції церковного співу в Білорусі. Тут зафіксовано дуже велику кількість болгарських напівів, а також сербський і грецький. Чимало в цьому рукописі є і місцевих напівів: острозький, київський, підгірський, віленський, случький, кременецький і навіть білоруський та український, що свідчить про велику збирацьку і редакторську практику церковних напівів у цій обителі. З монастирем пов'язана діяльність видатного регента і композитора Єлисея Ільковського, який останні роки свого бурхливого життя провів у цьому монастирі, де й помер 1669 року, заповівши обителі 200 золотих угорських¹⁴. Джерела згадують і про культивування в монастирі партесного багатоголосого співу, виконавцем якого 1699 року був 8-голосий хор.

У зміцненні богослужбового співу та наповненні його творчою енергією болгарського напіву виняткове місце посідав Манявський скит на Прикарпатті¹⁵. Болгарський напів, як нове музично-стильове явище, вніс у пізньовізантійський літургійний спів виразну моторику, часомірність – з одного боку, і співність, яскравий мелодизм – з другого. І все це наповнювалося радісним, мажорним тонусом, пройнятим стихією народної болгарської пісенності. Цей новий стиль сучасники називали *калофонічним*, тобто *прекраснозвучним*. Вважають, що саме цей стиль зумовив великі зрушення в музичному мистецтві Франції та Італії доби *Арс нова* (XIV ст.), що характеризується тими самими рисами, тобто часомірністю і яскравою наспівною мелодикою. Болгарський напів поширився і в інших монастирях, зокрема на західному пограниччі українського етносу – Лаврівському, Спасівському, Мукачівському.

Зростаючий приплив новобалканського репертуару в літургійному співі Київської митрополії потребував новітніх форм запису музичних текстів. Старий невменний нотопис був напівусним і міг передавати лише те, що вже було закріплене в пам'яті через усне передання. Це значно утруднювало трансмісію нового, отож виникає потреба реформи нотного

¹⁴ І. Мицько. Єлисей Ільковський // *Лавра* (Львів 1999/4) 53–54.

¹⁵ Е. Тончева. *Манастирът Голям Скит – школа на «болгарский распев»*. Скитски «болгарски» ирмолови от XVII–XVIII в. / ред. Красимир Станчев, Стефан Кожухаров, т. 1, 2. София: Музика 1981; Ю. Ясіновський. Манявський скит як найбільший центр болгарського напіву в Україні // *Калофони́а* 7 (2014) 250–270.

письма, що й було здійснено на українських і білоруських землях десь у другій половині XVI ст. І вже на кінець цього століття бачимо цілком сформований лінійно-мензуральний нотопис, який пізніше стали називати *київська квадратна нота*. У нотолінійних ірмологіонах швидко з'являються новобалканські напиви, які творять цілком окремий музично-стилістичний репертуар під згаданими вище назвами. Нова нотація пришвидшує сприйняття нових форм європейського багатоголосся, особливо концертного, яке утвердилося на наших землях під назвою *партесний спів* доби київського митрополита Петра Могили (1633–1647).

Нового й одного з найвищих етапів свого розвитку церковна музика набуває в останніх десятиліттях XVII – на початку XVIII ст., тобто в добу гетьмана Івана Мазепи (1687–1709). Це був час, коли чи не всі форми церковної музики, як і музичного мистецтва епохи Бароко загалом, наповнюються яскравим динамічним життям – від високого концертного стилю партесного співу до церковної монодії. У цьому ж руслі твориться нова якість і в народній музичній творчості: передусім історичні думи і пісні, що віддзеркалювали героїчний чин українського народу, побутова селянська та міщанська пісня, духовний кант. Формуються нові естетичні погляди на музику, яку Церква і суспільство сприймають як «зіло красное», «прекрасное і умиленное», виростає широка мережа осередків музичного виховання – від невеликих парафіяльних і дяківських шкіл до колегіумів і Київської академії. Найвищого розквіту набуває партесний багатоголосий спів, який стає одним з найяскравіших репрезентантів української музичної ментальності, що суттєво розширило культурний простір *Europaе Magnae*¹⁶.

У рух прийшла також давня форма церковного співу – сакральна монодія, тобто одноголосий літургійний спів. Створюються численні списки нотолінійних ірмолоїв, які вживалися як у богослуженнях, так і при вивченні музичної грамоти та церковного співу. З Мазепинської доби до нашого часу дійшло щонайменше 200 списків ірмолоїв з усіх земель українського етносу; з'являються також друковані видання (Львів 1700, 1709), які стали первістками нотодрукування всього візантійського культурного простору. Їм властиві ошатність мистецької оздоби, чітке й акуратне нотне і словесне письмо, вміле komponування тексту на сторінках рукописів, утвердження титулярія, на який виносяться ім'я переписувача-творця кодекса, утвердження однотипного пісенного репертуару.

¹⁶ Н. Герасимова-Персидська. Роль України у становленні музичної культури *Europaе Magnae* // *Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського*, вип. 17: *Українська тема у світовій культурі*. Київ 2001, с. 49–52.

Носіями цієї культури були сотні й тисячі дячків і дияконів, протопсалтів і регентів, які не лише співали безпосередньо на клиросі, але й були вчителями церковного співу та музичної грамоти, творцями і редакторами церковних напівів, укладали духовні та світські пісні, переписували й прикрашали рукописні книги, малювали ікони. Вони постійно мандрували українсько-білоруськими просторами й несли свій спів і шкільну науку в найвіддаленіші куточки Київської митрополії. Високий освітній рівень музичного шкільництва і його всеохопний характер творили масову музичну грамотність народу і не лише виховували творців високого музичного мистецтва, але й формували відповідне слухачське середовище, що було здатне сприймати й поцінувати високий артистизм церковної музики.

Висхідним завершальним етапом розвитку церковного співу Київської Церкви стала доба пізнього Бароко і Класицизму, яку Борис Кудрик влучно назвав *золотою*¹⁷. Чільні копозитори цієї доби: Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Артем Ведель – навчалися й засвоювали новий стиль композиторської творчості в авторитетних італійських композиторів, які посідали найвищі позиції у європейському мистецтві. А творчість цих трьох композиторів, хоч розвивалася в основному за межами рідної землі (окрім Веделя), однозначно спиралася на давні й власне українські традиції літургійної музики – церковну монодію і партесний концерт.

Отож висхідний розвиток літургійного співу Київської Церкви від перших кроків на схилку X–XI ст. до Новітньої доби охоплює майже тисячоліття. Мирослав Антонович (1917–2006), видатний український музиколог і диригент, дуже вдало підсумував результати цього процесу і підкреслив, що наш церковний спів:

розвивався у різних церковних, суспільно-політичних і культурних обставинах, переходив різні фази розвитку й витворив різні регіональні та льокальні різновидності, варіанти й діалекти [...]. Для того, щоб збагнути, в чому полягають питоменності українського церковного співу, треба перевести конфронтацію з його праджерелами, що знаходяться у трьох різних музично-культурних комплексах, а саме: 1) в музичній культурі християнського Сходу; 2) в музичній культурі Заходу та 3) в українсько-слов'янській музичній культурі¹⁸.

¹⁷ Б. Кудрик. *Огляд історії української церковної музики* [=Праці Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, 19]. Львів 1937, с. 42–93.

¹⁸ М. Антонович. Питоменності українського церковного співу // *Науковий Конгрес у 1000-ліття хрещення Руси-України. Збірник праць Ювілейного Конгресу*. Мюнхен 1988–1989, с. 458.

Цей спів

поєднав і розвинув різні первні тих музичних культур, що, з одного боку, мають так би мовити універсальні, а з другого – національні, питомо українські риси. Складний процес культурно-історичного ендосмосу між Україною та культурами орієнту та окциденту виявляв постійно тенденції розвитку від універсального до національного, а далі до регіонального і локального, самобутньо українського¹⁹.

Тобто впродовж багатьох віків літургійний спів на землях Київської митрополії пройшов тривалий і складний шлях адаптації та розвитку, на основі греко-візантійської спадщини творив щораз то новіші й яскравіші артистичні форми, щедро черпаючи як із православного Сходу (калофонічний спів), так і латинського Заходу (ранні форми багатоголосся, лінійно-мензуральна нотація, бароковий концертний стиль, композиторська техніка раннього класицизму). Традиція була неперервною, і нове не відкидало старого; навпаки, нове і старе навдивовиж удало співіснували та творили божественний спів Київської Церкви.

---

¹⁹ Там само.

Ілюстрації

1. Ірмолой 1673 р., писар ієрм. Йосиф Крейницький, Лаврівський м-р (НМЛ, Q 361, 298r).
2. Ірмолой 1677 р., писар ієрм. Йосиф Крейницький, Лаврівський м-р (РНБ, Тит. 1902, титульна стор.).
3. Ірмолой 1677 р., писар ієрм. Йосиф Крейницький, Лаврівський м-р (РНБ, Тит. 1902, вихідна мініатюра із зображенням св. Йоана Дамаскина і початкова стор. рукопису).
4. Ірмолой 1657 р., писар ієрм. Кирило Петрович Канчuzький, Спасівський м-р (BN, 12050 I, титульна стор.).
5. Ірмолой 1657 р., писар ієрм. Кирило Петрович Канчuzький, Спасівський м-р (BN, 12050 I, 53r).
6. Ірмолой 1663 р., писар Климентій-Кирило Канчuzький, Спасівський м-р (ЛНБ, НТШ 164, 297r).
7. Лаврівський монастир, літографія 1842 р.

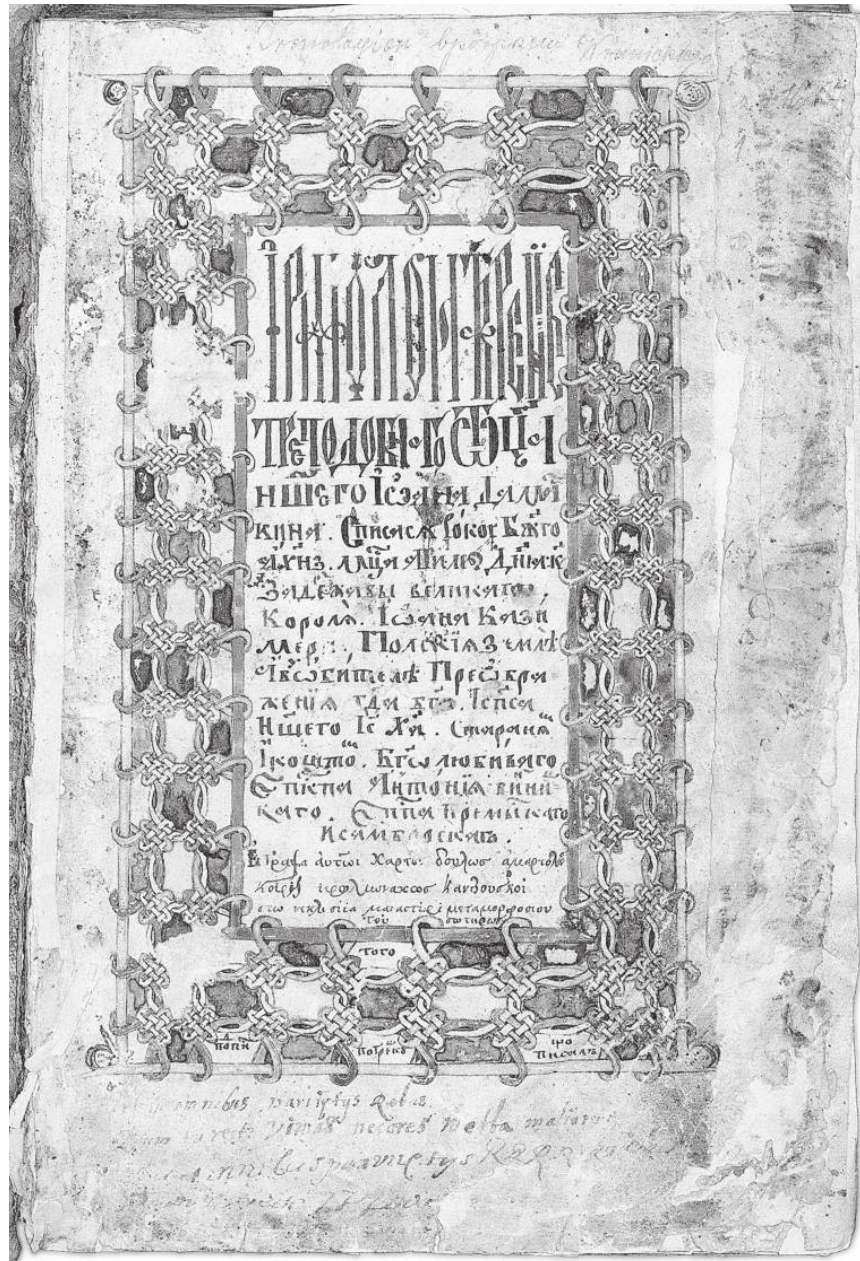

Титульна стор., Ірмолой 1677 р., Лаврівський м-р

Титульна стор., Ірмолой 1657 р., Спасівський м-р

о́тца и́и Ісуса хри́ста
со́бра шася
со́бра

Страсті, Ірмолой 1663 р., Спасівський м-р

Лаврівський монастир, літографія 1842 р.

КИЇВСЬКЕ ХРИСТІЯНСТВО

Започаткована у 2013 р. видавнича серія «Київське християнство» представляє наукові результати навчально-дослідної програми Гуманітарного і Філософсько-богословського факультетів Українського католицького університету «Київське християнство та унійна традиція». Підтримана Синодом Єпископів УГКЦ академічна ініціатива має зміцнити пророчий голос Київської Церкви і сприяти єдності українських Церков Володимирівського Хрещення. Від 2015 р. почав діяти публічний сегмент програми – проект «Соборна Україна та Київська традиція», який уможливорює суспільну артикуляцію ідеї Київської Церкви та наголошує на тисячолітньому зв'язку між українською культурою і християнством. Академічним завданням програми є критичне дослідження богословських, канонічних і соціокультурних джерел передання Київської митрополії у ширшому порівняльному контексті універсальних християнських традицій Візантії, латинського Заходу та східних православних спільнот, а також рецепції в слов'янських землях унійної ідеї. Головну увагу програма зосереджує на міждисциплінарному вивченні сформованої на цивілізаційному пограниччі християнського Сходу і Заходу *київської традиції*. В її основу лягли слов'янсько-візантійський обряд (зокрема східна Літургія), оригінальна богословська думка й помісне церковне право, єдина канонічна територія, особлива духовість, спільні соціокультурні й релігійні практики, кодифікована церковнослов'янська мова та усталена пам'ять про минуле. Сукупно вони творили елементи тягlosti тогочасної культури, а в модерну добу уможливили формування національних ідентичностей та появу нових еклезіальних спільнот у Східній і Центрально-Східній Європі.

KYIVAN CHRISTIANITY

The serial publication, *Kyivan Christianity*, launched in 2013, disseminates scholarly findings, produced by the Research Program at the Humanities Faculty and the Faculty of Philosophy and Theology under the auspices of the Ukrainian Catholic University. The Program is entitled *Kyivan Christianity and the Uniate Tradition*. It is supported by the UGCC Synod of Bishops, and seeks to strengthen the prophetic voice of the Kyivan Church as it promotes unity among the Ukrainian Churches, which emerged from Volodymyr's baptism of Kyivan Rus'. One of the public aspects of the program is the project *United Ukraine and the Kyivan Tradition*, initiated in 2015 and still running well. This project has provided a good venue for publicly articulating ecclesial identity of the Kyivan Church and for voicing the idea that the Kyivan Church girded the millennium-long relationship between Ukrainian culture and Christianity. The academic goal of the program is to critically study the theological, canonical, social, and cultural sources of the Kyivan Metropolitanate. This study offers a comparative analysis of the sources within the broader context of various Christian Byzantine traditions, including those of the Latin West and Eastern Orthodox communities. In addition, the sources of the traditions that were part of the Uniate ecclesial idea (doctrine) prevalent across Slavic lands are also studied. Special attention is paid to the interdisciplinary study of the Kyivan tradition as it developed on the borderlands between the East and West. At its core the Kyivan tradition constitutes essentially the Slavonic Byzantine rite, namely, the Eastern Liturgy, which eventually formulates its inherent theological thought, local canon law, unified canonical territory, native spirituality, shared social, cultural and religious practices, its codified Church Slavonic language, and its well-established historic past. Together, these were the fundamental elements of the cultural heritage of the period, while in more modern times these elements paved the way for the formation of national identities and the emergence of new ecclesial communities across Eastern and Central-Eastern Europe.

Автор дослідження

Юрій Ясіновський – відомий музикознавець-україніст і дослідник давньої церковної музики, доктор мистецтвознавства, професор Українського католицького університету, директор Інституту церковної музики УКУ. Редактор журналу *Українська музика* (2011–2017), довголітній голова Музикознавчої комісії Наукового товариства імени Шевченка. Провідний фахівець з історії української музики, джерелознавства нотних пам'яток та українсько-польських й українсько-російських музичних зв'язків.

Основні авторські публікації: *Нотолінійні рукописи XVI–XVIII ст.* (1979), *Українські та білоруські нотолінійні Ірмолі 16–18 століть* (1996), *Das Lemberger Irmologion* (2008), *Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу* (2011), *Українська церковна монодія в музично-аналітичному дискурсі* (2014), *Бібліотека Унівської Свято-Успенської Лаври* (2017), *Ірмоси Київської Церкви: Критичне видання за Супрасльським нотолінійним ірмологіоном 1598–1601 років* (2018).

About the Author

Yurii Yasinovskiy is a well-known musicologist and researcher of ancient Ukrainian church music, Dr. hab. in art history, Professor of the Ukrainian Catholic University, Director of the Institute of Church Music at UCU. He was the founding editor of the journal *Ukrainian Music* (2011–2017), long-time chairman of the Commission for Music Studies at the Taras Shevchenko Scientific Society. He earned a reputation of the leading specialist in the history of Ukrainian music, source studies of musical manuscripts as well as cultural and musical ties of Ukraine towards Poland and Russia. His most notable publications include: *Linear-Notated Heirmologia from the Sixteenth through Eighteenth Centuries* (1979), *Ukrainian and Belarusian Linear-Notated Heirmologia from the Sixteenth through Eighteenth Centuries* (1996), *Das Lemberger Irmologion: Die älteste liturgische Musikhandschrift mit Fünfliniennotation aus dem Ende des 16. Jahrhunderts* (2008), *Byzantine Hymnography and Church Monody in the Ukrainian Reception of the Early Modern Times* (2011), *Ukrainian Church Monody in the Musical and Analytical Discourse* (2014), *Library of the Holy Assumption Monastery of Univ* (2017), *Heirmoi of the Kyivan Church: A Critical Edition of the Linear Notated Suprasl Heirmologion from 1598–1601* (2018).

Наукове видання
Серія «Київське християнство», т. 18
Серію засновано 2013 року
Серія «Історія української музики: Джерела», вип. 26
Серію засновано 1995 року

Юрій Ясіновський
за участі Марії Качмар

**Лаврівський невменний Ірмологіон
кінця XVI століття**

**ФАКСИМІЛЬНА ПУБЛІКАЦІЯ,
КОМЕНТАР, ДОСЛІДЖЕННЯ**

Редактор *Крістіан Ганнік*
Літературна редакція *Галина Ференц*
Коректура тексту
Мирослава Каличак, Рената Кивелюк
Художнє оформлення обкладинки
Євген Равський
Комп'ютерна верстка та опрацювання світлин
Ірина Дерезенець
Технічна редакція *Ростислав Рибчанський*

Підписано до друку 02.09.2019. Формат 70×100/16.
Папір Munken Pure 80 гр/м². Друк офсетний.
Гарнітура «Minion Pro». Умовн. друк. арк. 51,7. Обл. вид. арк. 42,3

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
вул. І. Свенціцького, 17, м. Львів, 79011
факс: (032) 240 94 96
e-mail: ucupress@ucu.edu.ua, www.press.ucu.edu.ua
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК 5801 від 23.11.2017

Надруковано у друкарні «Коло»,
вул. Бориславська, 8, м. Дрогобич, 82100
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 498 від 20.06.2001